

Slovenci pridobili samozavest

Za to pa gre zasluga tudi stranki SKD, je poudaril na zboru v Strugah predsednik vlade Lojze Peterle — »Vodje revne države ne morejo imeti dragih avtov«

STRUGE — Krajevni odbor stranke Slovenskih krščanskih demokratov so ustanovili 21. januarja v Strugah. V kočevski občini je to že tretji krajevni odbor te stranke. V Strugah je 44 članov SKD. Struška dvorana je bila ob tej priložnosti nabito polna, saj sta se svečanosti udeležila tudi predsednik SKD Slovenije Lojze Peterle in v.d. direktorja družbe Slovenca Pavle Bratina, ki sta nato sodelovala tudi na okrogli mizi.

Za mikrofonom so se po kulturnem programu domačih pevskih zborov vrstili številni govorniki (nekateri po večkrat), največ pozornosti pa je bil deležen Lojze Peterle. V predstavitvi programa in dela stranke je med drugim poudaril, da sta v središču po-

otrok. Prednost naj ima žena-mati ne pa žena-sestankarica. Mati naj ne bi bila prizadeta zato, ker skrbi za vzgojo otrok in ni redno zaposlena. Skrb stranke velja družini in njenim problemom, saj sta od zdravja in vzgoje družine odvisna tudi zdravje in uspešnost naroda. Stranka se nadalje zavzema za tržno gospodarstvo s socialno in z ekološko varovalko. Posebna skrb stranke velja tudi podeželju, ki je bilo v povojnem obdobju zapostavljeno. Najpomembnejše je, da si je slovenski človek z osamosvojitvijo pridobil samozavest, kar mu omogoča, da sproščeno ustvarja in dela z veseljem.

Med odgovori na vprašanja je Lojze Peterle med drugim poudaril, da smo revna država in si zato njeni voščilni ne morejo privoščiti dragih avtomobilov, zato bo prišlo do prodaje

uvoženih avtov (BMW itd.). Zahteval bo tudi odstop ministra Bastla (to se je medtem že zgodilo), vendar s tem še ni rečeno, da je tudi kriv (v aferi Slovin).

Gospodarsko sodelovanje s Srbijo poteka kljub vsem blokadam tam, kjer je obojestranski interes. Bolje bo po spremembi režima v Srbiji, kjer se razmere hitro slabšajo. »Nisem optimist, da bo kmalu bolje. V zdajnjem

• Na ustanovnem zboru stanke SKD v Strugah so bili izvoljeni v krajevni odbor SKD Janez Kralj, Bernarda Novak, Bernarda Nosan, Miro Miklič in Edo Pogorelec, v nadzorni odbor pa Marta Pavlin in Ludvik Pugelj. Kandidat za predsednika je Janez Kralj, predsednik krajevne skupnosti Struge.

času pa imamo več težav s Hrvti kot s Srbi,« je dejal predsednik.

Meja s Hrvaško na Kolpi je nujnost, vendar podvzema vlada vse, da bi jo bilo čim manj čutili. To utegne trajati, dokler ne bo čvrsta vzhodna hrvaška meja. Zdaj je ta meja hkrati meja Evrope. Ko bodo razmere na Hrvaškem urejene in če se bomo skupaj tesneje povezali z Zahodom, pa meje na Kolpi ne bo več.

J. PRIMC

ZDAJ ŠE V PREDGRAD

KOČEVJE, PREDGRAD — V občini Kočevje ima doslej največ vpisanih članov stranka SKD, čeprav ob volitvah ni dobila največ glasov. V občini so doslej ustanovljeni trije krajevni odbori SKD, v februarju pa bodo ustanovili še krajevni odbor te stranke v Predgradu v Poljanski dolini.

NAJPREJ KONCERT — Predsednik SKD in vlade Slovenije Lojze Peterle in drugi gostje so pred začetkom zbora SKD v Strugah poslušali tudi nastop kar treh domačih pevskih zborov. Na fotografiji: med nastopom struškega moškega pevskega zbora. (Foto: J. Primc)

Beguncev je že precej manj

V Beli krajini jih je registriranih okrog 600 — Strožji kriteriji — Hrane in oblačil dovolj

METLIKA, ČRNOVELJ — V metliški občini je bilo po evidenci, ki jo imajo vneseno v računalnik, konec preteklega tedna 279 beguncev in pribežnikov, torej takih, ki imajo, in tudi takih, ki nimajo statusa beguncev, a so se kljub temu prijavi. Po merilih, ki so jih na občno dobili s slovenskega ministrstva za obrambo oz. republikne uprave za zaščito in reševanje iz Ljubljane, bo-

do v Metliki pri teh ljudeh naredili še eno temeljito selekcijo. Vendar pa po dosedanjih ugotovitvah Centra za socialno delo od sedaj prijavljenih 279 ljudi nima statusa begunca 97. Sicer pa v Metliki menijo, da je v občini še okrog 20 takšnih, ki niso evidentirani. Precej se je število beguncev zmanjšalo po podpisu zadnjega premirja. Samo v zadnjih dneh se jih je odjavilo okrog 150. Od tistih, ki so ostali, pa jih je še vedno veliko iz Karlovca.

Tudi v črnomaljski občini se je število beguncev v letošnjem letu zmanjšalo, še vedno pa jih imajo na seznamih okrog 528. Takšnih, ki nimajo statusa begunca, v občini sploh niso popisovali, seveda pa v Črnomlju vedo, da jih je kar nekaj. Med begunci, ki so še vedno v črnomaljski občini, so samo taki, ki se nimajo kam vrniti, zato v Črnomlju ocenjujejo, da bodo ostali pri njih do spomladi. Šele takrat naj bi se po črnomaljskih predvidevanjih število beguncev pri njih bistveno zmanjšalo, tudi zato, ker mnogi živijo še vedno v precejšnji negotovosti in premirju ne zaupajo. Sicer pa imajo za zdaj v občini tako hrane kot oblačil za begunce dovolj. Veliko pomoči zanje so dobili iz prijateljske italijanske občine Terzo, Caritas iz črnomaljske občine, vse Slovenije in Salzburga, Rdečega križa, veliko pomoči pa so namenili tudi prebivalci črnomaljske občine.

M.B.-J.

Meritve zraka v Novem mestu

Izmerjene povprečne 24 urne koncentracije SO₂ v mikrogramih na kubični meter zraka

Datum meritve	MERILNA MESTA				
	Center	Žabja vas	Ločna	Drška	Bršljin
20. 1.	60	58	110	47	67
21. 1.	63	70	86	76	97
22. 1.	339	52	67	—	78
23. 1.	104	75	84	77	74
24. 1.	57	72	79	64	93
25. 1.	39	56	67	69	84
26. 1.	40	31	43	40	43

Mejna povprečna 24 urna koncentracija SO₂: 125 µg/m³
Kritična povprečna 24 urna koncentracija SO₂: 375 µg/m³
Mejna koncentracija je tista, ki je po Odloku (U. L. RS. 30/90) še dovoljena. Pri kritični koncentraciji so potrebni izredni ukrepi.

LETOS ASFALT MED VASMI

STRUGE — Krajevna skupnost Struge sodi med demografsko ogrožena območja kočevske občine. Od leta 1931 do lani se je število prebivalcev znižalo od 1340 na 619. Med vojno so imele Struge 160 žrtev, veliko ljudi pa si je po vojni poiskalo delo drugod, tudi v tujini. V zadnjih nekaj letih pa so tudi za Struge prišli lepši časi. Dobile so novo šolo, pošto, telefonske priključke in asfaltno cesto do meje z občino Grosuplje, proti Kočevju pa še ne. Domačini se še vedno vozijo na delo v bolj oddaljeno Ljubljano, ne pa v bližnje Kočevje. Prdsednik KS Struge Janez Kralj pravi, da so Stručanci občini Kočevje za pomoč v zadnjih letih hvaležni. Za letos načrtuje KS predvsem asfaltiranje okoli 13 km cest, ki povezujejo med seboj posamezne vasi na območju krajevne skupnosti.

Mafijski posli?

Maribor je bil že od nekaj postaja za prekupčevalce

MARIBOR — Postaja Maribor mafijsko mesto? Mestna policija odločno zanika takšne bojzani, številke pa za zdaj res ne govorijo v prid temu, da bi kriminal kdove kako naraščal oziroma da bi ga bilo več kot denimo v Ljubljani. Toda številke povedo bore malo, še zlasti, če gre za pritajeni kriminal, ki pač še ni dosegel točke, ko bi tolpe začele obračunavati med seboj. Govorice, ki že lep čas krožijo po Mariboru, so vznemirljive: predvsem po lokalnih na Lentu, sinonimu mariborske zasebne podjetniške pobude in nekakšne arhitekturno-duhovne prenove štajerske prestolnice, naj bi delovale organizirane mafijske skupine, ki grozijo lastnikom številnih lokalov in jih izsiljujejo — s tem ko po preizkušeni newyorško-čikaški metodi zahtevajo denar za »varščino«.

Seveda je težko preveriti resnico, saj lastniki lokalov o tem nočejo govoriti v strahu za promet (ki je pod pezo socialne stiske že tako katastrofalno upadel in celo nekate-

MILAN PREDAN

MOLIMO ZA NOVINARJE

Iz Oznanila, glasila vernikov na območju župnij Kočevje in Mozelj, povzemamo nekaj misli in podatkov.

• PROSIMO BOGA ZA ZDRAVO PAMET — Mnoгим Slovencem se pozna, da smo mnoga desetletja zaradi komunizma živeli v informacijski blokadi. Škoda je bila ideološko prebarvana. Zato je veliko Slovencev vzgojno in moralno pohabljenih. Ob nastopu demokracije so se nekateri na zunaj prebarvali, zdaj pa barva odpada in zopet izstopa prejšnja podlaga. Sredstva obveščanja manipulirajo z ljudmi in javnim mnenjem. Osebnosti leta postajajo ljudje s sumljivo preteklostjo... Zato plačevanje TV in radijske naročnine postaja veliko moralno vprašanje za poštene Slovence. Ne nasedajmo! Bodimo kritični pri spremljanju medijev!

• MOLIMO ZA NOVINARJE — Molitvena skupina moli ta mesec desetko rožnega venca za vse novinarje in druge odgovorne pri TV, radiu in časopisih, da bi začeli objektivno poročati in nehali manipulirati z ljudmi.

• BIRMA BO 5. APRILA — Ta zakrameni želi prejeti 76 veroukarjev iz 8. razreda. 27 birmancev ne izpolnjuje pogojev, ker ne obiskujejo maše in ne delajo katehez. Tudi njihovi starši ne kažejo preveč zanimanja za versko življenje svojih otrok. Na srečanje s katehetom jih je prišlo le 26. Naj sv. Duh razsvetli letošnje birmance in starše!

• TEDEN EDINOSTI je bil od 18. do 25. januarja. Edinost med kristjani na ozemlju bivše države je v veliki krizi.

400 ZAHTEVKOV ZA DENACIONALIZACIJO

TREBNJE — V trebanjski občini ustanovljajo dve strokovni komisiji. Ena je za denacionalizacijo kmetijskih zemljišč, gozdov in kmetijskih gospodarstev, ki naj bi jo vodila Majda Ivanov, obravnavala pa bi okrog 300 zahtevkov. Komisija za denacionalizacijo zasebnih gospodarskih poslojaj, stanovanjskih hiš, stanovanj, poslovnih prostorov in stavbnih zemljišč pa naj bi imela opravka z okrog 100 zahtevki.

POL STOLETJA OD SELITVE KOČEVARJEV

KOČEVJE — V številnih razpravah in načrtovanjih o neposeljenem prostoru in neobdelanih kmetijskih zemljiščih na kočevskem se premalo upošteva, da so bili ti kraji izpraznjeni. Od novembra 1941 do januarja 1942 se je iz 179 vasi, zaselkov in mesta Kočevje odselilo nekaj nad 2.800 družin z 11.500 prebivalci, in to v kraje v Posavju, od koder so bili Slovenci izgnani. Italijanska vojska je poleti in jeseni 1942 požgala okoli sto izpraznjenih vasi, ki po končani vojni niso bile obnovljene. Zaradi teh in nekaterih drugih okoliščin se zelo težko uresničujajo načrti za revitalizacijo izpraznjene prostora. Ozemlje, na katerem so živeli kočevski Nemci, je kraško in gozdnoto ter večinoma oddaljeno od večjih središč. Zato se bile posledice odseljevanja opazne že v času med dvema vojnama, saj je bilo že takrat preko 900 stanovanjskih hiš praznih.

V. D.

• Sovrašstvo, kakršno danes vlada v slovenskem političnem prostoru, ni bilo niti v starem režimu. (Urbančič)

• V trenutku, ko kak narod dobi svojo državo, me mine vsako zanimanje zanj. (Rullman)

Naša anketa

Bo manjša občina boljša?

V samostojni in mednarodno priznani državi naj bi si prebivalci Slovenije nanovo, po svoje, uredili tudi tako imenovano lokalno samoupravo. Nova ustava je kot samoupravno lokalno skupnost uzakonila občino. Območje občine obsega naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev. V občinsko pristojnost spadajo zadeve, ki zadevajo samo prebivalce občine, posamezne naloge iz državne pristojnosti pa, če je tako dogovorjeno in določeno z zakonom in če dobi za to sredstva. Občina se praviloma financira iz lastnih virov in se samostojno odloča o povezovanju v širše skupnosti, vključno s pokrajinami, na katere država prav tako lahko prenese del svojih pristojnosti. V državnem parlamentu bodo vse slovenske občine ali njihova združenja na višji ravni zastopana z 22 predstavnikov od 40 v državnem svetu. Sedanjih občin, kratka, naj ne bi bilo po novem več, razpadle naj bi na manjše občine, v glavnem sedanje krajevne skupnosti ali nekaj krajevnih skupnosti, če se bodo ljudje tako odločili. S tem naj bi dosegli večjo povezanost vodstva z ljudmi in njihovimi interesi, željami, potrebami in problemi, ki jih je treba reševati in zadovoljevati. Ali bodo manjše občine zares pripomogle k temu, pa je seveda še veliko vprašanje. Marsikakšen problem je nerešljiv brez denarja, tega pa z več manjšimi občinami ne bo nič več, ampak kvečjemu manj.

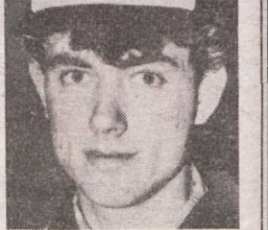

JOŽE PRAZNIK, vulkanizer iz Sevnice:

»Mislim, da reorganizacija občin ne more pomeniti česa posebno dobrega za ljudi, predvsem pa, da bo še več birokracije. Ne vem, če lahko upam, da bi bila ta reorganizacija izjema in da ne bi še podražila našega državnega aparata. Majhne občine bodo verjetno še bolj drobiž v rokah republike, kakor so zdajšnje, ki ne spadajo med največje.«

CIRIL ATELŠEK, strokovni tajnik

Skupnosti krajevnih skupnosti Novega mesta: »Osebnemu temu projektu ne zaupam, saj mislim, da mnoge od novih občin nimajo niti toliko sredstev, da bi preživele svoj občinski aparat. To je tako kot z nastajanjem novih krajevnih skupnosti. Človek vedno misli, da bo bolje posloval, če bo sam. Ljudje bodo res bližje državnemu aparatu, vprašanje pa je, če si bodo s tem lahko kaj pomagali.«

JURE ŽLAJPAH, gostilničar iz Mokronoga:

»Ljudje pričakujejo, da bodo od manjših občin imeli več koristi, saj jim bodo bližje in bodo zato lažje uresničevali svoje interese. Tudi v Mokronogu naj bi spet imeli svojo občino, zato so pričakovanja morbiti še večja. Menim, da bo z reorganizacijo občin oblast naredila korak naprej v približevanju bazi, svojim volilcem. Naposled pa so tudi v razviti Evropi občine majhne in številčne.«

MIRKO TRAMPUŠ, kmet iz Metlike:

»Kakšne prednosti gotovo morajo biti, da so se odločili za cepitev velikih občin v majhne. Utegnilo bi res biti boljše, kot je sedaj, če bi se v teh občinah pogovarjali o svojih problemih in jih tudi reševali. Sicer pa za metliško občino lahko rečem, da je tako majhna, da ni kaj deliti. S tem se bo občina izognila morebitnim delitvenim zapletom in bo v prednosti pred drugimi.«

JERNEJ CINDRIČ, pomočnik vodje

oddelka v črnomaljskem Lesu: »Strinjam se, da se črnomaljska občina razcepi na več občin, ker bo potem lažje reševati komunalne probleme, saj bodo občinski funkcijonarji bližje bazi in njenim težavam. Bojim pa se, da bo več občin tudi precej več stalo. Težiti bi morali, da bi bilo čim več dela opravljenega prostovoljno. Seveda je vprašanje, kako bo potem to delo opravljeno.«

DRAGO KAREL ČAHUK, vodja gos-

podarske enote Mozelj v GG Kočevje: »Več manjših občin je z vidika boljše poznavanja razmer na nekem območju in lažjega reševanja konkretnih problemov dobro. S finančnega vidika je to verjetno slabo, saj bodo večji stroški upravljanja. Kaj to pomeni za kočevsko občino, je težko reči. Ljudje iz Dragarske doline in Strug se bodo morali sami odločiti, v kateri občini bodo v bodoče živeli.«

FERDINAND NOSAN, poslovni tajnik

Inlesa v Ribnici: »Drobitve v večje število manjših občin se mi zdi nesmiselna in neekonomična. Takšne primere smo v preteklosti že imeli, pa se ni obneslo. Do povečanja števila občin naj bi prišlo samo tam, kjer je to res potrebno, in sicer na podlagi referendumov. Sedanja ureditev je čisto dobra, večji poudarek in več možnosti pa bi bilo potrebno dati sedanjim krajevnim skupnostim.«

BOŽO BARBIČ, tajnik KS Šentlenart,

Brežice: »Ljudje bodo bolj zadovoljni, če bodo manjše občine. Tem bo v glavnem ostala na skrbi infrastruktura. V manjših občinah bodo ljudje lažje reševali probleme v zvezi s cestami, telefonijo, vodovodom in podobnim. Po vaseh bi bilo dobro obdržati nekakšne gradbene ali vaše odbore, sicer se ne bo dalo pogovarjati navzgor. V lokalni samoupravi pa bo vse manj prostovoljnega dela, vse bolj bo treba vse delo plačevati.«

DANILO SITER, predsednik krščanskih demokratov občine Krško: »Krščanski demokrati bomo v začetku februarja organizirali okroglo mizo na to temo in povabili tudi predstavnike koroških Slovencev, ki imajo s tem izkušnje. Menim, da bo morala biti lokalna samouprava dobro organizirana, saj se bo morala za posamezne interese v okraju potegovati z zelo dobrimi programi.«

V mešanih in majhnih metliških kmetijah bi se lahko usmerili predvsem v sadjarstvo in vrtnarstvo — Velik poudarek izobraževanju

METLIKA — V metliški občini je 544 zaščitene kmetije. Prevladuje mešana gospodinjstva, sledijo ostarela, čistih kmetij pa je okrog 80. Zares perspektivnih je le nekaj 10 kmetij, medtem ko je takšnih, ki imajo tudi naslednike, moč prešteti na prste. Da pa bi se vsaj to kmetijstvo, kar ga v občini je, razvijalo, s strokovne strani skrbi Jani Gačnik in Darinka Slanc ter Greta Avguštin.

Gačnik je v kmetijski svetovadni službi zadolžen za vinogradništvo, sadjarstvo in živinorejo v višinskem delu občine, Slančeva pa za poljedel-

stvo in živinorejo v nižinskem, obkoljskem območju. Avguštinova skrbi za delo kmečkih žena in dopolnilne dejavnosti na kmetijah v vsej

Beli krajini. Slančeva in Gačnik podarjata, da je vodilo njihove službe, da pride najprej kmet k njim, da torej najprej on pove, kaj ga zanima, potem pa mu v službi svetujejo. Problem je v tem, da marsikdo niti ne ve, kaj bi na kmetiji pravzaprav rad počel. »Če se bodo na teh mešanih kmetijah hoteli zares resno prijeti kmetijstva, se bodo morali zagotovo usmeriti. Možnosti so predvsem v sadjarstvu in vrtnarstvu,« je prepričan Gačnik.

V zadnjih letih so bili v metliški občini vsaj na področju sadjarstva že

»Smo ali še bomo pripravili predavanja o krompirju, o reji plemenskih svinj, ekonomiki pri pitanju in proizvodnji mleka, o varstvu in zaščiti poljščin, demonstracijo obrezovanja parkljev pri govedu. Kmetje bodo lahko prislunili informativnemu predavanju o dopolnilnih dejavnostih na kmetijah, o obrezovanju sadja, zaščiti vinogradov in sadovnjakov, gnojenju, predstavili jim bomo sejalnice za koruzo in pšenico. Brezplačno bomo testirali tudi škropilnice in pršilnike vsem, ki se bodo na kmetijsko svetovno službo prijavili do 20. februarja,« našteva Slančeva.

narejeni prvi koraki. Uredili so 6 ha nasadov jablan ter manjše nasade hrušk, breskev, robid in lešnikov. Ko bo sadno drevje v polni rodnosti, bodo lahko vs pridelki iz sedanjih nasadov prodali v Beli krajini. »Če pa bodo Metličani nasade še razširjali, kar je seveda zaželjeno, bodo morali razmišljati tudi o povezovanju pri prodaji in ne nazadnje tudi o večji hladilnici. Prepričan sem, da bi Belokranjci lahko pridelali zase vse sadje in tudi zelenjavo. Žal je organizirane pridelave zelenjave malo, čeprav zanimanje v zadnjem času narašča. Za

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanič

V slovenskem vinogradništvu so rezerve

Prepričan sem, da bomo dolgočasno najboljšo vnovčilo naše delo preko izvoza vina, bodisi dobesečno, še boljše preko turizma. Še vedno sem optimist, da bomo v Sloveniji sedaj, ko nas ne bo oviral slab glas o kvaliteti jugoslovanskih vin, le dojele in poleg besed z dejanji dokazali, da bo slovensko vino lahko imelo pomembno vlogo pri gospodarskem uveljavljanju Slovenije. Mogoče se komu zdi vsebina člankov, ki niso čista vinska tehnologija, gola propaganda. Delno res, toda o tem pišem z namenom, da bi bilo čimveč vinogradnikov seznanjenih, osveščenih in vključenih v razmišljanje, po kateri poti in na kakšen način lahko pridemo do večjega dohodka za vinogradnike, do višje kakovosti in več vina s kontroliranim poreklom.

Ni dovolj dobro vino pridelati, potrebno mu je zagotoviti tudi dobro ime in ga dobro prodati. V zimskem času je nekaj več časa tudi na kmetih, da delajo načrte za naslednjo sezono, tudi dolgoročno. Vinograd je dolgoleten nasad, zato mora biti vsak, ki ga obnovimo, temeljito načrtovan. Nove, visoko kakovostne bele sorte so osvojile pivce pa tudi vinogradnike. Prav je, da bi jih zasidli čimveč, tako bi izboljšali povprečno kakovost belih vrst, ki so blagovne znamke Posavskega vinorodnega rajona, od belokranjske, bizeljske in sremičane do virštanjske. Sedaj popularne bele sorte zberejo tudi več sladkosti. Tako bomo imeli tudi vina, ki bodo ustrezala že opisanim strožjim zahtevam trga ES.

Toda v naših krajih bodočnost ni samo v belih vinih, ne smemo pozabiti na zanimiva rdeča vina iz Posavja, ki postajajo že kar redkost.

Pri tem mislim na cviček, metliško črno itd. V Posavju bi zmanjšali konkurenčnost, če bi nam primanjkovalo rdečih vin. Naravne razmere v naših krajih so ugodne za pridelavo rdečih vin, in kar zraste v »rdečega« na Štajerskem, se ne more kosati z našo kakovostjo. Obratno je pri belih vinih. Pri odločanju med sortami za bodočo obnovo vinogradov ne smemo spregledati zametne črnine, modre frankinje, v Beli krajini portugalke. Priporočam pa oplemenitev rdečih sort z modrimi pinotom, ki se bo obnesel na večini terenov Posavja. Najlažje prepričamo vinogradnike za kako sorto z višjo odkupno ceno za grozdje.

Novo za nas pa je vsekakor omejevanje pridelka grozdja na enoto površine. O tem bo treba še veliko pisati in govoriti, toda tudi kakovost priznati s ceno. Kaj bo rekla o dovoljeni količini pridelka na hektar za posamezen kakovostni razred naša nova vinska zakonodaja? Zasedel sem članek v avstrijskem časopisu o uravnavanju hektarskih količin grozdja na avstrijskem Štajerskem. Po njihovem vinskem zakonu deželna vlada predpiše najvišje hektarske pridelke za kakovostni razred. Upošteva se seveda podnebje, tla, potek vegetacije in vzgojna oblika trte. V letih 1989 in 1990 so veljale naslednje omejitve:

sorte	1 kg grozja na 1 ha
1. rizvanec	— 10.000 kg
2. laški rizling, modra frankinja zweigelt, samling 88	— 9.000 kg
3. beli pinot, chardonnay, šentlovrenka	— 8.000 kg
4. rumeni muškati, traminec, sivi pinot, sauvignon	— 7.000 kg

Ugotovili so, da ugled svojih vin lahko vzdržujejo, če se tudi z manjšimi pridelki borijo za višjo kakovost. Tudi mi moramo o tem razmišljati!
mag. JULIJ NEMANIČ

SIVIS SADJARSKE NOVICE

SEVNICA — Izšla je 2. številka Sivils sadjarskih novic, ki jih je ustanovil in založil Sivils d.o.o., ki ima uredništvo v Sevnici, Pod Vrtačo 18. Glavni in odgovorni urednik je Valjdiž Peric, člana uredništva tedenskih novic za uporabnike sadjarskega programa Sivils pa sta Franc Kotar in Matjaž Zupan.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

V zadnji številki Kmečkega glasa smo lahko prebrali, kakšne so gene pri kmetu doma. Na kmetiji v Šentruptertu vam prodajo liter mleka po 14 tolarjev, jajca po 8 do 10 tolarjev, meso mladega bikca boste plačali po 200 tolarjev za kilogram, domači sadjevec pa po 250 tolarjev za liter. Za voz gnoja računajo tako kot včasih: štiri vreče umetnega gnojila. Pokukali smo tudi v zadnje cenike na drugih slovenskih tržnicah. Na ljubljanski tržnici sta kiselko zelje in repa po 80 tolarjev, mandarine 140, sveži motovilec 600, špinača 400, posušeni jurčki pri branjevki pa kar 3000 tolarjev. Orehova jedra so 600 tolarjev, lešniki 500, jajca 12, fižol 80 in radič 320 tolarjev.

Na novomeški tržnici so ta tržni ponedeljek veljale naslednje cene: jajca po 15 tolarjev, mandarine 79,60, jabolka od 40 do 60, lonček smetane 200, sirček 140, česen 300, skuta 120, kuhano maslo 200, krvavica 180, med 200, solata 160, šopek teloha 40 tolarjev. Na dveh mizicah je prodajala tudi ekipa iz Bosne. Ponujala je orehova jedra po 700 tolarjev, rozine po 250, enako ceno pa so zahtevali tudi za suhe bosanske slive in dalmatinske fige. Na koncu zapišimo še cene v družbenem sektorju: pokriti stojnici Sadja in zelenjave: banane 119 tolarja, ohrovt 99, cvetača 250, pomaranče 65 do 89, korenje 89,50, solata endivija 232, mehka solata 299, radič 360, zelje 59,90 in rdeče zelje 89,90 tolarjev.

Sejmišča

BREŽICE — na sobotni sejem so prodajalci pripeljali 197 do tri mesece starih in 21 starejših praščev. Prvih so prodali 85 po 200 do 250, drugih pa 9 po 100 do 130 tolarjev kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Ocena silaže po DLG ključu

Večina dolenskih kmetov že zna pridelati dobro silažo, zlasti koruzno, in to ni majhen tehnološki dosežek. Da bi se izboljševali kakovost, bi bilo dobro, če bi poznali v praksi uporabno enostavno metodo ocenjevanja silaže, saj si natančne kemične analize in Fliegerovega ključa običajno ni mogoče privoščiti. Tak enostaven način je tako imenovani ključ DLG, ki temelji na ocenjevanju vonja, strukture in barve silaže ter v točkah od 1 do 20, podobno kot Buxbaumova lestvica v vinarstvu, ocenjuje njeno kakovost.

Ze dolejšaj se veljalo, da je mogoče po zunanjih znakih kar dobro presojati in ocenjevati kvaliteto kisla. Kot je zapisal prof. Muck, je dobra silaža brez posebnega duha, saj mlečna kislina ne diši, lahko pa ima zaradi nekaterih drugih sestavin prijeten duh po sadju ali celo kruhu. Slabo kakovost napovedujejo neprijetni vonji, predvsem vonj po masleni kislini, plesni ali gnobni. Maslenokislinske bakterije so nasploh največje sovražnice siliranja, ne toliko zaradi tega, ker bi občutno zmanjšale hranilno vrednost silaže, marveč zato, ker jo živali odklanjajo ali vsaj dovolj slastno ne žro.

Po ključu DLG, ki ima 20 možnih točk, pripada vonju silaže 14 možnih točk, strukturi 4 in barvi 2. Vrhunsko oceno, torej vseh 20 točk, dobi silaža, ki ima aromatičen, prijeten kislast vonj, povsem ohranjen strukturo listov in stebelc ter olivno zeleno barvo, katere intenzivnost pa je odvisna od tega, iz česa je silažna masa in ali je bila pred siliranjem uvenela. Druga skrajnost je ocena nič, ki je dobi silaža z močno gnilobnim vonjem, mazavo sluzasto strukturo in strupeno zeleno ali rjavo do črno barvo. Taka silaža nima krmilne vrednosti in spada le še na gnojlišče.

Vmes med tema dvema skrajnostma so vsi mogoči prehodi, pri čemer velja za zelo dobro tista silaža, ki je pri ocenjevanju po DLG ključu dobila od 18 do 20 točk, za dobro tista, ki ima 15 do 17, zadovoljivo 12 do 14 in slabo 8 do 11 točk. Silaža z oceno pod 8 velja za zelo slabo in je treba biti pri krmiljenju z njo zelo pazljiv. Le zelo dobro in dobro silažo lahko jediti živali brez omejitev in je tudi hranilno polnovredna.

Inž. M. L.

Da ne bi res »jedli trave«

Preusmeritev neuravnoteženega slovenskega kmetijstva ne bo tako enostavna, še manj pa poceni

Južni Slovani se ljubijo, če so daleč drug od drugega, kot sosedje pa se sovražijo. Ne glede na to, če drži ta trditev sociologa dr. Stipeta Šuvarja, še ne pozabljene kontroverzne politične osebnosti in (po Mladini) zadnjega jugoslovanskega komuniste, je dejstvo, da bomo morali balkanski narodi, ne oziraje se na politične spremembe, živeti drug ob drugem, pa naj se zgodi karkoli. Ne le živeti, ampak tudi gospodarsko sodelovati ali vsaj trgovati. Če drugega ne, nas bo v to prisilila revščina, ki trka na vrata.

Slovensko kmetijstvo je s trganjem gospodarskih vezi bolj prizadeto, kot smo pripravljeno priznati. Naša živilskopredelovalna industrija je iz drugih republik uvažala skoraj dve tretjini vseh potrebnih surovin. Krušnega žita pridelamo sami samo dobrih 40 odstotkov svojih potreb, po drugi strani pa imamo »preveč« mleka in mesa, zlasti perutninskega. Slovenija je pretežno hrbovita, živinoreja pa je njena »komparativna prednost«, kot smo desetletja poudarjali. In še nekaj ni zanemarljivo: to je intenzivna kmetijska dejavnost, v katero so slovenski kmetje veliko vložili in ki ustreza njihovi marljivo naravi.

Preusmeritev v večje pridelovanje žita, ki zahteva manj dela, zato pa tudi manj daje, ne bo tako enostavna, kot si strategiji slovenske neodvisnosti predstavljajo. Slovenija ima v primerjavi z državami Evropske skupnosti najnižjo stopnjo samooskrbe s pšenico, najbolj razdrobljene parcele in z izjemo Švice najmanj obdelovalne

zemlje na prebivalca, komaj 14 arav. Je torej v takem položaju, da si gospodarske izolacije ali blokade enostavno ne more privoščiti. Tega ne poudarjamo zato, da bi ljudi strašili, ampak da bi se bolj zavedeli, pri čem smo.

M. LEGAN

Japonske novosti za vinogradnike

Izjemni tehnični dosežki — žal predragi

Japonci se v svetu ne uveljavljajo le s svojo avtomobilsko industrijo in elektroniko, temveč tudi z novostmi v kmetijski mehanizaciji. V organizaciji Maniborskega kmetijskega zavoda in podjetja Fantazija je njihova tvrda Yanmara predstavila nove stroje za obdelavo vinogradov v strmih legah in tisti, ki se zanje zanimajo, so imeli kaj videti.

V Sloveniji imamo, kot je zapisal na tej strani mag. Julij Nemanič, zdaj 19.400 ha vinogradov (podatek je za leto 1989), kar je pol manj, kot smo jih imeli pred pol stoletjem. Torej imamo še dovolj vinogradniških leg, ki bi jih lahko koristno izrabili. K temu bi pripomogla ustrezna mehanizacija, ki bi olajšala delo v strmih legah in prikazane japonske novosti se trudijo prav v tej smeri.

V Mariboru so med drugim prikazali gosenični transporter tipa MCG, ki ima posebne gumijaste gosenice, s pomočjo katerih je mogoče po strmih legah prevazati tovore, denimo hlevski gnoj, ne da bi na razmočenih tleh vozilo puščalo globlje sledi. Na ogled je bila tudi posebna vinogradniška škropilnica Niko, ki je menda vrhunec škropilne tehnike, podobno kot v svoji skupini strojev mulčer Kladivar in še nekater. Žal so cene teh strojev astronomске, če pa se bo kdo zanje vseeno odločil, posredujejo naslov prodajalca: Fantazija, Maribor, Ulica Pohorskega bataljona 45, tel. (062) 10-2817.

-n

Najprej mi dajte klobaso!

Križ čez šunke in klobase?

Obsežna znanstvena študija potrdila škodljivost svinjskega mesa in izdelkov za človekovo zdravje

Ne bi radi ljudem grenili užitka, ki ga ta čas nudijo domače kolone in z njimi povezane dobrote iz svinjskega mesa, toda za zdravo življenje je več od tega vredna resnica. Ta pa svinini nikakor ni naklonjena, na kar zdravniki že dolgo opozarjajo, z znanstveno natančnostjo pa je njen vpliv, kot poroča Slovenec, preučil nemški zdravnik dr. Reckeweg in svoje ugotovitve zbral v obsežni študiji Svinina in zdravje.

V njej je dokazal nesporno povezavo med uživanjem svinine in med mnogimi boleznimi, od alergije, artoze, visokega pritiska, vnetja žolčnika in črevesne sluznice pa do revmatizma in kožnih obolenj. Teh bolezni muslimanska ljudstva, ki jim koran prepoveduje uživanje svinine, skorajda ne poznajo ali pa jih imajo v mnogo manjši meri. Zaradi svinine je po znanstvenikovih ugotovitvah podeželsko prebivalstvo manj zdravo od mestnega.

In kaj je tisto, kar greni slastno svinjsko pečenko ali klobaso? Predvsem maščoba, ki je vedno povezana s holesterolom, krivcem za visok krvni pritisk in arteriosklerozo. Svinina vsebuje tudi več žvepla kot drugo meso, ta pa neugodno vpliva na vezno tkivo in hrustanec. Z uživanjem svinine pride v telo tudi več histamina, ki lahko izzove

razna kožna obolenja, astmo, srčno aritmijo in srčni infarkt. Prof. Shope iz londonskega inštituta za raziskavo virusov pa trdi, da pride s svinjskim mesom in drobovino v človeško telo celo virus gripe. Skratka: za zdravje bi bilo dobro narediti križ čez svinino — če je to uresničljivo, pa je seveda že drugo vprašanje.

-n

gospodinjski kotiček

Osemnajstkrat zelje — pa bo spet nedejle

V slovensko deželo že od davnega posegajo tri velike kulture, alpska, mediteranska in panonska. Vplivi teh kultur so se zlivali v našo staro kulinarčno umetnost in se prilagodili naravnim danostim pokrajini, socialnemu stanju in že utečenim navadam. Skozi čas je nastala bogata zbirka domače hrane oziroma ljudskih jedi. Po vsej Sloveniji so razširjene jedi, ki označujejo določeno krajevno območje z vsemi značilnostmi tukajšnjih navad in običajev. Kulinarika je eden od tistih dejavnikov, ki lahko veliko pripesva pri ohranjanju identitete kraja.

Največ starih zapisov se je ohranilo na gradovih in v starih samostanih. Na deželi pa so se ohranjala navodila za pripravo jedi s pomočjo ustnega izročila. Prvi zbrani zapisi o jedeh so izšli v knjigi Valentina Vodnika leta 1799 z naslovom Kuinarske bukve, novejša izdaja pa so bile Nove kuharske bukve. Od leta 1890 so imele gospodinje na voljo Slovensko kuharico, tej pa so sledile številne izdaje do sodobne literature. Danes lahko največ na stari način pripravljenih jedi spoznamo

na raznih prireditvah in praznovanjih, kot so kmečko ženitovanje, krst, sedmina, godovanje ali cerkvenje prazniki, ki zapovedujejo točno določene jedi in njihovo zaporedje prinašanja na jedilno mizo. V starejših obdobjih je bila slovenska prehrana zelo preprosta in enolična. Stari cerkljanski ljudski rek pravi: »Osemnajstkrat zelje — pa bo spet nedejle.« S tem so povedali, da je bilo zelje kar trikrat na dan ali pa vsaj mnogokrat na mizi. Iz staroslovanskih prvin prehranjevanja so ohranjene značilnosti, kot je uživanje prosene kaše, sušenje mesa v dimu, beljenje jedi s smetano in mlekom, predelovanje mleka v sir in maslo ter priprava medice. Od alpskih prvin so se ohranili poleg mlečnih izdelkov še krofi, bobsi, suhi krljci in podobnjaki-mali kruhki. Od sredozemskih prvin sta se ohranili naši prehrani uporaba olja in peka kruha iz kvašenega testa v zidanih pečeh. Uporaba bučnega olja, kumar, fižola in paprike pa izhaja iz panonskih prvin prehranjevanja. (Nadaljevanje prihodnjenj)

HELENA MRZLIKAR

Krajevne načrte čaka reševanje

Čeprav še ni znano, koliko denarja bo letos dala država za komunalne programe, je jasno, da ga za vse novomeške načrte ne bo dovolj

NOVO MESTO — Po podatkih, ki so jih posredovale občinski upravi, nameravajo krajevne skupnosti v letošnjem letu obnoviti in asfaltirati kar 88,5 kilometra lokalnih cest in poti. V glavnem gre za izvenmestne kraje. Investicijska vrednost teh posodobitev je ocenjena na prek 170 milijonov tolarjev.

Razen Novega mesta ter krajevnih skupnosti Hinje, Straža in Mali Slatnik se vse preostalo območje občine še srečuje s problemi v oskrbi z vodo. To se je odrazilo na načrtih krajevnih skupnosti na tem področju v letošnjem letu. Potrebo po obnovi sistema z manjšimi razširitvami imajo v šestih krajevnih skupnostih, manjše novogradnje pa načrtujejo v sedmih krajevnih skupnostih. Na nadaljevanje ali začetek investicij večjih vrednosti računajo v krajevnih skupnostih Bircna vas, Dolž, Otočec, Stopiče in Žužemberk. Poleg kanalizacije in čistilnih naprav v Žužemberku, Straži in Mirni Peči, ki naj bi jih zgradili po programu občinskih obveznic, krajevne skupnosti ne načrtujejo veliko tovrstnih investicij. Gre za skupno 3.400 metrov kanalizacije v petih krajevnih skupnostih, v sedmih pa so začeli s postopki za pridobitev dokumentacije. Zavest, da brez urejenega odvajanja odpadka ne bo normalnega razvoja naselij, le prodira. Poseben problem, ki ga bo treba rešiti, je kanalizacija v naseljih na obrobju Novega mesta, kamor mesto pritiška s poselitvijo in industrijo.

Glavna komunalna investicija občine

na pa bo v naslednjih letih novo novomeško pokopališče. S samoprispevom bo Novo mesto zbralo v petih letih poldrug milijon mark ali približno polovico potrebnega denarja za to nujno investicijo. Ostalo bo treba prej ko slej zagotavljati iz proračuna. Trenutno je nastal s pokopališčem še en problem, zemljišče v Srebrnicah je namreč predmet vračanja po zakonu o denacionalizaciji. Izvenmestne krajevne skupnosti predvidevajo širitev kar 24 pokopališč, nekaj je tudi načrtov po adaptacijah ali novogradnjah mrljskih vežic.

V ŠENTJERNEJU O BIOHRANI

ŠENTJERNEJ — Turistično društvo bo v četrtek, 30. januarja, ob 18. uri v kinodvorani OŠ Šentjernej pripravilo predavanje o pridelavi biohrane. Pavle Segula iz Ljubljane bo predstavil stanje onesnaženosti zemlje, prikazal tehnike in način obdelave zemljišč za predelavo biološko neoporečne hrane, v nadaljevanju pa bo odgovoril prisotnim na zastavljena vprašanja. Vabljeni!

• *Lojze Peterle svoje vlade nima za neko pragmatično zadevo, ampak jo obravnava kot sredstvo za uresničitev svoje ideje. Namesto, da bi popustil in se umaknil, bo tiščal do konca, in ko bo poražen, bodo spet govorili, kristjani smo zapostavljeni.* (T. Hribar)

Od načrtov o gradnji javne razsvetljave naj bi bili izpeljani le nujno potrebni zaradi prometne in splošne varnosti. Že vzdrževanje obstoječe mreže in tokovina zanjo je namreč velik strošek kolektivne komunalne rabe. Telefon naj bi letos dobilo 940 novih naročnikov v 11 izvenmestnih

• *Da vsega, kar za letos načrtujejo krajevne skupnosti, ne bo mogoče narediti, je že jasno. Ne glede na potrebe je namreč težko pričakovati, da bi bilo za komunalno, gospodarsko in prometno infrastrukturo letos namenjenih več sredstev kot lani. Zaradi tega čaka krajevne skupnosti v sodelovanju s pristojnimi upravnimi organi za ta področja krčenje programov. Na situ bodo ostali najpomembnejši in najpomembnejši za razvoj prostora, gospodarstva in oskrbo prebivalstva. Treba pa je počakati na planska izhodišča za letos.*

krajevnih skupnostih. PTT Novo mesto naj bi po sprejetem programu razvoja telefonskega omrežja najprej reševal najbolj kritična območja: Hinje, Stopiče, Žužemberk in Otočec. Resneje naj bi se lotil tudi reševanja mestnih telefonskih zagat, kjer lani ni bilo nič narejeno.

Z. L.-D.

Šole le za privilegirane?

NOVO MESTO — Teško bi bilo zanikati, da je bilo štipendiranje šolajočih se mladine predvsem v zadnjem desetletju pri nas dokaj dobro urejeno. Zaostrene gospodarske razmere, vse večje socialne stiske družin in rast življenjskih stroškov ter stroškov šolanja pa so v zadnjem letu pustile sledove tudi na tem področju in na kakovosti življenja srednješolske in študentske mladine, posebno tiste, ki se šola izven kraja stalnega bivališča. Za površ se število štipendistov naglo zmanjšuje in če bo šlo tako naprej, bo prav kmalu zares lahko študirala le privilegirana elita. Sicer pa za mnoge od tistih, ki študij končajo, tako ali tako ni dela.

V strokovni službi novomeške območne enote Republiškega zavoda za zaposlovanje ugotavljajo, da se število kadrovskih štipendistov v novomeški občini v zadnjih letih močno zmanjšuje. Še v šolskem letu 1989/90 je prejelo kadrovska štipendija 1.742 študentov, za letošnje šolsko leto pa je bilo razpisanih samo še 184 kadrovskih štipendij. Zaradi težav je nekaj podjetij prekinilo štipendijske pogodbe, kar se je potem odrazilo na povečanem številu prosilcev za štipendije iz republiških sredstev. V letošnjem šolskem letu je za republiško štipendijo zaposilo 1.854 prosilcev iz novomeške občine, od tega 717 na novo, ostali pa so le preverjali socialno stanje. Ugodno je bilo rešenih 63 odst. vlog. Dodeljenih je bilo 925 republiških, 89 dopolnilnih in 146 Zoisovih štipen-

dij, ki jih podeljujejo po posebnih strokovnih navodilih. Zavrnenih ali začasnih ustavljenih je bilo 694 vlog za štipendijo, večinoma zaradi presegeja cen. Tega so letos precej zaostri. Doslej je bila meja 55 odst. povprečnega osebnega dohodka, zdaj pa je to 80 odst. zajamčene plače,

• *o O usodi predloga, naj bi bil cenjen za šolajoče se izven domačega kraja za 30 odst. višji, ni še nič znanega. Podobno je s predlogom strokovnjakov Republiškega zavoda za zaposlovanje, naj bi zaradi omejenih republiških štipendijskih sredstev štipendijo prejimali le tisti šolajoči se v domačem kraju, ki živijo v zelo težkih socialnih razmerah. Potrtilo o tem naj bi jim izdali v Centru za socialno delo.*

kar je precej manj. Za letošnje šolsko leto je bil cenjen za pridobitev republiške štipendije konkretno 5.680 tolarjev dohodka na družinskoga člana. Zaradi tega je odpadlo precej prosilcev, ki jim je prej štipendija pripadala. Prizadeti so predvsem tisti, ki se šolajo izven domačega kraja, saj jih šola stane precej več, cenjen za pridobitev štipendije pa je enak za vse. Sprememba cenusa je ob hkratnem drugem vrednotenju katastrskega dohodka udarila tudi precej kmečkih otrok, kolikor jih sploh še more videti šole od znotraj.

Z. L.-D.

Načrti za manj odrinjeno življenje

Novo, močno pomlajeno vodstvo krajevne skupnosti Žužemberk se je zagnalo lotilo dela — Ceste, vodovod, telefon, kanalizacija še slabše kot kjerkoli

ŽUŽEMBERK — »Novo, precej pomlajeno vodstvo naše krajevne skupnosti, izvoljeno pred tremi meseci, je voljno delati, ne glede na strankarsko pripadnost posameznika. Sicer pa so ljudje očitno volili tiste, ki so jih v preteklosti spoznali po delu in jim zato zaupajo. Upam, da bomo program samoprispevka uspeli v celoti uresničiti, saj želimo, da bi ljudje v teh krajih živeli boljše, manj odrinjeno kot doslej.« pravi predsednik sveta krajevne skupnosti Žužemberk Franc Škufca.

Za letošnje leto je vodstvo krajevne skupnosti že pripravilo program dela, ki ga nameravajo izpeljati, seveda ob pomoči samih krajanov. Tudi na občini in v republiki, kjer naj bi prispevali denar za izpeljavo posameznih akcij, se ne mislijo pustiti odgnati. V krajevni skupnosti je doslej asfaltiranih le dobra polovica cest, kar je najmanj v novomeški občini,

»Poleg slabih cest našo krajevno skupnost tare tudi slaba preskrbljenost z vodo. Ima jo le 57 odst. prebivalstva. Letos naj bi dokončali vodovod Malo Lipje—Lašče in pridobili projekte za vasi Reber, Zališec, Krži. Potem pa bo ostala še cela ajdovska planota. Kako bomo probleme reševali, je odvisno od rezultatov poskusnih vrtin.« pravi Škufca.

Načrtov v Žužemberku pa je še več. V Žužemberku nameravajo začeti graditi kanalizacijo, kar bo največji projekt v nekaj naslednjih letih, saj bo kraj ves prekopan. Po kraje-

nem središču, Dvoru in Jami bodo napeljali javno razsvetljavo, na pokopališču na Dvoru zgradili mrljsko vežico in popravili leseni most čez Krko, telefon, ki je v teh krajih tudi še zelo na redko posejan, pa naj bi letos napeljali v Budganjo vas, Šmihel, Gradenc in Lipje. V žužemberški krajevni skupnosti bodo skušali nekaj narediti tudi za turizem, o čemer se dolgo leta je govorilo. Zdj nameravajo storiti vse, da ne bo več tako, posebno, ker se je občina in republika očitno odločila kljub težkim časom vsaj deloma popraviti zgodovinsko krivico, ki je bila storjena nekaterim predelom z njihovim odrivanjem od normalnega napredka in življenja. Razvojni projekt demografsko ogroženega območja Suha krajina naj bi ne ostal le še en dober, a v predal odložen in pozabljen projekt.

Z. L.-D.

Franc Škufca

brez asfalta je kot ena redkih v občini tudi še regionalna. Že sredi februarja bodo začeli z urejanjem tako imenovanih šmihelskih ovinkov na cesti Poljane—Šmihel, ki so bili zadnje desetletje črna točka. V letošnjem programu pa je ureditelj še več cestnih odsekov: ceste Žužemberk—Prevalce, ki bi bila že urejena, če tega ne bi zaviral posamezniki v kraju, ceste Boršt—Veliki Lipovec, cest skozi vasi Gradenc, Gor. Ajdovec in V. Lipje ter ceste do Vinkovega Vrha.

UBEŽNIK IZ ZAPORA PRIJET

NOVO MESTO — Črnomaljski mličniki so prejšnji teden prijeli 23-letnega Silva iz Občic, ki je v novomeških zaporih čakal na sojenje zaradi kaznivih dejanj, ki naj bi jih storil. Silva so 5. januarja izpustili na prost izhod, od koder se v zapor ni več vrnili, prijeli so ga šele na podlagi izdane tiralice.

DVE RAZSTAVI ZA PRAZNIK

NOVO MESTO — V študijski knjižnici Mirana Jarca so pripravili v počastitev slovenskega kulturnega praznika dve razstavi: razstavo karikaturno Aljane Primožič, karikaturistke pri Slovencu, in knjižno razstavo Sem dolgo upal in se bal (Prešernovo delo med legendo in resničnostjo). Razstavi bosta odprti do konca februarja.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 1. februarja, bodo odprte v Novem mestu do 19. ure, drugod do 17. ure naslednje prodajalne živili:

- Novo mesto, Market na Kristanovi
- Šentjernej: Market Dolenjka
- Dolenjske Toplice: prodajalna Rog
- Žužemberk: Samopostrežba KZ
- Straža: Market Dolenjka
- Novo mesto, v nedeljo od 8. do 11. ure: Pogača, Glavni trg 22
- Črnomelj: prodajalna Pod lipo.

Kmečke smeti ceneje na deponijo

Kmečka gospodinjstva plačujejo le tretjino cene smetarine — S podeželja pol manj odpadkov kot iz mest — Prizaneseno s črnimi smetišči?

NOVO MESTO — Občinski odlok, ki je uvedel odvoz komunalnih odpadkov iz vseh naselij v novomeški občini, je lani Jensen povzročil veliko hude krvi. Še posebej so njegovi uveljaviti, za kateri je »po službeni dolžnosti« zadoležna novomeška Komunala, nasprotovali v šentjernejem koncu, kjer je potekod prišlo kar do manjšega protismetarskega kmečkega punta, v katerem so najkrajši konec potegnile — smetarske posode.

Vaščani so se branili organiziranega odvoza odpadkov, češ da kmečka gospodinjstva nimajo komunalnih odpadkov oziroma da take odpadke sami koristno predelajo. Vzrok je bilo, seveda, plačilo, čeprav bistveno nižje, kot ga za odvoz odpadkov plačujejo v Novem mestu in drugih krajih, kjer je bil odvoz odpadkov urejen že prej. Konec koncev pa tudi Komunala ta nova obveznost ni prav nič dišala, saj je, gledano s stališča dohodka, to povsem izgubaška stvar. Odvoz odpadkov iz redko naseljenih in oddaljenih predelov občine je za njih dražji kot iz strnjanih večjih naselij, poleg tega pa morajo to nalogo opravljati še za manjši denar. Čista izguba, torej. Vendar so oni v tem primeru bolj v položaju vojaka, ki mora najprej izpolniti ukaz, potem šele se lahko pritožuje.

Da je zadostila odloku, ki zahteva odvoz odpadkov iz vseh naselij v občini, je Komunala lani na novo vključila v organiziran odvoz odpadkov 188 naselij, v katerih je več kot

5.400 gospodinjstev. Za to so kupili 1.440 smetarskih posod, za katere so odšteli blizu 25,5 milijona tolarjev. Kljub precej povečanemu obsegu dela na tem področju komunalnega dela pa niso povečali števila zaposlenih. Trditve, da kmečka gospodinjstva nimajo takih odpadkov, ki ne bi sodili na komunalno deponijo, seveda ne zdrži trezne presoje. Zelo boleče nazorno to demantira pogled na s smetmi in odpadki zasvinjane obronke gozdov, opuščene peskokepe, gozdne vrtače, jame, brezna, struge in obrežja potokov itd., itd. V orehoviškem koncu, kjer so se najbolj upirali organiziranemu odvozu odpadkov, so kot argument proti temu navajali, da imajo te stvari organizirane na svoj način. In res je neki zasebnik občasno odvažal odpadke. A kam? V bližnji opuščeni peskokop, na parcelo, ki je povrhu vsega še zasebna last. Da o kakšnem strokovnem nadzoru sploh ne govorimo. V Komunali so s tehtanjem na deponiji v Leskovcu ugotovili, da s podeželja pride 40 do 50 odst.

manj odpadkov kot iz mestnih naselij. A to je še vedno polovico toliko kot v mestu in tudi za to polovico je treba poskrbeti na najbolj ustrezen način.

Obrazci za uveljavitev pravice do znižane smetarine so na voljo v novomeški Komunali in na krajevnih

• *No, po daljšem prerekanju in premetavanju »smeti« na levo in desno, je končno prišlo do tega, da z začetkom tega leta vsa kmečka gospodinjstva v občini, ki jim njihova kmečka proizvodnja omogoča recikliranje (predelavo) bioloških odpadkov na za okolico neskladjiv način, plačujejo le 30 odst. polne cene smetarine. To je glede na to, da je s podeželja pol manj odpadkov kot iz mestnih in drugih večjih naselij, seveda povsem upravičeno, čeprav je odvoz s podeželja zaradi oddaljenosti in razseljenosti sam po sebi dražji. A to pač ni krivda ljudi, ki tam živijo.*

uradih. Upravičenost zahtevkov spriti ugotavlja strokovna služba, ki tudi izdaja ustrezne sklepe.

A. BARTELJ

Zbor in jubilej invalidov

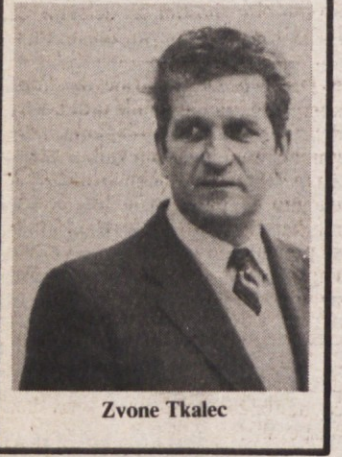
8. feb. v Mirni Peči

NOVO MESTO — Na Prešernov dan, v soboto, 8. februarja, bosta v Mirni Peči kar dva dogodka, oba namenjena tradicionalnemu srečanju članov Društva invalidov občine Novo mesto. Že peto leto zapored KUD iz Mirne Peči prav invalidom namenila krstno uprizoritev dramskega dela. Letos bodo na oder postavili igro »Dobrodošla, miss Agata«. Pred predstavo ob 9. uri bo občni zbor članov društva invalidov, po ogledu igre pa družabno srečanje v gostilni Novljan.

V novomeškem društvu se ta čas že kar mrlično pripravljajo na praznovanje desetletnice društva. Slovesno praznovanje pripravljajo v Športni dvorani. Prireditev bo 6. junija, povabili pa so že tudi invalide iz metliške, črnomaljske, trebanjske, kočevske, grosupeljske in ribniške občine. Ob tej priložnosti bodo prvič podelili priznanja tistim svojim 95 članom, ki so v društvu od ustanovitve. Prvič bodo izdali tudi svoje glasilo »Moč volje«, ki bo poslej nadomeščalo poprejšnega Informatorja.

Pripravljajo tudi nov znak. Ta čas je v društvu včlanjenih 790 invalidov, kar nekaj pa je takih, ki zaradi gmotnih razmer ne morejo poravnati članarine (150 tolarjev na leto), zato se raje izpišejo. »Naše društvo postaja sindikalna in socialna organizacija. Članom pomagamo po najnižjih cenah priti do ozimnice, pomagamo jim do čim cenejšega zdravljenja in rekreacije. Za novo leto smo obiskali vse svoje nepokretne člane in se jih spomnili z darilom,« je o delu povedal tajnik Zvone Tkalec, ki je poleg predsednika Andreja Gregorčiča glavna gonilna sila tega društva.

J. P.

Zvone Tkalec

Ena gospa je rekla, da je odprte Pionirjeve rastoče hiše v trenutku rešilo petletni problem prebivalcev novomeških Košenec s pluzenjem ceste. Bojijo se le, da ta pridnost ni samo enodnevna muha in bo ob novem snegu vse po starem.

IZPOSOJENEGA AVTOMOBILA NI VRNIL

NOVO MESTO — Policisti novomeške UNZ bodo Romana P. iz Črnomoljic ovadili novomeškemu temeljnemu javnemu tožilcu. Roman si je namreč po doslej zbranih podatkih že pred meseci pri DO Emona Globturu, rent a car Budget v Novem mestu izposodil osebni avtomobil, ki bi ga moral vrniti že 26. septembra. Roman se za to zmenil, vozilo mu je bilo zaseženo šele 3. decembra lani, Emoni pa je tako dolžan kar 240.000 tolarjev izposojevalnine.

GOLJUFAL OBČANE

NOVO MESTO — Jože A. z Iga je utemeljeno osumljen, da je v času med lanskim novembrom in letošnjim januarjem ogoljufal več občanov Novega mesta. Da je bil pri delu temeljit, kaže podatek, da je vrednost protipravno pridobljene premoženjske koristi kar 942.322 tolarjev. Nekaj več smo o Jožetu in njegovem početju zapisali že v prejšnji številki pod naslovom »Je ugljen direktor pretkan goljuf?«.

SUHI VODOVOD — Že nekajkrat smo v tej rubriki ugotavljali, katere so stične točke obeh belokranjskih občin, ki se bosta kmalu združili v eno regijo. Ena od takšnih zadev so tudi vodovodi, ki so jih sicer položili v zemljo zato, da bi po njih tekla voda, pa se sedaj večino leta po njih »pretaka« le zrak. Takšni vodovodi so običajen pojav predvsem v višje ležečih vaseh, bodisi v metliški ali v črnomaljski občini, in vrlji Belokranjci so zanje namesto nekdanjih vodovodov že našli novo ime — suhovi.

SAMOUPRAVLJALEC — Na dnevnem redu večeršnjih seje občinske skupščine se je znašlo tudi imenovanje družbenega pravobranilca samoupravljanja. Čeprav je ta rubrika nastala pred zasedanjem, pa lahko domnevamo, da je delegate zanimalo, zakaj je sploh še potreben nekakšen branilec nečesa, češar ni več. In tudi odgovor smo že predvideli. Občinski može so firbčnejem najbrž pisali, da gre pravzaprav za imenovanje stečajnega upravitelja samoupravljanja.

TELOVADNICA — Semiški dom TVD Partizan je končno zopet cel. Čeprav so obljubili, da bo popravljen v nekaj tednih, in to že v jesenskih mesecih, so Semičani nestršno dočakali ponovno otvoritev šele sredi zime. Samo sekunda ali dve sta bili potrebni, da je strop v telovadnici padel na tla, pa toliko doolgih mesecev, da je znova vse nared.

Sprehod po Metliki

LJUDSKA KNJIŽNICA, ki jo obiskujejo tako odrasli kot tudi otroci, ureja na Radovici izposojevališče. Enako želi storiti še na Suhorju, v Gradcu in še kj, kjer bodo pač na voljo prostori in denar, brez katerega tudi v kulturi ne gre. Po ukinitvi zavoda za kulturnoprosvetno dejavnost je prevzela Ljudska knjižnica v Metliki še kino predstava. Povezala se je s črnomaljskim Centrom za izobraževanje, tako da lahko zdaj Metličani spremljajo filmske novice, kar je bilo prej nemogoče.

PO BELOKRAJSKIH GOSTILNARH so se razpasli aparati za igranje pokra. Slišati je, da se zbirajo okrog njih predvsem hrvaški begunci, ki jim je sreča nemalokrat naklonjena. To, da poberejo denar, pa jezi domačine, ki tudi niso neobčutljivi za lahek in hiter zaslužek. Sploh se belokranjske gostilne spreminjajo v igralnice, v njih se je nemogoče mirno pogovarjati.

BAVČARJEVI POLICISTI opravljajo v Beli krajini in na Dolenjskem svoj posel več kot natančno in odlično. Šoferji, potujoči na relaciji Metlika — Novo mesto, vedo povedati, da so na teh tridesetih kilometrih ustavljali dnevno najmanj enkrat. Pokazati morajo dokumente, odpirati prtljajnike, včasih pa tudi pihati, da dokažejo, kako se niso ustavili v nobeni od številnih gostiln. Takšnih pogostih preverjanj so vselej predvsem žene šoferjev, saj se može s poti hitreje vrnejo pod njihovo kreljut in manj zaudarjajo po gnusnem alkoholu.

Trebanjske iveri

ZASLUŽKARSTVO? — Z racionalizacijo in zmanjševanjem števila delavcev občinske uprave so Trebanjci pristali le pri 74 delavcih. Med temi je precej sposobnih strokovnjakov, a spet ne toliko, da bi bili kos službenim zahtevam in svojim željam, da bi si postrani, s kakšnim pogodbenim delom oz. honorarjem, malo izboljšali standard. Ker so domači strokovnjaki bolj prizadevani od še dražjih »uvoženih« iz Ljubljane, bi siva ekonomija še bolj cvetela, ako ne bi naposled na občini ugotovili, da jim zmanjkuje delavcev za — redno delo!

PRODRONOST — Republiški poslanec v zboru občin Alojz Metelko spada med najbolj redoljubne poslance, in pridno hodi na seje. Metelko se na vsaki seji vsaj enkrat oglasi s pomočjo preudarno dolenjsko govorico. Zmeraj ve, kaj bo povedal, ker se skuša tudi ob pomoči občinskih služb pripraviti za prodoren nastop. Lojze pač ne prodaja starih »štosov«, saj so časi preresni za kaj takega.

PETROL — Na bencinskih črpalkah so ljudje te dni, ko je sneg le pobelil poljane in tudi ceste, dostikrat zaman iskali Barlogove snežne plašče praktis za svoje avtomobile. Za to imajo precejšnje zasluge v Petrolovi centrali, kajti delavci serviso so plačani po rezultatih poslovanja, torej odvisno tudi od koeficienta obračanja, zato si na svoj riziko kakšnih zalog ne upajo več privoščiti. V Ljubljani bi morali nase prevzeti večje breme tveganja, saj ni dovolj, da po radiu nenehno vrtijo reklame, kako dobra stvar je praktis, ne poskrbijo pa, da bi novi izdelek prišel do kupca.

OBNOVA GRADIČA MALA LOKA?

TREBNJE — Lastnik gradiča Mala Loka, Dušan Šparovec, je predlagal, da bi z javnimi deli usposobili prtiličje tega poslojpa.

Znižanje plač bi bilo nemoralno

Belokranjski svobodni sindikat o socialnem paktu — Delavci na meji preživetja — Tudi vlada bi morala varčevati — Kritika odsotnim Metličanom

ČRNOSELJ, METLIKA — Na seji sveta območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov za Belo krajino, ki je bila pretekli teden v Črnomlju, so največ časa namenili socialnemu paktu, ki naj bi ga poleg slovenskih sindikatov podprlasi še vlada in Gospodarska zbornica. Precej kritik pa je letelo tudi na račun sindikalnih delavcev iz metliške občine, ki se seje niso udeležili, tako da je Metličane zastopal le sekretar območne organizacije.

Ko je tekla beseda o socialnem paktu, so prisotni menili, da je nemoralno in ineresno, da je prišla vlada s predlogom o zniževanju plač za 30 odst., pri nelikvidnih pa še za dodatnih 20 odst. Med ljudmi je namreč že vse preveč odpovedovanja, medtem ko vlada pri sebi ni pripravljena storiti kaj prida za varčevanje. »Ljudje niso slepi, da ne bi videli, koliko denarja gre za drage vladne avtomobile, za medstrankarske boje in še kaj,« je bilo slišati. Med delavstvom pa so razmere anarhične, minimalna socialna varnost ni zagotovljena. Bili so enotni, da se morajo pogajati, saj je to

izpit za sindikat. Pri tem morajo dobiti predvsem zagotovilo, da se cilji, ki jih bodo zastavili, zares uresničijo ter da bodo plače slonelno izključno na kolektivni pogodbi in ne bodo imele nikakršnih administrativnih omejitvev.

Predvsem pa so sindikalni delavci poudarili, da za Belo krajino linearno zniževanje plač ne pride v poštev. »To bi bilo neodgovorno do delavcev v najnižji kategoriji, saj jim že osebni dohodki, ki jih prejajo sedaj, ne zagotavljajo preživetja. Zato pristajamo na zniževanje plač le pri tistih, ki so se jim močno povečale, ter pri monopolistih. Le s tem bi morda lah-

ko vzdrževali socialni mir za eno leto. Če pa partnerji niso sposobni podpisati tega akta,« je bilo še slišati iz ust Belokranjcev, »potem je to znamenje za splošno stavko.«

Ko so razpravljali o delu od lanskega aprila, ko je bila območna organizacija ustanovljena, so ugotovili, da so opravili kar precejšnje delo. Danes imajo 7.100 članov v 60 belokranjskih podjetjih, vendar pa so bili kritični do tistih, ki ne plačujejo članarine iz bruto osebnih dohodkov. Takšno plačevanje pogojujejo s podpisom kolektivne pogodbe. Sicer pa člani sveta niso prizanašali niti sami sebi, saj so menili, da svet kot celota ni opravil usklajevalne vloge tako, kot si jo je zastavil, saj je v povprečju na sejah vedno manjkala polovica članov. Zato bodo morali v prihodnje vključiti tiste sindikalne delavce, ki bodo v svetu območne organizacije pripravljani delati.

M. BEZEK-JAKŠE

Obveznice za podjetništvo

Pol izkupička od prodanih črnomaljskih obveznic namenili za razvoj drobnega gospodarstva

ČRNOSELJ — V črnomaljski občini so pripravili program gospodarsko-infrastrukturnih naložb v občini, za katere bodo v letošnjem in prihodnjem letu namenili denar od prodaje občinskih obveznic. Ker se v občini zavedajo, da je osnovni pogoj za razvoj drobnega gospodarstva, obrti, turizma in boljšega standarda nasploh dobra komunalnosta infrastruktura, so se v Črnomlju odločili, da bodo od 5 milijonov DEM obveznic, kolikor so jih dali v prodajo, polovico namenili za sofinanciranje gradnje te infrastrukture. S tem naj bi pospešili razvoj obrti in podjetništva v vsej občini.

Ker pa so potrebe znatno večje, kot bo na voljo denarja, ko bodo obveznice seveda prodali, so na prednostni seznam zapisali tiste objekte, ki so prvi pogoj za razvoj kakršnega koli podjetništva. V Črnomlju menijo, da so to zgrajeno vodovodno, PTT in elektro omrežje, modernizirano cestno omrežje, zagotovljeno varstvo okolja ter lokacije za obrtno podjetniško dejavnost. Na oddelku za družbeni razvoj, kjer so

program pripravili, se zavedajo, da z 2,5 milijona DEM v toolarski protivrednosti ne bo rešilo črnomaljskega podjetništva, ampak so to šele zametki. Za obveznice, od katerih izkupiček od prodaje bi namenili tudi za komunalno infrastrukturo, pa so se odločili prav zato, da bi imeli delež pri soudeležbi, saj lahko šele takrat kandidirajo tudi za denar z republike.

Na seji izvršnega sveta pa je bilo slišati kritike, da bi bilo potrebno več denarja nameniti neposredno za razvoj drobnega gospodarstva. M.B.-J.

Obet za nova delovna mesta

ČRNOSELJ — Tukajšnji izvršni svet je oktobra lani sklenil, da bodo v občini namenili za tri milijone tolarjev posojil za pospeševanje razvoja malega gospodarstva.

• Izvršni svet je omenjene predloge nedavno sprejel ter poudaril, da morajo pogodbe podpisati takoj, da ne bo vrednost denarja preveč padla. S tem pa imajo programi Vaka, SCP in Zupančiča že zagotovljen ves potrebitni denar za dokončanje naložb. Naj omenimo še, da velja 7 omenjenih naložb dobrih 94 milijonov tolarjev, pri tem pa je delež posojil iz proračuna in Štajerske banke komaj 3,2 odst. Praviloma gre povsod za ekološko čisto proizvodnjo, na novo pa se bo odprlo najmanj 50 delovnih mest.

darstva. Od tega je tretjina denarja iz občinskega proračuna, ostalo pa je kredit Štajerske banke. Na natečaj se je prijavilo 20 prosilcev, posojilo pa jih bo dobilo 7.

V razpisnih pogojih natečaja je bilo zapisano, da mora imeti interesent izdelan investicijski program, prednost pa imajo programi, namenjeni proizvodni dejavnosti. Od 13 programov proizvodne dejavnosti pa so bili na oddelku za družbeni razvoj potem, ko so upoštevali tudi mnenje Štajerske banke oz.

njene pooblaščenke strokovne institucije Merx-razvojni inženiring, mnenja, da jih 6 ne izpolnjujejo pogojev za dodelitev sredstev za pospeševanje razvoja malega gospodarstva.

Posojila bo tako dobilo 7 investitorjev, in sicer: podjetje Vako za rekonstrukcijo opuščena objekta v Semiču in nakup opreme za proizvodnjo sušenih komprimiranega in prostorskega zraka; podjetje Grand za adaptacijo proizvodnih prostorov in nabavo posebnega stroja za rezanje pleksi stekla; podjetje Siles za dokončanje gradnje objekta in nakup opreme za izdelovanje lesenih nosilcev strešne konstrukcije z velikim razponom; podjetje Starplast za dograditev objekta in nakup opreme za izdelovanje polietilenskih cevi za polaganje v zemljo; podjetje SCP-Proizvodnja steklocementnih proizvodov za dodatno financiranje za uresničitvev proizvodnje omenjenih izdelkov; podjetje Gopi za obnovo hleva na Maverlenu in nakup opreme za vzgojo šampinjonov ter podjetje Zupančič za gradnjo ribogojnice na Jelševniku pri Črnomlju. M.B.-J.

Tudi zavesa so del naše kulture

Predovičeva šiva zavesa za Dolenjsko in Posavje

METLIKA — Ko je Darja Predovič iz Metlike pred letom dni začela šivati zaveso, si ni mislila, da bo imela toliko dela. Danes je sama vsem naročilom že težko kos in bo morala zapolniti dve delavki. Zanimivo je, da je Darja po izobrazbi sicer trgovka, vendar se je svojem novemu delu, vsaj po naročilih in

Darja Predovič

zadovoljstvu strank sodeč, dobro privadila. Seveda je prej opravila tudi prakso v Velanini tovarni v Ljubljani in trgovini v Zagrebu.

Prav s tovarno zaves Velano Predovičeva največ sodeluje. Zanj šiva zaveso, ki jih potem prodajajo po trgovinah, pa zaveso, ki jih naročijo stranke iz vse Dolenjske in Posavja. »V teh primerih šivam izključno iz Velaninih materialov, ki jih je pri meni moč dobiti po tovarniški ceni, izbira pa je zelo pestra. Tudi cene dela so pri tem prav takšne kot v Velani,« pojasni Darja. Seveda šiva po naročilu tudi iz blaga, ki ga stranke same nabavijo. »Za stranke je predvsem ugodno to, da pokličejo po telefonu in pridem na dom, jim svetujem, pomerim prostor, kjer bo zavesa, in ko jo sešijem, jo tudi prinesem na dom. In vse to za stonj. Okusi ljudi so precej različni, vendar mi je doslej uspelo ustreči še vsakemu. Opažam pa, da predvsem v Posavju in Novem mestu, kjer je življenjski standard višji kot v Beli krajini, ljudem ni škoda denarja za lepe in bogate zaveso, ki zelo polepšajo prostor. Počasi je ta miselnost začela prodirati tudi v Belo krajino in vedno več je takšnih, ki jim ni vseeno, kaj visi na oknih. Pravzaprav so tudi zaveso del naše kulture, zato upam, da bom tudi jaz s svetovanjem pripomogla k prosvetljevanju ljudi,« razmišlja Predovičeva. M.B.-J.

V METLIKI PESTER KULTURNI PROGRAM

METLIKA — V počastitev slovenskega kulturnega praznika bo v Metliki kar živahno. V Belokranjskem muzeju bodo imeli od 3. do 8. februarja od 8. do 16. ure dneve odprtih vrat. Brezplačno bodo na ogled stalne zbirke — pri tem gre opozoriti zlasti na obnovljen del zbirke — po želji pa si bodo obiskovalci lahko ogledali tudi gradivo za oddelek novejšega zgodovine v obdobju od leta 1914 do 1940, pa tudi knjižnico, depoje in arhiv. V Ateletju za umetnost in obrt bo 4. februarja ob 18. uri otvoritev slikarske razstave. 7. februarja ob 19. uri pa bo v metliškem kulturnem domu večer z literarnimi ustvarjalci iz Dolenjske in Bele krajine. Uro pred tem bo predsednik občinske skupščine sprejel okrog 40 kulturnih delavcev iz občine. V tednu pred kulturnim praznikom bodo v kulturnem domu tri kno predstave za otroke in mladino. V prostorih knjižnice pa bodo pripravili program video predstav, ki bodo brezplačne.

ČIŠČENJE ČRNIH SMETIŠČ

ČRNOSELJ — V črnomaljski občini je eno na pol legalno odlagališče komunalnih odpadkov na Vranovičih, s katerim upravlja Komunala, medtem ko je več kot 40 nedovoljenih smetišč. Po doslej znanih podatkih je 16 smetišč manjših, 19 srednjih in 9 velikih, kar pomeni, da je na njih več kot 50 prost. metrov smeti. Sanacija črnih odlagališč odpadkov je zajeta tudi v javnih delih za letošnje leto. Štirje delavci naj bi jih čistili štiri mesece, začeli pa bi pri manjših.

ZNATNO VEČJI DAVEK IZ KMETIJSKE DEJAVNOSTI

ČRNOSELJ — Leta 1990 so v črnomaljski občini izterjali za 330 tisoč din davkov iz kmetijske dejavnosti, kar je bilo tako malo, da so imeli z izterjavo več stroškov, kot je znašal dohodek. Sedaj pa ocenjujejo, da bo letos odmerjeni davek iz kmetijske dejavnosti za preteklo leto znašal 5,5 milijona tolarjev, odmerjen bo v dohodnih, plačalo pa naj bi ga okrog 4.250 zavezancev. Celotna masa katastrskega dohodka znaša namreč v črnomaljski občini dobrih 29 milijonov tolarjev.

POČITNIŠKI DIRENDAJ

ČRNOSELJ — Tukajšnji Zavod za izobraževanje in kulturo bo pripravil med letošnjimi zimskimi počitnicami že drugič zapored zimski počitniški direndaj, ki bo trajal od 3. do 7. februarja. Osnovnošolci in srednješolci bodo našli prijetno zaposlitev v različnih delavnica. Tako se bodo lahko naučili friziranja, ličenja in nege obraza, kuhanja, šivanja, kiparjenja ter se udeležili tečaja plesa za lepšo postavo. Vse dejavnosti se bodo odvijale v kulturnem domu, razen kuhanja, ki bo v otroškem vrtcu.

KRVODAJALSKI AKCIJI

ČRNOSELJ, RIBNICA — Rdeči križ Slovenije pripravlja za 10. in 11. februar krvodajalsko akcijo v črnomaljski občini. V ribniški občini pa bo krvodajalska akcija 18., 19. in 20. februarja. Vabljeni!

Pravična delitev cestne »pogače«?

V trebanjski občini izdelali merila za ugotavljanje (ne)razvitosti lokalnega cestnega omrežja — 183 km cest v 16 krajevnih skupnostih

TREBNJE — »Skušali smo čim bolj uravnotežiti obremenitev prebivalstva. Predsedniki krajevnih skupnosti so ta merila na sestanku ob koncu decembra lani podprli,« je dejal trebanjski župan Ciril Pungartnik na seji trebanjskega izvršnega sveta, ko se je vlada opredeljevala o merilih za ugotavljanje stopnje razvitosti lokalnega cestnega omrežja v krajevnih skupnostih v tej občini.

Poseben pravilnik določa osnove in merila, koliko denarja in v kakšnih razmerjih bodo porabili za večja popravila in posodobitve lokalnih cest v občini, in sicer na osnovi proračunskih izdatkov v tekočem letu in letnega programa krajevnih skupnosti. Podoben pravilnik je sprejela že skupščina bivšega siva za ceste, s glasje k temu pravilniku pa je dala tudi občinska skupščina.

Po ukinitvi interesnih skupnosti so te naloge prenesli na izvršni svet oz. ustrezen resorni organ, ki je še lani delil denar po takrat sprejetih merilih. Ker je bil lani opravljen popis prebivalstva (število prebivalcev služi kot osnova pri izračunu točk), so jeseni lani pripravili nov predlog izračuna oz. določili obveznosti krajevnih skupnosti in vlade. Žal pa dokončni

podatki iz popisa še niso bili znani, zato so pri izračunu upoštevali podatke iz popisa 1981, pri fizičnih kazalcih za cestne odseke pa so upoštevali stanje ob koncu lanskega leta. Ko bodo znani statistični podatki popisa prebivalstva 1991, pa bodo naredili nov izračun.

Na podlagi meril, ki so veljala v preteklem obdobju, in usmeritev za naslednja leta bodo določali delež občinskega proračuna pri financiranju izboljšave makadamskih cest, za večja popravila in modernizacijo cest ter za dograjevanje asfaltnih cest. Ta delež občine bo znašal od 10 do 75 odst., odvisno pač od dolčine in stopnje razvitosti cestnega omrežja in v odnosu do števila aktivnega prebivalstva v okviru posamezne KS. Tako ima na primer KS Trebnje samo 5

metrov cest na aktivnega prebivalca, KS Sela Šumberk in KS Svetinja okrog 45 metrov, KS Trebelno pa okrog 41 metrov. Te tri krajevne skupnosti tudi daleč najbolj zastojajo za občinskim povprečjem.

Tone Fortuna iz Velikega Gabra meni, da bodo v KS še nekako kos svojim obveznostim oz. deležem, če bodo še samopriskevki. Župan Pun-

• Dobra novica za krajevne skupnosti je to, da naj bi bile tudi posled deležne pomoči pri polaganju »plana«, tudi na krajevnih cestah. Za ta dela naj bi občina primaknila tretjino. Se pa že zastavlja vprašanje, katere so tiste krajevne ceste, ki so pomembne za javni promet. Nekaj drugega je krajevna cesta kot zgolj javna pot.

gartnik na take pomisleke odgovarja, da bodo ljudje pač morali spoznati, da se nobena stvar ne bo premaknila, če ne bodo za to tudi sami kaj prispevali.

P. P.

PRAKTIS TUDI ZA POLICIJO? — Slovenski notranji minister Igor Bavčar je že pred časom napovedal obisk vodstva in proizvodnje firme Barlog v Trebnjem in Sentrupertu. Obljubo je Bavčar izpolnil prejšnji teden (na posnetku s podjetnikom Darkom Bartoljem in Cirilom Logarjem in predstavnikom za itisk slovenskega izvršnega sveta Janezom Pezljem) in seveda je beseda tekla zlasti o dosežkih in načrtih pri proizvodnji snežnih plaščev praktis. Verjetno bo tudi slovenska policija med tistimi, ki bo hotela preizkusiti kakovost tolikokrat nagrajenega in opevanega izdelka, saj so bili prvi vtisi nadvse ugodni. (Foto: P. Perc)

Odkup stanovanj še vedno ugoden, pa vendar...

Spremembe pri pogodbah

RIBNICA — Tisti, ki so podpisali kupoprodajne pogodbe za stanovanja in bi kupnino morali poravnati do 11. januarja, pa tega iz takšnega ali drugačnega razloga niso storili, so bili nedavno tega neprijetno presenečeni. Skupščina občine Ribnica jih je obvestila, da bodo izgubili pravico do nakupa stanovanj pod ugodnimi pogoji, če kupnine ne bodo poravnali do podaljšane roka. Po novem tolmačenju stanovanjskega zakona namreč imetnik stanovanjske pravice pravico do ugodnega nakupa stanovanja lahko uveljavlja samo enkrat.

Na zadnji seji izvršnega sveta skupščine občine Ribnica v sredo, 22. januarja, so rok za plačilo kupnine ponovno podaljšali, vendar tokrat dokončno, do 31. januarja. Zamudniki imajo tako še vedno možnost nakupa, vendar pod določenimi, spremenjenimi pogoji.

Pod enakimi pogoji imajo možnost nakupa tudi tisti, ki jim je izvršni svet na zadnji seji zavrnil prošnje za spremembo prvotno sklenjenih kupoprodajnih pogodb za enkratni odkup na 20-letno odplačilo. Ti pogoji pa pomenijo tako za zamudnike kot tiste, ki stanovanje še le nameravajo odkupiti, zmanjševanje ugodnosti ob nakupu stanovanj pod sicer zelo ugodnimi pogoji. Kupoprodajne pogodbe bodo namreč od sedaj vsebovale devizno klavzulo, ki se bo upoštevala v 60-dnevem zakonsko določenem roku za plačilo kupnine. Zamudniki pa bodo morali poravnati še 1,2-odstotne dnevne zamudne obresti. Zmanjševanje ugodnosti nakupa pa predstavlja, poleg dejstva, da mora davek plačati kupec in sedaj še devizne klavzule, tudi odločitev izvršnega sveta, da bo občina odslej zaračunavala stroške obdelave pogodb, in sicer v višini 2%.
M. L.-S.

RAZGOVORI Z LASTNIKI STANOVANJ

KOČEVJE — Te dni potekajo v Kočevju pogovori z lastniki stanovanj, ki jih organizira posebna strokovna služba za stanovanjsko gospodarstvo. Na njem so udeležence seznanili o obveznem sklepanju pogodb o upravljanju večstanovanjske hiše, o izbiri upravnika (in stroških upravljanja, ki obsegajo okoli 20 odstotkov siceršnje najemnine) in drugem. Po novem ne bo več možno prelivanje denarja s hiše na hišo. Stanovanja oz. hiše je treba tudi čimprej zavarovati, ker je dosedanje zavarovanje poteklo z novim letom in zdaj niso zavarovane. Pojavljali pa se bodo tudi razni drugi stroški.

Bo oblast le bliže ljudstvu?

Racionalizacija sevniške občinske uprave oz. reorganizacija krajevnih uradov še močno buri duhove — Trpi delo krajevnih skupnosti

SEVNICA — »Po izvedeni reorganizaciji občinske uprave v letu 1990 vsi soglasno ugotavljamo, da so vedno večji problemi glede opravljanja tajniških del. To pa zaradi tega, ker tajniki krajevnih skupnosti izvajajo, da je njihovo delo preobsežno in preobremenjeno. Predsedniki menimo, da bi za nemoteno delo v KS, predvsem pa v teh težkih časih, potrebovali stalnega delavca, ki bi bil na voljo v vsakem času, ne pa samo takrat, ko mu dovoljuje čas. Zaradi slabe povezanosti med KS in občinsko upravo ne občitimo učinkov vaših zagotovil v zvezi z reorganizacijo, pač pa opazimo čedalje večje nezadovoljstvo občanov.«

Tako nekako so zapisali predsedniki svetov krajevnih skupnosti Blanca, Bučka, Loka, Studenec, Šentjanž, Tržišče in Zabukovje v pobudi, ki so jo sredi preteklega leta poslali na sevniški sekretariat za notranje in obrambne zadeve. Predsedniki in tajniki omenjenih KS so na skupnem sestanku ugotovili, da po reorganizaciji občinske uprave delo v KS nazaduje, ker ni več stalnega tajnika. Predsedniki svetov KS so redno zaposleni, zato njihovo delo samo v prostem času ne zadošča. »V vsaki KS bi moral biti stalno zaposlen isti delavec kot tajnik in matičar, tako, kot je bilo pred reorganizacijo, njegovo delo pa se mora ustrezno ovrednotiti. Ugotavljamo, da predlagatelj sprememb ni predvidel posledic, ki so s tem ukrepmo nastale in se še stopnjujejo.« so še poudarili predsedniki in predlagali, naj se zasedenost krajevnih skupnosti vrne v stanje pred reorganizacijo.

Naj spomnimo, da je v sevniški občini omenjenih 7 krajevnih uradov, potem ko so ob racionalizaciji

Odklop telefonov

»PTT bi bil lahko bolj obziren do podjetij, ki so v stiski«

RIBNICA — Ves pretekli teden je bilo podjetje Inles iz Ribnice praktično brez telefonov. Od skupno 18 linij, kolikor jih ima Inles, jim je PTT pustil za nujne primere prosti le dve. Odklop je bil posledica trimesečnega izostanka poravnave računov za telefon. V Inlesu so nam povedali, da je do tega prišlo delno zato, ker Inles ni imel denarja, delno pa tudi zato, ker so se s PTT dogovarjali za kompenzacijsko poravnano računov v obliki nabave kablov za PTT. Ker so bili ti dogovori prekinjeni, Inles pa je dolgoval PTT okoli milijon dolarjev, je sedel po predhodnem opozorilu odklop. Kljub temu da je Inles v fem času nekaj računov že poravnal, pa jim je PTT »zagrozil«, da jim bo odklopil še preostali dve liniji, če do srede tega tedna ne poravnajo celotnega računa. Kljub razumevanju do takšnih ukrepov PTT-ja pa v Inlesu menijo, da bi bil lahko PTT obzirniji do trenutnih problemov, s katerimi se srečuje gospodarstvo. Končno je bilo gospodarstvo tisto, ki je vsa leta podpiralo in omogočalo razvoj ptt dejavnosti.

V vrtcih vlada negotovost

Vlada še ni zagotovila potrebnih zakonov

KOČEVJE — Vrtci niso dejavnost, ki bi bila obvezna in sprememba družbenega sistema prinaša tudi spremenjen odnos do tovrstne dejavnosti. Kako pa bo republika vrtce opredelila, še ni znano.

Vse, kar v vrtcih trenutno imajo s področja nove zakonodaje, je zakon o zavodih in zagotovljeno financiranje in izvajanje programov male šole. Še vedno velja stari zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, čeprav naj bi novi izšel že decembra lani. Kaj bo prinesel, po zahtevi ravnateljice kočevskega vrtca Marjane Ačimovič, žal, vedo bolj malo.

Vrtci tudi še nimajo branžne kolektivne pogodbe in ne zakona, ki bi posebej urejal njihovo financiranje. Ob tem v kočevskem vrtcu poudarjajo, da je kočevska občina do sedaj imela dokajšnje razumevanje za njihovo dejavnost. V vrtcu menijo, da je že skrajni čas za sprejem nacionalnega programa. Dolkler ga ni, so kakršnekoli aktivnosti glede pridobivanja potrebne denarja preuranjene. Vse to pa med zaposlenimi v vrtcih ustvarja negotovost glede lastne prihodnosti.

Ob naraščajoči brezposelnosti in

Boj zoper črno gradnjo je težak

Na zadnji seji IS Ribnica obravnavali poročilo inšpekcijskih služb

RIBNICA — Dnevni red zadnje seje ribniškega izvršnega sveta, ki je bila 22. januarja, je vseboval kar 22 točk in cel niz takšnih in drugačnih prošelj, med njimi tudi za denarno pomoč. Kljub temu je seja trajala le dobre tri ure.

Tako so sprejeli novo ekonomsko ceno za vrtec in jasi za januar 1992, v kateri delež staršev zaenkrat ostaja nespremenjen in znaša 2.178 tolarjev za jasli in 1.710 tolarjev za vrtec, niso pa obravnavali ostalih problemov ne likvidnosti vrtca. Prav tako tudi niso razpravljali o vlogi OŠ Ribnica za odobritev sredstev za adaptacijo dvorane DC 16 v Doljeni vasi, kljub temu da je imel predstavnik Stanbiroja izdelane predračune.

Še največ časa pa so se člani ribniškega izvršnega sveta zadržali pri poročilu oddelka za inšpekcijske službe občin Kočevje in Ribnica o gradnji objektov brez gradbenega dovoljenja. Iz poročila je razvidno, da kar 25 investitorjev, med njimi celo podjetji Mercator Jelka, d.d., iz Ribnice in ITPP, gradi oziroma izvaja dela brez gradbenega dovoljenja, od tega trije celo brez lokacijskega dovoljenja in dva v nasprotju z njim. V primeru slednjih je urbanistični inšpektor že ukrepal, prav tako pa je v šestih primerih ukrepala tudi kmetijska inšpekcija.

V zvezi s spremembo namembno-

sti je načelnik oddelka za gospodarstvo občine Ribnica Peter Levstek povedal, da je zaradi povečanega števila nezaposlenih vedno več vlog za spremembo namembnosti stanovanjskih objektov za razne obrtne dejavnosti. Učinkovit nadzor tako nad tem kot tudi nad ostalimi črnimi gradnjami pa je težaven tudi zato, ker sta gradbena in urbanistična inšpekcija ločeni, ker so postopki predolgi in

končno, ker Ribnica nima svojega gradbenega inšpektorja.

Ker je bilo v zvezi z gradnjami, ki jih izvajata Anton Andoljšek iz Prešernove 6 v Ribnici in Anton Vesel iz Gornjih Lepovč 26, zastavljeno tudi delegatsko vprašanje, naslovljeno sicer na predsednika SO Ribnica, je Peter Levstek povedal, da je Andoljšek

• **Dolenjevaška šola in telovadnica sta nujno potrebni popravil vsaj strehe in oken, vendar je v ribniški občini še veliko šol, ki so prav tako potrebne popravil. Zato naj bi se na sestanku ravnateljev dogovorili o ponovnem začetku izvajanja programa prednostnih del na objektih družbenega standarda.**

škova gradnja, ki je daleč od tistega, kar naj bi po prvotni predložitvi načrtov bila, v celoti črna gradnja. Strinjali so se tudi, da objekt, takšen kot je sedaj, ne sodi v okolje, v katerem se nahaja, vendar pa so menili, da morajo o tem odločiti inšpekcijske službe. Anton Vesel pa ima gradbeno dovoljenje, vendar le za gradnjo nadstresnice, vse ostalo je prav tako črna gradnja.
M. LESKOVŠEK-SVETE

POPESTRITEV POČITNIC

RIBNICA — Knjižnica Miklova hiša organizira v tem tednu številne prireditve in aktivnosti, ki naj bi popestrile počitnice tako srednješolskim kot osnovnošolskim učencem. Srednješolski je bil namenjen predvsem ponedeljkov ogled filma Ogrlica in druženje ob jedaci in pijači po končanem ogledu filma. Prav tako pa so se lahko v torek udeležili večera z Jonasom Žnidaršičem, ki je bil namenjen mladim srednjostari. — Otroci od 4. do 10. leta so si lahko večer za borih 50 tolarjev ogledali lutkovno igrice Zakaj teče pes za zajcem, jutri ob 17. uri pa se bodo lahko zopet prijetno družili ob pravljici, ugankah in zabavnih igriceh, ki jih bodo popestrili z nagradami. Nagrade si bodo lahko prislužile tudi mladenke in mladeniči enajstih in dvanajstih let, in sicer danes ob 17. uri na kviz z naslovom Naši zvezdniki in njihova dela.
M. L.-S.

NEZADOVOLJSTVO V RIKU

RIBNICA — Prejšnjo sredo je prišlo v ribniškem Riku do glasnejšega izražanja nezadovoljstva zaradi prejetih plač. Prava stavka to verjetno ni bila, vsekakor pa je delavcem uspelo izsiliti sestanek z vodstvom podjetja. Pri vseh stvari pa naj bi šlo pravzaprav za nesporazum. Delavci niso vedeli, da je »plača«, ki so jo prejeli, le eden izmed treh delov, s katerimi bodo dobili izplačano celotno plačo.

120 MILIJONOV ZA TELEFONIJO V MIRENSKI DOLINI

SEVNICA — Napeljava telefonskega omrežja v mirenski krajevni skupnosti, v krajevnih skupnostih Tržišče, Krmelj in Šentjanž bo letos največja naložba v sevniški občini, saj naj bi veljala celo 120 milijonov tolarjev. Sevniški občinarji upajo, da bodo letos dobili za to naložbo tudi izdatnejšo pomoč iz republiškega programa za demografsko ogrožena območja. Po velikostnem redu se tej naložbi približuje le še napeljava zemeljskega plina v Sevnico za gospodinjstva. Sevničani naj bi se tako prvi med Posavci že v kurilni sezoni 1992/93 gredli s plinom. Za Jutranjko, ki je prva začela uporabljati plin, bodo sledila še druga sevniška podjetja.

OMEJITEV PARKIRANJA NA PREŠERNOVI

SEVNICA — Sevniška prodajalna Elektrotehna se je pritožila na sevniško občino, da je na parkirišču na Prešernovi onemogočeno parkiranje njihovim kupcem od 7. do 15. ure, ker na parkirišču pred njihovo, Mervoxo in Mercatorjevo trgovino parkirajo avtomobile delavci, ki so zaposleni v bližnjih podjetjih. Sevniška vlada je sklenila, da se na tem parkirišču od 7. do 15. ure parkiranje omeji na eno uro.

VABILO IZGNANEC

STUDENEC — V nedeljo, 9. februarja, bo ob 8. uri v prostorih gasilskega društva Studenec ustanovni zbor društva izgnancev Studenec. Vse živeče krajane — izgnance vabimo, da se udeležijo tega ustanovitelskega društva izgnancev.
Za iniciativni odbor: JOŽE ŽIBERT

Za kupca je konkurenca le dobrodošla

Kiosk pri vrtcu

SEVNICA — Sredi oktobra lani je v sosesčini sevniškega otroškega vrtca 32-letni Janez Rupnik odprl kiosk s sadjem in zelenjavo. Sprva je hotel postaviti kiosk v starem mestnem jedru, a za to ni dobil ustreznih soglasij. Danes Rupniku ni prav nič žal, da se je napolnil odločil za sedanjo lokacijo in da je investiral v ličen lesen kiosk, ki ga je izdelal boštanski obrtnik Jože Zavrl.

Rupnik dobiva zelenjavo zvečine iz domačih logov, tudi od okoliških vrtničarjev in kmetov. Ponuja tudi doma pridelana jabolka, sicer pa se s sadjem oskrbuje tudi prek ljubljanske veletržnice. Po sprejemljivih cenah skuša prodati vse kakovostne pridelke, ki mu jih ljudje ponudijo.

Janez Rupnik

Rupnik (prej je bil zaposlen kot poslovodja v sevniškem Mercatorju) se ukvarja še s sušenjem sadja, ki ga lično embalarnega prodaja tudi v drugih, predvsem zasebnih prodajalnah. Poskuša tudi s sušenjem zelenjave in gozdnih sadežev. Že ob otvoritvi kioska je kupec prijeto presenetil s skisanim zeljem — »platič« ter s poceni detergenti za pomivanje posode in meščalcem mungeškega Kimija, s katerim ima ekskluzivno pogodbo.
P. P.

ZAVRNJENI ZAHTEVKI — Od 118 prošelj, ki so vložili prošnje za nakup stanovanja v času vrednosti točke 66,60 tolarjev, je občina štirim prošeljcem zavrnila zahteve za sklenitev kupoprodajne pogodbe, ker jim je bilo stanovanje dodeljeno za dobo opravljanja del na določenem delovnem mestu. Dodato bodo zavrnili zahtevek za odkup stanovanja še enemu prošljcu, ker ta nima izpolnjene pogodbo po odločbi o dodelitvi stanovanj, in sicer še nima deset let skupne delovne dobe. Zavrjnjeni prošelci se s takšno odločitvijo ne strinjajo in so se že obrnili na sodišče.

UKINITIVI VRTCA BOTROVA LA MEJA — Zaradi premajhnega števila otrok je bil vrtec v Fari pred kratkim ukinjen. V tamkajšnjem družinskem varstvu so bili namreč tudi otroci s hruvske strani, iz vzpostavitve državnih meje pa hruvskega SIS ni bil več pripravljen financirati varstva za svoje otroke v drugi državi. To, da so bili starši teh otrok z varstvom zadovoljni, hruvske državnih organov ni prav nič zanimalo.

NAJEMNINE — Za tiste, ki določajo višine najemnin za oddajo prostorov, uporabo zemljišč in podobno, najemnine verjetno niso tako visoke, da si ne bi želeli, da bi bile še višje. Za tiste pa, ki najemnjino plačujejo, je verjetno še tako nizka najemnjina odvečen strošek. Tako, denimo, najemnjina, ki jo lastnik okrepčevalnice Alf iz Kočevja plačuje za uporabo zemljišča v višini okoli 230 DEM mesečno, zanj predstavlja velik strošek, za občino, kot lastnika zemljišča, ki najemnino dobiva, pa le minimalen prihodek.

ZASTEKLITEV ARKAD

SODRAŽICA — Na pokopališču v Sodražici poteka v teh dneh majhna, a vendar pomembna akcija. Krajevna skupnost Sodražica se je odločila, da bo na željo številnih krajanov opravila zasteklitev med arkadami pred mrljiškima vežicama. Zasteklitev je opravljajo.

Ribniški zobotrebc

ČE PRIRASE K SRCU, POTEM... — Ribniškimi teritorialcem so vozila nekaterih podjetij še posebno »pri srcu«. V času, ko je vozilo uradno vpoklicano, se menda nanj tako navežejo, da ga zadržijo in uporabljajo tudi še potem, ko bi ga morali vrniti lastniku, ki nanj nestrno čaka.

DOMISELNOST PA TAKA! — V ribniški občini večjih primerov črnih sečenj ni, so pa primeri takih, ki so povzročili tega še čisto navadne tatvine. Tako je sredi preteklega meseca neki »domiselnež« na območju Travnice gore, na gozdni parceli, ki je v lasti Turističnega društva Sodražica, posekal 10 kubikov bukovine. Ribniški policisti so gozdnega tatut je po nekaj dneh izsledili.

POŠKODBE VOZIL — V vladnem času je v Ribnici kar precej lastnikov, ki se pritožujejo nad »oskrunitvami« svojih vozil. Nekateri takšno dejanje prijavi policistom, drugi spet ne, vse pa zanima, ali gre res samo za slučajno časovno sovpadanje sorodnih zlikovskih dejanj pisanja po vozilih z ostrimi kovinskimi predmeti, kraje znakov, nalepk in celo zamerov?!

Sevniški paberki

RAZPRODAJA — Zgodilo se je mlademu človeku, ki je razmeroma težko prišel do parcele in s pomočjo očeta s slabo plačo in pridnim delom spravil hišo pod streho. Oče je bil skrben gospodar in dober mojster, a kaj, ko ga je zahrbtna bolezen mnogo prezgodaj iztrgala sinu, ki mu je bila toliko potrebna očetova preudarnost in modrost. Fant je zapuščen, brez najožjih sorodnikov, taval kot izgubljen v vesolju. Rad je vse globlje pogledal v kozarec in ko je videl, da ostaja denarja komaj za preživetje, je prenehal razmišljati, kdaj bo lahko dokončal hišo in vselitev. Tu nastopi nesojen »dobra sosed in prijatelj« in svetuje samcu, naj prodaja nedograjeno hišo. Naključje naj bi bilo, da je kupec postal njegov znanec. Pogodila sta se za 20.000 orlov. »Eh, saj bi se tisto zapil,« je komentiral posrednik potem, ko je kupčija propadla, saj se vse mšali pravi prijatelji in sosedje mladeniča ter sevniški center za socialno delo in (zenkrat) preprečili, da ni fant na taki razprodaji ostal močno prikrajšan. Koliko je še podobnih zgodb, nevrednih človeka?

VECTRA — Zdej, ko so sevniški občinarji in njihovi podaniki zvedeli, da njihova nova Vectra sicer spada med dobre, ne pa tudi najdražje avtomobile, s katerimi se prevajajo funkcionarji v drugih občinah in na republiko, so vsi nekoliko potolaženi.

PARKIRANJE — Predvsem šefi Lisce utegnje te dni okoli slovenskega kulturnega praznika prav izbornu benditi, če se bodo spozabili in se s svojim avtomobilom razkazovali na parkirišču pred Elektrotehno več kot eno uro. Poslej bodo namreč za to razkožje vsi plačali precejšnjo kazen. Viri pač navajajo, da so zlasti zaradi liščanov tam časovno omejili parkiranje.

POLITIKA — Na nedavni seji krške občinske skupščine je Vida Ban izpadla prav tragična figura. Po eni strani je kot članica Zelenih hotela izposlovati zaprtje jedrske elektrarne. Na koncu pa so jo kot predsednico družbenopolitičnega zbora nekako v rokavicah in po diplomatski poti prisilili, da je nagovorila poslanske kolege v zboru, naj za božjo vendarle glasujejo za širitev tistega skladišča pri nuklearki, zaradi ljubeča miru in hiši pač, če ne zaradi drugega. Lahko se je znova prepričala, da načelnost v politiki ne vodi daleč, kajti z družbenopolitičnim zborom vred bi zakuhalo pikantno godljjo, če bi vse do konca seje ostala trmasto zelena.

ANONIMUS — Krešimir Fink, ki je nekako glava nuklearke, močnega za spravilo radioaktivnih odpadkov, je znan govornik, ki pa se bržčas precej dobro razume na atomsko energijo v elektriki in kar tako. Kaj mu pomaga, če je to in če je dober kemik. Občinstvo krške občinske skupščine med nedavno razpravo o jedrski elektrarni ni niti opazilo, da Fink sedi med njimi, kaj šele da bi ga kot predstavnika elektrarne privabilo k besedi. Morda nastaja nov slogan: ob delikatnih temah pusti molčati Finka, pa boš dolgo sedel v skupščini in ti bo dobro v mandatu.

LUČKE — Krški župan se je ušel, če je mislil, da bodo vsi delegati »trošili« za sedenje in razpravljanje na popoldanskih zasedanjih parlamenta svoj prosti čas. Morda za to namenijo prosti čas kmetje s kakih hribov in delavci, ki se ne znajdejo. Nekaterim delegatom iz občinske hiše na primer pa tečejo v času zasedanja občinske delovne ure. Kate-remu, se da videti po posebni lučki, ki sveti na uradnikovi službeni uri, ko je le-ta vključena med delovnim časom. Ena takih lučk je svetila tudi v času zasedanja v četrtke zvečer, ko je parlament »rojeval« soglasje za širitev skladišča.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 18. do 24. januarja so v brežiški porodnišnici rodile: Gabrijela Leskošek iz Zabukovja — Vesno, Stefica Capan iz Vinice — Antonijo, Olga Trupi iz Podgorice — Boštjana, Hasiba Hadžipajić s Senovega — Adisa, Nada Požar iz Kapel — Aleksandra, Jožica Žabkar s Trške Gore — Marušo, Anita Lipej s Sel — Adriano, Marta Perčić s Senovega — Tomaža, Marjetka Petelin s Sel — Marka, Danica Vidmajer iz Selc — dečka, Anica Horvat iz Krškega — Jano, Marjana Galič iz Dmrovega — dečka, Martina Novak iz Blatnega — deklko. Čestitamo!

Novo v Brežicah

LOVSKA — Takih strelcev menda ni, kot so lovci okrog Velike Doline. Radi se preizkusijo, kako večji pa so v resnici, kaže nedavna akcija. Očitno so se lovcev zamerili odvezani psi in so se namenili, namreč lovci, klatežem podkaditi pod rep. V dosti primerov so psom resnično samo pokadili. Ko so namreč lovci streljali na štirinožce, so bili toliko nespretni, da so nekaj živali samo obstrelili. Ranjeni psi so v mukah preživeli še precej ur po lovski akciji, o lovski časti in človeški vesti pa verjetno sploh ni potrebno posebej govoriti, saj dogodek govori o tem dovolj prepričljivo.

OBNOVA — Ko so nekje v Brežicah prenavljali kotlovnico centralne kurjave, so se baje šli kar po domače. Strošek gor ali dol, raje malce gor. Tako se je delalo, pravijo. Eni govorijo, da je šlo v tej obnovi za dinastično delitev posla. Tudi če tamkajšnjega sistema centralnega ogrevanja ne bodo nikoli spravili v obratovanje, jim bo še dovolj vroče.

ŠPORT — V izvršnem svetu so se udarili na temo, kaj od športnih objektov potrebujejo Brežice v središču mesta. Po tem, za kaj se je kdo ogrel, se je dalo ugotoviti, s kakšnim športom se ukvarja ali pa se ne ukvarja z nobenim. Za Cirila Kolešnika, predsednika vlade, bi tako lahko rekli, da je nogometar z atletskim srem.

SNEG — Zasnježena cesta med Novim mestom in Krškim je povzročila nemalo skrbi voznikom, ki so se znašli na tej poti med plesom snežink. Nekaj voženj se je celo končalo predčasno pod cesto, kot na primer potovanje kamiona na fotografiji levo. Snežinke pa so prinašale s seboj tudi veselje. Tako je bela odeja vzradostila tudi Silvijo, Katjo in Vanjo iz Krškega (na sliki desno), ki so se brez pomisleka povaljale v sveži belini. (Foto: M. Luzar)

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

Skrivalnice o nuklearki

Problemi se še poglobljajo in zapletajo

Za jedrsko elektrarno Krško je bilo lansko leto glede na proizvodnjo doslej najuspešnejše, saj je nuklearka proizvedla rekordnih 4,7 milijarde kilovatnih ur električne energije. Po tem najbolj uspešnem letu se zdaj začnajo za naš edini jedrski energetski objekt morda najbolj negotovi časi po letu 1981, ko je elektrarna začela delovati.

Nuklearko bodo morda zaprtli do konca leta 1995 in jo nato razstavili. Kaj naj se zgodi, naj bi Slovenci povedali na referendumu 21. junija letos. Slovenska vlada se ogreva za zapiranje, saj bo posredovala slovenski skupščini v obravnavo in sprejem zakon o tem referendumu, za kar se je nekako na hitro odločila pred tednom dni. Za Krčane je jedrska elektrarna dosti zapletena zadeva. Po eni strani predstavlja njihovo slabo izkušnjo. Tako na primer je zaradi bližnje jedrskega objekta krško premoženje - od stavb do vsakoletnega pridejka jabolko - menda vredno manj. Poleg tega so nekateri v Krškem prepričani, da je nuklearka nevarna. Kadar ni potresa in če vse naprave v nuklearki delujejo brezhibno, se sicer ni česa bati, toda nevarno je, če se močno zamajajo tla ali če kaj odpove v jedrski, predpostavlja domačini. To so domneve, ki jih strokovnjaki in politiki skušajo brezuspešno potrditi ali zavrniti že celo desetletje. Krško ima zaradi bližnje jedrske elektrarne poleg strahov tudi nekatere finančne ugodnosti, ki bi jih z zapiranjem verjetno zgubilo. Ta možnost dodatno zapleta krško stvarnost.

Še dodatno stvari zaplete nedavna vladna odločitev o slovenskem referendumu. Krčani se bojijo, da bi večinski odločitvi za zaprtje elektrarne vse radioaktivni material, ki je tako ali drugače vgrajen v nuklearko, ostal v sedanjem skladišču v Krškem. Zato menijo, da Slovenci lahko glasujejo za zaprtje JE Krško, vendar morajo hkrati pristati na možnost, da bo kjerkoli v Sloveniji trajno odlagališče radioaktivnih odpadkov.

V Krškem ni možnosti za trajno odlagališče kot je prepričan geolog dr. Stanko Buser. Po njegovem ga tu ne smejo zgraditi, in sicer zaradi tukajšnje podtalnice, zaradi prisotnosti in bližine aktivnih prelomov, seizmičnosti, neugodne kameninske sestave in njene debeline, poselitve, površinske vode in zaradi tukajšnjega kmetijstva. Takega odlagališča na svoji zemlji krška občina niti ne sprejema. Ko je občinska skupščina nedavno soglašala s širitvijo začasnega skladišča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov na dvorišču nuklearke, je zato jasno navedla, da sprejema le začasno širitev tega skladišča do leta 1995. Nekoliko manj odločno, vendar ne dvoumno je obvestila slovensko državno vodstvo, da še zmeraj manjka trajno skladišče RAO.

Malo pa je verjetno, da bi Krško lahko imelo glavno besedo glede uvide JE Krško. Za vladno sejo, kjer so obravnavali zakon o zapiranju nuklearke, je krška občina izvedela iz sredstev javnega obveščanja, in to nekaj pove. Republiška skupščina bo imela priložnost dokazati, ali odločajo o usodi nuklearke njeni delegati. Scenarij nadaljnjih dogodkov pa je morda napisan, in to tako, da bo doživelo samo še nekaj malega popravkov. »Temeljno načelo, po katerem bo urejeno zaprtje JE Krško, je suverena pravica Republike Slovenije, da odloča o prenehanju uporabe jedrske energije na svojem ozemlju, če preso- di, da je njena uporaba lahko škodljiva za zdravje ljudi in okolje. Iz tega izhaja, da je treba spremeniti tista določila predpisov v zvezi z JE Krško, ki

so v nasprotju s to pravico.« Tako piše v zadnji vladni oceni stanja Jedrske elektrarne Krško. Nič o vlogi solastnice Hrvaške, ki pa, sodeč po njenih intenzivnih stikih s slovenskim energetskim ministrstvom, še nekako soodloča.

Možnih nevarnosti je lahko več. Eno pomeni armada. Jugoslovanski Zvezni sekretariat za energetiko in industrijo je lani zagotovil celo Mednarodni agenciji za atomsko energijo in državam članicam, da bo Jugoslavija spoštovala vse mednarodne sporazume o nenapadanju jedrskih objektov. Po tem zagotovilu bi bilo lahko vse v redu. Toda Jugoslavija je v tem času razpadla. Sestrelitev helikopterja načelno nedotakljivih evropskih opazovalcev pa dokazuje, da noben mednarodni sporazum ne velja stoo odstotno, vsaj ne v Jugoslaviji.

Nevarnost bi lahko pomenila tudi JE Krško kot taka. Postavlja se vprašanje, kako lahko jedrska načrtuje delo, ko pa v sedanji slovenski pat poziciji ne ve, ali bo delovala samo še danes ali pa tudi jutri. Znova je vroče tudi vprašanje, ali je jedrska elektrarna Krško zgrajena pomanjkljivo. Vladna ocena stanja odgovarja poziti-

- Če Slovenija postavlja škodljivost jedrske kot možnost, da nuklearko zapre, se zateka v nojvsko politiko, kajti hipotetično to lahko pomeni, da namerno sili krško atomsko elektrarno k delu z napakami. Tako obnašanje bi verjetno pomenilo zanesljivo pot nenadzorovanemu zapiranju jedrske elektrarne Krško. Podobnih improvizacij pa bi se morali bati vsi v Sloveniji, ne samo Krčani.

itivno, saj postavlja konstrukcijske napake in pomanjkljivosti v izvedbi kot vzrok skorajšnje obsežne rekonstrukcije krške nuklearke.

M. LUZAR

Stečaj je verjetno edina pot

V Sigmatu nazadnje avgustovska plača

BREŠTANICA — Sigmatove agonije, ki se vleče nekaj let, bo mogoče v kratkem konec. V podjetju verjetno menijo, da ni nikakršne koristi od tega, če se tovarna ogiba stečaj, kajti ubežati mu menda ne more več. Razmere so take, da od 97 delavcev, kolikor jih je uradno zaposlenih v podjetju, prihaja delat le kaka tretjina. Ostali so doma na prisilnem dopustu, niti zaposleni niti čakajoči pa ne dobivajo redno plač. Zadnji osebni dohodek so prejeli za avgust, toda izplačali so ga v decembru. Sigmat praktično nima naročil, zato tudi zelo malo zasluži s prodajo izdelkov. Naročnikov s prejšnjega jugoslovanskega tržišča ni več, kar je ena bistvenih Sigmatovih težav. Zaposleni očitajo novomeškemu Novolesu, da je v preteklosti zanemaril Sigmat in da breštaniška tovarna zato še zdaj čuti pomanjkanje perspektivnih proizvodnih programov.

Gasilci so prva rezerva

Sušno sezono »namočili« s 174 tisoč litri vode — Nove člane — Dvorana kot koristen prostor

KRŠKO — Potem ko je Gasilsko društvo Krško lani dogradilo in predalo namenu svoj gasilski dom, bo imelo letos na voljo več časa za usposabljanje in opremljanje. Poleg tega, da si gasilci žele novih večšin in naprav, bi radi številčno povečali članstvo.

120-letnica delovanja, zaradi katere se je lani toliko mudilo z dozidavo doma, je društvu vendarle pustila še dovolj moči, da je celo leto bilo operativno dovolj pripravljeno in vedno sposobno pomagati. To so gasilci pokazali večkrat. Če že ni bilo požarov, so čistili kanalizacijo in vodnjake ter vozili vodo, ki je je zaradi suše zmanjkalo v mnogih vodovodih. V sušnih dneh so predvsem v hribovite kraje prepeljali 174 tisoč litrov vode. Da bi jo lahko tudi v prihodnje, bi potrebovali cisterno ali kombinirano vozilo s prostorom za 5 tisoč litrov vode. Če bi lahko kupili še električno potopno črpalno, bi bili z opremo kolikor toliko preskrbljeni.

Ker ni nikoli preveč ljudi, ki jo uporabljajo, je društvo v letošnji delovni načrt zapisalo kot nalogo pridobiti nove člane. To pomeni še bolj pomladiti operativno, zagotoviti dve desetini mlajših članov, poživiti delo s pionirji in povabiti v društvene vrste nove članice. Zdjaj društvo šteje skupno 92 članov, od katerih

L. M.

Kombi hrepenenje

Kakšno reševalno službo?

KRŠKO — Če so številne nesreče na t.i. Cesti bratstva in enotnosti pomenile krškimi zdravnikom-reševalcem spodbudo za razvoj intervencijske službe, je vprašanje, kako je s tem razvojem zdaj, ko zaradi prometnega zatija krški reševalci posredujejo na magistralki bolj poredko. Seveda bi bilo pretirano trditi, da je bila bližina nevarne prometnice edino, kar je reševalno službo držalo v delovni napetosti. So tudi drugi in morda številnejši razlogi za obstoj reševalne službe.

V Krškem kot da se niti takih niti drugacijih razlogov doslej niso zavedali dovolj. Krška zdravniška reševalna služba zaostaja za nalogami, ki naj bi jih opravila. Če že ljudje dajo vse od sebe, se marsikdaj zatakne pri opremi. Tako je znana ocena, da imajo v krškem zdravstvenem domu bolj sanitetno transportno kakor pa reševalno službo in da taka, kot je, ni kos potrebam. Ljudje, ki se pogosto podajajo na pot z reševalnim vozilom, so že ugotovili, da je sedanji vozni park v krški intervencijski medicinski službi neprimerno naravi dela reševalcev in da bi poškodovance morda lažje oskrbeli v kakšnem drugem, denimo višjem vozilu. Tako naj bi bili krški rešilci v bodoče vozila s popularnim imenom kombi.

Sodelovanje gasilcev, Nuklearke, Vidma in morebiti še koga pri napovedanem nakupu teh vozil ni nič slabega. Slabo ali vsaj čudno je, da je reševalne službe nihče ni »rešil« prej. Krško kljub vsem podatkom o gospodarskem zatiju vendarle ni rečna občina. Vsaj sklepali bi tako.

M. LUZAR

Soglašali s širitvijo skladišča

Skupščina občine krško pristala na povečanje začasnega odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov za ograjo JE Krško — Zahteva Sloveniji

KRŠKO — Krška jedrska elektrarna bo lahko razširila svoje začasno skladišče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v Krškem. To so načelno dovolili delegati krške občinske skupščine, ko so 23. januarja po približno peturni razpravi naposled sprejeli predlog sprememb in dopolnitev občinskega dolgoročnega načrta do leta 2.000 in srednjeročnega plana za obdobje 1986-1990.

Sprva je kazalo, da na četrtrkovem zasedanju delegatskega soglasja za širitev ne bo. Zbor krajevnih skupnosti in zbor združenega dela sta sicer sprejela predlagano dopolnitev planov v prvem glasovanju, toda družbenopolitični zbor je to storil šele s tretjim dviganjem rok. »Omahovanja« družbenopolitičnega zbora so bila v precejšnji meri posledica odločitve krških Zelenih, da nasprotujejo širjenju začasnega skladišča radioaktivnega materiala v Krškem. Če krška občinska skupščina ne bi dovolila širiti začasnega skladišča radioaktivnih snovi, bi morala že na četrtrkovem zasedanju sprejeti sklep, s katerim bi zahtevala od Republike Slovenije takojšnjo zaustavitev JE Krško. V začasnem skladišču bi bilo namreč potrebno pustiti prostor za radioaktivne odpadke, ki bi nastali po zaustavitvi elektrarne.

Na zasedanju so prebrali dvoje dopisov. Enega je v četrtek poslal prof. dr. Stanko Buser predsedniku krške

občinske skupščine; v njem zagotavlja, da »v Krškem oziroma ob tamkajšnji jedrski elektrarni ne more biti nikoli stalnega odlagališča nizko in srednje radioaktivnih ter seveda tudi ne visoko radioaktivnih odpadkov«. Drugi je bil dopis, ki so ga tega dne poslali iz Krškega predsedniku slovenske vlade. V njem je rečeno, da krška občinska skupščina in izvršni svet obžalujeta, ker je republiška vlada tega dne zelo na tih obnavljala zakonsko besedilo za referendum o zapiranju JE Krško in se odločila posredovati ta zakon v obravnavo in sprejem skupščini. Krška občina v

- Četrtkova odločitev skupščine ne pomeni začetka gradnje, ampak samo prvi korak k širitvi skladišča. Se pravi, da bo pred gradnjo še javna razprava.

ŠEHEREZADA PRIDE ŠELE V SOBOTO

KRŠKO — Za minuli petek napovedano gostovanje Slovenskega mladinskega gledališča iz Ljubljane s Svetinovo Šeherezado v Krškem je zaradi boleznii v ansamblu odpadlo in bo predstava v soboto, 1. februarja, ob 19. uri v veliki dvorani Kulturnega doma Krško. Tisti, ki so kupili vstopnice za prejšnji petek, jih bodo lahko porabili zdaj, drugim pa uprava Kulturnega doma Krško sporoča, da je na voljo še okoli 100 vstopnic za sobotno predstavo Šeherezade.

- Zakaj pozabljate na svobodo in dobro življenje v Jugoslaviji? (Pesnica Maruša Krese svojim rojakom)

L. M.

Vrtec in skrbi v zvezi z njim

V brežiškem vrtcu število otrok nekoliko v porastu — Sodelovanje z varstvenimi družinami — Nekateri ostali pri šolah — Kakšne so nove možnosti?

BREŽICE — Sodeč po statistiki za zadnjih nekaj mesecev bi Brežice pogrešale otroški vrtec kot organizirano obliko varovanja najmlajših prebivalcev. Septembra na primer so v vrtec prihajali 403 otroci, v decembru so vzgojiteljske pazile na 410 varovancev, v januarju pa je število otrok v vzgojni in varstveni ustanovi v Brežicah naraslo za dodatne 4.

Vrtec, ki otroke še vpisuje, sodeluje z varstvenimi družinami. Varujejo najmlajše otroke in s tem v celoti pokrivaajo potrebe po jasličnem oddelku, tako da vrtec slednjega nima. Skupno, tj. v vrtcu in varstvenih družinah, skrbe za otroke v 23 oddelkih. Medtem ko so v oddelkih priprave na šolo nekoliko presegli številčni normativ, imajo v vrtcu še nekaj prostora v skupinah 4- do 5-letnih otrok.

Od 1. januarja letos posluje vrtec v Brežicah kot samostojni zavod in vključuje samo brežiški vrtec. Sedem enot vrtcev, katerim nudijo po posameznih krajih stroho osnovne šole, se je z nastankom zavodov priključilo šoli, v kateri domujejo. Tako različni vrtrci bodo menda različno dragi. V brežiškem vrtcu je decembra lani znašala najvišja cena 3.558 tolarjev, plačevalo pa jo je razmeroma malo staršev. Približno toliko je bilo takih, ki so imeli ob upoštevanju socialnih meril vrtec brezplačen. Varstvene družine so zaračunavale storitev v omenjenem mesecu nekoliko več. V januarju je v Brežicah izdatek staršev za plačilo vrta večji, in sicer za 15 odstotkov.

Cena in zasedenost vrtcev, ki so pripravljeni razširiti svojo ponudbo še na plesne in jezikovne tečaje, je pomembno vprašanje v zvezi z vzgojno izobraževalnimi ustanovami. Toda po mnenju Ane Kupine, v. d. ravnateljice vzgojno varstvenega zavoda Brežice, se zlasti v zadnjem času postavljajo pred dejavnost in postredno pred stare otroke novosti in marsičem

mogoče daljnosežna vprašanja. Nanašajo se na trajanje porodniškega dopusta, na bodoče družbeno sofinanciranje vrtcev in na drugo iz idejnepriprave tvorcev nove socialne politike. Skrajno neugoden izid bi pomenil konec vrtcev v sedanji obliki. »Če bi družba uknila vrtece, bi bil to korak nazaj,« meni Kupinova.

L. M.

PREMALO TELEFONOV

VELIKA DOLINA — V KS Velika Dolina imajo manj telefonov, kot bi jih potrebovali glede na število ljudi, ki si ga želijo in ki so vanj pred leti tudi že vložili nekaj svojega denarja. Od tistih, ki so na montažo telefona upali pred dobrim desetletjem, ko je stekla gradnja omrežja v krajevni skupnosti, se je pričakovano uresničilo kaki polovici ljudi.

Do kod sega zdaj prag preživetja?

Če so včasih ljudje komaj čakali plačilni dan, se ga marsikateri Belokranjec danes boji. Boji se pogledati v kuverto, ker ve, da s tistim, kar bo v njej, ne bo moč plačati niti vseh položnic, kaj šele preživeti do naslednjega meseca. In to kljub temu, da so podpisali kolektivne pogodbe, kjer je vrednost dela precej dobro ovrednotena. Toda kaj, ko v Beli krajini izplačujejo plače, ki so v povprečju le 80 odst. tistega, kar je zapisano v kolektivnih pogodbah. Ponokod, kot na primer v Beltu, pa bi bili srečni, če bi bilo celo res tako. Izhodiščni osebni dohodek za najnižji razred je komaj 46 odst. tistega, kar zagotavlja kolektivna pogodba. Zato ne čudi, da se boje, da je prišlo do pogovorov o socialnem paktu občutno prepozno. Ne vedo, kaj lahko tak pakt še zagotovi tistim, ki imajo tako nizko startno osnovo, da se bojujejo za golo preživetje. Nekaterim menda zmanjka že za plačilo prevoza na delovno mesto.

Adijo, Singapur!

Če je bilo morda še pred kakim letom dni nekaj upanja, da se bo Slovenija končno ločila od vsestransko omejevalne politike, ki je s številnimi birokratskimi postopki dušila pobudo in inventivnost, je kmalu potem, ko se je Hrvaška delno ločila na novo pot, postalo jasno, da prave pripravljenosti za nove ideje pri nas ni. Nasprotno! Namesto da bi se rešeni za tohlega balkanskega vzdušja usmerili k svobodnemu trgu — nekateri so celo napovedovali Sloveniji vlogo nekakšnega evropskega Singapura — so začeli naši politiki ljubosumno škiliti čez hrvaški plot, kjer je zaradi nižjih davčnih in uvoznih davkov zacvetela avtomobilska trgovina kot še nikoli. Lahko bi se še sami zavzeli za uveljavitev podobnih olajšav v Sloveniji. Toda ne! Zagnali so vik in krik ter trgovino z avtomobili prek hrvaške zaustavili. Nekateri pa so hoteli še dlje in poloviti za nazaj denar, ki je bil zanje »izgubljen«.

Povsem očitno je, da je pri tem prevladal ozek državni interes, ki se izraža predvsem v tem, kako nabrati državni blagajni čimveč denarja za vse njene utemeljene ali neutemeljene potrebe, ne oziraje se na širši interes, kamor sodi tudi interes državljanov do lažjega življenja in prijaznejšega in manj škodljivega okolja. Do sedaj sta si bila ta dva interesa često v nasprotju, zlasti kar se tiče državnega odnosa do avtomobilizma, zato toliko zastav, škod in drugih tehnološko zastarelih avtomobilov, potrebnih in zrak zasmrajajočih, na naših cestah. Pustimo to ob strani, ozkost je pač ozkost, bi človek dejal ob spoznanju, da oslu, ki je hodil celo življenje s plašnicami na glavi, na starost nič ne more več razširiti obzorja, če se ne bi pred kratkim v re-

In ko naj bi ponekod v Beli krajini, če bi znižali plače za 30 odst., kot je predlagala v socialnem paktu vlada, imeli le še za dobrih sto DEM visoke osebne dohodke, to vlado sprašujejo, če morda ve, do kod sega prag preživetja ljudi? Bi za to zadostovalo 100 DEM ali celo manj, ko pa je že sedaj jasno, da se mnogi s tolikšno vsoto prebijejo skozi mesec prav po čudežu?

Nekaterim pa se zdi prava potratna časa, da se vlada ukvarja s tem, koliko bo kdo zaslužil. Mar zadnje čase ne toliko venomer, da stopamo v tržno gospodarstvo, in če je res tako, ali to ne pomeni, da si bodo delavci lahko

publični skupščini spet oglašil poslanec in pričel premlevali, koliko tisoč mark je Slovenija »izgubila« zaradi avtomobilov, ki so jih njeni državljani kupili po tako imenovani »hrvaški varianti«. Pri tem je mislil seveda na denar, ki je ostal v kupčevem žepu, potem ko je odšel vse datjave hrvaški državi. Temu poslancu bi razmišljanje skrenil malce v drugo smer. Res je, Slovenija je izgubila denar, toda le tisti, ki ga je pobrala hrvaška država. Da ga je, so krivi slovenski politiki, ker se tega, da bi svojim državljanom omogočili podobne ali še boljše pogoje za nakup avtomobilov, niso spomnili tudi sami. Preostali denar, se pravi razlika med datjavami, ki jih je kupec plačal na Hrvaškem in tistimi, ki bi jih moral v Sloveniji, in ki gre po stari slovenski nevoščljivosti nekaterim tako v nos, je skrit v nekaterih posebnih vrednotah: modernejšem avtomobilu s katalizatorjem, večji varnosti in udobnosti, manjši porabi goriva. Očitno so te vrednote tiste, ki jih državljanom poslanec in njemu podobni zavidajo. Kajti presežka denarja, o katerem sanja in ki naj bi bil odtrgan slovenski državi, preprosto, vsaj v veliki večini primerov, ni bilo. Človek se pač stegne tako visoko, kolikor v danem trenutku in danih možnostih doseže. Kako daleč je lahko segel tokrat, je dobro videti na vsaj delno prenovljenem slovenskem voznem parku.

Kako daleč sega domišljija naših politikov, pa pove to, da smo imeli še do pred kratkim omejen in z datjavami močno obremenjen uvoz računalnikov in druge moderne tehnologije in da namesto kreditov za izolacijske materiale, energetsko manj porabno tehnologijo in alternativne energetske vire iščemo kredite za izgradnjo novih elektrarn, pri tem pa mirno pustimo, da se še naprej bohottijo veliki energetske porabniki, ki svoje potrate nikoli ne bodo mogli poravnati. Singapur pomeni tudi slovo od majhnosti, zadržtosti. Zato Slovenija, žal, ne bo nikoli postala evropski Singapur. T. JAKŠE

razdelili le toliko, kolikor bodo ustvarili? Belokranjci so prepričani, da je vlada, ki je predlagala takšne okrnjene plače, potisnjena v kot, in ker ji bije zadnja ura, bo gotovo trdno vztrajala pri svojih predlogih. Toda obljubljuje, da tudi oni tokrat ne mislijo popustiti. Zanje prav zato, ker skoraj nikjer ne izplačujejo prejemkov tako, kot je zapisano v kolektivnih pogodbah, zaradi nizkih osnov socialni pakt predstavlja nepravno past. In prav zato, ker skuša vlada tudi tokrat strpati vse v isti koš — tako kot na primer pri nakupu stanovanj — Belokranjci obljubljujejo, da ne bodo nič več pohlevne ovčke z upognjenimi hrbti, kot si jih nekateri še vedno predstavljajo, ampak se bodo trdno postavili po robu. Kajti tokrat gre zares za preživetje. Ne le za preživetje od meseca do meseca, ampak za obstoj Bele krajine kot enakopravnega dela Slovenije. Belokranjci so prepričani, da se kaj lahko zgodi, če tokrat ne uspejo, da bodo postali in ostali slovenski jug. Z vsem, kar takšen jug prinese s seboj: zaostalost, poabljenost, revščino. Tega pa si ne smejo dovoliti, ne le zaradi njih samih, ampak tudi zaradi tistih, ki prihajajo za njimi. Bo prislovična belokranjska trma tokrat le zmagala?

M. BEZEK-JAKŠE

Nerazumevanje ali tudi kaj nestrpnosti?

Kje je meja med človeško dobroto in zlom, med ljubeznijo in sovraštvom, je običajno dokaj lahko opredeliti. Mnogo težje pa je, denimo, potegniti ločnico med nepoznavanjem in nerazumevanjem stvari, med privoščljivostjo in maščevalnostjo. O tem sem razmišljal, ko sem prebral zelo zapoznel odgovor bivšega direktorja velikega sevniškega podjetja na moj članek o tem, kako vodstvo tega podjetja zanika podtkanja Pirnatove SDZ-NDS in nekaterih upokojencev glede lastninjenja. Pričakoval sem, da se bo kdo od vodstva podjetja le oglašil, saj v bistvu pisec napada tega, čeprav je v znani maniri nizkih udarcev in podtkanj pred svoje »sline« potisnil še novinarja, ki je zgolj navajal, citiral izjave, predvsem aktualnega direktorja. Upokojencev, ki sem si jih drznil dotakniti le z navedbo, da so tudi nje povabili, ko so delavce skušali seznaniti s predvidenim modelom lastninjenja podjetja in z izjavo direktorja, da »če bi bilo nekaterim upokojencem res toliko za podjetje, kakor bi radi prikazali, bi mi lažni lahko pomagali z nakupom naših obveznic«.

Namenoma ne navajam imen, da ne bi škodil dobremu imenu posameznikov in podjetja, a tudi slabši poznavalci sevniških razmer bodo verjetno prepoznali poglobljuje akterje. Greh se pove, grešnika pa ne. Moj izvirni greh je torej, da sem se sploh oglašil, v dobri veri, da pomagam razbiti informacijsko blokado, v kateri se je znašel 1300-članski kolektiv, zlasti po obtožbah na njegov račun na RTV Slovenija. Zdaj mi, o strah in groza,

bivši direktor taistega sevniškega podjetja, tokrat v vlogi nekakšnega predsednika komisije za zaščito pravic upokojencev, grozi, da bo ta komisija »storila vse, da se dezinformiranje bralcev in poljubna žalitev tistih,

• Tudi na zboru sevniških kršćanskih demokratov smo zadnjič lahko slišali več pozivov k strpnosti za drugače misleče. Toda ali je navkljub slabim izkustvom kristjanov, ki se težko navajajo, da se uprejo krivicam, še relevantno navajanje vodilnih ljudi SKD na omenjenem zboru, da je vzgoja in izobraževanje še zmeraj v rokah SDP oz. bivših oblastnikov in da je to največja zavora za demokracije v občini, ali je pomemben podatek, da je menda v slovenski vladi od 27 ministrov samo 8 takih, ki niso bili nikdar v partiji, in da samo to vse pove, zakaj naj bi bili v SKD absolutno nemočni, da krite imenuje v diplomatska predstavništva svoje ljudi?

ki so t.i. družbeno premoženje ustvarili, dokončno onemogoči in odpravi!« Ali to pomeni, da bom moral paziti, da me kdo po nesreči ne povozil na pločniku ali kaj podobnega. Vsekakor lahko ponovim tisto, kar sem zapisal v spornem članku, »da se bomo Slovenci, čeprav smo že dostikrat dokazali, da smo trdoživ narod, »požrli« kar sami. Zdaj ni več lastninjenje toliko v ospredju, so druge predvolilno obarvane teme.

PAVEL PERC

Javna služba podražila mleko

NOVO MESTO — V lanskem letu je Kmetijska zadruga Krka za Ljubljanske mlekarnice na območju novomeške občine odkupila blizu 15 milijonov litrov mleka. Do letos je zadruga ob odkupu mleka opravljala tudi del javne službe, to je kontrollo proizvodnje in evidence zaroda krav, tako imenovano molzno kontrollo, hkrati s to pa še komercialno kontrollo kakovosti mleka. Za vse to je zadruga od Ljubljanskih mlekarn dobivala 7 odst. od osnovne cene mleka, poleg tega pa so za te stroške zadrugi kmetje dajali 2 odst. od odkupne cene mleka. Tako je zadruga skupaj za stroške odkupa mleka, molzne kontrole in komercialne kontrole kakovosti mleka dobivala 9 odst. od osnovne cene mleka. Z začetkom tega leta je molzna kontrola prešla v javno službo, s tem pa se je zmanjšal tudi prispevek za kritje stroškov kmetijskih zadrug od prejšnjih 9 na 5 odst. od osnovne cene mleka. S tem denarjem pa zadruga ne krije stroškov odkupa mleka in komercialne kontrole kakovosti mleka.

Prej so namreč isti kontrolorji hkrati opravljali obe kontroli, po novem ti kontro-

• To povišanje stroškov odkupa za kmeta gre v tem primeru dejansko povsem mimo zadruga. Ministrstvo za kmetijstvo je molzno kontrolo pač izločilo iz zadrug in jo preneslo na območne kmetijske zavode. Javno službo je dejansko ločilo od zadruga, ki ji je ostal le odkup, a stroški odkupa mleka so se zaradi tega povečali. Tako se kaj lahko zgodi, da bo »osvoboditev« zadrug javnih funkcij v bistvu prinesla podražitev mleka.

druga, kot da ta dva dodatna odstotka pri stroških odkupa prevzamejo pridelovalci mleka. Od litra mleka bodo morali tako kmetje posledično prispevati za stroške odkupa po 4 odst. od odkupne cene. To bo za vse enako, čeprav, kot rečeno, so stroški odkupa pri tistem kmetu, ki odda več kot 40.000 litrov mleka na leto, enaki kot pri tistem, ki odda manj kot 6.000 litrov.

A. BARTELJ

Vsako drevo ima svojo ceno

Če avto podre ali poškoduje prometni znak, je treba škodo povrniti. Če pa se zalepi v drevo in ga podre ali poškoduje, pa nič, kot da s tem ni povzročena nikakršna škoda. V razvitem svetu na to gledajo popolnoma drugače, tam ima drevo svojo ceno, če začel razmišljanje o našem odnosu do dreves Milan Šerčer, lastnik ljubljanske firme Tisa, ki se ukvarja z obžaganjem, urejanjem in zdravljenjem dreves, z nekakšno drevesno kirurgijo, pa tudi z zahtevnejšim podiranjem in odstranjevanjem dreves, na primer ob železniških progah, v strnjenih naseljih in pod. Pri urejanju in zdravljenju dreves veliko dela z zavodi za varstvo naravne in kulturne dediščine po vsej Sloveniji, zadnje čase še posebej z novomeškimi.

Šerčer se s to dejavnostjo ukvarja že 12 let in je delal in se izpopolnjeval tudi na tujem. »V tujini so drevesa, zlasti velja to za drevesa v mestih, ovrednotena. Drevo je renta, vrednost pa mu s starostjo raste. Američani so izračunali, da ima drevo, staro okoli 80 let, z normalno krošnjo enak pozitiven vpliv na okolje kot 2.000 dvometrskih sadik, zato ne more nihče, ki tako drevo podre, tega nadomestiti tako, da zgolj posadi novo. Pri napepljevanju kakšnega komunalnega voda ali podobnem delu bo izvajalec krepko pomislil, če se mu ne izplača na daleč ogniti se drevesu, ker bi ga sicer stvar krepko stala. Pri nas pa v najboljšem primeru namesto podrtga drevesa, ki je seveda padlo v imenu napredka, posadijo kakšno kilavo sadiko.« Ne opazi pa se, da sadika v mestu živi povprečno le 10 let in je torej zaradi vsakega zdravega odraslega drevesa, ki pade v mestu, škoda še toliko večja, pravi Šerčer.

Vendar Šerčer vesel opaža, da se tudi pri

nas odnos do drevesne dediščine izboljšuje, kar še posebej velja za območje, ki ga pokriva novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine. »Novomeški zavod je v Sloveniji gotovo vodilni, kar se tiče skrbi za drevesno dediščino. Res pa je tudi, da je na tem koncu Slovenije ta dediščina izredno bogata, pravi poznavalec. Tako je Šerčer pred leti zdravil in očitno uspešno ozdravil znamenito lipo pri cerkvi na Trški gori, rešil je velškanski hrast pri gostilni na Hribu pri Novem mestu pa lipo sredi Žužemberka, delal je v slovitem grajskem parku v Mokricah. Sedaj s svojo ekipo dela v Kettejevem drevoredu v Novem mestu, kjer delajo po načrtu obnove tega drevoreda, ki so ga naredili na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine.«

»Gledanje ljudi na našo drevesno dediščino in na drevesa v naseljih sploh se spreminja, kar jaz vidim tudi po tem, da imam delo. Sedaj, ko delamo v Kettejevem drevoredu, nas kličejo tudi od drugod, zlasti iz krajevnih skupnosti. Tako smo delali v šentjernejem koncu, v Stari vasi, največ pa v Novem mestu. Čaka nas še delo v Beli krajini, najprej pri Treh farah, kjer bomo uredili in obžagali tamkajšnje stare lipe, pa v čudovitem, a močno zanemarjenem grajskem parku v Gradcu.«

Pri urejanju in zdravljenju dreves Šerčerju najbolj pomagajo izkušnje. »Včasih so uporabljali razne premaze, drevesne rane so zalivali s plastiko, izkazalo pa se je, da je vse to

• Drevo naj se posebno v mestu nikdar ne poseka, razen če tega ne narekuje monumentalna zasnova. Cesta naj se po možnosti ogne stoječemu, zdravemu drevesu in stavbar naj ga upošteva in spoštuje. Drevo raste mnogo let — Bog ga da in zemlja njegova.

JOŽE PLEČNIK

največkrat nepotrebno, kajti drevo zna vse to najboljše samo urediti, mi mu moramo to samo omogočiti in mu pri tem pomagati. Drevo ima izredno obrambno mehanizem, te je moral razviti, ker s svojega mesta pač ne more nikamor pobegniti. Značilen primer za to je kostanj, ki sam ustavi gnilobo. Tudi lip ljudje

niso slučajno sadili ob cerkvah. To je res izredno trdoživo drevo. Vzemimo za primer lipo na Trški gori, katere obseg je 8,60 metra, v sredini je povsem volta, obod je debel le od 8 do 12 cm, a ima kljub temu in kljub blizu 400 letom, kolikor je stara, še vedno toliko energije, da stoji in se bori za življenje.«

Šerčer, ki dobro pozna razmere na tem področju, pravi, da znajo v tujini tako drevesa, kot so trškogorska lipo, hrbski hrast, da ne govorimo o enkratnem parku v Mokricah, ne samo varovati kot posebno znamenitost, ampak tudi dobro vnovečiti. Tako drevesa, parki ali drevoredi so res znamenitosti, ki jih hodijo ljudje gledat in občudovat od daleč.

Zadnje čase, kot rečeno, Šerčer in njegova ekipa največ delajo v Kettejevem drevoredu, poleg tega pa tudi drugje po Novem mestu in okolici. Njihovo delo v mestu je spodbudilo tudi hude reakcije. Ko so ljudje videli, da podirajo drevo pri vodnjaku na Glavnem trgu ali kostanj na Prešernovem, nekdanjem Florjanovem trgu, so se začeli razburjati in celo

groziti, nekateri pa so v dobri veri to javili tudi naprej. Vendar v teh primerih ne gre za samovoljno podiranje zdravih dreves, čemur smo bili v Novem mestu v prejšnjih letih tolikokrat nemočne priče. »Tako drevo pri vodnjaku kot kostanj na Prešernovem trgu je bilo treba podreti, saj sta bili drevesi tako poškodovani, da je grozilo, da bosta sami padli. Res pa je, da bi morali takoj, ko tako drevo odstranimo, posaditi novo, sicer se kaj hitro pozabi, da je tam sploh kdaj raslo drevo. Kar poglejte, na Prešernovem trgu je šest stojišč kostanjev, ki so jih podirli in niti enega na novo posadili. V razvitih državah je vsako drevo v mestu v katastrofi in oštevčeno. Če ga pri kakšnem delu poškodujejo in se začne na primer zaradi tega sušiti, izvajalec tistih del za to odgovarja in plača krepko odškodnino, tudi če se poškodba pokaže šele čez več let,« je pripovedoval Šerčer. Sicer pa po njegovem

pri nas največ poškodb na drevesih v mestih nastane zaradi parkiranja in raznih komunalnih del. Vse to je posledica dejstva, da pri nas drevo nima svoje cene. Poleg tega uspešno rasti dreves v mestu otežkoča tudi neprimerno rastišče. »Problem ni ne v krošnji ne v pomanjkanju vode, ki je drevo dobi dovolj iz podtalnice, ampak mu zmanjkuje zraka, ker je »zaprt«, obzidano, okrog in okrog zaasfaltirano, zemlja okoli drevesa, kolikor je sploh še je, pa zbita in slačena, k čemur nemalo pripomore promet. V tujini so že izdelali posebno tehnologijo za rahljanje take zemlje in dovajanje zraka vanjo in rezultati so že vidni. Slej ko prej bomo morali to začeti prakticirati tudi pri nas, čeprav so ti postopki precej dragi, sicer bomo v mestih ostali brez dreves,« napoveduje strokovnjak.

Kdo pa bi hotel živeti v mestu brez dreves? A. BARTELJ

Kljub vsem lepim besedam in obljubam so pri gradnji spornega betonskega kolosa na novomeškem Novem trgu neusmiljeno in nadvse grobo posegli v koreninski sistem zaščitenega kostanjevega drevoreda. Ta drevesa se bodo tako, očitno, pridružila številnim drugim v mestu, ki so bila žrtvovana v imenu »napredka«.

Tartinijevo leto

V Piranu bodo počastili 300. obletnico Tartinijevega rojstva

V Piranu še stoji hiša, kjer se je aprila 1692 kot sin italijanskega očeta, uglednega Firenčana, in slovenske matere rodil skladatelj in violonist Giuseppe Tartini, eden najbolj znanih instrumentalistov svojega časa. Večino življenja je preživel v Padovi, kjer je bil sedem let koncertni mojster, nato pa je ustanovil slovito glasbeno šolo, ki jo je vodil do smrti. Bil je učitelj violine, kontrapunkta in kompozicije, okoli njega so se zbirali učenci z vsega sveta. Na svojem instrumentu violini je bil nedosegljiv mojster tako po lepoti tona kot po tehnični popolnosti. V ospredju njegove ustvarjalnosti je bila instrumentalna glasba, ki jo je obogatil z okoli 125 koncertni, 200 violinskimi sonatami in 50 trisonatami.

Letos torej mineva 300 let od rojstva tega znamenitega moža, katerega skladbe še vedno izvajajo po vsem svetu, predvsem njegove violinske sonate, in na katerega piransko poreklo opozarja tudi spomenik. V Piranu so se odločili, da bodo ta jubilej počastili na najvišji ravni, se pravi, da bo letošnje leto vsaj na slovenski Obali potekalo kot Tartinijevo leto. Čeprav bo sam jubilej šele spomladi, aprila, so se pripravili tudi ministrstvo za kulturo. Akoravno je bil Tartini italijanski skladatelj, ga torej ne bo častila le italijanska manjšina, ampak tudi Slovenci, tako rekoč slovenska država.

Novo: Društvo na obisku

V okviru kulturne izmenjave v novomeški občini so najprej odšli na pot Šentjernejčani — v Novo mesto

NOVO MESTO — Res je, da je za kulturo hudo, da nima denarja, kot bi si ga želela, in da zlasti ljubiteljsvo tarajo poleg tega še številni drugi problemi, od prostorskih do kadrovskih. A te stvari poznamo še iz preteklosti, tudi iz časov, ko je bilo za kulturo neprimerno boljše. Vendar naj bo že kakorkoli, pa je potreba po delovanju še vedno tu in tisti, ki jim še uspe, kljub neprijetnim razmeram, kaj ustvariti, želijo to tudi pokazati drugim, nastopiti, in to ne samo v domači dvorani, pred svojim občinstvom.

»Skupine ne le želijo, ampak tudi morajo nastopiti in gostovati, saj le tako lahko dobijo plačilo za vložen trud, pa čeprav je to samo v obliki aplavza,« ugotavlja Staša Vovk, tajnica novomeške ZKO, in nadaljuje: »Predvsem iz tega razloga, da številnih drugih ne omenjam, je prišlo do pobude, da bi podelile kulturne skupine pogosteje gostovale v Novem mestu, novomeške pa na podeželju. Skratka, da bi bilo v sami občini kar največ meddruštvene in medskupinske kulturne izmenjave, da bi se te skupine med sabo še bolj spoznale in še tesneje sodelovale druga z drugo.«

To obliko sodelovanja, ki pa niti ni nova (zamislj je stara najmanj toliko kot nekdanja medobčinska akcija Spoznajmo se), so zdaj imenovali Kulturno društvo na obisku, zamiš-

O čem piše list Fužina

Edini časopis, ki izhaja v Suhu krajini — Začetek sega v leto 1981

DVOR — Fužina je edini časopis, ki izhaja v Suhu krajini. Izdaja ga Kulturno društvo Dvor, tiska pa Tiskarna Novo mesto. Čeprav ima časopis v glavi napisano, da je glasilo omenjenega društva, pa spisi v njem ne govorijo zgolj o društvem življenju in o kulturi tega dela Suhe krajine.

Ta občasniki pravzaprav piše o kulturi v ožjem pomenu, o oblikah kulturnega dela, o prireditvah in gostovanjih še najmanj oziroma ne več, kot se zdi potrebno. Bolj se razgleduje po preteklosti, zgodovini in kulturni dediščini ter predstavlja prizadevanja, da bi zdajšnje življenje teklo ob kar najboljšem poznavanju preteklih izkušenj, kolikor se da povezano s tradicijo. Ta pa je v kraju bogata, čeprav je res, da je

Kulturna dogajanja bodo ves mesec

V Novem mestu bodo številne prireditve v počastitev slovenskega kulturnega praznika — Osrednja bo Novomeški večer 8. februarja v Domu kulture, na kateri bo kot pesnik in slavnostni govornik sodeloval Tone Pavček — Odličja ZKO

NOVO MESTO — Sodeč po obvestilih, ki se zbirajo pri občinski Zvezi kulturnih organizacij, in po deloma že obelodanjenih najavah organizatorjev, bo Novo mesto tudi letošnji slovenski kulturni praznik dostojno praznovalo. Podobno kot leta nazaj bodo prireditve datumsko razporejene tako, da bo dogajanje teklo ves februar, da bo vsak teden kaj, ne pa le 8. februarja in v dneh okoli praznika. Letos bo še posebno slovesno, saj bo slovenski kulturni praznik prvič praznovan v samostojni slovenski državi, prvič kot državni praznik in dela prost dan.

Te dni je v Novem mestu, predvsem v kulturnih organizacijah, že čutili predpraznični utrip, ki pa se bo še povečal sredi prihodnjega tedna, ko bodo prve prireditve. V četrtek, 6. februarja, bosta kar dve, obakrat pa bodo odprli razstavo: v Dolenjski galeriji ob 12. uri razstavo Nevidne strani vidne umetnosti, ki jo bo Dolenjskemu muzeju posredovala Narodna galerija iz Ljubljane, v galeriji Krke v Ločni pa ob 13. uri razstavo del dveh novomeških likovnih ustvarjalcev, slik akademske slikarke Ane Guštin in keramike Nika Goloba.

V soboto, 8. februarja, na sam praznik, bo v Domu kulture ob 19.30 osrednja, občinska praznična prireditev, imenovana Novomeški večer. Nastopil bo Novomeški simfonični orkester pod vodstvom Zdravka Hribarja, dramski igralec Anton Petje, dolenjski rojak, pa bo recital pesmi Toneta Pavčka. Pavček, rojak iz Šentjurja pri Mirni Peči, se je rad odzval povabilu, da pride na Prešernov dan v Novo mesto in da omenjeni prireditvi sodeluje tudi kot slavnostni govornik. Na mesto ob Krki ga večjeje mnogi spomini, med drugim je tu dobil Trdinovo nagrado za svojo prvo pesniško zbirko Sanje živijo dalje.

Na Novomeškem večeru bodo tudi podelili odličja Zveze kulturnih

organizacij Novo mesto, najvišja priznanja, ki jih ta organizacija podeljuje posameznikom ali skupinam za dolgoletno uspešno delo v kulturi. Odličja bodo dobile tri kulturne skupine. Poleg tega bo Zveza kulturnih organizacij podelila tudi priznanja, s katerimi nagraduje posameznike in skupine za pomembnejše dosežke na kulturnem področju v novomeški občini. Letos bo dobilo takšna priznanja sedemnajst posameznikov in kulturnih organizacij, in sicer jih bodo podelili na prireditvah v krajih, oz. krajevskih skupnostih, kjer so dobili doma.

Program kulturnih dogajanj se bo po prazniku nadaljeval. Tako bodsta v Domu kulture dve gledališki predstavi. 11. februarja bo gostovalo Slovensko lutkovno gledališče iz Ljubljane z igrjo za otroke Oh, ta princeska, 18. februarja pa Cankarjev dom iz Ljubljane s predstavo Leticija in luštrek.

Študijska knjižnica Mirana Jarca bo 20. februarja priredila literarni večer hrvaškega pesnika Luke Paljetke iz Dubrovnika, ki se je pred vojno na Hrvaškem in razdejani

rodnega mesta umaknil v Slovenijo na dom ženinih staršev. Luka Paljetak ni le odličen hrvaški pesnik, ampak tudi prevajalec slovenske poezije, ki je med drugim prepisal v hrvaščino našega Prešerna. Nedavno so mu v Ljubljani izdali dvojezično pesniško zbirko, iz katere bo poezija tudi predstavljena na literarnem večeru v novomeški študijski knjižnici.

V okviru prireditve v počastitev slovenskega kulturnega praznika sodi tudi razstava del akademskega slikarja Dušana Filipčiča iz Brezic v Dolenjski galeriji. Razstavo, ki ji je dal avtor naslov Odsevi 91, bodo odprli 28. februarja.

Poleg omenjenih prireditvev bo februarja v Novem mestu še več drugih dogajanj, le da za nekatere stvari še niso določeni datumi. Tako načrtujejo v Dolenjski galeriji še večer šansonov Vite Mavrič, za zdaj neznanu kje pa bo v Novem mestu, bržčas zadnje februarjske dni, tudi literarni maraton. Prireditve, ki jo pripravlja Zveza kulturnih organizacij skupaj s svojim Odborom za literarno dejavnost, bo odprta za vse domače besedne ustvarjalce, uveljavljene in neuveljavljene.

I. ZORAN

• Kakor konj zaradi neznanja slovnične nesrečen, tako tudi človek zaradi neumnosti ne, ker se neumnost ujema z njegovo naravo. (E. Roter-damski)

Dobili andragoški center

Ustanovo za pospeševanje izobraževanja odraslih odprli v Ljubljani — Drugod specializirani centri

LJUBLJANA — Slovenija je prejšnji teden dobila novo izobraževalno ustanovo. V petek, 24. januarja, so namreč odprli v Ljubljani (na Smarinski cesti) Andragoški center Republike Slovenije. To bo nekakšno srce in duša izobraževanja odraslih pri nas. Na odprtveni slovesnosti se je zbralo veliko domačih in tujih uglednih osebosti, med drugimi iz tujine predstavnik Evropskega biroja za izobraževanje odraslih dr. Paolo Federighi iz Nizozemske in direktor Unescovega inštituta za izobraževanje mr. Paul Belanger iz Nemčije. Slavnostni govornik Milan Kučan, predsednik Predsedstva Republike Slovenije, je dejal, da si bomo morali zdaj, ko smo ustvarili mednarodno priznano državo, izoblikovati jasno zasnovo vizije o sebi in v okviru takšnih prizadevanj nedvomno sodi tudi delovanje inštitucije, ki smo jo prav-

kar dobili z Andragoškim centrom.

Nova ustanova je plod dolgoletnega prizadevanja številnih posameznikov, najrazličnejših strokovnjakov in ustanov ter povečane skrbi slovenske države za izobraževanje odraslih. Center bo deloval kot strokovno, raziskovalno in informacijsko središče za pospeševanje izobraževanja in učenja odraslih. Skrbel bo za ustanavljanje in razvoj specializiranih središč za strovno izobraževanje po Sloveniji, šolal andragoške kadre, sodeloval pri projektih za izobraževanje odraslih, tako da bi postopoma odpravili vse hude razvojne zaostanke na tem področju.

Andragoški center Republike Slovenije vodi v.d. direktorja Zoran Jelenc. V ustanovi je trenutno že zaposlenih sedem strokovnjakov, sčasoma pa se bo to število nekajkrat povečalo.

Vse šolske plače bodo iz Ljubljane

Plače učiteljev so gotovo največkrat in najbolj premeta snov na šolah in hkrati najpogostejši razlog za nezadovoljstvo. Zaradi neustreznih, v glavnem pa premajhnih plač je nemalokrat prišlo do zaostriev in ne tako dolgo nazaj tudi do stavk učiteljev. Neurejeno plačevanje učiteljskega dela je privedlo tudi do znanega bojkota pisnih nalog, ki še traja in se bo, če bo ministrstvo za šolstvo in šport še naprej naglušno za razreševanje teh, kot rečeno, najbolj občutljivih zadev v šolstvu, sprvrgel v splošno stavko slovenskega učiteljskega združenja.

Z januarjem prehajajo vse šolske plače pod nadzorstvo oziroma v roke ministrstva v Ljubljani, kar pomeni, da tudi plače za osnovne šole poslej ne bodo več obračunavali v občinah. Srednješolske in visokošolske plače pa so bile že do zdaj centralizirane pri omenjenem vladnem resorju. In kolikšne so zdaj učiteljske plače? Podatki ministrstva povedo, da bi imel učitelj splošnih predmetov z visoko izobrazbo (na osnovni ali srednji šoli) ob šestnajstih letih službe za normirano tedensko učno obveznost (v osnovni šoli 22, v srednji šoli pa 20 ur pouka) bruto 40.290 tolarjev oz. neto (brez davčnih olajšav) 25.182 tolarjev mesečne plače. Učitelj z višjo izobrazbo bi imel bruto plačo 34.397 oz. neto 21.500 tolarjev, ravnatelj z visoko izobrazbo pa bruto 54.603 oz. neto 33.100 tolarjev na mesec. Za primerjavo povejmo, da bi imel dekan fakultete bruto 79.378 oz. neto 45.000 tolarjev mesečne plače.

V vseh primerih smo zapisali »naj bi«. Predvsem zato, ker do časa, ko to pišemo, nihče še ni prejel takšne plače. Poleg tega je bil izračun narejen na podlagi določil še ne sprejetega zakona o plačah v šolstvu, vendar pa že podpisane kolektivne pogodbe, in ob upoštevanju primerjav s plačami v gospodarstvu. Dejstvo je, da so se učiteljske plače vselej ravnale po prejemkih v gospodarstvu in je bilo ozačje najbolj neelektretno takrat, kadar se je razkorak povečal. Kolikšne so bile stvarne plače učiteljev po občinah, pa se pravzaprav ne ve, ker so plače za osnovne šole pač obračunavali v občinah. Poslej, kot rečeno, bodo plače v rokah ministrstva, v republiški računalnik pa jih bodo vnašali postopno do jeseni. Potem odstopanj in tudi ugank ne bo več. I. ZORAN

kultura in izobraževanje

METLIKA: ZA PRAZNIK BO LITERARNI VEČER

METLIKA — V Metliki pripravila Ljudska knjižnica večer z literarnimi ustvarjalci. Prireditve, posvečene slovenskemu kulturnemu prazniku, bo v petek, 7. februarja, ob 19. uri v metliškem kulturnem domu. K sodelovanju so pobabili šest literatov, in sicer Severina Šalija, Marjanco Kočvar in Ivana Zorana iz Novega mesta, Francija Šalija iz Vavte vasi ter Jožeta Dularja in Tonija Gašperiča iz Metlike. Njihova dela bodo brali učenci metliške osnovne šole. Program bodo popostrili pevci okteta Vitit in kitarist Tone Črnogelj. V predvečeru kulturnega doma bo razstava knjig.

CHOPINOV VEČER IN KULTURNA PRIZNANJA

KRŠKO — Osrednja prireditev v počastitev letošnjega slovenskega kulturnega praznika bo koncert priznane slovenskega pianista Acija Bertonec. Prireditve bo v četrtek, 6. februarja, zvečer v veliki dvorani Kulturnega doma Krško. Obeta se zanimiv in ubran glasbeni dogodek, saj bo koncertant izvajal le skladbe f. Chopina. Na tem večeru bodo prizadevnim kulturnim delavcem iz krške občine podelili tradicionalna kulturna priznanja — srebrne Prešernove plakete.

»SAPRAMIŠKA« ZA PRAZNIK

KOČEVJE — Ob kulturnem prazniku bo kočevski Kulturni center organiziral v Kočevju gostovanje Lutkovnega gledališča iz Ljubljane, ki se bo predstavilo s »Sapramiško« Svetlane Makarovič. Prav »Sapramiška« je ena najpopularnejših in največkrat izvajanih otroških predstav, saj je bila doslej uprizorjena prek 400-krat. V Kočevju se bo 4. in 5. februarja zvrstilo v dopoldanskih urah 5 predstav.

PISATELJICA MED MLADIMI BRALCI

NOVO MESTO — Danes, v četrtek, 30. januarja, bo Pionirsko knjižnico obiskala ob 13. uri in se pogovarjala z mladimi bralci novomeška pisateljica Marjeta Dralčman. Od 3. do 7. februarja bo knjižnica odprta uro prej kot običajno, ob 9. uri.

Pisatelj, ki je tudi naš, dolenjski

Pavle Zidar, ki je nekoč učiteljeval v odročnejših dolenjskih vaseh, kot pisatelj pa ustvaril zavirljivo velik opus, je januarja dopolnil 60 let — Ob slovenskem kulturnem prazniku izide v Novem mestu ponatis romana Oče naš

Med živečimi slovenskimi pisatelji je Pavle Zidar ob Antonu Ingoliču avtor z največ izdanimi knjigami. Bila so leta, ko so pri različnih založbah izšla hkrati tudi po tri njegova dela. Zdar ima Zidar za sabo precej nad 70 samostojnih knjig — črtic, novel, romanov in drugih pripovedi, a tudi pesmi. Pa mu je šele šestdeset let! Povprečen Slovenec vse življenje ne prebere niti pol toliko, kot je Zidar napisal in izdal v dobrih trest desetletjih in pol. Ob tem lahko samo občudujemo njegovo izjemno energijo, s kakšno ustvarjalno muko se je otepal in prebil, pa ve le on sam. To, da se je odločil razmeroma zgodaj in kot eden redkih pri nas živeti od pisateljevanja, pa daje tudi misliti, da njegov kruh ni prav bel in brez grenkih primesi.

Zidar je doma s Slovenskega Javornika pri Jesenicah. V osnovno šolo je hodil na Koroški Beli, po nižji gimnaziji na Jesenicah pa je odšel na ljubljansko učiteljsko in postal učitelj. Pot ga je vodila na Dolenjsko, kjer je poučeval v raznih krajih, med drugim v Orehoviči pod Gorjanci, v Mokronogu in na Trebelnem. Iz Dolenjske je odšel v Piran, kasneje je bival v Ljubljani, na Jesenicah in dalj časa v Kobaridu. Nazadnje se je udopil v Luciji pri Portorožu, kjer še zdaj živi.

Pisati je začel že na gimnaziji, resneje in intenzivneje pa na učiteljski, vendar se je peresa bolj opri-

jel, ko je že poučeval. V javnost je stopil s pesmimi, ki mu jih je nekaj objavila tudi revija Dolenjska prosveta v Novem mestu. Službovanje na Dolenjskem je namreč izrazil tudi za to, da je navezal stike s kulturnimi delavci ter se pri njih zanimal, kje bi lahko kaj tiskal. Tistikrat se je v Novem mestu že porajala Dolenjska založba in Zidarjeva pesnitev za mladino, Tončkove sanje, je bila eno prvih del, ki je izšlo v novi založbi, sprva delujoči pod imenom Trdinova knjižnica. Tako Zidarjeve pesmi kot njegova prva knjiga pa so izšle pod avtorjevim prvim imenom — Zdravko Slamnik in samo pod tem imenom so ga takrat poznali. Pseudonim Pavle Zidar si je Slamnik nadel kasneje in se v javnosti, kot sodelavec revij in avtor knjig, predstavljal le pod njim (razen v enem primeru, ko se je skril pod nov psevdonim — Timotej Noč). Novo ime, Pavle Zidar, je prvič za knjižno izdajo uporabil, ko se je odločil izdati prvo (in do zdaj edino) pesniško zbirko za odrasle, Kaplje ognjene.

Zdravko Slamnik — Pavle Zidar je torej v slovensko literaturo stopil kot pesnik, bolj kot s poezijo pa je javnost, bralce in kritike, pritegnil ter obenem presenetil in vznemiril s prozo. In to že kar s prvim proznim delom, ki je sledilo Kaplam ognjenim, s Soho z ortalja domovine. Kritika je takoj opazila poglobitvene vrline Zidarjeve pripovedništva, še

posebej novo tematiko in popolnoma nov slog. Sledile so nove Zidarjeve knjige: S konji in sam, Sveti Pavel, Marija Magdalena, Oče naš, Učiteljice, Stanja, Dolenjski Hamlet in številne druge. Kritika, sprva tako vzhičena in zagnana, je kmalu ugotovljala le še izjemno produktivnost tega pisatelja, potem pa, razen redkih izjem, njegovih del ni hotela niti opaziti ali vsaj zabeležiti, da so izšla. Zidar se na to ni kdove kako oziral, čeprav mu ni moglo biti vseeno. Šele ko je že imel za sabo ogromen, zavirljiv opus in ko se je zlagoma približeval svojemu šestdesetemu letu, torej jubileju, ki ga praznuje letos, so njegovo delo spet vzeli v resen kritičski pretres in mu prisodili Prešernovo nagrado.

Za številna svoja dela je pisatelj Pavle Zidar dobil snov na Dolenjskem. Med učiteljevanjem v dolenjskih vaseh, celo na obrobju dolenjske dežele, se mu je odkril svet z življenjem, kakršnega prej ni poznal niti še ni bilo obravnavano v slovenski literaturi. Ni ga pritegnilo le življenje ljudi, med katerimi se je gibal, ne samo njihove nenavadne, zdaj bolj, zdaj manj tragične, včasih do brutalnosti privedene zgodbe, ampak obenem in vselej neki širše začetan okvir, denimo odnos oblasti do tega življenja v različnih obdobjih ter v bolj ali manj viharinih časih. Seveda je na Dolenjskem, pa ne samo tu, doobna spoznal tudi svet tako imenovanih podeželskih praviteljencev in intelektualcev, tudi

Pavle Zidar

učiteljev, pa njihovo malodušje ali vnuo: tisti, ki jim je bilo vseeno, kaj je okrog njih, in drugih, redkejših, ki so bili prepričani, da kačurstvo še ni do konca izpričano in izčrpno.

Zidar je tako, vsaj z nekaj knjigami, predvsem s povestjo Sveti Pavel in z romanom Oče naš, močan, prepričljiv glasnik tudi dolenjske dežele. Še več, njegov Oče naš, roman, ki je ena sama molitve, stoji ne le v njegovem opusu, temveč tudi v sodobni slovenski literaturi (še vedno) tako visoko, da se je Dolenjska založba skupaj s koprsko Lipo odločila za ponatis. Novo izdajo (s študijo Borisa Paternuja) bodo slovensko predstavili v Novem mestu ob slovenskem kulturnem prazniku. Seveda bo posebej poudarjeno, da knjiga izhaja v počastitev pisateljve šestdesetletnice.

I. ZORAN

§
dežurni poročajo

BREZ PLENA — Prejšnji teden je nekdo vlomil v zidnico Slavka Kumpa v Tanči Gori. Neznanec je na srečo odšel prazen rok, lastnika pa je z vlomom oškodoval za 750 tolarjev.

POŽAR NA GRADBIŠČU — 20. januarja nekaj po 11. uri je prišlo do manjšega požara na gradbišču bodoče veleblagovnice na novomeškem Novem trgu. Ogenj je zanetil okvara na ventilu plinške jeklenke z butanom, s katero je Petko C. polagal stensko izolacijo. Ogenj so pogasili novomeški poklicni gasilci, tako da večje škode ni bilo.

ODPELJAL KOLO Z MOTORJEM — Še neznan storilec je v času med 21. in 23. januarjem izmelioracijske jarka na Rohaj odpeljal kolo z motorjem Tomos APN 6, last Roberta Martinčiča iz Drame. Slednji je ob vsaj 8 tisočakov.

OB RADIOKASETOFON — Med 21. in 23. januarjem je nekdo na Trubarjevi cesti v Sentiernju vlomil v osebni avto Franca Žagarja iz Jelševca in odnesel avtoradiokasetofon, svetilko ter pregrinjalo za zadnji sedež. Škoda je za 8.000 SLT.

KJE SO VERIGE? — Neznani storilec je 23. januarja med 14. in 22. uro z osebnega avtomobila, parkiranega pri novomeškem Revozu, zmaknil snežne verige. Novomeški Miran Zorko je tako oškodovan za 3.000 tolarjev.

UKRADEL TELEFON — V pisarni novomeške bolnišnice je bil prejšnji teden zmikav. Sredi belega dne je ukradel telefonski aparat, vreden vsaj 6 tisočakov.

VLOM V VIKEND

STARE ŽAGĚ — V času med lanskim 27. decembrom in 25. januarjem letos je neznanec vlomil v vikend Novomeščana Avgusta Pogačnika v Starih Žagah. Izginili so električni vrtni stroj, spalna vreča, odeja in električna žaga, na vlomilčvo nesrečo je bila večina plena neuporabna, tako da je skupne škode za 20.000 tolarjev.

Trojno posilstvo v božični noči

Skupna kazen za 24-letnega Franca Goršina je 3 leta in 8 mesecev zapora — Trikrat posilil mladoletno dekle — Nesramen na obravnavi

NOVO MESTO — Večji del svoje mladosti bo 24-letni Franc Goršin iz Smolenje vasi preživel za rešetkami. Pred sodniki je doslej praviloma sedel zavoljo tatvin in vlomov, tokrat je moral na zatožni klopi novomeškega sodišča zaradi posilstva mladoletnega dekleta. Dogodek sega v predlansko božično noč.

Franco Goršin je dekle, katero je poznal že od prej, srečal 24. decembra 1990 zvečer v Novem mestu. Natvezel ji je, kako je njen oče ne mara, kako se pri njej doma dogajajo čudne reči in da bo zanj najbolje, če se za kak dan preseli k njemu. Dekle mu je verjelo in ga ubogalo, saj je pri Goršinu doma že bilo, on pa nikoli do nje ni bil nasilen. Bila je že noč, ko sta prišla v Smolenjo vas, zato se je po prihodu v njegovo stanovanje oblečena vlegla na kavč, ki ji ga je odstopil Goršin, in hotela zaspati. Toda že po nekaj minutah se je slečen k njen ulegel tudi gostitelj. Zaman so bile solze in jok, nasilnež je dekle obvladal in navzlic upiranju posilil. Po gnusnem dejanju se je umaknil, kar je deključ hotel izkoristiti in pobegniti, toda Goršin je očitno predvidel tudi takšno možnost in vrata skrbno zaklenil. Dekletu je zagotovil, kako jo bo po svoj pastil pri miru, dovolil ji je, da se je oblekla in jo naposled prepričal, da se je znova ulegla na kavč. Tudi sam se je oblekel, a že kmalu zatem si je očitno premislil in potem dekle v krajših presledkih do jutra še dvakrat posilil. Spustil jo je šele, ko se je naredil dan. O tem, kaj se ji je pripetilo, je deključ povedal teti, ta ji je svetovala, naj gre na postajo milice. Očitno pa se je Goršina in njegovih groženj bala, gnusni dogodki so prišli na dan šele kasneje.

Franco Goršin je pred sodniki posilstvo zanikal, trdil je, kako je bil tistega večera v Ljubljani, toda za takšen alibi ni imel prav nobene pričel ali dokaza.

Dekletu je očitno, kako ga je po krivem obtožilo, vseskozi med glavno obravnavo se je tudi neprimerno vedel, preklinjal je in vzklikal ter žalil vse po vrsti. Priznal je le drugo kaznivo dejanje, o katerem je bilo prav tako govora na taisti sodni obravnavi.

Lanskega 29. septembra je popival po novomeških lokalih in na kegljišču restavracije Pri vodnjaku srečal Roberta Finka, prijatelja, ki je tam prodajal žetone za biljard. Njuno znanstvo sega v čas, ki sta ga skupaj preživela v novomeških zaporih, tistega septembra večera pa sta se odločila, da bosta družno vlomila v Bife Rezelj na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu. Že čez nekaj ur sta splezala do 2,1 metra visokega strnišnega okna bifeja in skozenj v sanitarije, nato nasilno s ključem odprla zaklenjena vrata ter stopila v točilnico. Stikala sta po pulu in policah, bila sta v garderobi in skušala vdreti tudi v registrsko blagajno. Sreča jima ni bila naklonjena, mesto vlomna sta zapustila z vsega škatlo cigaret v žepu. Slednjo so policisti ob prijemu našli v Goršinovem žepu.

Senat novomeškega sodišča, ki mu je predsedovala Ljuba Tiran, je Goršinu za posilstvo prisodil dve leti zapora, za neuspešen vlom v bife 6 mesecev zapora, skupaj s pravnomočno kaznijo poldrugega leta zapora, ki jo je Goršinu zavoljo tatvin sodišče izrekel že lanskega 14. marca, pa bo moral štiriindvaj-

setletni mladenič iz Smolenje vasi za rešetkami preživeti 3 leta in 8 mesecev. Pripor, v katerem je bil domala celo lansko leto, je všteti v izrečeno kazen.

● Na taisti sodni obravnavi je bil Franc Goršin zavoljo pomanjkanja dokazov oproščen obtožbe, da je lanskega 29. avgusta med 10.30 in 13.15 v Vinskih goricah nad Smolenjo ukradel več predmetov.

Senat pač ni mogel mimo tega, da gre za specialnega povratnika in osebo, ki ima za seboj skrajno nepošteno preteklost. Sojenje zoper Finka bo posebej.

B. BUDJA

GOLJUFALI IGRALNI AVTOMAT

MIRNA — Mladoletniki, 15-letni H. R., 17-letni R. L. in 16-letni B. J., vsi doma z Mirne, so osumljeni, da so v mirskem lokalni Mini casinu goljufali igralne aparate. To naj bi počeli tako, da so na igralnem aparatu za poker s pomočjo elektronskega vžigalnika prenašali iskro na ohlilne ključavnice za števec denarja. Na tak način so aparat pripravili, da jim je izplačeval dobitke, poleg tega so igrali, ne da bi igrali plačali. Lastnika aparatov Milana T. z Mirne so tako oškodovali kar za nekaj tisočakov.

Montažna hala zgrajena na črno

Tako pravijo inšpektorji in zahtevajo rušenje 30 krat 12 krat 9 metrov velikega objekta — Soočenje v stavi občinske skupščine

RIBNICA — V Mlki pri Ribnici stoji novogradnja, ki že lep čas buri duhove. Investitor domnevne črnogradnje je Anton Andoljšek, ki se je minule dni skupaj s sosedi, mejaši, našel v prostorih ribniške občinske skupščine. Soočenje ni potekalo v najbolj prijateljskem vzdušju, padla je marsikatera ostrina in pikra, vsaka stran je dokazovala svoj prav.

»Gre za navaden montažni objekt, ki ga gradim na svoji parceli in v domačem kraju, z njim pa želim pripomoči k razvoju obrtništva. Za gradnjo imam vse potrebne papirje, med drugim tudi lokacijski zapisnik, na katerega se nihče ni pritožil, izjema je le nekaj manjših sosedskih pripomb. Ne vem, čemu tolikšen hrup. Moja edina krivda je v tem, da sem novogradnjo za en meter od dovoljene razdalje približal cesti. A tudi za to obstaja utemeljen razlog, cestarji so pred časom za razširitev ceste vzeli del moje zemlje. Vprašajte me, čemu naglica pri gradnji. Odgovor je enostaven: izvajalec del mi je pojasnil, kako bo firma ob pričetku leta bojda propadla oz. da se bo reorganizirala.«

Tako je na omenjenem soočenju govoril Anton Andoljšek, le da sosedje in mejaši trditve ne sprejemajo. Dokazovali in dokazali so nasprotno. Večkrat so pisмено obvestili ustrezne občinske in državne organe o ravnanju Antona Andoljškega, češ da je po njihovem po leti in po desni prehitel zakonsko proceduro. Že novembra so občinarje opozorili, kako njihov sosed gradi velik in čuden objekt, niti malo podoben stanovanjski hiši, kar da je Andoljšek trdil. Opozarjali so tudi, da gradbišče ni komunalno urejeno, da nima kanalizacije, da so temelji zabetonirani vsega dva metra od roba regionalne ceste med Ribnico in Sodražico.

O vsem tem je bil obveščen medobčinski urbanistični inšpektor, ki je 12. novembra lani izdal odločbo, v kateri med drugim piše: »Investitor Anton Andoljšek mora takoj po prejemu te odločbe ustaviti gradnjo poslovno-stanovanjskega objekta dimenzij 30 krat 12 metrov vse dotlej, dokler ne pridobi lokacijskega dovoljenja.« Andoljšek se za to ni zmenil, gradil je na prejšnjem, kot da so o tem 6. decembra lani obvestili Republiški komite za varstvo in urejanje prostora. Posebej so opozorili, da investitor gradi brez lokacijskega in gradbenega dovoljenja ter tudi to, da se jim niti sanja ne, kakšnemu namenu bo objekt služil. Učinka na to pisanje ni bilo, 16. decembra lani so mejaši napisali že svojo peto pritožbo, v njej so znova navedli, kako je objekt preblizu ceste, in zahtevali, naj ustrezni občinski organ ugotovi, ali je v prostorskem načrtu kraja v tem delu naselja predviden takšen objekt. Taistega 16. decembra je bil v prostorih skupščine občine Ribnica skupni sestanek prizadetih, dogovor pa je bil, kako stranke odločno nasprotuje.

PREPOZNALI SO UTOPLJENCA

NOVO MESTO — V zadnji številki DL smo objavili poizvedbo za neznanim možim, ki je 19. januarja z novega novomeškega mostu skočil v reko Krko. Utopljenec je 57-letni Boris Kodrič iz Smavra pri Trebnjem.

NOVI OBRAZI V UNIFORMI — Načelnik novomeške UNZ Borut Likar s sodelavci je prejšnji teden pripravil sprejem za mlade policiste, ki jih bodo po svoji srečevali po dolenskih krajih. Večina od trinajstih novih obrazov je privraket oblekla modro uniformo, njih čaka še šolanje, sedaj pa tedni prakse po postajah milice.

TATVINA IZ AVTOMOBILA

NOVO MESTO — 20. januarja med 14. in 19.20 je nekdo vlomil v osebni avtomobil Novomeščanke Karmen Šušterič in ji iz vozila odnesel 6.000 tolarjev.

POSEKAL DESET SMREK

ROJE — Tod je nekdo v gozdu Ljubljanačana Antona Strnada posekal deset smrek. Neznanec si je opravilo, s katerim je Strnada oškodoval za okroglih 60.000 tolarjev, privoščil 16. januarja.

PO DOLENJSKI DEŽELI

● V noči na 22. januar je nekdo vlomil v prostore novomeškega DPVZ na Muhaberju in odnesel dve kravji plečeti ter stegni. Da bo stvar jasnejša, zapišimo, kako kratka DPVZ pomeni Dolenjski in posavski veterinarski zavod, ki ima na Muhaberju sećirnico poginulih živali. Pa dober tek!
● Jože B. z Gornjega Pijavškega je bil pred dnevi ob 3.500 tolarjev, ki jih je hranil v omari v spalnici. Nesvakdanje je edinole to, da je spalnica v kompleksu KPD Dob, kamor je bil Jože poslan na krasi izlet.
● Vlomilci postajajo vse skromnejši. Boris T. iz Velenja je ondan iz katrice Antona P. odnesel le odejo, ki jo je našel na zadnjem sedežu. Mrzle zimske noči zahtevajo pač tudi tovrstne samozaščitne ukrepe.
● Sredi belega dne so na nepojasnjeno način z dvorišča Marije Č. iz Velikega Gabra pri Trebnjem izginile štiri kokoši. Sivar policijske preiskave je najprej odgovoriti na vprašanje, koliko nog je imel zmikav. Sledovi puščajo odprti obo možnosti.

B. B.

Sledovi vodijo k mladim

Mladoletni storilci lani zagrešili dve od treh večji seriji kaznivih dejanj v novomeški občini

NOVO MESTO — Težki dnevi lanske vojne so najzlasnejši, da se je v letu 1991 število kaznivih dejanj kar krepko zmanjšalo. Zlasti je to opazno v mesecih junij, julij in avgust, v tednih pač, ko je bila policijska kontrola poostrena, ko so bile patrolje tako rekoč na vsakem koraku, ko je bilo preventivno delo podesteterjeno. Na novomeški postaji milice ugotavljajo, da so imeli lani v primerjavi z letom poprej »primanjkljaj« 172 kaznivih dejanj, skupaj so jih obravnavali 726, če odstojemo tistih 15 prijav, za katere se je izkazalo, da so neupravičene. Navzlic vsem dodatnim obremenitvam so novomeški policisti obdržali raven dosežanja raziskivosti, lani so uspešno razvozili kar 434 kaznivih dejanj. To pa znaša spoštljivih 60 odst.

»Ne glede na to pa imamo dejanja, katerih število narašča. Gre predvsem za vlomne tatvine v avtomobile, pri čemer so storilcem v veliko pomoč tudi lastniki. Ti puščajo torbice, denarice in razne druge vredne predmete na vidnih mestih, s čimer vlomilcem krepko olajšajo izbiro in odločitev. Da bo teh dejanj tudi letos veliko, kažejo že prvi tedni januarja,« opozarja Bojan Blatnik, pomočnik komandirja postaje milice Novo mesto. »Zlasti pa so naše delo v minulom letu obeležile tri uspešne akcije, s katerimi smo prekinili serije raznih kaznivih dejanj. V prvem primeru je šlo za prijete vlomilca Silva Škufce, ki je imel na vesti kar okoli 50 vlomov v razne zidnice in vikende. Drugi je bil primer prijete dveh mladoletnih Romov, osumljenih številnih kraj v prostorih novomeške bolnišnice in zdravstvene doma. Zbiranje obvestil je vselej pripeljalo na enako sled: žrtve in

očividci so pred izginotjem denarice ali oblačila v bližini videvali dva Romčeta. Ob zadnji prijavi zato nismo odlašali niti za hip. Nedomoma smo se odpravili v zdravstveni dom, od koder je prišel telefonski klic, podrobneje pogledali v vse prostore in v enem resnično našli mladoletnika, ki pa sta ukradeno denarnico že odvrgla za strniščno školjko. Z njunim prijetej je bila prekinjena serija prijav okrajah v bolniških objektih. Pred tedni pa smo uspešno zaključili še eno akcijo, v naših rokah se je znašel mladoletni M. N., kateremu pa spiska raznih kaznivih dejanj še nismo zaključili. Na dlani pa je, da je fant vlamiljal v blokovske kleti, trgovine in lokale po Novem mestu, jemal je razne predmete, od oblačil, obuval, hrane do vrednejših tehničnih stvari in denarja. Taisti mladoletnik je osumljen tudi ponarejanja in razpečevanja lažnih tisočtolarskih bankovcev. Najuspešneje jih je vnovičeval med novoletnim sejmom na novomeškem Glavnem trgu, ko je s pridom izkoriščal gnečo in manjšo pazljivost prodajalcev. Z njegovim prijetejem se je tudi število tovrstnih prijav krepko zmanjšalo.«

Na območju novomeške postaje milice je bilo lani ukradenih pet osebnih avtomobilov, eno izginotje je v celoti razvozlašeno, v enem primeru pa je bilo najdeno le vozilo, ne pa tudi storilec. Za lastnika je tudi to dovolj. In za konec še eno opozorilo: možje postavte svariyo pred pretirano dobrosrčnostjo v obliki posajanja denarja. Zadnje čase je vse več prijav tistih, ki so večerajšnjemu znanco posodili tisoč ali celo nekajkrat več mark, danes pa se jih taisti prijatelj izogiba v velikem loku. Že ve, kakaj.

Nesreč manj, vinjenih več

Takšna je lanska podoba prometne varnosti na dolenskih cestah — Na dolenski magistrali prepolovljen promet

NOVO MESTO — Še leto nazaj bi si ob podatku, da se je število hudih prometnih nezgod na dolenskih cestah zmanjšalo za domala 12 odst., zadovoljno meli roke, vendar ob tovrstni lanski beri pravega vzroka za zadovoljstvo vendarle ni. Promet na dolenski cesti smrti med Ljubljano in Zagrebom se je namreč lani prepolovil in temu gre v največji meri pripisati tudi gornje ugotovitve.

Skupaj je bilo v letu 1991 na dolenskih cestah 217 hudih prometnih nezgod, od tega jih je bilo 31 s smrtnim izidom (predlani kar 48), v njih pa je izgubilo življenje 35 oseb (predlani 65). Hudo poškodovanih je bilo lani 144 oseb (leto poprej jih je bilo 170), lažje pa 143 (leta 1990 je bilo takih 180). Po besedah Izтока Likarja, inšpektorja novomeške UNZ, zadolženega za prometno varnost dolenskih cest, se je lani izrazilo zmanjšalo število smrtnih nezgod v naseljih, krepko pa je upadlo tudi njihovo število na magistralnih cestah. Na tisti med Ljubljano in Zagrebom jih je bilo »vsega« 42, še leto poprej je bilo to število 72, na cesti med Metliko in Novim mestom pa 19, medtem ko so jih predlani našli 29.

Ob teh so dolenski policisti lani obravnavali še 1545 prometnih nezgod z lažjimi posledicami, največ tovrstnih pokov je bilo na dolenski magistrali. Ne glede na to pa je bilo lani na tej cesti kar za 21,6 odst. manj nesreč kot predlani, mrtvih v njih je bilo 16 oseb, hudo ranjenih pa 26.

Vzroki prej ko slej ostajajo enaki. Prevelika hitrost je zakrivila 83 nesreč, med njimi 13 smrtnih, vožnja po levi je bila krivec v 51 primerih, sedem med njimi se jih je končalo z najhujšimi posledicami. Na tej črni lestvici je izsiljevanje prednosti na tretjem mestu, četrto je nepravilno prehitvanje itd.

Poglavje zase je alkohol. Med povzročitelji hudih trkov jih je bilo lani kar 51 vinjenih, kar je krepko nad številki iz prejšnjih let; nekateri podatkih celo govori, da je alkohol krivec za domala polovico vseh prometnih nezgod. In to navzlic temu, da so policisti tej nadlogi napovedali neizprosno boj, lani so sodnikom za prekrške podali kar 1453 predlogov za uvedbo postopka. Edina tolažba je nemara spoznanje, da Dolenjska v tem ni nikakršna izjema, saj postaja alkohol bolj ali manj reden sopotnik tudi na ostalih slovenskih cestah.

B. B.

dočega poslovno-gospodarsko-stanovanjskega objekta do točkovnih temeljev. »Rušenja doslej še ni bilo, vse pa kaže, da bo moral Andoljšek priznati premoč sosedov in zakona. Kajti hrbet so mu obrnili tudi na občini. Tam pravijo tako: »Naš upravni organ do danes (10. januarja 1992; op.p.) ni izdal niti lokacijskega niti gradbenega dovoljenja, gre torej za črno gradnjo, za katero investitor nima nikakršne zakonske dokumentacije. Občina sicer spodbuja gradnjo manjših proizvodnih objektov, toda le v zakonskih okvirih.« Andoljšku tako ostajata le dveje: da črno gradnjo pomakne od ceste na dovoljeno razdaljo ali da se sprizani z nasilnim rušenjem. Seveda objekta, ne pravnega reda, kar mu očitno upravičeno očitajo sokrajani!

M. GLAVONJIC

SPORNA ČRNOGRADNJA — Anton Andoljšek, investitor poslovno-gospodarsko-stanovanjskega objekta na posnetku, bo, kot kaže, moral priznati premoč sosedov in zakona. Objekt stoji preblizu ceste med Ribnico in Sodražico, poleg tega zanj nima niti lokacijskega niti gradbenega dovoljenja. Veliko poguma, predznosti in samozaupanja je bilo potrebna za tak podvig. (Foto: M. G.-č.)

KRONIKA NESREČ

PREHITEVAL NA ZASNEŽENI CESTI — 21. januarja okoli 12.15 se je 49-letni Ivan Jakšič iz Duge Rese peljal z osebnim avtom po magistralni cesti med Zagrebom in Ljubljano. V levem ovinku pri Stefanu je navzlic močnemu sneženju in slabi preglednosti pričel prehitovati vozilo pred seboj, ob tem pa ga je pričelo zanašati, naposled se je avtomobil nekajkrat prevrnil in obstal znova na kolesih. Voznik je bil laže ranjen, hudo pa 54-letna sopolnica Marija Jakšič iz Duge Rese; ta je zdaj na zdravljenju v novomeški bolnišnici. Materialno škodo so ocenili na 150 tisoč tolarjev.

PREHITRO PO SNEGU — 56-letni Jakob Ivanovič iz Zagreba se je 23. januarja ob 20.10 peljal z osebnim avtom po magistralni cesti iz Ljubljane proti Zagrebu. Med vožnjo po klancu navzdol pri vasi Breza v trebanjski občini ga je na zasneženi v spozki cesti pričelo zavoljo

prehitre vožnje zanašati, vozilo je zdrsnilo v levo in tam trčilo v tovornjak, ki ga je nasproti pripeljal Miloš Žerjal iz Sežane. V nezgodi sta bila hujše poškodovana 51-letni Tomislav Guja iz Dugege Sela in 43-letna Anica Ivanović iz Zagreba; prepeljali so ju na zdravljenje v novomeško bolnišnico, medtem ko je bilo škoda na zviti pločevini za 350.000 SLT.

V OVINKU PO SREDI CESTE — V petek, 24. januarja, ob 14.25 se je 31-letni Branko Nosan z Rateža peljal z osebnim avtomobilom po lokalni cesti z Ruperčrva proti Pogancem. V enega od ovinkov blizu bivšega vojaškega skladišča je zapeljal po sredini ceste, takrat pa je nasproti pripeljal avtomobila, za krmilom katerega je sedel 38-letni Franc Plantan z Uršnih sel. Pri trčenju se je Nosan laže ranil in je bil po nudenju zdravniški pomoči v bolnišnici odpuščen domov, gmotno škodo pa so ocenili na 70.000 tolarjev.

Kdaj spet graščaki na Dolenjskem?

Vsa povojna desetletja in že poprej so dolenski gradovi, razen redkih, ki so jih preuredili za različne namene, propadali in propadli brez skrbnega gospodarja. Ali bodo z novo zakonodajo nekdanji graščaki dobili nazaj svoje gradove s posestvi in ali bodo zmogli zahtevno in drago obnovo?

Denacionalizacijo smo si verjetno predstavljali vsak po svoje. Predvsem je bilo veliko govora o tem, kako naj bi kmet, ki mu je bila zaplenjena njiva ali gozd, to zopet dobil nazaj. Znano je, kako je do teh zaplemb prišlo. Včasih samo zato, ker je nekdo napak in pri napačni osebi stegnil jezik čez oblast, ker je utajil del pridelka pri obvezni oddaji ali pa tudi kar tako, ker ga je imel nekdo, ki se je povzpela na oblast, že dolgo in močno v želodcu. V mislih so bile tudi parcele, ki so bile z različnimi zakoni in na različne načine, vedno pa proti volji lastnikov, spremljene v tako imenovano družbeno lastnino, pa stavbe, trgovine in podjetja, ki so bila kmalu po vojni brez vsakršnega nadomestila odvzeta bivšim lastnikom, tako zvanim »kapitalistom«. Le malokdo pa je pomislil pri tem na gradove, na lepa polja in na širne gozdove, ki so jih nekoč imeli v lasti veleposestniki, bodisi potomci nekdanjih fevdalcev, bodisi pripadniki nove trgovsko-industrijsko-kmetijske smetane.

Marsikdo je sedaj presenečen, kajti zelo blizu je nekam nelagodno spoznanje, da so se številni s tem, ko so se borili za svoje, pravzaprav potegovali za druge in jim s tem omogočili povrnitev takih posesti, v primerjavi s katerimi so bile tiste kmečke krpice le bilke v kopici sena. V pravni državi je pač tako, da mora biti zakon enak za gospoda in za bečara. In če je bila z istim zakonom odvzeta kmečka in gosposka posest, je prav, da jo isti zakon vsem tudi vrne, pa čeprav se zdi zadeva na prvi pogled še tako krivična in v neskladju s časom.

V vzdušju, v kakršnem smo živeli vsa povojna leta, nam je bilo globoko vcepljena miselnost, da sta fevdalizem in veleposest že zdavnaj izkoreninjena. Sprehajali smo se po zanemarjeni okolici gradov, lazili po ruševinah — na Dolenjskem kaj dosti drugega za gradovi skorajda tudi ni ostalo — občudovali lepe in široke gozdove in imeli smo občutek neke romantične nostalgije v popolnem prepričanju, da se tukaj nič in nikoli več ne bo spremenilo. Kot rečeno pa je zakon veljaven za vse, zato lahko pričakujemo, da se bodo pojavili za zahtevami po vrnitvi premoženja tudi bivši lastniki gradov in njihovih posestev. Zgodovine se očitno nikoli ne da s tako lahko roko odpraviti.

Pregnan ne more biti nihče

Zakon določa, da imajo upravičenci do povrnitve premoženja pravico vložiti svoje zahteve v osemnajstih mesecih po uveljavitvi tega zakona, posebne komisije, ki so ustanovljene pri pristojnih organih, pa morajo na prispele kompletne vloge izdati odločbo najkasneje v roku enega leta po prejemu vloge. Glede na to, da je bil zakon objavljen v Uradnem listu šele 29. novembra lani, je časa še dovolj in prezgodaj bi bilo špekulirati o tem, kateri bivši lastniki dolenskih gradov oziroma njihovi dediči bodo poskušali uveljavljati pravico, ki jim jo po tem zakonu pripada. Nekaj jih vsekakor bo, saj so vsaj za tri bivši lastniki že izrazil svoj interes in so jim bile njihove vloge vrnjene v dopolnitev. Ker pa je med ljudmi precej nevednosti in tudi nepotrebnega strahu ali škodoželjne privoščljivosti, je prav, da poskusimo vsaj delno razčistiti nekaj vprašanj.

Predvsem je pomembno, da se tistim, ki so postavili svoje hiše na pravno pridobljenih parcelah, pa četudi so te nekoč pripadale zaplenjeni graščinski posesti, ni treba bati, da jih bo kdo zaradi tega lahko podil z njihove lastnine, niti ne bo mogel od njih nikoli nič terjati. To velja tudi za obdelovalne površine, ki so jih pridobili v svojo last, kajti zakon pravi, da nepremičnine, ki je v lasti fizičnih pravnih oseb, ni moč vračati v naravi. Zanje bodo nekdanji lastniki zahtevali le odškodnino, ki jo bodo dobili od republiškega sklada.

Težko si zamislimo podobo dolenske pokrajine

brez značilnih grajskih ruševin. Toda ta podoba je povečini stara le slabega pol stoletja. Prej so bili gradovi praviloma celi in naseljeni. Bi Dolenjska lahko postala spet slikovita pokrajina, katero bi krasili beli gradovi tako kot francosko Alzacijo ali nemško dolino Rena? Ali bodo nekdanji lastniki, če bodo že zainteresirani, da bi dobili v last tudi tiste še stoječe stene in kupe kamenja, imeli toliko kapitala, da bodo znova vzpostavili nekdanje stanje? Žal je to tudi po zakonu o denacionalizaciji malo verjetno. Obnova naših gradov bi bila namreč tako draga in zapletena, da se je bo le redko kdo lotil. Če pa se je že bo, bo moral delati po veljavni zakonodaji za varovanje naravne in kulturne dediščine, kar bo gotovo dolgotrajen in strokovno zahteven posel. To bi bilo tudi zelo težko uskladi s sodobnimi bivalnimi zahtevami, katere pa si bo v gradu bodoči lastnik gotovo tudi želel urediti.

»Po ohranjenosti delimo naše gradove v tri skupine: to so zgradbe, ki imajo še streho, take, ki je nimajo več, so pa zgodovinsko izjemno pomembne, govorimo pa lahko tudi samo o lokacijah. Po menu pa jih delimo na zgodovinske, umetnostne in krajinško-vedutne, torej nekaj, kar sooblikuje pokrajino. S teh stališč se tudi utemeljuje način varovanja,« pravi direktor Zavoda za varstvo naravne

in kulturne dediščine Jovo Grobovšek, ki meni, da stanje naših gradov tudi pred vojno ni bilo ravno rožnato, njihovo propadanje pa se je pričelo že zdavnaj prej. »Daleč nazaj v čas moramo poseči, če hočemo pri nas najti primer, da je bogat kultiviran lastnik še izboljšal stanje, torej z novim posegom povečal vrednost. Vsi posegi po koncu osemnajstega stoletja pomenijo s kulturnoumetnostnega gledišča strahovito uničevanje, saj so adaptacije zakrile večino kvalitet slovenske grajske arhitekture.«

To seveda ne opravičuje vsega, kar se je z gradovi dogajalo med vojno in po vojni, vendar pa za to škodo bivši lastniki ne morejo iskati nadomestila. Tudi za premičnine ne, saj lahko svojo lastnino uveljavljajo le za predmete, ki so kulturne, zgodovinske ali umetniške vrednosti, toda tudi te se vrnejo bivšemu lastniku le, če niso sestavni del zbirke javnih muzejev, galerij in drugih podobnih ustanov. Za te velja, da se lastnikom vrača le lastninska pravica, predmeti pa ostanejo tam, kjer so bili do sedaj.

»Za gradove tudi po vrnitvi v zasebne roke ni videti prave rešitve. Do sedaj je bila lastnica država in jih je sama uničevala, po novem pa bo tistih, ki jih bodo uničevali, več,« predpostavlja Jovo Grobovšek. »Normalno bi bilo, da bi tudi v Sloveniji, tako kot v drugih razvitih evropskih državah, služba varstva dediščine definirala mednarodno veljavne norme, po katerih se morajo vsi imetniki ravnati. Za nekatere najkvalitetnejše spomenike v Franciji, Avstriji, Nemčiji in drugod se je obdržala državna lastnina ravno zato, ker je samo na ta način možno zadostiti popolni znanstveni, strokovni in drugi interpretaciji. V strokovni službi nisimo prepričani, da se bo dalo kaj posebnega doseči, v denacionalizaciji pa vidim le način, kako se bo država rešila skrbi za gradove.«

Iz povedanega je razumljivo, da so naši utrujeni starci na dolenskih gričih prej breme tako za nove lastnike kot za državo, in bi se jih vsi najraje otepli, kolikor dolgo bi se dalo. Drugače je na Štajer-

FOTO: T. JAKŠE

skem in Gorenjskem, kjer gradovi med drugo svetovno vojno niso bili tako opustošeni. Toda vrnitev grajskega premoženja za bivše lastnike na Dolenjskem zaradi tega ni nič manj vabljiva. Gre namreč tudi za lepa polja in predvsem obsežne gozdove neprecenljive vrednosti, s katerimi so gozdarska podjetja do sedaj zelo strokovno gospodarila. Koliko je teh površin, bi za posamezne gradove težko povedali, saj bodo imeli tudi bivši lastniki, če bodo hoteli oddati popolne vloge, še veliko dela, da bodo zbrali vse podatke iz katastrov in zemljiških knjig. V knjigi Gozdni rezervati Slovenije pa lahko zasledimo podatek, da so Auerspergi, lastniki Soteske, konec prejšnjega stoletja samo na vrhu Roga posedovali 7800 ha povečini še nedotaknjene gozda. Bivših lastnikov podobnih gozdnih veleposestev je še več in nobenega dvoma ni, da tisti, ki izpolnjujejo pogoje, svoje lastnine ne bi dobili povrnjene. Pri tem se seveda pojavlja tudi vprašanje, kaj bo za gozdnimi gospodarstvi, ki so v veliki meri odvisna prav od teh gozdov. Zakon jim daje možnost, da uporabljajo doseganja zemljišča najdlje pet let po izdaji odloka o denacionalizaciji, v tem času pa se morajo prilagoditi novim razmeram, obstaja pa tudi druga možnost, in sicer, da z

novim lastnikom sklenejo najemno pogodbo ali poravnajo. Tako čisto na horuk in z nenadnim odpuščanjem vendarle ne bo slo.

Mnogim ovira že državljanstvo

Kot že rečeno, še dolgo ne bo mogoče povedati, koliko bivših lastnikov gradov ali njihovih dedičev, kajti tudi ti imajo pravico do zaplenjenega premoženja, je vložilo zahteve za vrnitev. Časa za to je še več kot eno leto.

Stvari seveda ne bodo enostavne, tudi za tiste ne, ki bi imeli neposredno pravico pridobiti si nacionalizirano lastnino nazaj, še bolj pa se zapletajo pri tistih, kjer gre za dediščino v prvem ali celo že v več rodovih. Odloča se bo glasila na neposrednega upravičenca, tistega, kateremu je bilo premoženje odvzeto, seveda pa bo potem o dedičih odločalo sodišče v rednem zapuščinskem postopku. Vse skupaj se utegne torej še zelo zavleči. Moratorij na promet z zemljišči že sedaj zavira izvajanje prostorskih planov v naših občinah, kaj še bo, če se bodo stvari tako vlekle, pa si lahko le predstavljamo.

TONE JAKŠE

razvojne poti

Lepši časi za Suho krajino?

Kako izgnati revščino in zaostalost iz nerazvite in dolgo postavljene Suhe krajine, Suhokrajčinom pa odpreti možnosti za boljše življenje na domačih tleh? Novomeški projekt ponuja rešitev.

Suha krajina je zaradi mnogih razlogov že desetletja manj razvito območje, s katerega je v manj naporno in manj brezperspektivno življenje drugod zbežalo že mnogo, seveda predvsem mlajših ljudi. Da bi zaustavila izseljevanje ter oživila gospodarstvo, se je širša družba za ta del slovenske dežele začela zanimati pred dobrim desetletjem. V začetku osemdesetih let je bila Suha krajina opredeljena kot manj razvito območje v Sloveniji, kar je pomenilo olajšave pri vlaganjih v gospodarstvo in infrastrukturo. Nekaj vlaganj je v zadnjem desetletju v to območje res bilo, predvsem v izboljšanje cestnih povezav in oskrbe z vodo ter v urejanje kmetijskih zemljišč. Še vedno pa je Suha krajina infrastrukturno slabo opremljena in demografsko ogrožena.

V Inštitutu za geografijo ljubljanske Univerze so po naročilu novomeške vlade za dobro tretjino Suhe krajine, ki spada v novomeško občino, izdelali razvojni projekt pod vodstvom magistre Ane Murn. Suhokrajčinani upajo, da ne bo ostal le mrtva črka na papirju, kot se je zgodilo z dosedanji. Če bosta slovenski parlament in vlada skrb za demografsko ogrožena območja v državi podkrepila tudi z denarjem, bi se stvari morale premakniti.

Na novomeškem delu Suhe krajine živi še okrog 4.600 prebivalcev. Glavna gospodarska dejavnost je še vedno kmetijstvo, z njim se ukvarjata dve tretjini vseh gospodinjestev, ki pa dosegajo zelo majhne tržne presežke, mnoga gospodinjstva imajo namreč le ostarele ljudi. Proizvodno dejavnost predstavljata le žužemberška Iskra ter manjše podjetje Ergo na Dvoru. Privatne iniciative, ki je v zadnjem letu ali dveh kar precej oživila gospodarski utrip drugih naselij, v Suhi krajini praktično ni zaznati. Večina od 850 zaposlenih se vozi dnevno na delo v Ljubljano, Novo mesto in Ivančno Gorico. Težave

ljublanskega Litostroja, ki je bil za Suhokrajčinane zaposlitveno zelo pomemben, pa so le še povečale število družin, ki so materialno ogrožene. V povprečju so dohodki Suhokrajčinov za dobro petino slabši od slovenskega povprečja, zato so socialne stiske vsakdanjost.

Pogoji za delo niso enaki na vsem območju Suhe krajine. Dolina Krke ima dokaj dobre možnosti za razvoj kmetijstva in tudi največ delovnih mest, zato je to območje demografsko manj ogroženo. Precej slabši pogoji na območju ajdovske planote, kjer pa so se ljudje vendarle nekako znašli in socialni problemi niso tako hudi. Najslabše je na desnem bregu Krke v krajevni skupnosti Hinje, kjer je največ ostarelega prebivalstva, veliko opuščeni kmetij, praktično nobenega delovnega mesta, desetina prebivalstva pa je materialno ogrožena.

Življenjske razmere v Suhi krajini so kljub precejšnjim vlaganjem v preteklosti slabe. Kraji so razmeroma dobro oskrbljeni le z električno energijo, vse ostalo pa je daleč pod državnim povprečjem. Kanalizacije in čiščenja odpadkov skorajda ni, telefon je redkost. Nič bolje ni s cestami. Storitvene dejavnosti so tudi preslabo razvite, Zaradi pomanjkljive opremljenosti Žužemberk ne more dovolj opravljati funkcije lokalnega središča novomeškega dela, še manj pa središča cele Suhe krajine. V trgovini je osnovna preskrba zagotovljena na celem območju, specializirana oskrba, ki bi morala biti v Žužemberku, ni zagotovljena. Slabo je razvito gostinstvo, storitvene obrti manjka v celni Suhi krajini. Zgrajitvijo nove osnovne šole v Žužemberku je bil odpravljen velik problem na področju družbenih dejavnosti tega območja, so pa seveda še drugi tovrstni problemi, ki so v načrtu za ureditev. Kot zanimivost povejmo, da so na

koncu tega obsežnega programa tudi prostori za občinsko upravo, ko bo Žužemberk postal občina, najrevnejša v tem koncu Slovenije.

Možnosti gospodarskega razvoja so precej omejene, vsaj kar se tiče kmetijstva. Kmetijska zemljišča niso take kakovosti, da bi na primer lahko preživela kaj več živine, kot je Suhokrajinci redijo zdaj. Možnosti so le za povečano rejo ovac. Njih je malo, tako da se da poljedelstvo organizirati le kot vrtičkarstvo. To bi bilo po svoje lahko dobro, če bi uspeli s pridelavo bio hrane, ki je v svetu dražja. Žal je zelo intenzivno tudi zaraščanje kmetijskih zemljišč. Če ne bo zaustavljeno, bo konec stoletja v Suhi krajini le še 30 odstotkov kmetijskih zemljišč in pa veliko slabega gozda. V naslednjih dveh letih so predvidena vlaganja v kmetijstvo.

Prihodke kmečkih gospodinjestev bi lahko povečale dopolnilne dejavnosti: pridobivanje in predelava lesa, predelava kmetijskih pridelkov, kmečki turizem, domača obrt ipd. Avtorji projekta ocenjujejo, da lahko kmetijstvo, gozdarstvo in dopolnilne dejavnosti skupaj v Suhi krajini preživijo največ 350 gospodinjestev. Zaradi velikega pomanjkanja delovnih mest in zaradi dnevnih migracij v dokaj oddaljene zaposlitvene centre, bi morali takoj zagotoviti ekološko nesopnih 250 do 300 delovnih mest. Pomemben razvojni adut Suhe krajine je turizem, za katerega pa poleg lepe in še dokaj neokrnjene narave trenutno ni pogojev. Na tem območju je le deset turističnih ležišč, gostinske kapacitete in kapacitete spremljajočih dejavnosti pa, kot rečeno, ne zadostujejo niti za potrebe prebivalstva. Z razvojem turizma v Žužemberku in na Dvoru ter posameznih kapacitet ob Krki in v zaledju pa naj bi vendarle že v prvi fazi zaposlili neposredno 50, posredno pa vsaj še enkrat toliko prebivalcev. Zaenkrat sta predvideni dve investiciji v kmečki turizem pa 47 investicij v domači obrti ter v predelavi pridelkov in obdelavi lesa. Žužemberk naj bi dobil 50 turističnih ležišč, kamp in ustrezne gostinske kapacitete, Dvor pa 20 ležišč, kamp, kopališče in priveze za čolne.

Vse to je seveda povezano z razvojem gospodarske infrastrukture, ki kljub določenim republiškim sredstvom šepa. Investicije so zaradi redke posejnosti in težavnega terena zelo drage, sredstev pa je vse manj. Ker je vprašanje, kako bodo sami prebivalci v bodoče še zmogli doslej velike lastne pri-

spevke pri posamezni investiciji, saj je revščina vse večja, sistemskih virov pa tudi še dolgo ne bo dovolj, bodo verjetno izpeljane le najnujnejše investicije, ne pa vse potrebne. A brez tega lahko na razvoj Suhe krajine kar pozabimo. Po prednostnem vrstnem redu naj bi čimprej uredili in asfaltirali 32 kilometrov cest v krajevni skupnosti Žužemberk in 16 kilometrov cest v krajevni skupnosti Hinje. Prednostna bo tudi ustrezna cestna povezava Hinj z Žužemberkom in Dvorom. Predvidene so tudi investicije v oskrbo z vodo, na področju odvajanja in čiščenja odpadnih voda pa je najprej na programu kanalizacija s čistilno napravo v Žužemberku. Telefon naj bi prej ko slej dobilo 500 novih naročnikov na območju Žužemberka in 200 priključkov na območju Hinj.

Pri razvoju terciarnih dejavnosti avtorji projekta računajo predvsem na pobude prebivalstva. Pomoč pri gradnji objektov in nakupu opreme naj bi sicer ne izostala, poskrbljeno naj bi bilo tudi za lokacije, kjer je prostor najprimernejši in kjer soprore. V načrtih je celo agencija ali podjetje v Žužemberku, ki bi prispevalo svoje k izpeljavi posameznih projektov in k uresnitvi celotnega programa razvoja Suhe krajine. A, kot rečeno, je vendarle največ odvisno od samih ljudi. Zaradi tega so nekateri skeptiki. Martin Nose, eden od avtorjev projekta, pravi, da ga zelo skrbi pasivnost ljudi, ki ne vidijo prihodnosti, posebno v vaseh na obrobju. Iz celega območja je dobil le 32 pritrditev, da bi ljudje sami kaj vložili v kakšno dejavnost in le 23 prebivalcev bi bilo pripravljeno na primer dozirati hlev, da bi redilo kakšno glavo več. Kmetijski svetovalec za Suho krajino Janez Hrovat je lani zbral 7 prijav za gradnjo hleva, od tega sta bili do konca splejani le dve. Njegova kolegica, zadolžena za gospodinjestvo in dopolnilne dejavnosti, je lani spravila do Ljubljane dva razvojna projekta, ki pa so ju tam »zamrzili«. Na internem razpisu slovenskega kmetijskega ministrstva za celovit razvoj podeželja, kjer po informacijah ne gre za ravno majhne denarje, se Suha krajina sploh pojavila ni. Morda bo najnovejši novomeški projekt prispeval k temu, da bo v bodoče v okviru Slovenije Suha krajina enakopravneje obravnavana, posebno, če bodo novomeškemu primeru sledile še ostale občine.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Tudi Kočevska Reka je lahko dom

Mučna konspirativnost, stalna kontrola, nezaupanje, samotnost in dolgčas, vse to je bil vsakdanjik tistih, ki so živeli na območju Kočevske Reke, kamor drugi občani brez posebnih dovolilnic niso imeli dostopa. Slavko Abram, ki se je na »prepovedanem« območju udomil, pripoveduje o svojem življenju in samotnem domu.

Na Kočevskem so ljudje z zanimivimi življenjskimi zgodbami. Z različnih koncev Slovenije, pa tudi od drugod so poselili to pokrajino, ki je po odhodu Kočevarjev in po burnih dogajanjih med zadnjo vojno postala precej prazna. Nekam nedostopni in skrivnostni so bili vsa ta povojna leta, kajti mnogo jih je imelo opraviti s stvarmi, ki so bile državna tajna, zato so se iz strahu pred tem, da bi jim ušla kakšna nepremišljena beseda, stikov z ljudmi raje izogibali. Precej med njimi jih je tudi stanovalo na področjih, kamor navadni državljani brez posebnih dovolilnic niso imeli dostopa. Ker so se zadnje leto stvari nekoliko spremenile, počasi odpadajo obroči nezaupanja, ki so jim bili nadeti

ali so si jih sami nadeli. Za temi se razgaljajo usode, zanimive in po svoje tragične.

Če prislunheno govorici teh priseljencev, nam v ušesih pogosto zazveni primorski dialekt. In res, tudi uradna statistika ve povedati, da je največ priseljencev na Kočevskem iz skrajnih vzhodnih ali zahodnih delov naše domovine, iz Prekmurja in Primorske. Vsak od njih ima za sabo pač svojo pot, ki ga je pripeljala v te kraje. Tudi Slavko Abram, upokojenec iz Kočevske Reke, ne more skriti, kje se je ta pot pričela, kajti njegov izraziti dialekt jasno kaže na Primorsko, kljub temu da je prišel v te kraje že na začetku petdesetih let. Sem so ga pljusknili razburkani valovi vojne Evrope. Vihar, ki je divjal čez njo, je razbil nešteto družin. Tudi njegovo.

Mladost ob mlinških kolesih

Rano mladost je Slavko Preživel na Komnu pri Sežani. Oče Alojz je trden Kraševcevec. Triindevetdeset let mu je že, pa še vztraja tam, kót žilavi bor na kraški burji. Svoj čas je delal na ladjah, potem pa, ko se je poročil z Justino iz Komna, je pričel po malem kmetovati. Kmetije pa ni bilo dovolj za preživetje, zato je jemal v najem mlino in žage. Tako se je Slavko v mladosti navadil bobnenja mogočnih kraških voda, ki so poganjale kolesa. Prav pa se je zavedel njihove moči in nevarnosti, ko so odnesle njegovo sestrico Sonjo. Bilo je to v bližini Branika, v kraju Pikel, kjer je imel oče v najemu mogočen mlin, ki je izhajal še iz srednjega veka. Devetletno dekletce se je sklonilo k mlinškemu kolesu, da bi zajelo vodo, pa ji je spodrsnilo in tok jo

FOTO: T. JAKŠE

je odnesel s seboj. Šele čez nekaj dni so jo našli precej nižje v nekem tolmunu.

Primorska je bila tedaj pod Italijo. V šoli so se otroci učili le italijansko, med seboj pa so govorili slovensko. Tako je opravil osemletko, potem pa še obrtno šolo, ki so jo imeli tisti čas pozimi kar dvakrat na dan, zjutraj in zvečer. »Nekaj smo se le naučili,« pokaže Slavko na kuhinjske stene, kjer visijo dekorativne slike, ki jih je izdelal sam, kot se je naučil slikati v tedanji italijanski šoli. »Veste, pri nas takrat ni bilo tako strogo, kot sedaj pripovedujejo,« se spominja, »morda je bilo kje drugje huje. Nam ni nihče branil govoriti slovensko. Tudi javno peti ne. Res pa je, da smo med slovenske pesmi vrinili tudi kakšno italijansko. Mislim reči, da mi otroci nismo čutili takega pritiska. Kako je bilo z odraslimi, pa ne vem.«

Fante so polovili bersaljerji

Verjetno je imel Slavkov oče drugačne občutke, kajti že v Trstu se je seznanil z delavskim gibanjem, ko pa se je pričela vojna, se je priključil Osvobodilni fronti. Toda fašisti so nekaj zavohali in za očeta je postalo prevročje. Vzela ga je noč in skrile se je v hribe. Tisti čas je Slavko dopolnil že osemnajst let in prišel je čas nabora, »vista« so rekli temu Primorci. To je bil za fante praznik, ko so si zataknilki šopek za gumbnico in se s svojo možatostjo postavljali po gostilnah. Tudi Slavko je imel cvetje za gumbnico, toda ovenelo mu je v zaporu, kajti žandarji so ga aretirali ravno, ko je bil na poti k naboru. Zbrali so vso njegovo družino in jo poslali v konfinacijo. Bil je to zvit pritisk italijanskih oblasti, da bi zlomile očeta. Doma je mukala lačna živina in cvillili so prašiči, mošt je vreel v kadeh. Kaj je hotel človek, ki je bil vendarle kmet po duši? Vrnil se je s hribov in se javil policiji, da je šla lahko njegova družina spet k vsakdanjim opravilom, on pa v ječo in grozovitim mučenjem naproti. Kljub vsemu je oče dočakal italijansko kapitulacijo. Spretno je izkoristil zmedo in se umaknil k partizanom na Koroško, kjer je kot mlinar dočakal konec vojne. Vsi v družini niso imeli te sreče. Toda o tem pozneje.

Italija se je na Hitlerjevi strani močno zapletla v svetovna dogajanja. Potrebovala je vojake, slovenski mladeniči pa so ji uhajali v partizane, čim so stutli, da jih bodo vpoklicali. Zato se je oblast lotila stvari drugače. Skupina bersaljerjev je obkolila

Slavko Abram z družino, kolikor je še živi v Kočevski Reki: z ženo Danico in sinom Sebastianom, ki obiskuje srednjo strojno šolo v Kočevju, hčer pa je že zapustila domače gnezdo.

vas. Bersaljerji so bili zloglasni italijanski alpinci, katerih razpoznavni znak je bil šop perja na pokrivalu. Pravijo, da je bila prav zaradi tega perja tiha želja mladih Italijanov z revnega juga, Sicilijancev in Kalabrijev, da bi postali alpinci. Ko so to postali, so bili zelo ambiciozni in znani po svoji krutosti. No, ti bersaljerji so obkolili vas in zgnali na kup vse mladeniče, godne za služenje vojske. Med temi je bil tudi Slavko. Strpali so jih na kamion in eden od vojakov je z motornim kolesom krožil okoli njega, da fante niso mogli dol, sorodniki pa ne do njih. Tako so bili slovenski fante iz Komna rekrutirani v italijansko vojsko. Očitno pa oblast ni preveč verjela v borbeželjnost in zvestobo tako rekrutirane vojske, kajti večina teh fronte nikoli ni videla, vsaj v italijanski uniformi ne. Kot nekakšni delavski bartaljonski so se potikali po Italiji in opravljali vsake vrste javna dela. Tako jim, v primerjavi z njihovimi vrstniki, niti ni bilo tako slabo.

Doma le za eno noč

Če bi Slavko spoznal vojno samo s te plati, bi bilo kar znošno. Vendar, zgodilo se je neizbežno. Bilo je ravno zvečer, sredi kinopredstave, ko so se v dvorani prižgale luči in zvočniki so oznanili, da je fašizem padel. Ljudje so planili pokonci. Slavju so sledili obračuni z nekdanjimi oblastniki. Slovenski fante so prepustili evforijo domačinom. Niso sodelovali pri povzdigovanju fašizma, zato tudi obračun z njegovimi nosilci ni bil njihova stvar. Bolj jih je skrbelo, kako priti do doma, kajti Nemci so hitro napredovali.

Dogodivščin polna pot je Slavka le pripeljala do tete v Trstu, ta pa ga je hitro odpravila naprej, kajti Nemci so tu stalno opravljali racije. Dogovorila se je z branjevkami, ki so vsak dan peš prinašale svoje pridelke na trg. Te so fanta vzele v svojo družbo in kramljajoč ter z igrano sproščenostjo so z njim prišle mimo nemških straž. Na planoti so pa že čakali partizani. »No, le pojdi domov in se odpočij, jutri pojdeš pa z nami,« mu je dejal povejšujoči, ko je preveril, kako je z njim. Slavko je le našel mater, se najedel in prespal noč, drugi dan pa ga namesto partizanov doma zalotili Nemci. V veliki raciji po vsem tržaškem zaledju pobrali vsakega odraslega moškega, ki jim je prišel v roke. Kaj dosti časa ni bilo za poslavljanje. Tistikrat je Slavko zadnjič videl svojo mater.

Nemci so Primorce poslali na prisilno delo v Nemčijo. Dolga in mučna je bila pot preko Avstrije do Berlina, kjer so bile proge od bombardiranj deloma že razrušene, pa preko Poljske do Baltika, kjer je bilo zbirno taborišče, pravi evropski Babilon. Tam so jih razporedili in poslali nazaj na jug Nemčije. Slavko je bil s še kakimi štiridesetimi rojaki izbran za delo v Waltherjevi tovarni orožja. Tam je bil režim zelo strog, toda razmere so bile še kar znošne. Podnevi so delali deset ur, ponoči dvanajst, če je bilo treba, pa tudi ob sobotah in nedeljah. Dobivali so plačo in jedli v isti menzi kot Nemci. Slabše se je godilo Poljakom in Rusom, ki so imeli bivalne prostore in kuhinjo zase. Slavko jim je pomagal, saj plače ni imel kje zapraviti, poleg tega so dokaj redno prihajali še paketi iz Italije s priboljški, ki jih je italijanskim državljanom pošiljal tamkajšnji Rdeči križ.

Komunisti vas bodo postrelili

Tudi Hitler je šel po Mussolinijevi poti in za Slavka so se pričela nova potovanja. Amerikanci so najprej mlade in zdrave vzeli k sebi za razna opravila, pozneje pa so jih skupaj z drugimi izgnanci in interniranci s tega področja zbrali na velikem prostoru v Nuernbergu. Spet je nastala velika zmešnjava najrazličnejših evropskih narodov in jezikov, iz katerih so se oblikovali transporti za povratek na vse konce razorane celine. Slavko se je z vlakom vračal čez Avstrijo. Med potjo so srečevali polne vlake različnih razoroženih vojska, ki so se umikale z ju-

goslovanskega ozemlja. »Kam greste, komunisti vas bodo postrelili!« so jih svarili potniki tistih vlakov. Toda nič takega se ni Slavku zgodilo, ko je prispel na Jesenice. Dali so ga za partizanskega kuharja v Škofjo Loko. Slabše pa je bilo s tistimi, ki so se peljali takrat v nasprotno smer. Kajti tiste vlake so vrnili in njihov tovor počiva v kočevskih gozdovih ne tako daleč od sedanjega Slavkovega bivališča.

»Če bi že takrat vedel to, kar sem zvedel sedaj, ne vem, če bi tudi moje kosti ne ležale sedaj v Rogu,« pravi danes Slavko. Ko je dobil prvi dopust, se je odpravil domov, kjer pa je zvedel, da je njegova mati mrtva. Živa sta ostala le brat in oče. Nedavno tega pa je bratu uspelo zvedeti, kako je umrla mati. Likvidirana je bila v skupini vašanov, ki so jih partizani pri neki prepadni jami postrelili. Nekateri so tudi žive pometali noter, saj je ohranjen pričevanje, kako je neko mlado dekle še prilezlo po plezalkah nazaj do roba, pa so jo potem pokosili z rafalom, da je omahnila nazaj.

Zvesto v službi režima

»Komu je bilo do pobiranja nedolžnih ljudi?« se sprašuje Slavko in ne more razumeti, kako bi bila njegova mati lahko nevarna. Še najbolj pa ga boli to, da so bili med eksekutorji tudi domačini. Toda tega Slavko takrat ni vedel in je zvesto služil novemu režimu. V bolnišnici v Ljubljani, kjer je bil operiran na slepiču, je doživel prve volitve. Volil je seveda tako, kot so mu prišli prej svetovat. Izučili so ga za inženirca in pomagal je pri odstranjevanju min vzdolž Save od Litije do Brežic. Potem so ga poslali v Buje na patroliranje ob meji s takratno cono B, kjer je bilo precej napeto, saj so tam poskušale pritihotapiti dobro oborožene diverzantske skupine. Pozneje, po demobilizaciji, je dobil službo pri industrijski milici v Ptuju. Ves čas je bil zelo zagnan in aktiven član partije.

Ko so ga prišli iskat za delo na Kočevskem, je bilo vse skupaj zelo skrivnostno. Obljubili so jim, da bo delovno mesto nedaleč od Ljubljane, da se bodo vozili v Ljubljano v kino, na zabavo. Od vsega ni bilo nič. Delo je bilo pod strogim režimom, vendar pa tudi ne tako, kot so si nekateri predstavljali, namreč, da so bili na delu kaznjenci ali celo vojni ujetniki in domobranci, ki naj bi množično umirali.

»Tukaj smo bili samo profesionalci. Kakih ujetnikov nisem videl in tudi mislim, da jih na tem koncu ni bilo. Morda kje drugje. Tukaj so bila mlinerska in gradbena dela, bolj za tehnike. Tudi nesreč skoraj ni bilo,« se spominja Slavko. Zato pa je bila toliko bolj mučna konspirativnost, stalna kontrola, nezaupanje. Slavko je bil takrat že poročen, toda žena Danica je živela doma na Primorskem. Le redko jo je lahko obiskal, in ko je bil doma, vohljačev in provokatorjev ni manjkalo. Vohljaška služba je bila naravnost popolna. Prvega otroka je dala žena krstiti ponoči. Le župnik naj bi vedel za to. A so že drugi dan za to vedeli na upravi. Mnogo prej kot pa Slavko sam. Seveda je imel zaradi tega tudi sitnosti. Zaupanje vanj se je pričelo krhati in končno je bil pod lažno obtožbo po štirih letih odstranjen s strogo zaupnega dela. Vrgli so ga tudi iz partije. Je pa še vedno ostal v zaprtem območju, saj je dobil delo pri Snežniku. Sem je potem pripeljal tudi družino.

Kočevska Reka je sedaj, tudi ko je že upokojen, za Slavka pravi dom. Navadil se je miru sredi gozdov. Že zdavnaj se je naučil prenegovati tudi samoto in dolgčas, ki sta včasih, ko še ni bilo televizije, še bolj gospodarila tukaj. Pri tem mu je zlasti v pomoč harmonika, ki jo razteguje že od mladih let. Tisti, ki zna to, pa je dobrodošel v vsaki veseli družbi. Če vesela še ni, jo pa naredi. Zato Slavko ne razmišlja o tem, da bi se kdaj odselil od tukaj. Po vsem, kar je dal skozi, mu malo miru kar prav pride.

TONE JAKŠE

naše korenine

Soba, v kateri živijo spomini

Pozimi, v visokem snegu, je tako, kot bi se svet zgrnil v svojo lastno tišino. Še korake posrka sneg vase, da se izgubijo brez odmeva, kot da jih nikoli ni bilo. Le sledovi v snegu pričajo o njih. Nekaj podobnega je s starostjo. Zgrne se med štiri stene, prekrita z mehko odejo, ki blaži neprijetne odmeve iz vsakdanjega življenja. A vendarle vodijo vanj neštete sledi in spomin se prebija po njih, urno šine skozi sedanost in svobodno zadriha na širni planjavi preteklosti, kjer je prostora in časa na pretek. Tam nekje lebdijo tudi verzi, napisani s skorajda deško roko daleč nekje v Galiciji, malo predno je omahnila za vedno:

Morda se vidiva kmalu, če ne sedaj, pa pozneje.
Do takrat pa sreča spremljaj te povsod.
Če pa se zgodi drugače, kar je tudi mogoče, tedaj naj včasih v srečnih dneh, duh tvoj ijakaj v daljo splava, kjer spominov mnogo spava, tamkaj v zabljenih grobeh.

Kartica z verzi je bila petnajstega leta s fronte poslana soščolcu Mirku Jarcu, gimnazijskemu maturantu, njegova mlajša sestra Iva pa se je besedilo naučila na pamet in še danes ga zna. In verjetno je edina na tem svetu, ki tako prižiga lučko spomina novomeškemu gimnazijcu Francu Pirču. Mature nikoli ni napravil zato, ker ga, čeprav je imel to možnost, gimnazijski ravnatelj ni poklical s fronte domov. Jarčeva Iva, Novomeščanka, rojena v stari sodniji, tam, kjer je danes študijska knjižnica, se

spominja tistih kartic in fantov, ki so jih pošiljali. Na marsikatero je ostala kartica zadnji spomin, kajti za vedno so ostali na tujih bojiščih.

»Škoda,« pravi, »da so se izgubile. Danes bi bile znamenitost.« Tako pa je šestinsosemdesetletna Iva čilega duha edini spomin nanje in tudi na številne druge znameniteže in posebnije Novega mesta. Dobro se spominja Slavka Gruma, jasno pa so ji še pred očmi tudi kraji in osebnosti, ki so mu služili kot opora pri pisanju drame Dogodek v mestu Gogi. Novo mesto je bilo zares neke vrste Goga. Iva se spominja Žutka, možakarja, ki je hodil čut k mrličem, pa Matasanovega Korla in Avščeve Alojzije. Slednja je kadila fajfo in hodila od hiše do hiše žagat drva. Na roke, seveda, saj strojev za to takrat še ni bilo. Z njo je povezana tudi anekdota s starega novomeškega pokopališča, tistega, ki je bil na prostoru sedanjega Novega trga. Dve pobožni ženski sta vsak dan hodili na pokopališče glasno molit, kar se je zdelo Avščevi le malo pretirano. Nekoč se je skrila med cipresine grme in ko sta spet pričeli s svojo vsakodnevnemu molitvi, je v grmovju zašestelo in zaslišal se je pojoč glas: »Zame ni treba več moliti, sem že zvečan!« Ženski sta jo ucvrli s pokopališča, kolikor so ju nesle noge, iz grma pa ju je spremljal glasen krohот.

FOTO: T. JAKŠE

Jarčeva Iva obuja svoje spomine na tiste davne novomeške dni okoli prve svetovne vojne v sobici Doma starejših občanov. Soba in spomine deli z Julijano, s katero sta se spoznali že takrat, ko sta obiskovali šolo pri sestrah notredamskih prav tujak v Šmihelu. Naključje je hotelo, da sta tam nekje na začetku stoletja hodili skupaj v isto šolo in da si sedaj ob koncu stoletja nedaleč od tam spet delita usodo. Vmes je prostrana poljana, prekrižana z neštetiimi sledmi. Julijana je doma iz Regrče vasi. Številna kmečka družina je zapisala svoje sledove tudi v daljni Kanadi in Ameriki. Kar šestnajst Julijaninih nečakov z družinami živi onkraj velike luže. Valerija, ena od nečakinj, je Julijano obiskala pred dnevi. »Ne veste, kako držijo za nas tam na oni strani. Imeli so protestna zborovanja in veliko praznovanje sedaj ob priznanju naše samostojnosti. Kar dva tisoč ljudi se je zbralo v eni dvorani v Torontu, mi je povedala nečakinja. To je dober zgled. Tudi mi doma bi morali biti bolj ponosni na to,« pravi Julijana, ki je pred približno tridesetimi leti obiskala vse razvejano sorodstvo na ameriškem kontinentu, potem ko se je upokojila. Dolga leta je bila računovodkinja in vseh j ji je bila harmonija števil, blizu pa ji je bila tudi prava glasbena harmonija, saj je bila vse do visoke starosti organistka na Ivo šmihelske farne cerkve.

Jarčeva Iva se je seveda gibala bolj v mestni družbi. Ko je vzbrela znamenita novomeška pomlad, je bila že dovolj stara, da je zaznala spremembe, ki jih je prinesla v sicer zatohlo provincionalno mesto: razstave, predavanja, koncerte, gledališke prireditve. Zlasti na slednjih je sodelovala tudi sama, saj je bila poleg tega, da je bila telovadka in plavalka tudi igralka in je sodelovala pri uprizoritvi Cankarjevih Hlapcev ob petletnici pisateljeve smrti v Sokolskem domu. Učiteljica Minka je bila, vlogo nadučitelja pa je igral glasbenik Sproč. Tisti, ki je Ivi nekoč na plesnih vajah v Sokolskem domu v plesni red napisal: »Spavajte sladko, ker moja ljubezen vas čuva!«

Nedavno, tik pred smrtjo, je sem tudi njega pripeljala usoda. In ko sta se z Ivo srečala na hodniku, se je spomnil omenjenih verzov. Tako je s spomini. Kot sledi v globokem snegu na neskončni poljani so. Dlje sežejo, lepši so. A samo ena usodna sapa je dovolj, da se razblinijo v nič.

T. JAKŠE

NAGRADA V KRŠKO IN NOVO MESTO

Žreb je izmed reševalcev 2. letošnje nagradne križanke izbral dva nagrajčca, JOŽICO JANC iz Krškega ter FRANCIJA BRATKOVIČA iz Novoga mesta. Jančevi je pripadla denarna nagrada 1.000 tolarjev, Bratkovič pa bo prejel knjižno nagrado. Nagrajencema čestitamo. Dobitnico denarne nagrade prosimo, da nam čimprej sporoči svojo enotno matično številko in številko ali tekočega računa ali žiro računa ali hranilne knjižice, da ji bomo nagrado lahko kar najhitreje nakazali.

Rešite današnjo križanko in rešitev pošljite najkasneje do 10. februarja na naslov: Dolenjski list, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 4.

REŠITEV

2. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 2. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: TRIK, ESMÄ, RO-KA, KLIC, IKONA, ANI, EO, OLIVA, ERVIN, FRITZ, P, FANT, RANTA, BEAT, JANE, AIS, USTAVA, ADA, IT, KNE, ŠČAP, NEVA, VISKI, POZDRAV, AKTIV, INDIANA.

prgišče misli

Najbrž smo res le takrat srečni, kadar živimo v iluzijah, v predstavah, da so naše ljubezni srečne, da so naša dela pomembna, da živimo v družbi dobro mislečih ljudi.

CVETKO ZAGORSKI

Vsi smo v nevarnosti, da bomo s tem, ko se proti zlu borimo, zagrešili še večjo zlo.

F. CERAR

Morda šele nenehna in neposredna in otipljiva bližina smrti daje pravo kvaliteto življenja.

N. KOŠIR

Kdor stori zločin, uniči svojo dušo.

CARL G. JUNG

nagradna križanka

4

	KEM SIMBOL ZA VANADU	FR. CESARSTVO POD NAPO-LEONOM	LEPOTNA ČEBULICA	OSEBNI ZAI MEK	AVTOR UDIR	TUJE ŽENSKO IME	LISSICKI ELEAZAR	INDUSKI BOG OGNJA	IZBOLJŠAVA	UŽITNA MORSKA RIBA
					ZGOD. KRAJ V ZDA DRŽAVA V ZDA					
	PRIPRAVA ZA MERJE-NJE TLAKA						KRILO RIM LEGIJE			
	PRELOG						KAMEN Z VDOLBENO PODOBO			
	IVAN CANKAR NAČRT			ŠVED IGRALKA BERGMANOVA	NAM IME ZA ZILJSKO DOLINO			OCVIRK ANDREJ GOVORNİK		
TONA	MAZILO	DERA ZA SUŠENJE GORA NA NOTRANJSKEM			RIM. BOG LJUBEZNI AM. FILM IGRALEC MARWIN					STARA DOLŽ MERA
MOZOLJA-VOST			OČOK V PRESPAN-SKEM JEZERU				SLANO JEZE-RO V AZIJI MALAJSKA BLAZNOST			
RADIO-AKTIVEN KEM. ELEMENT			CAS MED DVEMA VOJNAMA	ŽENSKO IME GR. MIT. SONČNA DEŽELA			SRB. M. IME STARO-ZIDOVSKI VLADAR			
TOPEL VETER			DOBER RAČUNAR CECIL TAYLOR							
ČUSTVENA RAZGIBA-NOST					SENČNA STRAN					
NOTNI ČRTALEC					ENOTA ZA ČISTINO ZLATA					

praktični KRIŽANKE

Gumbi

Nekdaj so gumbi služili le kot pripomoček za zapenjanje, danes pa je ta detajl postal glavni, večkrat celo edini okras oblačila. Gumbov je bilo videti v obilici barv in oblik tudi na nedavnem ljubljanskem modnem sejmu, razstavljenih pa je bilo tudi nekaj oblačil iz črnega pliša, atraktivno okrašenih z ekstravagantnimi gumbi. Nadvse cenjeni so še vedno starinsko oblikovani gumbi, ki včasih delujejo že kot baročne broške, pa gumbi, ki spominjajo na uniforme mornarjev. Moda obožuje tudi sodobne, geometrijsko oblikovane pozlačene gumbe, ki se jih zares da uporabiti na nešteto načinov. Zelo modne so tudi perle. Skratka, z gumbi vseh barv in čimbolj zanimivih oblik se da iz enostavne bluze, mikice, puloverja ali obleke narediti lepo in zanimivo unikatno oblačilo.

Psi in mačke

Če imate doma mačko in psa, morate paziti, da sta posodi za hrano skrbno ločeni, saj so pasje boleznice, ki bi se med prehranjevanjem prenesele na mačko, zanjo lahko smrtno nevarne. Poleg tega potrebujejo mačke več vitaminov in beljakovin kot psi, zato s pasjo hrano ne bi dobile dovolj hranilnih snovi. Zelo priporočljivo je, da dobita mačka in pes enkrat na teden surovo jajce, ki je koristno za kožuh. Sicer pa morate biti previdni, dan ne mečete psu vretenc, ribjih, piščančjih ali prekuhanih kosti. Lahko so namreč zelo ostre in se psu zataknejo v žrelu. Mačke pa ni priporočljivo hraniti s suho hrano, ker lahko škoduje njenim ledvicam.

Mešana solata iz kuhane zelenjave

V tem letnem času rabimo večinoma vloženo in zamrznjeno zelenjavo. Zelenjavo, ki smo jo vzeli iz skrinje, vsako posebej skuhamo do mehkega, ohladimo in zrežemo na primerne koščke. Potrebujemo različno zelenjavo, na primer stročji fižol, beli fižol v zrnju, malo zelene, korenček, cvetačo (tudi kolerabica ali gomolj repe se poda v tako družbo), majonezo, gorčico, kis, sol in sveže zmlat poper. Vse pripravljene sestavine damo v veliko skledo in zmešamo. Dodamo majonezo in pomešamo. Poskusimo in po okusu začnimo še z gorčico, kisom in soljo ter sveže zmlat poprom. Če pa hočete solato z manj kalorijami, nadomestite del majoneze s tekočim jogurtom. Narahlo, vendar temeljito premešamo in predenemo v skledo, v kateri bomo solato ponudili. Če nimamo majoneze ali če imamo raje kislo smetano, si lahko naredimo preliv iz kisle smetane. Kozarec kisle smetane zmešamo z žlico paradižnikovega ketchupa, začnimo s soljo in poprom ter premešamo dve žlici sesekljanih dišavnih zelišč (petersilj, drobnjak, koper, kreša).

Zimsko dognojevanje

Običajno sobnim rastlinam v zimskem času ne dognojujemo, ker jih je večina v dobi mirovanja. So pa tudi izjeme. Če so rastline zaradi ugodnih klimatskih razmer tudi v tem času v rasti, jih lahko dognojujemo, vendar v manjših gnojilnih raztopinah (0,05 do 0,1 odstotka, kar je 0,5 do 1 ml na 1 liter vode) in bolj poredko kot je običajno. Nikakor pa gnojenja ne smemo omejevati lončnicam, ki v tem času cveto ali pa šele nastavljajo cvetne popke. Te normalno dognojujemo s tekočimi NPK gnojili, kot so flovit, cvetal, substral in drugimi. Prihodnjic nam bo Martin Zupančič, vrtnar iz Birčne vasi, svetoval, kako ravnati s temi lončnicami pozimi.

Motor ne vžge

Večina težav s startom avtomobilskega motorja se pojavi pozimi. Vzrok teh je po izkušnjah našega tokratnega svetovalca, avtoelektričarja Petra Verbiča iz Bučne vasi, v skoraj polovici primerov zelo banalen: slab stik v električni napeljavi. Temu pa je krivo slabo vzdrževanje. Ko torej obrnemo kontaktni ključ, ni slišati nobenega glasu, kontaktne luči pa za trenutek ugasnejo. To je znak za slab stik. Največkrat tisti napaka pri objemkah na akumulatorju. Če le-te odvijemo, očistimo in nekoliko obrusimo tako objemko kot natič, bo napaka odpravljena in z vso verjetnostjo bomo lahko odpravljali. Da pa se nam nevedčnosti te vrste ne bodo dogajale, še pred zimo obiščimo avtoelektričarja.

zanimivosti iz sveta

Kako sta si delila Balkan

Ni še tako dolgo, ko se je pri nas o slovitnem dogovoru med Stalinom in Churchillom, s katerim sta si razdelila interesne sfere na Balkanu, govorilo kot o izmišljotini, čeprav se je ves čas dobro vedelo, da je tak dogovor res bil. Vse skupaj je ponovno postalo zanimivo zaradi razpleta dogodkov, ki so politični zemljevid jugoslovanskega prostora izrisali podobno tistemu, kar sta na hitro začrtala in sprejela oba voditelja.

Nov dokaz o tem zgodovinskem sporazumu so odkrili novinarji britanske televizijske družbe BBC, ko so pripravljali dokumentarno oddajo o koncu druge svetovne vojne in našli v Churchillovem arhivu dva lističa, premierov predlog delitve vpliva na Balkanu in ruski prevod.

Podrobnosti o dogovoru je britanski premier opisal v svojih spominih. Dne 9. oktobra 1944 se je sestel s Stalinom. Zaskrbljen zaradi sovjetskega prodiranja na Balkan, je sovjetskemu voditelju predlagal dogovor, po katerem naj bi imela Sovjetska zveza 90-odstotni vpliv na Romunijo, 75-odstotni na Bolgarijo, v Jugoslaviji in na Madžarskem bi si velesile delile vpliv pol-pol, v Grčiji pa naj bi imela Sovjetska zveza le 10-

odstotni vpliv. V spominih je Churchill zapisal, da se je Stalin ob predlogu, ki mu ga je ponudil skiciranega na lističu, nekoliko zamislil, nato pa ga je odobril. Ko je britanski premier namignil, da bi oba lističa, izvorni in ruski prevod, zažgali, mu je Stalin dejal, naj ju kar shrani. Naslednji dan sta zunanja ministra Velike Britanije in Sovjetske zveze razmerja nekoliko popravila v korist Vzhoda, ki je dobil v Jugoslaviji 60-odstotni in na Madžarskem 80-odstotni vplivni delež v zameno za Grčijo, kjer je Sovjetska zveza ves vpliv prepustila zaveznikom. Dogodki v Grčiji so pokazali, da dogovor velja. Britanski padalci so kmalu zatem zatrli upor partizanskih grških komunistov, ne da bi Veliki brat v Moskvi mignil s prstom.

Dogovor je v bistvu veljal tudi ves povojni čas, dokler se »večni« sovjetski imperij lani ni sespal in zrušil. Posebej govoren je jugoslovanski primer, kjer so se interesi križali lepo po dogovoru. Dolgoletni voditelj Jugoslavije Tito je spretno izkoriščal politični fifty-fifty in vodil s tem skladno politiko razpetosti Jugoslavije med Vzhodom in Zahodom.

Ledena doba prihaja

Da vreme že nekaj let ni več takšno, kot je bilo včasih, smo si več ali manj vsi edini. Letos se je vremenska kuhinja ponovno izkazala kot zelo negotova zadeva; sneg je zasipal kraje, kjer so snežne padavine skoraj povsem neznane, v krajih, kjer so snega vajeni, pa ga vse do nedavnega ni in ni bilo. Kaj napovedujejo te vremenske zmešnjave? Do kakšnih sprememb prihaja? Se nam obeta splošna otoplitev, kot trdijo nekateri strokovnjaki, ali obratno nova ledena doba, kot trdijo drugi?

Veliko je znamenj, ki govorijo, da se naše ozračje res vse bolj ogreva, pri čemer igra glavno vlogo tako imenovani učinek tople grede, ki nastaja kot posledica onesnaževanja ozračja z dimi in izpuhi. Toda ogrevanje ozračja za Evropo ne pomeni splošne otoplitve, kot bi pričakovali. Učinek tople grede bo Evropi prinesel polarni mraz in ledene gore bodo priplavale vse do obal Kanarskih otokov. Kot trdi norveški strokovnjak Egil Sakshaug bo ledena doba nastopila čez kakih 50 let.

Osnovni razlog za ohladitev zahodnih in severnih predelov evropske celine bodo spre-

membe v gibanju morskih tokov, predvsem pa usahnitev toplega Zalivskega toka, ki teče od Mehškega zaliva in prinaša s svojimi toplimi vodami blago podnebje Britanskemu otočju, Skandinaviji in severni Evropi. Brez tega toka bi bilo podnebje veliko manj prijazno. Severna Nemčija bi na primer imela podobno podnebje, kot prevladuje v severni Sibiriji, se pravi, da bi bile zimske temperature nekaj deset stopinj pod ničlo.

In prav to se lahko dogodi. Zaradi ogrevanja ozračja se talijo ledeniki in v Severno morje dotekajo velike količine sladke vode, zaradi česar pada njegova slanost. Prav to pa ogroža kroženje morskih tokov, ki sloni na pogrezanju ohlajenih morskih gnot in površinskem pritegovanju toplih. Ta mehanizem vleče topli morski tok visoko na sever. Če bo slanost Severnega morja manjša le za toliko, da bo v litru morske vode za 0,2 grama manj soli, se bo kroženje zaustavilo in topli Zalivski tok se bo zaustavil veliko bolj na jugu, nad severni del Evrope pa se bo razširil polarni mraz.

Črni scenarij ledene dobe, ki grozi velikemu delu Evrope, je seveda mogoče spremeniti, vendar pa nimajo vzvodov sprememb v svojih rokah le Evropejci, marveč kar ves razvit svet oziroma kar svet v celoti. Velike vremenske spremembe namreč ne bodo prizadele le Evrope, četudi njo najbolj.

Posnemi se v živo!

Kar so bili doslej fotografski avtomati, s katerimi si je vsakdo lahko v nekaj minutah oskrbel nekaj svojih fotografij, bodo v prihodnosti najbrž video avtomati. Kanadsko podjetje Videogram International Corp. iz Vancouverja je izdelalo zanimivo napravo, ki omogoča samodejno snemanje trinitutnega posnetka na video kaseto. Video avtomati naj bi stali, podobno kot so svoj čas fotografski avtomati, vsepovsod, kjer se zbira veliko ljudi.

Seveda ne gre za pusto trinitutno sedenje in govorjenje v oko samodejne video kamere. Poseben program podloži sliko in govor uporabnika z najrazličnejšimi zvočnimi in slikovnimi ozadiji. Za 10 dolarjev, kolikor stane eno snemanje, se uporabnik lahko posname v prazničnem vzdušju s čudovitim ognjemotom in s prijetno glasbo v ozadju, lahko se posname v družbi z znanimi osebnostmi iz sveta zabave, lahko se »vključi« na nastop znanih glasbenih skupin in podobno. Mešanje slik in zvoka opravi računalniški program, ki slikovna in zvočna ozadja pobira z laserskih plošč.

glasba

Polska malca

Skupina Polska malca iz Krškega deluje na slovenski glasbeni sceni že dobrih osem let in si je v zadnjih nekaj letih zagotovila mesto v samem vrhu slovenske underground scene. Fantje iz Malce so znani tudi zunaj naših meja, o čemer pričajo že štiri uspešne turneje v zadnjih dveh letih, ko so nastopali po Nemčiji, Avstriji ter Nizozemski. V treh letih je prišlo v bendu do več slogovnih sprememb, med drugim so igrali punk, hard-core in crossover, spreminjala pa se je tudi sestava ansambla. Trenutno so člani Polske malce: Giani Kovač — bas, Uroš Srpčič — bobni in Jožko — kitara.

Njihovo glasbo bi lahko opredelil kot sodoben, udaren postcore, ki včasih spominja na ameriške bende, kot sta Nomeansno in Victims Family, zvenijo pa vseeno dovolj izvorno, mogoče tudi zaradi tega, ker je skoraj vsa njihova glasba le instrumentalna. Po številnih koncertih pri nas in v tujini jim je uspelo izdati dve plošči. Za domači trg so pri mariborskem Front rocku izdali odlično veliko ploščo Mojster s snežinko, ki je kljub temu, da je nastala v minimalnih pogojih in z malo sredstvi, gotovo naš najboljši neodvisni izdelek leta 1990. Za zahodno tržišče pa so pri nemški založbi RPN izdali maxi singl Polska malca, ki gre po izjavah članov banda odlično v prodajo. Fantje se aprila odpravljajo na evropsko turnejo z enim najboljših ameriških posthardcore bandom Fugazi. BOJAN NAGELJ

Notni snemil by P. J. Druhin

Črna lista vseh članov skupine iz leta 1944 (1944)

Romunija 90%

Bolgarija 75%

Jugoslavija 60%

Madžarska 80%

Grčija 10%

1. H. G. 50/50

2. H. G. 50/50

3. H. G. 75%

4. H. G. 25%

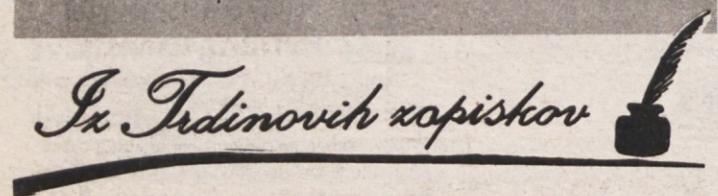
(W.B.C.)

Kopija Churchillovega predloga o delitvi političnih interesov, v katerem je za Jugoslavijo predlagal delitev pol-pol. Lističa na Stalinovo odobritev ni sežgal.

STARA SOTESKA — Na desnem bregu reke Krke visoko na pobočju nad žago v Soteski stoje razvaline starega gradu Soteska. Kdaj je bil pozidan, ne vemo, kot dedina plemenitih Aynoedov se omenja že leta 1231, ko sta bila njegova lastnika brata Valker in Erazem, sinova Hermana pl. Aynoed. Leta 1444 je grad postal last rodbine Scheyer. Ko se je zadnja potomka te družine, Felicita, leta 1628 poročila z Janezom Adamom pl. Gallenbergom, je grad menjal lastnike. Gallenbergi so stara Sotesko opustili in v drugi polovici 17. stol. zgradili na ravnici ob Krki nov grad, ki je bil eden najlepših na Slovenskem. Stara Soteska je bila prepuščena propadu, a vdala se ni tako hitro. Še danes lahko občudujemo visoko kamnito steno, skrbno pozidano iz obdelanih kamnov, zloženih v pravilne vrste. Res občudovanja vredna zidarska spretnost. (Pripravila: umetnostna zgodovinarica Marinka Dražumerič)

Čudna zaupljivost vlada v ljubezni. Deklica ali žena sloni ljubemu na prsih vsa vanj vtoplejena, razen oči, ki pazijo ostro na njegovo roko, da ne bi izmaknila jej iz žepa kako šestico! O tem mnogo izgledov.

Potem se jim pa sanja — O loteriji je sila pogosto pogovor in krčmah. Revščina išče si tu pomoči. Ni čudo, da se toliko ljudem sanjajo broji, ki se potem strastno stavijo do iznemoglosti.

Dolenjska lažnivost — Med najglavnejše, najbolj razširjene napa-ke nezaupljivega Dolenjca spada njegova lažljivost. Oče veli otroku: »Naša mati lažejo.« Mati: »Oče pa so se že spet pokadili.« Eden drugega dolže neprenehoma: »Ti lažeš.« Ker je to tolikokrat res, ni čudo, da se vsakemu tako težko verjame. Če se kaže kdo naenkrat posebno prijaznega, je ta lastnost laž, z njo hoče gotovo kaj doseči.

VAŠA

M.L.: NENAVADNI DOGODKI

V začetku leta 1983 je moja mama, stara 75 let, resno zbolela. Slutila sem njeno smrt, zato sem kupila blago, ga odnesla k šivilji h kateri sem hodila že več let, in ji povedala, da je mama bolna pa bi ji rada pripravila obleko za zadnje slovo. Toda odklonila je šivanje. Z grenkim občutkom sem odšla k drugi šivilji, ji spet vse razložila, in, glej, tudi ta je odklonila. Šele v tretji šivalnici so sprejeli delo in sešili to obleko.

Minilo je nekaj mesecev. Nekega dne sredi oktobra, ko sem sedela sama v sobi, me je preplavilo nenavadno občutje. Začutila sem nekakšen notranji ukaz. Vstala sem, odšla v klet po metlo in kake pol ure z užitkom pomotala pred blokom. Ko sem se vrnila v sobo, sem se zgrozila. Omaro, v katero sem bila shranila mami- mo obleko, je bila pomaknjena za četrta metra od zida, levo in desno krilo vrat je odpadlo, zadnja stena v omari pa je bila izbočena in polomljena. Vrata od bufete omarice so bila odprta in polomljena, steklenice brezalkoholne pijače pa razbite. Vendar črepinj in mokrote ni bilo nikjer. Tudi televizijski ekran je bil čuden, poln neke kot moka drobne glaževine. Poskusila sem to glaževino počistiti z roko, pa ni šlo. Šele ko sem vzela mokro brisačo in z njo zdrgnila ekran, je skrivnostna barva izginila. Čisto trda sem bila, ničesar nisem razumela.

Tedaj je zazvonil telefon. Sporočili so mi, da je mama umrla...

Pred pogrebom smo se zbrali vsi štirje otroci v mrliški vežici ob mrtvi materi. Na steni

so bili obešeni venci, tudi moj, vendar moj venec zelo čuden, s povsem ovenelimi cvetovi, kot da bi visel tu že ves teden ali še dlje. Molčala sem, nikomur nisem znila besede, v dnu duše pa sem čutila bolečino. Ni mi bilo jasno, zakaj se samo meni dogajajo tako čudne stvari.

Dan po pogrebu sem odšla na mamin grob. Pregledala sem vse vence, a mojega ni bilo nikjer... »Kako je vendar to mogoče? Saj nisem tako neumna, da ne bi med venci in cvetjem ne našla svojega,« si rečem v mislih in še enkrat natančno pregledam vse žalno cvetje - toda mojega venca med njim ni.

Vznemirjena in začudena sem odšla s pokopališča. Neki svoji znanici sem povedala, da nisem našla svojega venca na maminem grobu. Nejeverno me je gledala in me sploh ni vzela za resno. Rekla je, da venec mora biti tam, da pač nisem dobro pogledala. Umolknila sem in žal mi je bilo, da sem ji povedala o svojem nenavadnem doživetju. Sklenila sem, da bom odslej vse skrivnosti obdržala zase.

Doma sem poklicala mizarja, da mi spravi omare v red. Ko je prišel, se je začudil nad razbitinami. Vprašal me je, kaj sem počela z omarami. Povedala sem mu, kako je bilo. Gledal me je začudeno in očitno mu ni šlo v glavo, da je to mogoče. Vse je lepo popravil in omaro sva postavila spet na njeno prejšnje mesto.

Zdaj je mir. Ne vem, zakaj se mi je vse to dogajalo v času mamine smrti, vem le to, da me ni imela posebno rada.

Poslovenjeni pesnik Brecht

Bertolt Brecht je pri nas in v svetu resda bolj znan in čislán kot dramatik, vendar je tudi odličén pesnik. S pesništvom je pravzaprav začel svojo literarno pot in mu ostal zvest do konca, čeprav je postalo gledališče osnovna oblika njegovega umetniškega zanimanja.

S pesništvom se je začel Brecht ukvarjati po prvi svetovni vojni. Hitro se je znašel v vrtincih nemškega ekspresionizma, ki je postal izraz tedanje vsesplošne človeške utrujenosti in obupanosti. Ekspresionizem je Brechtovo poezijo globoko zaznamoval, a ne tako kot pri mnogih nemških pesnikih, da so zatavali. Ohranil je jasno in kritično razmerje do sveta in dogodkov.

Prav zaradi kritičnosti je Brecht prišel v ostro nasprotje z nacizmom, zlasti še po poizgub Reichstaga, in se je moral iz Nemčije umakniti. Njegove pesmi iz tistih dni izražajo vso mizerijo izgnanstva in obenem veliko upanje revolucionarnega človeka, ki se je odločil pomagati »spremeniti svet«. Spreminjati svet se zdi marsikdaj naivno, povsem prozaično, je pa zanimivo, ker je novo in silo vse nas k odkrivanju boljšega sveta, pravi Brecht.

Brecht je Brecht tudi takrat, ko ga muze speljejo na poljane čustvenih, lirčnih zanosov. Se pravi: vselej zelo blizu satiri in jedkemu humorju. Zbadljiv in posmehljiv. V slovenščini smo do zdaj lahko brali le nekatere Brechtove songe in baladno Fritza in ga prevedel. Najbrž ga pri nas ni, ki bi to storil bolje kot on s svojim izjemnim čutom za pesniško resnico. Knjigo je izdala Založba Drava v Celovcu.

I. ZORAN

Študija o imenih naših podjetij

Na dušek sem prebral jezikoslovno študijo prof. Alenke Gložančev-Jugovic, ki je pod naslovom »Enobesedna imena slovenskih podjetij« nedavno izšla pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.* Naslov knjige sam sicer ni preveč vabljiv,

zato pa je toliko bolj privlačna njena vsebina, tako da utegne zanimati ne le jezikoslovce in ljubitelje slovenščine sploh, marveč tudi poslovne ljudi in organizatorje podjetij.

Prof. Gložančev je diplomirala na ljubljanski univerzi 1977 in deluje odtlej kot raziskovalka pri Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramoviša. Že nad deset let se po- leg drugega ukvarja s problematiko imen slovenskih trgovskih in proizvodnih podjetij, registriranih do leta 1989. Marsikatera od teh imen so se uveljavila, četudi so sprva naletela na močan odpor javnosti, češ da zvenijo nenavadno, našemu jeziku tuje, izumetničeno. Avtorica obravnava nekaj nad 270 imen, in sicer z besedotvornega, pomenskega, izvornega in funkcijskega vidika. Imena so razvrščena v naslednje skupine, za povprečnega bralca najbrž poimenovane z nekoliko učenimi nazivi (v oklepajih navajam po nekaj zgledov): 1. Imena, nastala z obcnobesedno prekate — gorizacijo (Labod, Integral, Pionir, Mercator). 2. Imena, nastala z lastnoimensko prekatgorizacijo (Gorjanci, Lisca, Krka, Sumi). 3. Izvirne izpeljanke (Jutránka, Metalka, Izolirka, Alpina). 4. Izvirne krajsanke (Emba, Fructa). 5. Izvirne zložénke (Globtour, Avtotehna, Mesozidélki, Agrostrój). 6. Zložénke s krajsanim delom (Donit, Novoteks, Elektrotehna). 7. Izložénke osamosvojenke (Aero, Elektro). 8. Izvirni sklopi (Dajdam). 9. Izvirne sestavljenke (Supermarket, Intereuropa). 10. Kratična imena (IMV, Giposs).

Knjiga je še posebno zanimiva, ker prodromo ugotavlja izvor imen, njihov pomen in razloge, ki so privedli do njihovega izbora, ter z veliko strpnostjo opozarja tudi na jezikovno ali estetsko manj posrečena imena. V tem pogledu je zlasti tehtno četrto poglavje. Knjigo zaključujeta abecedno imensko kazalo ter povzetek v francoščini (delo Jožice Pirc).

Akademik prof. France Jakopin je o knjigi Alenke Gložančev med drugim zapisal tole: »Delo odlikujejo sistematičnost, jezikovna jasnost in dokumentacijska natančnost... poleg jezikoslovnega znanja odraža pozitivno jezikovnokulturno usmerjenost, ki brez ostrega purizma poudarja potrebo po polnejšem uveljavljanju in razvijanju slovenščine na tem reklamno naravnem imenskem področju.«

Izdajo knjige je poleg drugih podjetij omogočila tudi novomeška tovarna zdravil Krka.

ANDREJ PELIKAN

*Gložančev Alenka: Enobesedna imena slovenskih podjetij. Ljubljana, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramoviša, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, 1991.

Mahala sva s kartama za vlak ter se prerekala z uslužbenci, ki so kar po vrsti prihajali k nama, gledali najine nerazumljive papirje ter krilili z rokami.

Minilo je dobre pol ure premirja, ki sva ga predremala na klopek izpraznjene čakalnice. Nato je prišla delegacija železničarjev, med njimi je bila tudi policajka. Poleg karte sva morala pokazati tudi potni list. Zopet smo govorili, krilili z rokami ter se prepirali, ne da bi drug drugega sploh razumeli. Zopet je sledilo premirje, nato pa so končno pripeljali nekoga, ki je znal pisati angleško, samo pisati, ne pa tudi govoriti. To je bil brezupen poizkus, saj sva midva nekoliko obvladala le govorjeno angleščino, pisane pa ne. Končno so našli nekega študenta, ki je za silo govoril angleško. Sledilo je prevajanje, dokazovanje, gledanje papirjev pa zopet ponavljajenje in končno sva lahko stopila na najin vlak. Na mali postaji, kjer skoraj nikoli nima opravka s tujci, je zavladal mir in uslužbenci so lahko ponovno utonili v običajni lenobni dremež.

Nauk s te postaje sva si dobro zapomnila: pri Kitajcih se spleča vztrajati in pokazati, da je tvoje čas še bolj raztegljiv od njihovega. To je postala najina deviza v primerih, ko so vsi drugi načini prepričevanja odpovedali.

Zla slutnja, ki sem jo dobil že na vožnji z vlakom do Taijana, se je na 17 ur dolgi vožnji do Sanghaja tudi uresničila. Postalo nama je jasno, zakaj so najini sotrpini v Pekingu tudi po teden dni čakali na rezervacijo spalnikov, tako imenovanih »hardsliderjev«. To pot nisva imela priznane nobene rezervacije in sva ostala brez znamenitih »hard sitov«. Najino začasno domovanje je postal kot ob izhodnih vratih vagona, kjer so naju na vsaki postaji vedno znova skoraj potepali novi potniki. Prostor sva morala na vsaki postaji vedno znova osvoboditi.

Ko sva izgubila evropske predsodke, sva izkoriščala belo kožo v spopadnih z domačini, saj nama je dajala delček prednosti pred popotniki, ki niso mogli skriti za-

Janez Jaklič:

Z vlakom na Kitajsko

4

čudenja nad tujcema v vagonu, rezerviranem za Kitajce. Po prostoru se je širil neznošen smrad po prepotenih telesih, po človeških in živalskih iztrebkih. Ljudje so se z vrečami, zaboji, kletkami za race, želve in druge živali

stiskali po klopek, spali pod sedeži, čepeli na hodnikih. Sprevodniki, pravi mali bogovi, so po svoji presoji prižigali in ugašali ventilatorje ter odklepali in zaklepali kotle z vročo pitno vodo, kakor se jim je pač zdelo.

Shanghai — pretovarjanje tovora z ladje: posoda kot pred tisočletji.

Množica popotnikov je neprestano nekaj jedla, olupki, koščice, peške, ostanki riža in drugo pa praviloma metala kar na tla vagona. Temu tihožitju so se pridružile tudi lužice otrok, ki so si lajšali prenapete mehurje. Bolj diskretni očetje so poplavice svojih varovancev razmazali s podplati sandal.

ŠANGHAJ — NAJBOLJ EVROPSKO MESTO
Šanghaj je z dvanajstimi milijoni prebivalcev največje mesto Kitajske. Nekdanja ribiška vasica ob izlivu reke Jangce je postala bogato pristaniško mesto v 17. stoletju, največji razcvet pa je doživela po opijski vojni, ko je Šanghaj postal odskočna deska za različne evropske države, ki so uveljavljale svoje interese na ozemlju azijskega invalida, kot so Kitajsko takrat imenovali. Osvajalci iz Evrope so tu gradili banke, trgovine, ulice, cerkve, trge, skladišča in vtisnili mestu svoj pečat.

Šanghaj je najbolj evropsko kitajsko mesto. Ima poseben status odprtega okna v svet, ki ga neguje tudi socialistična vlada. To se pozna tudi na ljudeh, ki se nosijo bolj po zahodni modi. Drugačna, bolj raznolika je tudi hrana, ki jo je moč dobiti v lokalih. Zvečer so se kot gobe po dežju na vsakem vogalu pojavile male kuhinje na triciklih, cizah in podobnih transportnih sredstvih. Običajnim kuram, racam, mačkam in psom se je pridružila še cela kopica morskih in rečnih dobrot, kot so želve, morske kače, ribe, školjke. A midva sva vztrajala pri lastnih zalogah in jedeh iz jajc, malo iz usmiljenja do race, ribe ali kake druge živali, ki je čakala na svojega gurmana v kletki na vidnem mestu pri vhodu v lokal, predvsem pa zaradi kitajskih začimb, ki so se najinima evropskima želodcema močno upirale. Dodatna neprijetnost je bila tropska vročina do 40 stopinj Celzija. Zaradi nje so meščani poiskali kakršnokoli senco v parku ali pa kar v ležalnikih na ulici in tako čakali do poznih nočnih ur, ko so se stanovanjski betonski čebelnjaki ohladili do znosne meje.

Podbočje že tik pod vrhom

Nova zmaga je košarkarje popeljala na drugo mesto — Smelt Olimpija — Podbočje 74:85 (37:49)

Dosedanji razplet prvenstva v rdeči skupini I. slovenske košarske lige potrjuje domneve, da bi lahko igralci Podbočja še kako resno posegli v boj za prvo mesto na lestvici. Skoda je dveh nepotrebnih spodrsrijajev Podbočjanov, ki pa še zdaleč nista odločilna, zdi se celo, da so igralci iz teh tekem potegnili marsikaj poučnega in koristnega.

Tako vsaj je moč soditi po zadnjih dveh nastopih, saj sta dve zaporedni zmagi ekipo pripeljali na drugo mesto z vsega točko zaostanka za vodilno Ježico, ki je v soboto doživela svoj prvi poraz proti Elektri. Košarkarji Podbočja pa so v tem petem kolu igrali v ljubljanski hali Tivoli proti mladincem Smelta Olimpije. Dvoboj je bil odločen že po prvem polčasu. Vse do 15. minute tega dela sta se ekipi izmenjavali v vodstvu, nakar so gostje zaigrali hitreje in s hitrimi protinapadi pričeli polniti koš Ljubljancov. Zlasti učinkovita sta bila Korošelj in Krivokapič, ki sta s soigralci tudi v nadaljevanju igrala zbrano in zavzeto. V 30. minuti je znašla prednost Podbočjanov že 15 točk, ob koncu pa so jo mladi Ljubljanci z veliko borbenostjo zmanjšali, se približali gostom že na vsega 6 točk razlike, toda za kaj več jim je zmanjkalo moči. Končni rezultat je bil 85:74 (49:37) za goste.

Podbočje: Vego 8, Plevnik 6, Rozman 7, Krajač 11, Krivokapič 18, Jurečič 3, Korošelj 27, Vaupotič 5.

Lestvica: 1. Ježica 9, 2. Podbočje 8, 3. Comet 8, 4. Elektra 8, 5. Kronos Slovan 8, 6. Smelt Olimpija ml. 7, 7. Maribor 87, 6. 8. Celje 6.

V prihodnjem kolu, ki bo na sporedu v soboto, 1. februarja, bo Podbočje doma igralo z Elektro, Ježica s Kronosom Slovanom, Celje s Smeltom Olimpijo in Comet z Mariborom. Podbočjani seveda potrebujejo zmago, enako tudi Elektra, ki je dobro formo napovedala z uspehom nad Ježico. V Podbočju se torej v soboto obeta

ODLOČALO BO ZADNJE KOLO

SEMIČ — V osmem kolu vzhodne skupine II. slovenske strelske lige je ekipa Mroža doma izgubila z Boštanjem, medtem ko je semiška Iskra v gosteh presenetljivo ugnala SOP Leskovec s 1424:1416. Lestvica po 8. kolu je naslednja: 1. Heroj Marok 16, 2. SOP Leskovec 15, 3. Union 15, 4. Impol 15, 5. Boštanj 14, 6. Iskra 12 itd. Zmagovalca bo odločalo zadnje kolo, v katerem bosta na sporedu dva derbija, prvi v Semiču med Iskro in SD Heroja Maroka in drugi v Boštanju med domačo ekipo in SOP Leskovicem.

T. STONIČ

Prispevek k resnici o dolenjskem moto športu

NOVO MESTO, TREBNJE — Nedavna proglastitev najboljših v slovenskem avto—moto športu in z njo povezana medijska pozornost sta naravala te vrstice. Kajti brez dvoma je bila minula tekmovalna sezona prelomnica v slovenskem moto športu, zaživel je samostojno življenje, neodvisen od dogajanj v južnih republikah. Začuda pa so bili na zreški prireditvi poleg slovenskih prvakov proglašeni tudi najboljši na jugoslovanskem prvenstvu, čeprav je bilo slednje — vsaj za cestnohitrostni motociklizem lahko to zagotovo trdim — neregularno. Vožene bi morale biti vsaj tri dirke, na sporedu pa sta bili vsega dve, pa še ti iz nam vsem znanih in razumljivih vzrokov z okrnjeno konkurenco. Ni bil pretiran napor zmagovati v takšnih pogojih, nekateri so to s pridom izkoristili.

Že dalj časa je med motociklisti kamen spotike razred do 175 kubikov, saj ta kategorija že dvajset in več let ni na seznamu mednarodne motociklistične organizacije FIM. V tem razredu so pri nas tekmovali predvsem vozniki iz južnih republik, med njimi tudi naš zamejski Slovenec iz Italije Robert Hmeljak, ki tekmuje za AMD Novo mesto. Jasno, da je Hmeljak v takšni konkurenci z dobrim motorjem zmagoval brez težav, tako rekoč z levo roko. Ni odveč dodati, da smo se mnogi že vrsto let zavzemali, kako bi to kategorijo tudi pri nas ukinili, moto športu je prejel v sramoto kot v ponos, za ilustracijo naj povem, da so na reškem dirkališču tekmovalci v tej kategoriji dosegali čase, kot jih mladinci na motorjih Tomos BT 50.

Da bi to dokazal in hkrati tudi preizkusil Hmeljakovo nepremagljivost, s katero si je prav po zaslugi razmer v tej kategoriji ustvaril sloves vrhunškega dirkača, sem na zadnji dirki, ki je bila še pred juljsko vojno v Banjaluki, odločil nastopiti v tem razredu. Med menoj in Hmeljakom je že prej prihajalo do manjših sporov in trenj, moja odločitev, da nastopim v njegovi kraljevski kategoriji, je bila zanj dodaten hladen tuš. Ukrepal je bliskovito, povezal se je z južnimi zavezniki in sku-

zanimiva in kvalitetna košarska predstava, ki se bo pričela ob 19. uri.

Minuli vikend pa se je končalo prvenstvo v II. republiški ženski ligi. Igralke Novega mesta so v sobotnem zadnjem kolu brez težav zmagale na Vrhniki z 78:36 (34:15), pri čemer velja poudariti, da je ligaški krst uspešno prestala učenka 6. razreda osnovne šole Krpanova, ki je dosegla 8 točk, ostale koše pa so prispevale: Zupančič 6, D. Verstovšek 22, Žagar 14, Čavlovčič 5, Birska 6, J. Verstovšek 14, Seničar 3. Navzlic visoki zmagi pa so Novomeščanke prvenstvo končale na nevhvalebnem drugem mestu, edini poraz so doživele na Jesenicah. Odločila je torej razlika v koših, pri čemer so bile Jeseničanke boljše. Zadržna priloznost Novomeščank je bila sobotna tekma med Sentvidom in Jesenicami, ki pa so jo slednje po ogroženem boju vendarle dobile in tako osvojile naslov prvakinja.

ODPRTO PRVENSTVO NOVEGA MESTA ŽUNOVI

NOVO MESTO — V edinem dolenjskem squash centru na novomeških Mestnih njivah je bilo minulo soboto odprto prvenstvo Novega mesta za ženske. Zmaga je odšla v Mengeš, prvo mesto si je namreč priigrala Majda Žun, druga je bila Nuša Slabe (obe Fit Top, Mengeš), tretja Tatjana Peljhan (Squash klub Novo mesto), četrta Sabina Zupan (Mirna Peč), petta Erna Galič (Novo mesto) itd.

ŠAHOVSKI KOTIČEK

• Mednarodni mojster Leon Gostiša je pred dnevi v Semiču odigral simultanko na devetnajstih deskah. Remi so izrili Petric, Jakša in V. Kobe, medtem ko je Uroš Kobe uglednega igralca celo premagal.

• Na turnirju v Semiču je nastopilo 11 igralcev, zmagal je U. Kobe z 8,5 točke, sledijo pa: Štublar 8, Buhnjič 7,5, Petric 7, Macele 4,5 itd.

• Na občinskem prvenstvu črnomalskih osnovnošolcev in osnovnošolk je med mlajšimi pionirkami zmagala Vukeličeva pred Kapšovo in Miheličevo, med mlajšimi pionirji Simičič pred Kondo in Golobarjem, pri starejših pionirkah Šterbenčeva pred Miheličevo in Butalo ter med starejšimi pionirji Tadej Kobe, drugi je bil Muhvič in tretji Matjašec. Odveč je dodati, da so vsi doma iz Starega trga.

(ob)

Gliha in Mohor v dresu Elana!

Nogometiša, ki bi ju bil vesel sleherni klub evropskega razreda, podpisala za NK Elan Studio D — Tretji novinec je Petrovič

NOVO MESTO — Nogometni klub Elan Studio D je poskrbel, da se bo na Dolenjskem in še kje tudi v zimskem preporu med jesenskim in spomladanskim delom prvenstva na veliko govorilo o nogometu in klubu iz Portovalda. Klubski upravi je namreč uspelo veliki met: pogodbo o zvestobi zeleno—belemu dresu sta minule dni podpisala Primož Gliha in Gordan Mohor. Tako okrepjeni bodo radiji brez dvoma laže prenašali breme napornih priprav, katerih edini cilj je pripraviti in uigrati takšno ekipo, ki bo spomladi sposobna pridobiti si prvo mesto v II. slovenski ligi in s tem vstop v prvo državno ligo.

Ljubiteljem nogometa imeni Gliha in Mohorja povesta dovolj. Ne tako dolgo nazaj sta skupaj uspešno igrala v ljubljanskem prvoligašu Olimpiji. Po sijajnih predstavah je danes 24-letni Gliha postal tarča velikih klubov, naposled se je odločil in oblekel modri dres zagrebskega Dinama, sedanjega Haška Gradjanskega. Zaradi neizpolnjenih obvez je sklenil Zagrebčane zapustiti, Hašk je zamenjal za novomeški Elan Studio D.

»Prvi razlog je, da želim igrati; položaj v sosednji republici namreč rednega nastopanja ne zagotavlja; drugi pa je, ker v Zagrebu svojih dolžnosti do mene niso izpolnili. Držim se svojega osnovnega načela, igrati in nastopati za klub, ki je organiziran, urejen, kjer se ve, kdo pije in kdo plača. Kolikor sem doslej utegnil spoznati novomeški klub, imam vtis, da je v Elanu tako; to, da igrajo v II. republiški ligi me ne moti. Sicer pa je naš skupni cilj sedaj jasen. Če ne bi poznal novih soigralcev in če ne bi bil prepričan,

da želja lahko uresničimo, ne bi ugriznil v to jabolko.«

Gordan Mohor je branil pri Iskri iz Bugojna, Olimpiji, Zagrebu, nazadnje pri reškem prvoligašu. Enaki kot Glihovi so tudi njegovi vzroki, da je dres Rijeke zamenjal za Elanovim. Čeprav je bil še predlani in lani tarča nekaterih uglednih evropskih klubov, je ostal doma na Hrvaškem, te dni pa se je znova vrnil v Slovenijo. Želi si tekem in igranju, pravi, da je s svojimi sedemindvajsetimi leti premlad za nogometni pokoj. Strokovnjaki celo pravijo, da so za vratarja to najboljša leta.

Novomeščanom je tako padlo z ramen veliko breme. Z Mohorjem so dobili vratarja, ki so ga ob poškodovanem Červu kravano potrebovali, z Gliho napadalca, ki bo znal ali tresti mreže ali pripravljati priloznosti soigralcem. Prvič pa bo spomladi v dresu Elana zaigral tudi Milan Petrovič; da gre za izkušene in kvalitetnega

obrambnega igralca, pove že podatek, da je nedolgo tega brcal za taktatnega zveznega drugoligaša Zemun. In če k vsemu temu dodamo, da sta povsem okrevala Bracovič in Kostrevec, ki ju v jeseni zavoljo poškodb ni bilo v ekipi, potem vidimo, da klub in pokrovitelj ne postavljata visokih ciljev kar tja v en dan. Sicer pa svoje o

• V soboto bodo nogometaši novomeškega Elana Studio D odpotovali na osemdnevne priprave v Strunjan, tam opravili tudi nekaj testiranj, nato pa se vrnilo na treninge v Novo mesto. Spomladanski del prvenstva se pričinja sredi marca.

vzdušju v klubu pove podatek, da je na treningih, ki so kar petkrat tedensko, po 25 ali več igralcev. Takih, ki si zvečine dopoldne še služijo kruh po službah.

B. B.

ODMEVNI OKREPITVIELANA STUDIO D — Tako sta pogodbo o pristopu k NK Elanu Studio D v Ljubljani podpisala Primož Gliha (levo) in Gordan Mohor. Prvi prihaja v Novo mesto iz zagrebskega Haška Gradjanskega, drugi iz Rijeke. Oba sta ta teden že pričela s treningi, od sobote pa ju čakajo skupne priprave v Strunjanu.

V nogah že sedem tisoč kilometrov

Kolesarji novomeške KD Krka so ta čas sredi priprav, ki bodo očitno ene najuspešnejših doslej — Krka organizator uvodne dirke v Portorožu

NOVO MESTO — Že podatek, da imajo Krkini kolesarji ta čas v nogah vsak po okoli 7000 kilometrov, je dovolj zgovoren dokaz, kako uspešne in trde so njihove priprave na bližnjo novo tekmovalno sezono. Člani in mladinci so kilometražo nabirali sprva na dolenjskih cestah, kasneje, ko je te pobelil sneg, pa po slovenskem Primorju in Istri.

»Začuda nimamo prav nikakršnih problemov,« si zadovoljno mane roke Jože Majes, vodja strokovne ekipe v KD Krka. »Desetletna članska vrsta na čelu s Papežem in Glivarjem ter mladimi, kot so Fink, Štangelj, Mervar, Eržen in ostali, delajo po načrtih trenerja Kamena Stančeva, stoodstotno je zaenkrat izpolnjen tudi

plan mladincev, ki jih vodi Janez Jagodic. Roke na srce, ta čas imamo zagotovo naj-sodobnejše priprave za vadbo pri nas, imamo, denimo, 35 enot za dopolnilni suhi trening z ergometri, valji in vsem ostalim potrebnim, kar z drugimi besedami pomeni, da ima 35 od 50 registriranih tekmovalcev zagotovljene optimalne pogoje za treniranje. Dvakrat smo bili v Strunjanu, ki postaja že pravo kolesarsko središče, te dni se bomo bržkone znova vrnilo ob morje.«

Cilji novomeških kolesarjev so jasni: olimpijske igre v Barceloni in nastop na svetovnem mladinskem prvenstvu v Meksiku. Majesa ne skrbi pripravljenost Krkinih kolesarjev, kajti Kamen Stančev in letošnje priprave so dovolj velik porok, da rezultati to sezono, enostavno, ne morejo izostati, bolj ga skrbi nekaj drugega. »Slovenija do danes še ni prejela enega samega vabila za nastop na kaki veliki mednarod-

Portorožu cestna dirka za pokal Adriatica, dan kasneje pa kriterij po mestnih ulicah. Novomeščani pričakujejo udeležbo vseh najboljših slovenskih in hrvaških kolesarjev, ob njih pa še tekmovalce iz Italije, Avstrije in ČSFR, pokrovitelj dvodnevne prireditve pa bo Zavarovalna skupnost Adriatic.

B. B.

S kegljaških stez

• V 9. kolu 1. moške kegljaške lige so tekmovalci Kočevja doma ugnali ekipo Protusa s 5273:5003 in so trenutno z 8 točkami na šestem mestu, medtem ko je na čelu lestvice z devetimi zmagami Fužinar. Na lestvici najboljših posameznikov je po nastopih na domačem kegljišču Kočevce Krže na 21. mestu s 3615 podrtimi keglji, Kajfaj je 23. s 3572 keglji, Pajnič 25. s 3555 keglji, imeniten, peti, pa je Krže z izkupičkom na gostovanjih, saj je podrl že 4352 kegljev.

• Slabo pa kaže kegljačem Krškega v vzhodni skupini II. republiške lige. Po sedmih kolu so zadnji, brez osvojenih točk, v zadnjem kolu jih je ugnal celjski Ingrad s 4859:4749. Na lestvici vodijo po sedmih odigranih kolu Emo z 12 točkami, kolikor jima ima tudi Radenska. Zanimivo ob tem je nemara, da najdemo na lestvici najboljših posameznikov po rezultatih na domačem kegljišču Krčana Jerkoviča in Šukundo kar na 10. oz. na 11. mestu. Prvi je v sedmih kolu podrl 3282, drugi pa 3266 kegljev. Slabši so Krčani na gostovanjih, njihov najboljši posameznik Kocjan je na 26. mestu z 2506 podrtimi keglji, Bosina je 34. z 2407 keglji itd.

• Prav tako sedem kol so odigrali tudi v zahodni skupini II. republiške moške lige. Igralci so brez zmage na zadnjem, osmem mestu, v minulem kolu so izgubili na gostovanju proti Iliriji s 4987:4934. Ribniška ekipa je po dosežkih na domačem kegljišču dokaj izenačena, v šestevku posameznikov je Kogoj z doslej podrtimi 2513 keglji 22., mesto za njim je z 2510 keglji Trdan, medtem ko je Jelušič z 2482 podrtimi keglji 24. Izvrstna pa sta Kogoj in Jelušič po dosežkih na gostovanjih, saj sta na tej lestvici po sedmih kolu na imenitem četrtem oz. petem mestu. Jelušič je podrl 3350 kegljev, Kogoj pa 3435.

(bob)

ni dirki, zveza še ni organizirana, skupščina KZS se odlaša. Le kdo ima koristi od tega?»

KD Krka bo skupaj z Obalno skupnostjo iz Portoroža prireditelj prve letošnje velike kolesarske prireditve v samostojni Sloveniji. 27. februarja bo v

PIONIRJI ZA OBČINSKE NASLOVE

SEVNICA — ŠK Milan Majcen in OŠ Savo Kladnik sta pred dnevi pripravila posamično pionirsko šahovsko prvenstvo za leto 1992. Nastopilo je 33 pionirk in pionirjev, najuspešnejši med njimi so si priborili nastop na regijskem prvenstvu, ki bo 7. marca v Krškem. Med mlajšimi pionirkami je zmagala Grilčeva pred Vinklerjevo (obe Sevnica) in Radejevo (Blanca), pri mlajših pionirjih je bil prvi Zakošek, drugi Kranjc (oba Sevnica) in tretji Verkovec (Loka), med starejšimi pionirkami je slavila Volaričeva pred Kušnovo in Verhovčevko (vse Sevnica), v najzanimivejši kategoriji starejših pionirjev pa je zmaga pripadla Dernaču (Sevnica), Jože Radej je bil drugi, Alojz Radej (oba Blanca) pa tretji.

J. BLAS

Šport

Že na uvodnem mitingu državni rekord Djuričeve

Mlada Topličanka je v daljino skočila 573 cm

LJUBLJANA — Uvodni mednarodni atletski miting, ki je bil minul vikend v dvorani atletskega centra v Šiški, je prinesel vrsto dobrih rezultatov, najvrednejši med njimi pa je seveda imeniten dosežek Gordane Djurič iz Dolenjskih Toplic, ki nastopa v dresu ljubljanske IBL Olimpije.

Mlada Topličanka je v članski konkurenci prepričljivo zmagala v skoku v daljino z rezultatom 573 cm, ta izid pa je hkrati nov državni rekord za mlajše mladinke. Lepšega uvoda v novo tekmovalno sezono, od katere prav Djuričeva ogromno pričakuje, si torej ne bi mogla zaželei. V konkurenci prek 100 tekmovalcev in tekmovalk iz slovenskih in hrvaških klubov ter Trsta pa so se izkazali še nekateri dolenjski predstavniki. Tako je bila članica AK Novo mesto Nataša Podkrižnik, športnica Novega mesta za leto 1991, v skoku v daljino druga z rezultatom 547 cm, medtem ko je v člamskem troskoku mladi Topličan Boštjan Šimunič (IBL Olimpija) dosegel rezultat 14,15 metra, kar je bilo dovolj za tretje mesto. V konkurenci starejših mladink je v teku na 60 metrov zmagala Tomažinova (Brežice) s časom 7,95 sek., medtem ko je v tej disciplini med mlajšimi mladinkami Brežičanka Jelčičeva tretja, dosegla pa je čas 8,44 sek.

ZMAGA DEKLET, PORAZ FANTOV

RIBNICA — Rokometišice in rokometiši kočevske Opreme so minuli vikend gostovali v avstrijskem Kapfenbergu in odigrali prijateljski tekmi z domačima ekipama. Članoma II. avstrijske lige. Dekleta so zapustila imeniten vtis, Avstrijke so premagale s 25:21, medtem ko so fantje izgubili tesno z 21:22.

JANUARSKI TURNIR MESOJEDCU

SEVNICA — ŠK Milan Majcen iz Sevnice je prejšnji teden pripravil hitropotezni klubski šahovski turnir za mesec januar. Udeležilo se ga je kar 17 igralcev, zmagal je Zvonko Mesojedec, ki je zbral 15, točk, sledijo pa: Kranjec 13, Lazič 11,5, Kuzmič 11, Derstvenšek 11, Šibilija 10, Šoper 10 itd. Naslednji turnir bo 16. februarja ob 9. uri.

Izigrani odbojkarji

Finalna tekma pokala Slovenije brez razpisa, tekmovalci pa po »selekcioniiranih« pravilih OZJ!

NOVO MESTO — Odbojkarji novomeškega Pionirja bi morali v soboto ob 18. uri v Ljubljani odigrati polfinalno tekmo slovenskega pokala proti ekipi Tovila Olimpije. Novomeščanom v Ljubljano ni bilo, za to imajo svoje razloge.

Prvi je vsekakor, ker je polovica ekipe bolne. O tem je klubska uprava Ljubljancane obvestila in hkrati zahtevala, da se srečanje preloži na kasnejši datum. A odgovor na takšno zahtevo pionirjevcev navsezadnje niti ni pomemben, kajti, ne oziraje se na njegovo vsebino, so v OK Pionir sklenili, da bodo državni odbojkarji zvezi poslali pritožbo. Vzrok zanjo je več.

Rečeno je bilo namreč, da pokalnega tekmovalca odbojkarjev letos ne bo, zanj ni ne pravil ne kriterijev. Kdo je sprejel odločitev, da tekmovalci navzlic temu bo, ni znano, bržkone je prevagalno dejstvo, da se Sloveniji s priznanjem odpira mesto v evropskem pokalnem tekmovalstvu. In če lahko odločitev s takšnim argumentom nemara celo opravimo, tega nikakor ni moč za kasnejše ravnanje. Zveza je organizacijo finalne tekme zaupala Mariboru, češ da je ponudil najboljše pogoje, odigrana pa bi morala biti že včeraj, 29. januarja. Toda Novomeščani pravijo, da razpisa za organizacijo tako pomembne tekme sploh ni bilo, v njihovo pisarno dopis takšne vsebine ni prišel. S tem ko je Maribor organizacijo dobil, je bil njihov

klub Vileča postavljen tudi za finalist, na slovenski zvezi namreč pravijo, da so takšni pač predpisi v Odbojkarjski zvezi Jugoslavije (!), po katere določilih so se ravnali. Toda če je res tako, bi bilo dobro taiste kriterije upoštevati v celoti. Kajti v tem primeru bi v finalu moral biti novomeški Pionir; zanj govorijo rezultati, bil je dvakrat zapored pokalni prvak Slovenije in polfinalist lanskega jugoslovanskega pokalnega tekmovalstva, skratka, v minuli sezoni je bil daleč najuspešnejša slovenska ekipa.

Da nekdo ne dela le na vrat na nos, pač pa predvsem tako, kot njegovim interesom ustreza, kaže še nekaj drugega. Če so se na slovenski zvezi odločili upoštevati pravila jugoslovanskega pokala, bi jih morali v celoti, ne le tam, kjer so jim povšeči. Ali z drugimi besedami: ko so novomeškemu Pionirju dodelili, da mora odigrati polfinalno tekmo z ljubljansko Tovil Olimpijo, so »spregledali« tisto določilo pravil pokalnega tekmovalstva, ki pravi, da je gostitelj srečanja tista ekipa, ki je na lestvici nižje uvrščena.

Novomeška odbojka je v minulih mesecih doživela že toliko stresa, da tovrstni stresi lahko še bolj zamajajo že tako krepko načete temelje športa, ki je lani navduševalo staro in mlado. So novi udarci cena temu, da živimo v državi, kjer je vse, kar je južno od prestolnice, drugorazredno, manj vredno?

B. BUDJA

Kdo ima lahko grenak priokus ob novi ustavi

K pismu »Na ustavo ne morem biti ponosen«

Z vsebino nove slovenske ustave niso vsi zadovoljni, kar je razvidno tudi iz naslova članka Marjana Dvornika Na ustavo ne morem biti ponosen, in njegove ugotovitve v podnaslovu — Glasovanje minilo z grenkim priokusom, da smo dobili slabši tekst, kot ga zasluži. (Dolenjski list 16. januarja) Bolj kot Marjan Dvornik pa bi lahko bili (so) nad vsebino ustave razočarani udeleženci NOB, saj NOB (njihova vloga na strani svetovne protifašistične koalicije v drugi svetovni vojni) v ustavi ni omenjena in naj bi tako tudi ne predstavljala zgodovinske državotvorne podlage sedanje mednarodne priznanja samostojne, suverene Slovenije.

Vse zasluge za osamosvojitve Slovenije izpodbija »boljševistična jarma« nekdane Jugoslavije si namreč lasti pokojni Demos. Tako si je prizadeval spočetje, rojstvo in krst samostojne Slovenije strniti v eno samo leto — v leto 1991. Takoj, ko je v Sloveniji zavladal, je začel odstranjevati vse, kar bi nas lahko spominjalo na »boljševiške čase« in s tem na našo zgodovino. Ljube Peterle je lastnoročno odnesel Titovo podobo iz skupščinske dvorane, Janez Lesar (po)žagal jambre ob Poti spominov in tovarišva (zelenega prstana okrog Ljubljane), Izidor Rejc govoril o naših po vojnih letih kot o »najmračnejšem obdobju slovenske zgodovine«. Demosovi skrajneži so si na vse kriplje prizadevali ukiniti 27. april kot državni praznik. Peter Reberc, slovenski krščanski demokrat, je v času lanskih priprav na praznovanje 27. aprila izrazil stališče svoje stranke z besedami: »Slovenski krščanski demokrati menimo, da ne bi bilo smiselno praznovati 50-letnice vstaje slovenskega naroda, torej vstaje proti nacizmu in fašizmu. OF je bila le ena od oblik upora. Poleg tega Osvobodilna fronta že v začetku ni vključevala večjega dela slovenskega političnega telesa in izključila vse, ki niso bili na liniji komunistične partije.«

Trije stavki, tri neresnice!
Takšen pritisk Demosovih vplivnežev ni ostal brez učinka: V novi slovenski ustavi narodnoosvobodilni boj Slovencev ni omenjen kot podlaga in opora naše sedanje slovenske državotvorne dejavnosti, čeprav zgodovina govori, da je naše prvo mednarodno priznana državniško dejanje (zbor odpolčanov slovenskega naroda leta 1943 v Kočevju). Celo več: avtorji ustave so si prizadevali ukiniti kar celotno zgodovino slovenskega naroda — v slovo leta 1991, kajpak. »Država Slovenija — samostojna, neodvisna — se vendar ni rodila včeraj«, so morali slovenski borci »prepričavati« poslanske klube. »Rojevala se je dolga stoletja, in trpljenju in krčih, V bojih za obstoj, narodno preživetje, za naš bitji ali ne biti.«
Cankarjevo »enajsto šolo pod mostom« je lahko ob teh »razodetjih« samo sram.

VINKO BLATNIK
Ljubljana

- Resnica je mnenje, ki vedno preži. (Hubbard)
- Iziračunal sem, kaj bi se zgodilo, če Slovenci en dan na teden ne bi jedli. To pomeni 15-odstotni prihranek. (Peterle)
- Če hočeš biti angel, postaneš zver. (Pascal)

ŠENTJERNEJČANI V GOSTEH — Amaterska kultura je v Novem mestu že skoraj odpisana, zato se ne gre čuditi, da je tedaj, ko nastopa amaterska skupina, tudi dvoranca Doma kulture prevelika. Tako je bilo tudi v ponedeljek zvečer, ko naj bi se novomeškemu občinstvu predstavili člani KUD Šentjernejski. V dvorani je bilo videti še največ šentjernejskih obrazov, tistih, ki že do dobra poznajo glasove pevskega zbora Ajda, godbenike Iskre in Šentjernejski oktet. Šentjernejski v Novem mestu lahko pozdravijo tudi kateri od predstavnikov občine. Tako je morala vse od pozdrava do cvetja narediti kar Staša Vovk, tajnica ZKO občine Novo mesto. Na sliki: Prvi se je predstavil pevski zbor Ajda, v katerem so združeni pevci in pevke iz Orehovice in Šentjerneja, vodi pa ga Milan Pavlič. (Foto: J. Pavlin)

Zajamčena plača naj bo 10.000 tolarjev
Pokrije naj vsaj dve tretjini stroškov

Predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je obravnavalo predlog odloka o določitvi zajamčenega osebnega dohodka in sprejelo naslednja stališča in predloge:

Predsedstvo ocenjuje, da predlagani znesek zajamčenega osebnega dohodka v višini 8.000 SLT neto oziroma 12.400 SLT bruto (bolje: zajamčena plača) ne zagotavlja minimalne socialne in materialne varnosti delavcev in njihovih družin oz. ne omogoča preživetja od prvega do zadnjega v mesecu. Predlagani znesek pokriva približno 50% košarice nujnih mesečnih življenjskih stroškov in je ta delež najmanjši dohodek.

V času določitve novega zneska — to je v januarju — smo že pričeli novemu valu podražitev, ki bo bistveno vplival na porast življenjskih stroškov in torej že ob sami določitvi zneska zajamčene plače ta ne bo pokrivala niti 50% košarice nujnih mesečnih življenjskih stroškov. Podlaga o življenjskih stroških za mesec december in njihove ocene o možnem porastu življenjskih stroškov v januarju in februarju 1992.

Predsedstvo predlaga, naj znaša znesek čiste zajamčene plače 10.000 SLT, kar predstavlja 66% decembarske košarice nujnih mesečnih življenjskih stroškov. To je še vedno manj, kot je bilo ob določitvi zajamčene plače za januar, april in julij 1991. Bruto zajamčena plača naj bi za čas od 1. januarja 1992 znašala 15.500,00 SLT.

Predsedstvo ponovno spominja na že večkrat ponovljeno zahtevo oz. predlog, da je treba določiti novo vsebino košarice življenjskih stroškov, ki bo podlaga za določanje zajamčene plače in denarnih nadomestil ter pomoči za primer brezposelnosti.

Predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije
mag. DUŠAN SEMOLIČ

Za usodo ženske bolnišnice gre

Ali smo za zgodovinski spomin ali ne — Koliko nam je do humanega mesta?

Po moji intervenciji na zadnji seji občinske skupščine v Novem mestu, ko sem apeliral za premišljeno prodajo in izrabo sedanje porodnišnice, mi je znanec rekel: »Zakaj si se sploh oglašil, kaj ne veš, da je vse že dogovorjeno?«. Navinlo sem pričakoval, da je bil predlog sklopa o prodaji še mogoče dopolniti, in sicer tako, da bi se o vsebinski izbiri stavb pravočasno pogovorili na strokovnih nivojih, nato pa bi politika pomagala rešitve izpeljati. Predlagani sklep je bil na seji res dopolnjen in bi s tem moral biti tako v vlogi delegata, ki je predlagal dopolnitve, kot mešana zadovoljen.

In vendar me skrbi nekaj bistvenih stvari. Ponovno se spominjam, kako so se mi smejali pred leti, ko sem pri sestavljanju referendumskega programa, iz katerega danes delno financiramo gradnjo novih delov bolnišnice, predlagal tako rešitev, ki bi stavbni kompleks na levem bregu Krke namenila kulturi. Dobil sem celo občutek, da bi si želeli imeti (kot kulturni delavec) kar vse stavbe v lasti. Nič ni pomagalo, da je bil predlog naslednji: najprej nujno novi prostori za moderno evropsko arheološko zbirko, prepotrebne restavratske delavnice in prostori za zgodovinski arhiv. Ker zamisli ni hotel nihče preverjati, je obveljala takšna finančna konstrukcija, ki je predvidela prodajo stavb in zemljišč najboljšemu ponudniku.

Danes je ta najboljši ponudnik Ministrstvo za notranje zadeve. V osnutku proračuna republike Slovenije je za odkup stavb predviden znesek 112.596.000 tolarjev. Za dokumentacijo v zvezi s prodajo in prenovo pa še nadaljnjih 4.692.000 tolarjev. O sami prenovi v meni znanih podatkih še ni ničesar opaziti. Seveda takoj izjavim, da nimam nič proti, da Novo mesto pridobi ta ali še večji znesek iz državnega proračuna. Nasproti!

Nehote se mi vsiljuje primerjava: v istem proračunu naša država namenja vsej slovenski naravi in kulturni dediščini (gradovom, cerkvam, mestni arhitekturi, kmečki in trški parkom in naravnim spomenikom itd.) znesek 115.000.000 tolarjev. Torej bo naše mesto zares veliko pridobilo. Na en mah delež za hitrejšo dokončanje bolnišnice in močan regijski center UJV, policije in prometne policije. In kaj je moj problem, znal pa bi biti vsaj problem mesta in njegove spomeniške kvalitete?

Leta 1894 je nastopil službo strokovnega vodje cesarja Franca Jožefa I. Moški bolnišnici Usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu dr. Peter Defranceschi. Začela se je bogata strokovna kariera enega imenitnih slovenskih zdravnikov in izredna rast bolnišničnega zdravljenja na Dolenjskem. Takrat je bil bolnikom namenjen gradič Neuhoof, danes del internega oddelka. Že leta 1898 so dozidali novo poslopje, najprej klet, pritličje in nadstropje, a že vletu 1908 tudi drugo nadstropje. Leta 1905 je dobila celo elektriko iz Seidlove elektrarne v Luknji pri Prečni. Ker je bolnišnica sprejemala le moške bolnike, se je Defranceschi zavzel za gradnjo nove bolnišnice za ženske in otroke. Podprli so ga mnogi vplivni meščani in že leta 1908 je bila odprta »Cesarice Elizabete ženska bolnišnica v Novem mestu«. Pomislimo samo, koliko otrok je v teh 84 letih ugledalo luč sveta v tej stavbi. Vanjo je vtakano delo mnogih strokovnjakov, sloves mesta je ponesla daleč okoli.

Z gradnjo stavbe na gornji terasi pod srednjeveškim obzidjem Na šancah so sicer do takrat srednjeveškemu videzu mesta dodali zelo močno prostorsko dominantno, toda ohranili in negovali so parkovno zasnovo okoli stavbe in ohranili zelene bregove navzdol proti reki. Ena najbolj osončenih lokacij mesta je služila svoji plemeniti uporabnosti. Z dograditvijo prizidka otorinolaringološkega oddelka je bila storjena napaka in historičistična arhitektura Leopolda Theyerja (Dunaj 1851 — Gradec 1937) je bila iznakažena, mestni prostor je grobo prizadelo tudi stavba ob Dalmatinovi ulici, vendar je v osnovi prostor še vedno v odprti javni funkciji. In za ustrezno odprtost ambienta, stavbe in okoliškega kompleksa gre. Danes je ženska bolnišnica pomembna prostorska dominantna zgodovinskega mestnega jedra. Z ohranjenimi nepozidanimi sosesčinami dopušča kvalitetno prostorsko doživljanje kapiteljskega vrha in stavb na njem (župnijske cerkve sv. Nikolaja, kapiteljske kašče, prošnje in preostankov srednjeveškega obzidja).

Predlog o izbiri stavbe in lokacije, ki ga ponavljam tudi sedaj, utemeljujem s tem, da je tako dogovorjeni, pred motornim prometom zavarovani lokaciji treba dati najširši javni pomen, nameniti vsem prebivalcem mesta in omogočiti, da postane afirmativna prвина mestne slike. V nam tako potrebni Evropi so

varovanje arhitekturne dediščine, oblikovanje javnih parkov, moderne muzejske zbirke, globoka kulturna in zgodovinska zavest gibal poti v prihodnost. To je tisti nujni pogled nazaj, ki nam daje trdno osnovo o nadgradnji že narejenega. Torej bi si dr. Defranceschi in njegovi nasledniki zaslužili kaj več kot le policijski center. Kdaj pa bodo vsaj oni dobili svoj muzejski kotiček? In v čem je še spornost, morda na partiji tako modnega squasha že dogovorjene ureditve policijskega kompleksa? Najprej popolnoma prometna neprimerčnost, saj gre vendar za konec slepe ulice. Nato pa prav gotovo za neprimerno zaprtost in nedostopnost lokacije, ki ne bo dopuščala niti kvalitetne izrabe Šanc v morebitni ureditvi gornje krožne poti ob srednjeveškem obzidju. Nikakor ne podcenjujem Novomeščanov, zato ne razglabljam na dolgo in široko, ko si bo vsak sam lahko zelo plastično iztisnil iz spomina možnost sprehoda po tem delu mesta. Ali ga bo lahko tudi pozabil?

Ko smo Novomeščani leta 1975 razpisali splošni republiški anonimni javni natečaj za urbanistično podobo Novega trga, so nam udeleženci natečaja trosil rožice z dokazovanjem, kako bodo kvalitetne starega mestnega jedra samo še dopolnjene s predlaganimi rešitvami. Zdaj smo že skoraj deset let sredi gradbišča, ki nam dokazuje humanost in dobrot, zato bi bil čas, da se javnosti ne odreka ustvarjalna možnost, da sodeluje pri oblikovanju vsebine in oblike mesta. Naloga uradov pa je, da se z vso lastno in, če je potrebno, tudi uvoženo pametjo poglobljijo v resne probleme kaotičnega mestnega razvoja.

Sam apeliram za kvaliteten premik v zavesti, za sodobne trende razvoja ob popolnem spoštovanju in poklonu kvalitetam iz preteklosti, obenem pa za lokacijo policijskega centra tja, kamor sodi, na sodoben in poslovno urejen del na obrobju mesta.

JOVO GROBOVŠEK

PREPOČASI PLUŽILI

OSILNICA — Če po običaju Cestno podjetje najprej izpluži glavne ceste in šele nato pride v Kolpsko dolino. To se je zgodilo tudi tokrat. Zanimivo pa je, da so spet Slovenci pluzili na svoji strani zdaj državne meje, Hrvatje pa nekaj dni za Slovenijo po svoji strani meje. Ne morejo se namreč dogovoriti, da bi isto podjetje pluzilo vso cesto.

Skupščine občine Novo mesto
mag. BOSTJAN KOVAČIČ
predsednik

Ni v Ustavi

Varstvo živali da, boj proti kajenju ne

Leto je naokoli in zopet se lahko spomnimo sklepa medicinske fakultete iz Tuzle, da naj bo 31. januar dan brez cigarete oz. naj postane pomemben mejnik za vsakega kadilca.

Zveza društev nekadilcev Slovenije pa je aktivna skozi celo leto. Vseskozi so se zavzemali, da se v novo ustavo republike Slovenije v tretjem poglavju v 72. členu, ki obravnava zdravo življenjsko okolje doda še: Nihče ne sme ogrožati zdravja drugih. Vsakdo je dolžan skrbeti za svoje zdravje. Ta dva stavka sta bila že zapisana v ustavi iz leta 1974 v 231. členu. Toda ustavna komisija te pobude Zveze društev nekadilcev Slovenije ni sprejela. Na tem mestu je sedaj stavek: Varstvo živali pred mučenjem ureja zakon, te vrstice pa v predlogu za novo ustavo, ki je bil objavljen v Delu 11. decembra lani, še ni.

Nič nimamo proti varstvu živali, vendar bi morali upoštevati tudi naš predlog, saj je bil sprejet na zborih javne razprave med občani. Zahtevali smo tudi pri podpredsedniku IS republike Slovenije dr. Leonu Šešerku, pisno zahtevo pa smo poslali predsedniku Skupščine republike Slovenije dr. Francu Bučarju.

Nikotin je ubil že veliko ljudi, pa kljub temu nova ustava ni zapisala klobuč, kar smo že imeli. Upamo, da bomo imeli več sreče ob sprejemu zakona o kajenju, ki ga pripravlja IS republike Slovenije.

Podpredsednik Zveze društev nekadilcev Slovenije
JANKO BLAS

Odgovor na odprto pismo predsedstva ZZB

»Obtožba o nezakonitem ravnanju je pamflet«

Predsedstvo občinskega združenja ZB NOV Novo mesto je v imenu Zveze združenj borcev NOV občine Novo mesto objavilo v Dolenjskem listu 23. januarja 1992 politične ocene in obtožbe o nezakonitem delu novomeškega župana. Zato sem se prisiljen javno opredeliti do tega pisanja. Izjavljam:

1. V tekstu ni naveden niti en člen katerigakoli zakona, ki bi bil kršen. Obtožba o nezakonitem ravnanju je pamflet, ki ga bom s pisci razrešil po redni sodni poti.
2. Združenje je nepolitična organizacija in v pravih delovanj nima določil, ki bi mu dovoljevala poseganje v politične zadeve. Prepričan sem, da bo javni tožilec presodil stopnjo prekoračitve statutarnih določil združenja in ustrezno ukrepal.

župan MARJAN DVORNIK

Namera z Zarjo je družbeno škodljiva

Odgovor izvršnega sveta občinske skupščine Novo mesto na pismo s tem naslovom (Dol. list 23. januarja)

Mala »ekspertiza« v zvezi s predlogom Izvršnega sveta Skupščine občine Novo mesto novomeški občinski skupščini za prenos stanovanj, stanovanjskih hiš in poslovnih prostorov kot kapital-sko naložbo v delniško družbo Zarja, Novo mesto, objavljena v zadnji številki Dolenjskega lista pod naslovom »Namera z Zarjo je družbeno škodljiva« in katere avtorji so Darinka Smrke, Marjeta Saje, Franc Zavodnik in Bojan Fink, je preveč drzno zavajanje javnosti, da ne bi bili dolžni nanj odgovoriti.

Za poznavalce stanovanjskega gospodarstva so namere piscev zelo jasne. Dolg članek ne more prikriti njihovih interesov — pridobiti posel na stanovanjskem tržišču, ki je nastalo z uveljavitvijo nove stanovanjske zakonodaje. Avtorji so namreč zamolčali dejstvo, da so sami oz. podjetja, katerih ustanovitelji so, tudi ustanovitelji družbe z omejenim odgovornostjo Dom, Novo mesto, s praktično enako dejavnostjo, kot jo ima Zarja. V tržno razvitem zahodnem svetu takšno početje označuje kot hudo

dejanje nelojalne konkurence z vsemi posledicami, ki iz takšne kvalifikacije izhajajo.

Pojmovanje tržišča, kot ga razlagajo pisci članka, ni sprejemljivo za današnji čas. V občini Novo mesto gospodarstveniki trga niso nikoli omejevali na dve sosednji ulici. Pa tudi delovanje na trgu ni le opravljanje drobnih storitev. Prepričani smo, da bralcem Dolenjskega lista ni potrebno razlagati razlik med močno kapitalsko družbo in majhnim storitvenim podjetjem in kdo od teh dveh lahko bolje štiti interese lastnikov. Bralcem tudi niso potrebna pojasnila, da so naložbe v stanovanjskem gospodarstvu sicer nizko donosne, primerjalno pa celo varnejše kot naložbe v banke.

Konstrukt, češ da lastniki Zarje podarjajo svoje premoženje ali da se na kak drug način lastniki odpovedujejo (prenos res ni prava beseda, kot ugotavljajo), kaže na NERAZUMEVANJE KAPITALSKEGA UPRAVLJANJA in na NEPOZNAVANJE RAZLIK MED LASTNINO IN PREMOŽENJEM.

Gospodarstvenikom in večini laikov ni potrebno razlagati, da je kapitalsko upravljanje še vedno le upravljanje (ne pa podarjanje). Kapitalsko pa le zato, ker lastnik kapitala odloča o vsem.

Izrabli so nekoliko negativen privzok termina delniške družbe, ki ga je v delu javnosti pravzaprav povzročilo nikoli definirano družbeno premoženje. Delniške družbe, ki pri nas nastajajo, povzročajo marsikomu probleme in težave ob lastninjenju družbenega premoženja. Strokovnjakom bi morala pasti v oči bistvena razlika pri delniški družbi Zarja. Ta namreč nastaja po normalnem tržnem načinu — z združenjem lastninsko že definirane kapitala na interesni osnovi. Stanovanjski zakon je namreč lastništvo tega dela prej družbenega premoženja že določil. Tisti del, ki ga še lahko imenujemo družbeni, ker je v lasti podjetij v družbeni lasti, bo seveda lastninjen v teh podjetjih in ne v Zarji.

Kapitalsko upravljanje se ne konča s kapitalstkim vložkom in nikarkoli skupina ljudi si ne more vzeti pravice, da

PO SVOJE razpolaga s premoženjem. V svetu težko najdeš lastnike in občina bi, če bo predlog izvršnega sveta v občinski skupščini sprejet, postala (so)lastnica Zarje, ki jim je vseeno, kaj se z njihovim premoženjem dogaja. Management podjetja, ki ne bo štivil interesov lastnikov, bo kaj hitro »odletel«. Še posebej, ker lastniki ali njihovi pooblaščenici niso v odvisnosti od tega managementa, kot je to v samoupravnem sistemu gospodarjenja. Stalna kontrola gospodarjenja in zaščite interesov lastnikov je v organiziranosti in delovanje Zarje vgrajena.

Ni nam znano, od kod avtorjem podatke, da je Izvršni svet Skupščine občine Novo mesto VLOŽIL v Zarjo 3.715.246,00 SLT. Za kapitalski vložek in vse premoženjske odločitve občine Novo mesto je pristojna občinska skupščina! Tudi trditve, da »vloga občine na stanovanjskem področju ostaja s prenosom stanovanj v delniško družbo nespremenjena«, v našem gradivu ni. Poenostavljanje, da je dobilec edina zahteva delničarjev, ne drži. Občina ima prav gotovo še druge interese.

Kot hudo nevarno navajajo avtorji možnost, da bi neka skupina lahko prevzela večinski delež v družbi in ogrozila interese občine. Le kdo bi bil tako dober, da bi v občinsko stanovanjsko gospodarstvo vnesel toliko kapitala in kdo ga sploh ima? Veliko stanovanj bi moral zgraditi. Hvaležni bi mu bili vsi: politiki, gospodarstveniki, predvsem pa vsi prisiljeni stanovnarji. Seveda bi tudi v tem primeru o sprejemu takega vložka posameznika ali skupine odločali lastniki podjetja — Zarje.

Če je bilo postavljanje vprašanj in vnašanje dvomov namenjeno ustvarjanju zmešnjave in zavlačevanju reševanja problematike v stanovanjskem gospodarstvu, bodo komercialne namere piscev ob poslovnih morali, ki izhaja iz njihovega članka, le težko uspele. Ne glede na to želi izvršni svet pissem obilo uspehov v poslovnem življenju.

Na morebitno nadaljnjo časopisno polemiko o organiziranosti stanovanj-

skega gospodarstva v občini Novo mesto se izvršni svet ne bo več odzval, ker je mesto razreševanja takšnih vprašanj in problemov občinska skupščina.

Izvršni svet
Skupščine občine Novo mesto
mag. BOSTJAN KOVAČIČ
predsednik

Vrabci ne vračajo prosa

Sem upokojenec, zdrav, nezakazan. Nisem član nobene stranke, nisem prepirljivec. Moja žena pa ni upokojenka, čeprav je moje starosti, ampak gospodinja. Vzgajala je otroke, a tega ji nihče ne prizna razen njih samih.

V zgodovinskem lanskem letu sem dobil ravno toliko pokojnine, da je zadoščalo za najino prehrano in za plačilo vseh položnic ter za nekaj skromnih priboljškov petim vnukom. Saldo je pozitivna ničla. Optimistično!

Toda zdaj, ko so moji številni pooblaščenici nehali nazdravljati si s šampancem, so se spomnili, da jim dolgujem še nekakšnih 19.000 tolarjev. To je kar petina porabljene vsote! Poracun je zapleten, pravijo, morda bo nekaj stotinov razlike; ampak naj se ne razburjam, temveč naj poštno vrnem, kar sem skrnil v nogavico.

Predragim pooblaščenecem sporočam, da sem vso delovno dobo izdatno vlagal vse resnične in lažne presežke v svojo firmo, v občino, v svojo republiko in v zvezo. Naj vendar uvidijo, da nisem jaz tisti, ki je dolžan.

Pa me tolažijo, da ne bo tako hudo. Priznajo, da je moja neprekrbljena soproga moja olajševalna okoliščina, vredna osem tisočakov za celoletne stroške. Tu si seveda spet popolnoma naspro-

tujemo, jaz jo namreč cenim mnogo bolj. Lepo vas prosim, lju-bi zakonodajalci, saj za ta denar ne dobite niti najbolj zanimke dekle! Da ne govorimo o vseh drugih funkcijah, ki jih zena učinkovito opravlja. Vsekakor bi morale o tej temi spet reči kakšno gorko gospe feministike pred skupščino in v njej!

In sedaj poglaviti problem: kje naj dobim te tolarje? Naj grem na banko ponje s pištolo v roki? Naj kradem golfe ali naj raje iščem marke s svinjsko taco? Morebiti bi začel razpečevati mami-la? (Klanjam se, gospa, bi kupili marihuano? Prima roba, gospa! Tudi soseda je vzela dve vrečici po tristo mark. Veste, potrebujem denar za dohod... gospa!)

Naša demokratična oblast se odločno zavzema za injiciranje iniciative korajžnih državljanov. Prav, bomo pa poprijeli Nekaj možnosti za pridobiti biznis sem navedel. Seveda je še neskončno originalnih inaiče, poznanih, že uporabljenih in skrbno prikritih, celo v najvišjih sferah, nedostopnih kriminologiji.

Ampak kolikor vem, že od nekdaj pa do danes velja nepisano pravilo, da vrabci ne vračajo prosa!

D. Š.

Podpiramo vlado in predsednika Izjava za javnost

Na pobudo Občinskega odbora SKD Novo mesto so se v soboto, 25. januarja, popoldne zbrali v Novem mestu predsedniki občinskih in krajevnih odborov slovenskih kršćanskih demokratov iz občin Trebnje, Metlika, Črnomelj in Novo mesto. Srečanje je vodil novomeški župan Marjan Dvornik, gost tega izrazito delovnega sestanka pa je bil Edi Stanič, predsednik Občinskega odbora SKD iz Nove Gorice in predsednik volilnega štaba SKD. Po končanem sestanku so predsedniki OO SKD dolenske in belokranjske regije sprejeli naslednjo izjavo za javnost:

V zadnjem času smo pričeli ostrih in nekorektnih napadov nekaterih politikov na delo vlade in njenega predsednika Lovžeta Peterleta. Zavedamo se, da zaradi težkega gospodarskega stanja, ki je posledica prejšnjega planskega gospodarjenja, ni mogoče vedno najti najboljših rešitev. Zato je delo vlade izjemno odgovorno in težko. Kljub vsem očitkom pa se v našem okolju, kjer živimo in delamo, poleg političnih kažejo tudi že uspehi na gospodarskem področju, kot je še posebej opazen začetek zmanjševanja števila brezposelnih. Zato podpiramo program vlade in njenega predsednika. Ocenjujemo, da je glavna ovira uspešnega dela vlade v blokiranju njenega delovanja v parlamentu. Te težave pa bomo premagali samo s čimprejšnjimi volitvami.

Za Občinske odbore SKD Trebnje, Črnomelj, Metlika in Novo mesto;
FRANCI SMOLIČ
FRANCI ŠTARIHA
ANTON SUKLJE
MARJAN DVORNIK

• *Nastop Demosa je uničil levi totalitarizem, razpust Demosa pa pomeni preprečitev desnega. (T. Hribar)*

• *Strelnjak, pa te bo razumel ves svet. (Petan)*

• *Vsako gibanje je v svojem bistvu totalitarno, saj skuša pridobiti zase čimveč prostora. (T. Hribar)*

• *Brez energije nacionalizma Jugoslavija ne bi razpadla. S tem pa ne trdim, da je nacionalizem pozitiven. (Urbančič)*

• *Tudi komunisti se spreminjajo: še danes pa govorijo o lepši prihodnosti, včeraj pa vzdihujejo po lepši preteklosti. (Petan)*

Neodgovorne politične igre

Potrebujemo le strokovno in ne politično vlado

V Dnevniku je bil 24. januarja objavljen komentar predsednika SDP dr. Ribičiča, da izključujejo našo stranko iz ožjega koalicijskega zbora za sestavo nove vlade iz ideoloških razlogov. Podpora dr. Drnovšku naj bi stranka dala samo pod pogojem:

1. predstavitev ustreznega vladnega programa (kar odobravam)

2. enakopravno vključevanje SDP v sestavo strokovne vlade.

Sem članica SDP, vendar 2. točke v današnjem kriznem času ne podpiram. Zdi se mi, da bi bila modrejša zahteva samo po sestavi strokovne vlade, brez pogojev o obveznem vključevanju naše in s tem seveda vseh strank v novo vlado, kajti prav to so spet politične igre. Slovenci smo pokazali veliko poli-

NAJLJUBŠI MI JE DOLENJSKI LIST

Vem, da vas bo zanimalo, kaj me je spodbudilo k pisanju. V vašem časopisu sem zasledila, da napake, ki jih naredite, tudi opravite. Ker napake vsi delamo, je tako edino prav. Moram vam povedati, da se vedno veselim nove številke Dolenjskega lista. Nanj sem naročena že od začetka. Spominim se nekega žrebanja v Novem mestu, na katerem sem tudi sodelovala, vendar nisem imela sreče. Vsi sodelujoči smo bili zapisani v časopisu, škoda, da tega več ne najdem. Pri nas smo naročeni na pet časopisov, vendar mi je najljubši Dolenjski list, ki se ga nikakor ne mislim odpovedati, prej kruhu.

P. P.

DRAGICA ROME

Od zbiralnic mleka do televizije

Vaščani vasi Retje in Mali Log so se kritično lotili svojih težav

LOŠKI POTOK — Na pobudo krajanov in krajevnih skupnosti Loški potok, sta bila 12. januarja zbora vaških skupnosti z namenom, presekat i gordijski vozle problemov, ki jim ni videti konca. V Retjah sta v razpravi sodelovala občinska poslanca Ivan Anzeljc in Janez Bambič.

Ugotovljeno je, da kljub težavnim časom nekatere naložbe prehajajo v končno fazo. Zaradi zaostrenih odkupnih kriterijev za mleko je bilo v kraju zgrajenih pet zbiralnic mleka, ki pa nekatere še vedno ne služijo svojemu namenu. Kmetje se boje, da bi bil prav zaradi tega lahko zaustavljen odkup mleka, ki je nekaterim važen vir za preživetje. Pri sami gradnji je bilo vloženega mnogo prostovoljnega dela, prikažila je tudi KZ Ribnica, prav zaradi nedokončanih malenkosti pa je bilo izrečenih kar nekaj ostrih besed pospeševalni službi zadržane.

Predstavniki krajevnih skupnosti je zagotavljali, da je končno zagotovljen denar za ureditev ceste proti Grdi dolini v dolžini 1100 m. Dogovarjajo se z zasebnim podjetjem, ki naj bi bilo za 40% ceneje od družbenega.

So pa seveda zahteve tudi za nekatere druga komunalna dela. V izdelavi je študija čistilnih naprav v Retjah in Travniku, saj je znano, da izvirna in meteorna voda, verjetno pa še kaj drugega, odteka v niže ležeče predele občine, kjer so črpališča vode, ki je večkrat onesažena.

Kupljena pa je tudi čistilna naprava za vodovod v Loškem potoku, ki oskrbuje s pitno vodo tudi dele kočevske občine. Čistilna naprava je stala 1.400.000 tolarjev, montaža pa bo stala še najmanj toliko. Montaža pa je nujna, saj je bila voda v preteklem letu najmanj dvakrat oporečna, sicer pa je močno klorirana in kot taka skoraj neužitna. Omeniti velja, da je bila čistilna naprava v celoti kupljena iz republiških sredstev, namenjenih za razvoj demografsko ogroženih območij.

V načrtu je asfaltiranje okoli 7 km ceste, ki povezuje Loški potok z občino Cerknica. Kljub temu da je to važna povezava, Cerknica omahuje, postavlja pa se tudi vprašanje bodoče občinske razdelitve.

Kritizirali so tudi zimsko vzdrževanje cest. Slabo so vzdrževane že glavne po-

vezave, vaške poti in uličice pa so bile prav v teh dneh prave drsalnice.

• **Prebivalci obeh vasi so ogorčeni nad TV Slovenijo. Ze kar nekaj let posamezniki in društva, v teh dneh se je priključila tudi krajevna skupnost, vodijo jalovo borbo za izboljšanje tv signala. V teh dneh bodo ugotovili točno število stanovanj, kjer je že prvi program slab, drugi pa je praviloma nemogoč. Zbirali bodo podpise prazdetih in s 1. februarjem nehali plačevati naročnino. Sklep je bil nepreklčno sprejet na obeh zborih.**

Več prisotnih je hotelo vedeti, kaj je s telefonijo. V občini se že več let plačuje samoprispevek, ki se izteče v juniju 1993. Veliko so prispevala podjetja, npr. Inles in Riko. Pojasnjeno je bilo, da dela potekajo predvsem v Ribnici, za Loški potok, ki z že obstoječimi potrebne 400 do 500 priključkov, bo potrebna vsa nova napeljava, napeljava za posamezne priključke bi bila podzemna, potrebna pa je tudi nova centrala.

Podobna razprava je potekala v Malem Logu, na primer: za zbiralnico mleka je potrebno samo priključiti vodo, potrebujejo pa tudi nekaj gotovine za izplačilo obrtniških del.

Vaščani so povedali, da nameravajo graditi kapelico, ki jim je ni uspelo zgraditi v vsej svoji zgodovini. Resnico na ljubo je treba povedati, da izredno idilična in urejena vas nima ne takega in ne drugečnega obeležja. Pravijo, da lokacija ni vprašljiva, denar tudi ne, želijo pa nekaj podpore pristojnih služb, sicer pa nameravajo strokovni del prepustiti župniškemu svetu.

Kljub temu da je kraj, zlasti v osemdesetih letih, izredno napredoval, je problemov še veliko, krajani pa optimistično načrtujejo tudi za vnaprej in tudi to nekaj velja.

A. KOŠMERL

DROBNE KRAJEVNE NAPAKE

• **Avtobusna postajališča v Lokah pri Impoljah, Zavratcu in Roviščah v Sevnški občini so že nekaj let brez voznih redov. V Zavratcu ni na avtobusnem postajališču nobene klopi. Skoraj nič boljše ni v Roviščah. Ljudje se nase sprašujejo, kdo je bil tako pameten, da je dal v Zavratcu in Roviščah odstraniti pošne pisemske nabiralnike. Tudi na obeh Hubajnicah, Primožu, obeh Impoljah, kakor tudi na Gornjih in Dolnjih Orlah v zadnjih dvajsetih letih še nisem videl nobenega pošnega nabiralnika.**

• **Na vseh cestnih in kolovoznih vpadnicah na republiška cestišča so postavljeni prometni znaki, ker zanje skrbi novomeško Cestno podjetje. Le na cestnih relacijah: Zavratec — Krize, Zavratec — Hubajnica, Loke — Impolje — Primož, pa čeprav so te ceste asfaltirane, ni nobenega prometnega znaka. Sprašujem se, kaj bi bilo, če bi se katero motorno vozilo prevrnilo s ceste najmanj trideset metrov globoko v Spvoljni dolini.**

• **V Roviščah jim je uspelo, da imajo sodobno zbiralnico mleka, kar pa ne uspe v vasi Zavratec, čeprav so o tem že pred leti govorili. Morda bi bilo dobro, če bi si kdo od krajevnih skupnosti Studenec tudi ogledal prevoljsko kapelico. Je v takem stanju, da se bo v bližnji bodočnosti sesula.**

KAREL ZORKO

Grozi nevarna bolezen pasja kuga

Vse več primerov v Novem mestu — Lastniki psov naj pravočasno poskrbijo za preventivno cepljenje — Kakšni so tipični znaki te nalezljive bolezni

V zadnjih nekaj mesecih smo veterinarji v ambulanti za male živali v Novem mestu pri svojem delu registrirali več primerov pasje kuge. Obolavajo pretežno mlajši psi, za vse živali pa je značilno, da niso bile cepljene proti pasji kugi. Človeku pasja kuga sicer ni nevarna, za pse pa je pogosto smrtna. Tudi če pes preboli bolezen, mu pogosto ostanejo posledice, ki se kažejo kot delna ali popolna slepota, naglušnost, slabši voh, motnje v razvoju zob in ohromitev živali. Pojavi pasje kuge si običajno sledijo v nekajletnih pavzah, med tem časom pa se bolezen pojavlja le posamično.

Ker je pasja kuga zelo nevarna, nalezljiva in razširjena bolezen, bom omenil nekaj tipičnih znakov bolezni pa tudi preventivne ukrepe za njeno preprečitev.

Pasjo kugo povzroča virus, ki je občutljiv za sončno svetlobo, odporen pa proti nizkim temperaturam in izsušitvi. Virus lahko uničijo 3-odst. lug, 0,5-odst. fenol, 0,5-odst. cetavlon in

druga razkužila. Čas od vdora virusa v organizem do pojava prvih bolezenskih znakov traja v povprečju 3—5 dni. Največ živali zboli v starosti med 4 in 6 meseci, pozneje pa odstotek obolenih živali upada, tako da jih med 6. in 10. letom zboli le 3—4%. Virus se izloča z urinom, iztrežki, s slino in z vnetnimi izcedki bolnih živali. Do okužbe pride z direktnim stikom bolne živali z zdravo, kakor tudi s hrano, vodo, s predmeti in aerogeno s prahom.

Do izbruhov pasje kuge pride zlasti v mrzlem in vlažnem vremenu, v pozni jeseni, pozimi in zgodaj spomladi. Bolezen se kaže v otožnosti živali, odklanjanju hrane in povišani telesni temperaturi. V nadaljevanju bolezni se pojavi vnetje očesnih veznic, gnojni izcedek iz oči in nosa, driska in bljuvanje. Če so prizadeta dihala, se lahko razvije vnetje dihal in pljučnica. Pri nekaterih psih so poudarjene kožne spremembe na trebuhu, v dimljah in pred pazduho. Zelo nevarna je tudi živčna oblika bolezni, za

Slovenski upokojenci razočarani

Protestirajo, ker jih izrabljajo za politiko

Slovenski upokojenci se čutijo razočarani in ogoljufani, ker se v Skupščini Republike Slovenije tako zavlčuje sprejem zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Zato se je Zveza društev upokojencev Slovenije s posebnim pismom obrnila na predsednike vseh treh zborov Skupščine, naj vendar ta zakon čimprej sprejmejo.

Ker zakon ni bil sprejet že decembra, so upokojenci gmotno občutno prizadeti, saj z januarско usklajitvijo pokojnin niso dobili razlike tudi za mesec november, kar predstavlja 11,5% enomesečne pokojnine. Ni korektno do upokojencev, ki predstavljajo približno tretjino vseh volilcev, da se na njihovem hrbtu in na njihov račun rešujejo nesporazumi med zbori in poslanci različnih parlamentarnih strank. Če ne upoštevamo nezaposlenih, je vsaj dobra polovica upokojencev gmotno in socialno najbolj prizadeti del prebivalstva. Spremembe načina usklajevanja pokojnin, sprejete jeseni 1990 in februarja 1991, so povprečne pokojnine v primerjavi s povprečnim osebnim dohodkom zmanjšale za dobrih 20%. Ker pa tudi povprečni osebni dohodki zaposlenih ne sledijo splošnemu dvigu življenjskih stroškov, je položaj upokojencev vse slabši. Iz vsega tega je razvidno, da postaja socialni položaj upokojencev vedno bolj kritičen.

Zveza društev upokojencev Slovenije prosi predsednike zborov, da storijo vse, kar je v njihovi moči, da bo zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju sprejet takoj na prihodnjem zasedanju Skupščine Republike Slovenije.

Predsednik Slovenije Zveza društev upokojencev STANKO HVALE

Otočec se prebuja

Podprimo kulturne delavce

Kulturna dejavnost na Otočcu oživlja. Po nekaj letih zatišja in premora na kulturnem področju se ta zvrst zopet vrača.

Po ustanovitvi moškega komornega pevskega zbora se vrstijo koncerti tako doma in na gostovanjih. V lanskem letu sta bila doma samo dva koncerta, zadnji decembra z naslovom Domovina, a veliko gostovanj ni. Tako je zbor gostoval v Domu kulture v Novem mestu na reviji pevskih zborov, na reviji cerkvenih pevskih zborov na Kapitlju, v Novi Gorici, Ajdovcu, 9. februarja pa bodo gostovali v Dolenjskih Toplicah.

Tudi dramska sekcija oživlja. Ob uspešnici igre »Vsi me imajo radi, samo oče me ne mara« je bila domovana na Otočcu dvakrat nabit polna. Gostovanje so opravili še petkrat, povsod z veliko uspeha. Tako nadaljujejo tudi z igro »Mesto Arbela«, ki je zopet pritegnila pozornost domače javnosti. Gostovanja so zaradi vojne agresije odpadla. Za letošnjo sezono je predvidena nova gledališka igra.

Sredi januarja so mladi v okviru KUD Otočec priredili kulturno-zabavni večer. Večer je bil obarvan tako tekmovalno, humorno, glasbeno kot resnoražmišljajoče. Objavljenih je še veliko podobnih večerov, zato jih velja podpreti.

Te dni je v KS Otočec razstava likovnih del učencev OŠ Otočec, kjer so razstavljena najboljše in najbolj izrazita dela.

J. STRGAR

POMAGALI SO BEGUNCEM

SEVNICA — Občinski odbor Rdečega križa Sevnica se zahvaljuje vsem darovalcem, ki so prispevali hrano, obutev, oblečila, odevje in gotovino za hrvaške begunce. Zbiralne akcije so organizirali IS SO Sevnica, koalicija Demosa, LDS Sevnica, KS, župnišča in krajevne ter občinske organizacije Rdečega križa Sevnica. Zbrali so za 14.265 kilogramov živil, 5.170 kg oblečil, obutev in odevje ter 113.985,00 SLT gotovine. Po trgovinah so postavili košare, kamor so lahko občani darovali kupljena živila. Zbrano pomoč so namenili predvsem občini Klanjec in beguncem, ki so si zatočišče našli v sevnški občini. Občinskemu odboru Rdečega križa Klanjec so lani izročili 8.170 kg raznih živil, 2.500 kg oblečil, obutev in odevje, za 28.510 SLT so nakupili pralnega praška, plenice, higienskih potrebščin, za 32.900 SLT pa ženskega perila. Prizadetim beguncem so dodelili tudi finančno pomoč, skupaj 31.655,00 SLT.

Posebna pošta

O rentabilnosti ptt prometa bi morali razmišljati tudi na občini

Pod tem naslovom je bil v Dolenjskem listu 23. januarja t.l. objavljen članek, da občinska uprava z odvečnimi delavci dostavlja svoje pošiljke naslovnikom na ožjem področju Novega mesta. Pri tem pa poudarja, da je takšen način dostave pošiljk kar za 39% cenejši, kot je pošta pošta.

Menimo, da je navedeni odstotek precej nizek, če upoštevamo dejstvo, da njihovi odvečni delavci ne dostavljajo pošiljk na celotnem ozemlju občine. Za primerjavo bi avtor omenjenega članka moral izračunati rentabilnost dostave pošiljk tudi v oddaljenih krajih, npr. v vasi Lopata, ki spada v dostavno območje Hinje, ali v vasi Javorica, ki spada v dostavno območje pošte Šentjernej itd.

V tem primeru se ne bi pohvalili s takšnim odstotkom rentabilnosti, pač pa s precej večjim odstotkom izgube. To je verjetno izračunalo tudi organizator omenjene mestne dostave, zato ga širše področje ne zanima. Toda pošta mora dostavljati vse pošiljke, ne glede na oddaljenost naslovnika in ne glede na rentabilnost.

Rentabilnost ptt enot našega PTT podjetja je zaradi neekonomskih cen večine ptt storitev največji problem poslovanja, saj dohodek kar ene tretjine ptt enot ne pokriva ustvarjenih stroškov.

Navedeni podatki so za preteklo leto. PTT promet je zaradi izgube tržišča bivše Jugoslavije močno upadel in s tem tudi dohodek. To pa pomeni, da so v bodoče še več ptt enot nerentabilnih. Kaj pomeni nerentabilnost katerekoli dejavnosti, ni potrebno posebej razlagati. Menimo, da bi morali o nerentabilnosti ptt dejavnosti razmišljati tudi vodilni delavci občine Novo mesto.

PTT PODJETJE NOVO MESTO
Vodja ptt službe TONE GABRIJEL

ZLATA POROKA — V nedeljo, 12. januarja, sta praznovala zlato poroko Nežka in Alojz Bezek iz Semiča. Prvi »da« sta si izrekla pred pol stoletja, v času, ko je bila pri nas vojna. Kljub temu, da je moralo biti takrat poročno slavlje v zatemnjeni hiši, ob kontroli italijanskih stražarjev, se ga slavnosti tudi ob zlati poroki, radi spominjajo. Obema slavljencema, ki sta čila in zdrava, želimo še veliko lepih dni.

Počitnice — kakor za koga

Šolarjem med počitnicami ne bo dolgčas — Kaj pripravlja Zveza prijateljev mladine?

NOVO MESTO — Vse tako kaže, da bodo po dolgem času spet prave zimске počitnice. Tako bo naslednji teden imel prvo besedo sneg, če ga slučajno ne bo vzela kakšna nepredvidena odjuga. Ta bi prišla prav vsem tistim staršem, ki v tej krizi ne zmorejo kupiti svojim šolarjem dragih smučih in ostale opreme. Če bi zmogli to, pa bi zmanjkalo denarja za drage smučarske tečaje, za avtobus, enolončnico in karto za vlečnico.

Da bo takšno stanje v naslednjem tednu vsaj malo omiljeno, je poskrbela tudi občinska Zveza prijateljev mladine iz Novega mesta, ki bo skupaj s Pionirsko knjižnico, Domom kulture, Garni hotelom iz Otočca in plesno delavnico Mojce Hotko pripravila počitnice za tiste, ki se bodo morali snegu odpovedati. Pionirska knjižnica bo za otroke vsak dan počitnic med 8. in 19. uro pripravila ure pravljic, poslušanje glasbe, igranje in gledanje risank. V Domu kulture bodo vsak dan ob 10. in 16. uri vrteli zanimive filme za mladino. Počitniškemu programu so se tudi letos priključili v Garni hotelu na Otočcu. V vsak dan počitnic bo v bazenu kopanje s ceneno vstopnico (70 SLT), v avli bodo vrteli video filme, pripravljajo pa tudi filmsko in kiparsko delavnico, tečaj

borilnih veščin in tek na smučeh. Te si je mogoče v hotelu tudi sposoditi. Na osnovni šoli Grm bo od 3. do 7. februarja potekala plesna delavnica Mojce Hotko. Skupina od 1. do 3. razreda se bo učila plesnih korakov od 9. do 10. ure, druga skupina, od 4. do 6. razreda, pa od 9.30. do 12. ure. Smučarsko društvo Rog pripravlja tečaj na Gačah. Informacije je mogoče dobiti v klubski pisarni na Loki ali na telefon 22-267. Zvedeli smo tudi, da bo od 3. do 7. februarja vsak dan ob 8. uri z avtobusne postaje proti Gačam odpeljal smučarski avtobus, ki se bo ustavil tudi v Straži in Dolenjskih Toplicah. Vračal se bo vsak dan ob 16. uri.

Člani Zveze prijateljev mladine pa za tiste, ki ostajajo doma, pripravljajo pravo malo zimsko olimpiado. Kar največ šolarjev se bo lahko pomerilo v ne preveč napornem zimskem triatlonu. Bolj za šalo kot zares bodo tekli na smučeh, vozili veleslalom in na koncu izvedli še terenski skok s smučmi. Za zmagovalce so pripravljene velike nagrade. Prireditve bodo v sredo ob 11. uri v Mrzli dolini za otroke krajevna skupnost Drska, naslednji dan pa bo veselo v Kosovi dolini za otroke Plave lagune.

J. P.

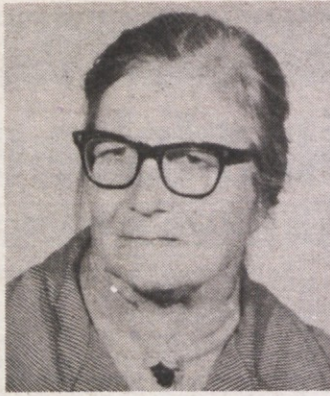
Milka Mežnaršič

Tako, kot klone mogočen hrast v viharju, je klonilo tudi težko življenje Milke Mežnaršič z Dol. Ponikev pri Trebnjem. Od nje smo se poslovlili v četrtek na pokopališču sv. Marjete na Ponikvah.

Rodila se je pred 74 leti v Šalki vasi pri Kočevju, v številni družini. Oče je bil zaposlen v rudniku Kočevje. Življenje jo je v rani mladosti poslalo v svet k različnim družinam za gospodinjo ali varuško otrok. Po očetovi upokojitvi so kupili hišo na Dol. Ponikvah pri Trebnjem, kjer so poslej živeli. Po končani vojni je Marija doživela najtežje, skoraj osem let je morala preostati v zaporih, doživela je nešteta ponižanja. Že takrat je začelo njeno zdravje pešati, odšla je na Gorenjsko, se poročila. Pred šestnajstimi leti ji je umrl mož. Bolezenske tegobe so se nadaljevale, zato je morala večkrat na operacijo, v bolnici je tudi za vedno obležala.

Vsem bo ostala v spominu kot prijazna in dobra žena.

R. M.

Olga Rodman

Lani decembra smo se na krškem pokopališču poslovlili od Olge Rodman iz Starega Grada pri Krškem. Bila je dobra mama, stara mama, vaščanka, prisrčna ženska.

Olga se je rodila pred 88. leti v Kapehah pri Dobovi. Bila je peti od sedmih otrok v družini. Že v prvem letu življenja so se preselili v Spodnjo Libno. Številna družina se je preživljala z dohodki očeta. Leta 1936 se je Olga poročila. V srečnem zakonu so se jim rodili štiri otroci. Vojna je bila do njih še posebej kruta. Leta 1941 je bila družina z dvema otrokoma preseljena v Šlezijo. Tam se je Olgi in Lovrencu rodil še en otrok. V taborišču je umrl Olgin oče, z možem in tremi otroki pa so se vrnil leta 1945. Po vojni se je družina preživljala v glavnem z dnino. Leta 1948 sta v Starem Gradu zgradila skromno hišo. Rodil se je še četrti otrok in ni bilo lahko poskrbeti za vse. Olgi pač ni bilo usojeno, da bi živela brezskrbno.

Leta 1980 je zgubila moža. Čeprav je bila v zadnjih letih pogosto sama, je z odprtimi rokami sprejemala obiske svojih otrok. Zadnje mesece je bila priklenjena na posteljo. Da je bila Olga zares priljubljena ženska, so pokazali ljudje, ko so jo na zadnjem pot pospremili v tako velikem številu.

I. K.

• *Zaupanje je največje žrtvovanje samega sebe. (Hebbel)*

• *Če ste v težavah, si preskrbite advokata. Temej boste imeli še več težav, a boste imeli advokata. (C. Marx)*

• *Če hočete dobiti posojilo, morate najprej dokazati, da ga ne potrebujete. (Murphyjev zakon)*

Za vas, ki se ne bojite Evrope 92, smo pripravili vrsto računalniških programov za sodobno poslovanje!

RAČUNALNIŠKI INŽENIRING

FINANČNO-INFORMATIVNI SISTEM (glavna knjiga, saldanti, menične in ostale obresti)

MATERIALNO POSLOVANJE (skladiščno in finančno poslovanje)

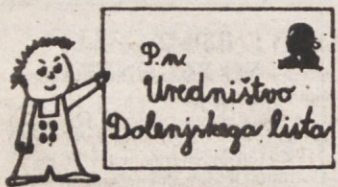
Na ta dva osnovna programa se z istimi matičnimi podatki o dobaviteljih, kupcih, klasifikaciji materiala, kontnim planom, šiframi materialov in drugimi podatki navezujejo še programi za:

OSNOVNA SREDSTVA, OSEBNE DOHODKE, EVIDENCO KREDITOV, KADROVSKO EVIDENCO, EVIDENCO IN OBRAČUN NAROČNIKOV, KALKULACIJE IN RAZPIS PROIZVODNJE, FAKTURIRANJE, MALOPRODAJNO IN VELEPRODAJNO KALKULACIJO Z OBRAČUNI DAVKOV, DROBNI INVENTAR, EVIDENČNO DOKUMENTACIJO, PODPORO DELA PRAVNIH SLUŽB.

Z našimi računalniškimi programi poslujejo že v več kot 100 podjetjih, bankah, skupnostih širom po Sloveniji. Zagotavljamo tekoče vzdrževanje in prilagajanje programov spreminjenim predpisom.

Podrobne informacije na telefon (063) 27-217 fax (063) 28-511 (Zlatko Gruber)

MOLADI DOPIŠNIK

TEKMOVALI SMO

Učenci prvega, drugega in tretjega razreda smo tekmovali v šiskariadi. Naloge smo prebrali v Cicibanu. Te so zelo zanimive in popestrijo revijo. Ker je Ciciban zelo rag, se ga je moralo več učencev odpovedati. Kar malce jezni smo, da je tako drag. Sicer pa, vrnimo se k šiskariadi. Tekmovalo je 62 učencev. Super šiskolini so postali: Petra Hočevnar, Nika Špelic in Slavi Stanislavjevič iz prvega razreda, Leon Ribič, Mitja Golob, Boštjan Sitar, Matej Haložan iz drugega razreda in iz tretjega Andrej Jamšek, Ines Zgonc in Lojzi Bastardi. Vsem super šiskolinom čestitamo.

Dopisni krožek nižje stopnje OŠ Krmelj

SREČANJE Z UMETNICO

Člani literarno-novinarskega krožka smo v četrtek, 16. januarja, obiskali razstavo akademske slikarke Marije Lucije Stupica v avli poslovne stavbe SDK v Novem mestu. Vrhunsko je ilustrirala svetovno znano Bürgerjevo balado Lenora v Prešernovi prepisnici. Slikarka je Lenoro prebudila v novo življenje.

Pogovarjali smo se z njo o njenem delu. Povedala je, da se je odločila za ilustriranje Lenore, ker jo privlačijo ljudski motivi. Lenoro je ustvarjala celo leto. Zaupala mi je, da sedaj ilustrira delo Oskarja Wilda Srečni princ. Obiskovalci smo bili nad njenimi deli navdušeni, saj je bila to izjemna priložnost za srečanje s svetovno znano ilustratorko.

(JANEZ MAJSTER, 7.d) Osnovna šola Šmihel

NASTOPALI SO UČENCI GLASBENE ŠOLE

Na našo šolo so prišli nastopat učenci Glasbene šole Trebnje. Bilo jih je prijetno poslušati. Učenci so igrali na klavir, prečno flavto, blokflavto, harmoniko, kitaro, trobento in druge instrumente. Še posebej so nam bili všeč učenci s harmoniko. Profesorica Tatjana Mihelčič je vsakega, ki je igral, predstavila in povedala, kateri razred glasbene šole obiskuje. Želim si, da bi še kdaj prišli.

BREDA DRAGAN 6. r. nov. krožek OŠ Šentupert

PRIČAKOVANJA V SAMOSTOJNI SLOVENIJI

• V samostojni Sloveniji pričakujem, da bi bil mir, da bi imeli vsi ljudje službe in da bi spoštovali drug drugega.

JANEZ

• Zelo sem vesela, ker nas ne bo nihče več izkoriščal. Mislim, da bo sedaj več denarja kot prej in da bodo cene nižje.

MILANKA

• Zdaj, ko je Slovenija samostojna, pričakujem predvsem mir ter urejeno in pravično državo. Upam, da ne bom nikoli več videl tujih vojakov v Sloveniji.

GORAŽD

• Samostojnost mi pomeni, da smo sami na svojem in da smo enaki drugim naprednim državam.

TOMAŽ

Zbrala TJAŠA PENE Nov. krožek — Vrabčki OŠ Artiče

AKCIJA JE USPELA

Naša šola je sprožila akcijo za pomoč družini Vrisk, ki se je v mesecu oktobru povečala kar za tri člane oz. za tri brhka dekleta. Čeprav akcija še ni zaključena, smo v petek priredili v šoli srečanje vseh darovalcev z deklicami in njihovimi starši.

Do sedaj se je vključilo v akcijo okrog trideset podjetij in društev. Zbrali so že 300.000 SLT. Kdor ni mogel pomagati z denarjem, je ponudil gradbeni material, hrano, plenice. Člani novinarskega krožka smo zbrali nekaj prikupnih igrac, ki smo jih sami preraski. Zelo zanimivo bo, ko bodo prikorkale same v šolo, čeprav se nekatere tovaršice že bojijo, kako jih bodo ločile. Sedaj jih mamica loči po copaticih in dudicah, po čem jih bodo pa kasneje?

DARJA CERJAK 7. r., nov. krožek OŠ Artiče

SPOMNILI SO SE BOLNIH IN OSAMLJENIH

Rezka Majer nam piše, da je društvo invalidov Trebnje v zadnjem času obiskalo več težje bolnih in socialno ogroženih članov. Obnem se člani društva zahvaljujejo vsem darovalcem: Gredi Mirna, PD Dob, Mirna, Unitech Trebnje, Krajevni skupnosti Trebnje, Akropolu Trebnje, Donitu Vel. Loka. Obiskali so tudi Jožefo Novak iz Studenca 1, ki je po obisku zapisala naslednje vrstice: »Hvala za obisk in darilo. Bila sem zelo presenečena in vesela, saj sem zelo osamljena.«

DOM-les d.o.o.

PRODAJNO SKLADIŠČNI CENTER
BTC-JAVNA SKLADIŠČA
Novo mesto

Delovni čas: od 7. do 17. ure
sobota: od 8. do 12. ure
Tel. (068) 28-078
Fax: (068) 22-338

vam v sodelovanju s KLI Logatec nudi program stavbnega pohištva:

- finalizirana vezana in enojna okna ter balkonska vrata
- površinsko finalizirana enojna okna in balkonska vrata iz merantija-eksotičnega lesa
- vhodna in panoramska vrata
- polkna s fiksnimi ali gibljivimi lamelami
- polkna s fiksnimi lamelami iz merantija
- omarice z roletami
- žaluzije
- netipsko stavbno pohištvo standardnih profilov (stavbno pohištvo po naročilu)
- notranje okenske police
- vgraditev naših izdelkov v objekte

Nudimo vam tudi program notranjih in garažnih vrat proizvajalcev LIP Bled in LIKO Vrhnika.

Za program KLI Logatec vam nudimo 20% popust, za program LIKO Vrhnika pa 15% popust.

Nudimo tudi celotno ponudbo lesnega materiala.

IZKORISTITE UGODNO PRILUŽNOST IN NAS OBIŠČITE V PRODAJNO SKLADIŠČNEM CENTRU BTC-Javna skladišča Novo mesto.

VOZILA IN KMETIJSKA MEHANIKA ZA PRODAJO OZIROMA NAKUP

DNE 27. januarja 1992.

PRODAJA:

Zap. št.	Tip vozila - artikla	Letnik	KM	Cena DEM	Opombe
1.	LADA RIVA 1500	89	33000	6500	Zelo lep
2.	DAK DIANA KOMBI	83	57000	1500	Novo ličan
3.	Z 101 POLLY	87	57000	2700	Lepo ohranjen
4.	OLT SIT (R. VISA)	Nov	3000	6500	Registriran 3 mes.
5.	FORD ESCORT	76	90000	1000	Dobro vzdrževan
6.	MAN KIPER 19230	72	270000		Po dogovoru vozen, drugi stroj
7.	TAM 170T 14	84	290000	4500	Lepo ohranjen
7a.	MAN 520 ŠPEDITER	64	160000	4000	Po gener. novi rez. deli
8.	VOLVO 343 GDL	78	150000	4500	Prvi lastnik
9.	CITROEN GS 1200	80	115000	2000	Lepo ohranjen
10.	R4 GTL (SERVISNI)	89		4600	Prvi lastnik
11.	YUGO KORAL 45	89	18000	4500	Lepo ohranjen
12.	YUGO AMERIKA 45	87	57000	4500	Lepo ohranjen
13.	TRAKTOR IMT 539	90	170. d.ur	7700	
14.	TRAKTOR ZETOR 67-11	77		5000	ali menja za Ursus 35 oz. Ferguson 35
15.	KOSILNICO BCS	86		3500	
16.	R-21	89			Menja za R-5 (88 let.) do 8500 DEM GOLF D (87 let.) do 10000 DEM
17.	OLT SIT (ROM. VISA)	Nov	5000	6400	Reg. do 9-92
18.	GOLF D	79	10000		Po gen. do 4000
19.	TRAKTOR IMT 560	400			
	dvoj. vl.	del. ur		17000	ali 800000 SLT
20.	CITROEN KM	VI-90	42000	35000	Prvi lastnik
21.	PRIKOLICA 5 TON			1000	
22.	OLT SIT (ROM VISA)	3 mes.	6300		Modre barve
23.	TRAKTOR SAME 35	8 mes.	16000		
24.	YUGO 45 AX	88	47000	4000	Moder-ohranjen
25.	YUGO 45	89	50000	4500	Res. do 7-92
26.	TAM 110 KIPER	76	80000	2500	Po gener.
27.	OBIRALEC koruze SIP	78			Po dog.
28.	TRAKTOR STEIR 18-24				
29.	TRAKTOR SAME 35 4WD	90			Po dog.
30.	YUGO FLORIDA	89	19000	14-15000	Rdeč
31.	MOT. ŽAGA TOMOS HUSQ. 650	85		15000 SLT	
32.	TROSILEC GNOJA-SIP	89		2000	Pokonc. valji
33.	NAKLADALKA	11 let		3500	

KUPUJE

1. TRAKTOR TV 30 ALI 32, rabljen
2. CISTERNA «CREINA» rabljeno, velikost od 2000 litrov
3. CITROEN VISA CLUB—2 600 M, po dogov.
4. STETER 18-24 1 CILINDER S KARD. JERM. IN KROŽNO ŽAGO ZA RAZREZ DRV
5. 10 AVTOMOBILOV, STARIH DO 5 LET, IZ PROGRAMA ZASTAVA (FLORIDA, Z-101, Z 128, YUGO VSI TIPI)
6. TROSILEC GNOJA, velikost do 3 tone
7. TRAKTOR «TV» 19 PRODAJ ALI MENJAM, star 10 let
10. CISTERNA «CREINA», RABLJENA, VELIKOST 1700L
11. TV 19 PRODAJ ALI MENJAM
12. FERGUSON, SAME ALI UNIERAL DO 39 KM
13. TV 21 MENJA ZA TV 32
14. YUGO 55, DO 3 LETA

INFORMACIJE: TEL. (068) 44-968 VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA OD 9.00 DO 12.00 IN OD 13.00 DO 15.30.

PRIPOROČAMO SE TUDI NA SEJMU AVTOMOBILOV IN KMETIJSKE MEHANIKE VSAKO SOBOTO IN NEDELJO OD 8. URE DALJE PRI MOTELU »KOLINSKA« V TREBNJEM. ZA ZAVAROVANJE VAŠEGA VOZILA IN IMETJA PA POSKRBI ZAVAROVALNICA »TILIA« IZ NOVEGA MESTA. ZA SOLIDNO GOSTINSKO PONUDBO PA MOTEL »KOLINSKA«.

»POSREDNIK« SENTLOVRENC d.o.o.

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 30. I.

SLOVENIJA 1

8.35 — 0.50 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI PROGRAM
9.00 PALČKI NIMAJO POJMA, 1. del
9.00 ZLATI DEŽ, 4. del danske serije
11.00 ZAUPNO POROČILO O STRIPU, amer. dok. film
12.25 VIDEO STRANI
13.30 DNEVNIK 1
13.40 NAPOVEDNIK
14.20 ŠPORTNA SREDA, ponovitev
16.20 EP VIDEO STRANI
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE
16.30 POROČILA
16.35 SLOVENSKA KRONIKA
16.45 PROGRAM ZA OTROKE
SUPER BABICA, angl. naniz., 3/13
ŽIV ŽAV
18.05 ŽE VESTE?, svetovalno izobraževalna oddaja
18.40 RISANKA
18.50 NAPOVEDNIK
19.00 ŽARIŠČE
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 RAZREDNIK, amer. naniz., 10/22
20.30 MAJA VAM PREDSTAVLJA
21.30 TEDNIK
22.20 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.45 POSLOVNA BORZA
22.55 NAPOVEDNIK
23.00 SOVA
TRENERKA MOŠKE EKIPE, angl. nadalj., 2/6
NE ZA PENI VEČ, NE ZA PENI MANJ, angl. nadalj., 4/4
0.40 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

15.40 Video strani — 15.50 Sova (ponovitev) — 17.40 Euroritem (32. oddaja) — 18.00 Regionalni programi - Koper — 19.00 Video lestvica — 19.25 Napovednik — 19.30 Dnevnik RAI — 20.05 Gospodarska oddaja — 20.35 Umetniški večer: Utrinki o televiziji; Iz arhiva televizije (dok. film) — 22.35 Yutel

PETEK, 31. I.

SLOVENIJA 1

8.35 — 1.10 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI PROGRAM
PALČKI NIMAJO POJMA, 2. del
9.00 ZLATI DEŽ, danska serija
13.10 EURORITEM, ponovitev 32. oddaja
13.30 DNEVNIK 1
13.40 NAPOVEDNIK
13.50 GOSPODARSKA ODDAJA
14.20 UMETNIŠKI VEČER, ponovitev
16.20 EP VIDEO STRANI
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE
16.30 POROČILA
16.35 SLOVENSKA KRONIKA
16.45 PROGRAM ZA OTROKE
TOK TOK, kontaktna oddaja
18.40 RISANKA
18.50 NAPOVEDNIK
19.00 FORUM
19.15 NOVOSTI ZALOŽB
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 KARKOLI DRUGEGA BI BILO POHLEPNO, angl. nadalj., 3/6
21.00 OČI KRITIKE
21.50 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.15 NAPOVEDNIK
22.20 SOVA:
PRI HUXTABLOVIH, 27. epizoda amer. naniz.
TRENERKA MOŠKE EKIPE, angl. nadalj., 3/6
SNEŽNI METEŽ, kanadski film
1.00 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

15.50 Video strani — 16.00 Sova (ponovitev) — 17.40 Euroritem (ponovitev 32. oddaja) — 18.00 Regionalni programi - Maribor — 19.00 Klasika — 19.25 Napovednik — 19.30 Dnevnik ZDF — 20.05 Alternativni program: Studio City — 21.35 Gore in ljudje — 22.35 19. mednarodno tekmovanje plesalcev — 23.45 Yutel

SOBOTA, 1. II.

SLOVENIJA 1

8.35 — 1.55 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 IZBOR
9.00 RADOVEDNI TAČEK
8.10 ZLATI PRAH
9.15 KLUB KLOBUK
11.10 MAJA VAM PREDSTAVLJA, ponovitev
12.10 TEDNIK
13.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
14.15 VIDEO STRANI
14.25 NAPOVEDNIK
14.30 TOK TOK, ponovitev
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE
16.30 DNEVNIK 1
16.40 KLOFUTA, franc. film
18.20 SONCE V ŽEPU, oddaja za otroke
18.40 RISANKA
18.50 NAPOVEDNIK
19.00 UTRIP
19.15 ŽREBANJE 3 X 3
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 ONA + ON
21.10 DELO NA ČRNO, amer. naniz., 1/10
21.55 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.25 NAPOVEDNIK
23.00 SOVA:
MURPHY BROWN, 9. epizoda amer. naniz.
TRENERKA MOŠKE EKIPE, angl. nadalj., 4/6
MORILSKA EKIPA, angl. film
LJUDJE POČNEJO VSE MOGOČE, amer. varijetski program
1.45 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

12.40 Video strani — 12.50 Svet. pokal v alpskem smučanju: smuk (ž) — 16.20 Sova (ponovitev) — 17.40 Da ne bi bolelo — 18.00 Angleščina v poslovnih stikih — 18.10 Garfield in prijatelji — 18.35 Domači ansambli: Ansambel Jožeta Burnika — 19.00 Jazz in blues — 19.25 Napovednik — 19.30 Dnevnik BG — 20.05 Filmske uspešnice: Gremlini (amer. film) — 21.45 Alternativni program: Knjiga - akcent — 23.15 Yutel

NEDELJA, 2. II.

SLOVENIJA 1

8.15 — 13.05 in 13.25 — 24.00 TELETEKST
8.30 VIDEO STRANI
8.40 PROGRAM ZA OTROKE, ponovitev:
ŽIV ŽAV
SUPER BABICA, angl. naniz., 3/13
9.50 PEVSKO SREČANJE, 1. oddaja
10.25 KOMU GORI POD NOGAMI, ponovitev

Monopolno obnašanje RTV Slovenije

Zaračunavanje stroškov obratovanja oddajnikov

RIBNICA — Pretvornik v Otrneku, ki so ga v ribniški občini zgradili z lastnimi sredstvi in je bil kasneje prenesen v last RTV Slovenije — Oddajniki in zveze, je bil postavljen za prenos programa TV Koper — Capodistria. Ker je bil v julijski vojni uničen oddajnik na OC Nanos, v Ribnici tega programa že dalj časa ne morejo več spremljati. Zato se je krajevna skupnost Ribnica obrnila na Ministrstvo za promet in zveze in RTV Slovenijo — Oddajniki in zveze v zahtevo, da se jim omogoči sprejem kanala A. Ministrstvo je zahtevo ugodilo, zapletlo pa se je pri odobritvi RTV Slovenije. Ta se sicer strinja, vendar pod pogoji, ki za krajevno skupnost Ribnica niso sprejemljivi. Enkratni strošek za proglasitev pretvornika v višini 60.000 tolarjev je za Ribnico sprejemljiv. Sporna pa je zahteva RTV Slovenije — Oddajniki in zveze, da krajevna skupnost krije tudi letos stroške obratovanja in vzdrževanja oddajnih naprav. Ker je program kanala A konkurenčen programom RTV Slovenije, Oddajniki in zveze zahtevajo za »dovoljenje«, da se lahko predvaja preko pretvornika, ki ga je krajevna skupnost Ribnica zgradila z lastnimi sredstvi, letno 11.500 DEM, ki naj se plačujejo mesečno v tolarški protivrednosti po borznem tečaju.

Ali bosta krajevni skupnosti Ribnica in Dolenja vas lahko spremljali program kanala A, je odvisno od dogovora, ki ga bodo predstavniki ribniške občine že v kratkem skušali doseči z RTV Slovenijo — Oddajniki in zveze. Glede na njihovo monopolno obnašanje pa so možnosti majhne.

M. L.-S.

11.25 OBZORJA DUHA
12.00 GARFIELD IN PRIJATELJI, ponovitev
12.30 DOMAČI ANSAMBLI, ponovitev
13.40 PLYVA LAGUNA, amer. film
15.25 NAPOVEDNIK
15.30 EDUARD IN NJEGOVE HČERE, franc. nadalj., 3/6
16.20 EP VIDEO STRANI
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE
16.30 DNEVNIK 1
16.40 MRS. DELAFIELD WANTS TO MARRY, amer. film
18.25 RISANKA
18.35 TV MERNIK
18.50 NAPOVEDNIK
19.00 ZRCALO TEDNA
19.15 SLOVENSKE LOTO
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 ZDRAVO
21.05 EPP
21.10 DRŽAVNO NADZORSTVO, poljudnoznan. serija, 4/6
22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.25 NAPOVEDNIK
22.30 SOVA:
KO SE VNAME STAR PANJ, angl. humor. naniz., 3/13
TRENERKA MOŠKE EKIPE, angl. nadalj., 5/6
23.50 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: slalom (ž), 1. tek 9.25, 2. tek 12.10
9.15 Video strani — 16.45 Sova (ponovitev) — 18.05 Svet. pokal v akrobatskem smučanju (posnetek) — 18.55 Hallo, Albertville! — 19.25 Napovednik — 19.30 Dnevnik HTV — 20.05 Potovanja (angl. poljudnoznan. serija, 1/9) — 20.55 A. Hieng: Nori malar (TV drama) — 22.05 Retrospektiva slovenske opere: V. Parma: Zlatorog — 23.25 Yutel

PONEDELJEK, 3. II.

SLOVENIJA 1

8.35 — 13.40 in 14.50 — 0.35 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI PROGRAM
12.40 KARKOLI DRUGEGA BI BILO POHLEPNO, angl. nadalj., 1/6
13.30 VIDEO STRANI
15.05 VIDEO STRANI
15.15 GORE IN LJUDJE, ponovitev
16.16 NAPOVEDNIK
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE

16.30 DNEVNIK 1
16.40 SLOVENSKA KRONIKA
16.50 PROGRAM ZA OTROKE
17.40 OBZORJA DUHA, ponovitev
18.15 BOJ ZA OBSTANEK
18.40 RISANKA
18.50 NAPOVEDNIK
18.55 DOBRO JE VEDETI
19.00 ŽARIŠČE
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 DA, PREDSEDNIK, angl. naniz., 8/9
20.40 MADE IN SLOVENIJA
21.25 Ž. Petan: MAŠČEVANJE JE GRENKO, TV zgodba
22.15 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.40 NAPOVEDNIK
22.45 SOVA:

SLOVENIJA 2

15.45 Video strani — 15.55 Oči kritike (ponovitev) — 16.50 Sova (ponovitev) — 18.10 Euroritem — 18.30 Sportni dogodki (ponovitev) — 19.00 Videošpon — 19.25 Napovednik — 19.30 Dnevnik KP — 20.05 Po sledih napredka — 21.05 Druga godba — 21.30 Mostovi — 22.00 Sedma steza — 22.20 Ciklus filmov A. Hitchcocka: Kliči M za umor — 0.05 Yutel

TOREK, 4. II.

SLOVENIJA 1

8.35 — 13.40 in 13.50 — 1.25 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI PROGRAM
12.30 EURORITEM, ponovitev
12.50 SEDMA STEZA, ponovitev
13.10 DA NE BI BOLELO, ponovitev
13.25 ANGLEŠČINA V POSLOVNIH STIKIH, ponovitev
13.55 NAPOVEDNIK
14.05 KLIČI M ZA UMOR, ponovitev amer. filma
15.50 MOSTOVI, ponovitev
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE
16.30 DNEVNIK 1
16.40 SLOVENSKA KRONIKA
16.50 PROGRAM ZA OTROKE
18.05 SVET POROČA
18.45 RISANKA
18.50 NAPOVEDNIK
19.00 ŽARIŠČE
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 LOUISIANA, amer. nadalj., 5/6
21.00 NOVOSTI ZALOŽB
21.10 OSMI DAN
22.05 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT

22.30 POSLOVNA BORZA
22.40 SVET FOTOGRAFIJE, dok. oddaja, 2/2
23.10 NAPOVEDNIK
23.15 SOVA:

SLOVENIJA 2

16.05 Video strani — 16.20 Sova (ponovitev) — 18.00 Regionalni programi - Koper — 19.00 Orion — 19.25 Napovednik — 19.30 Dnevnik SA — 20.05 Nixon (angl. dokumentarna serija, 1/3) — 20.55 Omizje — 22.25 Alternativni program: Under 25 — 23.25 Yutel

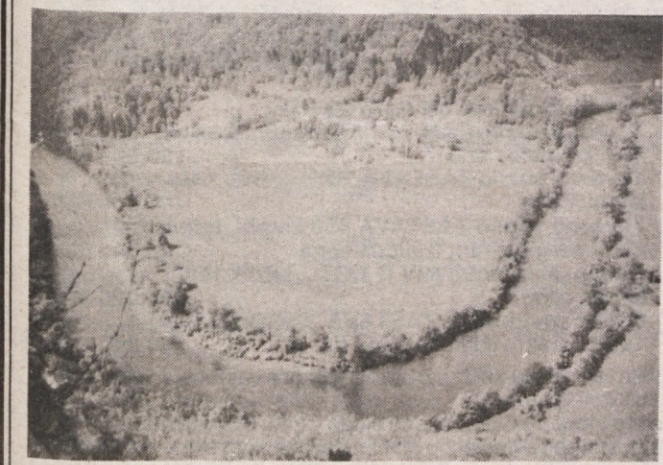
SREDA, 5. II.

SLOVENIJA 1

8.35 — 13.35 in 14.00 — 0.55 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 ZIMSKI POČITNIŠKI PROGRAM
12.35 LOUISIANA, amer. nadalj., 5/6
13.25 VIDEO STRANI
14.25 NAPOVEDNIK
14.30 ZGODBE IZ ŠKOLJKE, ponovitev
15.30 POTOVANJA, angl. poljudnoznanstvena serija, 1/9
16.25 POSLOVNE INFORMACIJE
16.30 DNEVNIK 1
16.40 SLOVENSKA KRONIKA
16.50 PROGRAM ZA OTROKE
KLUB KLOBUK
18.40 RISANKA
18.50 NAPOVEDNIK
19.00 ŽARIŠČE
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 FILM TEDNA
NEVIHTNO POLETJE, franc. film
21.40 MALI KONCERT: LJUBLJANSKI OKTET
22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.25 NAPOVEDNIK
22.30 SOVA:

SLOVENIJA 2

Opomba: V športni sredi: košarka Smelt Olimpija:Ortez, 20.05
15.15 Video strani — 15.35 Osmi dan (ponovitev) — 16.20 Sova (ponovitev) — 17.40 Euroritem (ponovitev 33. oddaja) — 18.00 Regionalni programi - Maribor — 19.00 Psiho — 19.25 Napovednik — 19.30 Dnevnik ORF — 20.00 Športna sredi — 21.50 Komorna glasba skozi stoljetja: Klasika (ponovitev 4. oddaja) — 22.30 Yutel

Celotna dolina Kolpe sodi v najpomembnejšo naravno dediščino, ki jo je treba še posebej varovati. Na sliki: meander Kolpe pod Dečino steno pri Starem trgu.

Varovanje naše istovetnosti

Inventar najpomembnejše naravne dediščine — Vsestransko koristno in uporabno gradivo

NOVO MESTO — Kozolec nas polju, na drugi strani poti košata lipa in v njeni sencji bela kapelica, v ozadju pa mehki obrisi dolenskih gričev. Povsem vsakdanji prizor, nič posebnega, kajne? Očitno preveč vsakdanji, da bi se zavedali njegove neprecenljive vrednosti. Kaj takega je namreč moč videti samo pri nas, nikjer drugje na širnem svetu ni nič podobnega. To smo ustvarili Slovenci in to je ustvarilo nas, s tem se lahko poistovetimo. To je, kot se bolj učeno reče, naša identiteta. Naša naravna dediščina, ki jo premalo cenimo in varujemo.

V petek, 24. januarja, so v novomeški študijski knjižnici predstavili Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije, njegov drugi del, ki zajema osrednjo Slovenijo in s tem tudi območje, ki ga pokriva novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, se pravi občine Novo mesto, Trebnje, Črnomelj, Metlika in Brežice. Obsežno publikacijo je izdal Zavod Republike Slovenije za varstvo naravne in kulturne dediščine ob tvornem sodelovanju regionalnih zavodov. Med okoli 2400 evidenciranih lokalitetami naravne dediščine v Sloveniji je okoli 800 takšnih, ki jih po naravovarstvenih merilih vrednotijo kot najpomembnejše slovenske znamenitosti in zasluzijo za ohranitev večjo skrb. V drugem delu Inventarja je opisanih

280 takih objektov oziroma območij, od tega jih je 60 z območja, ki ga pokriva novomeški Zavod, se pravi z Dolenjske, Bele krajine in breziške občine. Opis objekta, ki sodi v najpomembnejšo naravno dediščino, vsebuje vse potrebne podatke, vsem opisom so dodane mednarodne varstvene skupine, dodane so fotografije, stare upodobitve, katastrski izseki ali skice, lega je prikazana na pregledni karti.

Prvi tak inventar slovenske naravne dediščine je pravzaprav Valvasorjeva Slava vojvodine Kranjske, ki je aktualen še po 300 letih od izida. Danes pa je tak inventar še posebej pomemben, saj je človekov vpliv na okolje in s tem tudi na naravno dediščino vse večji in pogubnejši, zato je njeno varovanje in skrb za ohranitev toliko potrebnejša. V prvi vrsti je inventar strokovno gradivo, ki ga naj bi načrtovalci, upravni organi občin in Republike Slovenije upoštevali pri vseh posegih v prostor, v tem smislu je zelo koristen tudi za inšpekcijske službe. Zaradi bogatih in preverjenih podatkov, zbranih na enem mestu, ga lahko s pridom uporabljajo poklicni in ljubiteljski naravoslovci, šole, turistične in planinske organizacije, skratka, vsi, ki želijo spoznati najpomembnejšo naravno dediščino domačega kraja in domovine in prispevati k njeni ohranitvi.

A. B.

ŽE MALO POZABLJENI BIHARJEVI ČETVERČKI — V soboto bodo stari štiri mesece.

Četverčki pravo malo razkošje

Biharjevi četverčki iz Novega mesta so stari že štiri mesece — Vse se dogaja v 30 kvadratnih metrov veliki sobi — Je Revoz pozabil na obljubo?

NOVO MESTO — Že kar nekaj časa je preteklo, ko smo pisali o dolenskih četverčkih Adamu, Filipu, Samu in Tilnu zakoncev Damjane in Leona Bihar iz Germove 1 v Novem mestu. V soboto, 1. februarja, bodo stari natanko štiri mesece. Štirje korenjaki se lepo razvijajo. Če so bili po porodu zelo različni po teži in velikosti, sedaj ni več razlike. Najmanjši in zadnji rojeni Tilen je ujel prvorojenega Adama, tako da so sedaj vsi približno enako teži: od 4,5 do 5 kilogramov. Vsi imajo močne glasove in pogosto drug drugega zbujujo, najbolj srčkani pa so tedaj, ko vsi leže drekmuckajo na kavču in si podajajo ročice.

Damjana, oče Leon in Damjanina sestra Lidija so vseh 24 ur na voljo četverčkom. Še posebej veliko dela je takrat, ko se pripravljajo k joklu in jim nekaj ni prav. »Pestuješ enega, zatreseš drugega, oče vzame v naročje tretjega, na pomoč je potrebno poklicati še sestro Lidijo, ki v istem prostoru lika in zlaga goro plenice. Hvala bogu, da ne želijo, da hranimo vse naenkrat, kot da vedo, da to ne bi bilo mogoče. Večkrat se zgodi, da nahranimo četverčka, pa je prvi spet lačen. Ob vsem tem nismo nič živčni, nismo naveličani, vse želje smo dali na stran, sedaj

so prvi samo naši štirje otroci«, je povedala mama Damjana. Enakega mnenja je tudi očka Leon. Kdaj pa kdaj dobi v svoji bivši tovarni kaj dela po pogodbi, sicer pa je ves preostali čas »v službi« pri svojih ljubljenskih. Kadar ni z njimi, je na občini ali kje drugje in išče stanovanje. »Sedaj niti ne opazimo, da nas živi sedem v eni sobi s 30 kvadratnimi metri. Kaj bo potem, ko bodo otroci začeli lažiti in korakati, takrat bo prostora zmanjkalo«, razmišlja Leon in se tolaži s tem, da bo obljuba, ki so mu jo dali na občini, tudi v kratkem uresničena.

Pred meseci smo zapisali, da so četverčki lahko imenitna reklama za podjetja. Spomnimo se televizijske reklame IMV-Revoza, ko je svojo katrco prikazoval skupaj s četverčki. Katrco so Novomeščani podarili Drakserjevim četverčkom iz Trbovelj, kdaj bodo ta družinski avto dobili dolenski četverčki, lahko le ugibamo. »Pol mesta že govori, da smo dobili katrco. Vse, ki tako mislijo, lahko pomirimo, da se še vedno vozim z očetovim pejkom, o katrci pa v Revozu še razmišljajo, če jo bodo sploh dali. Menda je sploh niso nameravali dati, pa je potem posredoval novomeški župan, sedaj pa čakamo. Tudi drugi, ki so obljubljali pomoč,

so v glavnem na nas pozabili. Med njimi je tudi Krka. Od dolenskih kolektivov so pomagali le Ljubljanska banka, Dolenjski list, občina, Dolenjka, KS Center, Dolenjske lekarnice in Iskra Šentjerneje. Veliko bolj radodarna pomoč je prišla iz Gorenja in drugih slovenskih krajev. Kljub temu ne živimo skromno, nasprotno, naši otroci so pravo malo razkošje«, je odločno povedal Leon.

Biharjevimi četverčkom manjka tudi voziček za prevoz te male čitice dojenčkov. Še dobro, da vreme ni primerno za sprehode, sicer bi že sili na sonce. Zelo radi pa se vozijo v avtu. Pred dnevi so jih peljali na zdravniški pregled, saj so bili malo prehlajeni. Zdravila so jim kmalu pomagala.

Ves čas našega obiska so bili Biharjevi četverčki pridni, kot da se zavedajo, da se govori in piše o njih. Ko je človek nekaj časa pri njih, jih tudi zlahka razločuje. Mamica pa jih še bolj pozna. »Adam je rad na trebušcu, pase kravice in gleda naokoli, Filip se rad prepira in mi je najbolj simpatičen. Rad ima vlake. Samo ima rad dudko in glasbeno skrinjico, Tilen pa ima najbolj nežen glas in če bi ga radi slikali, bo držal v rokah plišastega kužka«, je dodala Damjana.

AVLIN

Podjetje IMP Elektromonter, Vojkova 58, Ljubljana, najema poslovni prostor (1 pisarna do 15 m²) z možnostjo uporabe telefona za svojega predstavnika, v središču Novega mesta. Ponudbe pošljite na naslov: IMP Elektromonter, Ljubljana, Vojkova 58.

SLOVENSKA KNJIGA d.o.o.
Litijska 38
61000 Ljubljana
tel. 061/443-915, fax. 447-305

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta delovna mesta

PREDSTAVNIK NA TERENU - SLOVENIJA

- 3 delovna mesta

Pogoji:

- V. stopnja izobrazbe - SRŠ
- delovne navade in izkušnje
- aktivno znanje slovenskega jezika
- izpit B kategorije in lasten prevoz (ni nujno)
- 2-mesečno poskusno delo

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje za zasedbo objavljenega delovnega mesta naj pisne ponudbe z opisom dosedanjih del pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: SLOVENSKA KNJIGA, Litijska 38 61000 Ljubljana, Kadrovska služba.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po zaključku prijavnega roka.

**REPUBLIKA SLOVENIJA
SKUPŠČINA OBČINE METLIKA
SEKRETARIAT**

PREDNOSTNA LISTA PROŠILCEV SOLIDARNOSTNIH STANOVANJ V OBČINI METLIKA

Z.S.	PRIIMEK IN IME PROŠILCA	NASLOV	TOČK
1	PENIČ ANICA	CBE 45	422
2	NEMANIČ SONJA	BOŽAKOVO 30	396
3	JUDNIČ MARJAN	NA TRG 1	385
4	KUDJELIČ VLADKA	CBE 45	379
5	KRIŽAN BORIS	NBK 2	377
6	PLUT MATIJA	MESTNI LOG 14	376
7	PIŠKURIČ DANIJEL	UL. 1. MAJA 5	368
8	ČURK ANA	NBK 2	366
9	NOVOSEL MIJO	CBE 5	361
10	PER JULE	MESTNI TRG 14	361
11	BADOVINAC DUŠANKA	CBE 31	361
12	CERJANEC GORDANA	CBE 16	355
13	VRBOS MARIJAN	MESTNI TRG 20	355
14	BLAŽEVIČ VUKICA	CBE 41	349
15	TORTIČ ŠKOF MARIJA	NBK 2	349
16	MARINČIČ KATICA	NA POŽEG 3	346
17	NOVOSEL JOSIP	GANGLOVA 16	346
18	BOBIČ ESMA	ULICA 1. MAJA 5	342
19	TRIVUNČEVIČ MILOSAVA	PARTIZANSKI TRG 15	336
20	BAJUK MIRA	NBK 3	326
21	PETRUŠIČ ANKICA	ŽUPANČIČEVA 2	324
22	GORŠČAK DARINKA	NA POŽEG 10	322
23	ŠKRINJAR NADA	CBE 3	320
24	BOŽIČ IVANKA	CBE 48	319
25	RIBANOVIČ HAMDIA	SEREČA VAS 5	316
26	DUKOVIČIČ DRAGICA	NBK 3	314
27	KOKALOVIČ MARKO	DRAGE 10	313
28	MAČELE PAVLINA	STARA CESTA 3	312
29	MARINČIČ LJUBICA	NBK 2	308
30	GRGIČ MARA	CBE 124	304
31	BUCIČ LUCA	CBE 1	304
32	STIČ BISERKA	CPE 124	303
33	GOVEDNIK MARIJA	UL. 1. MAJA 6	299
34	BRATINIČ DRAGUTIN	BREG REVOLUCIJE 19	292
35	MIHAJLOVIČ CVIJETIN	DRAGE 10	265
36	ŽABČIČ NENA	NBK 2	250
37	PETKOVIČ MILOSLAV	UL. 1. MAJA 2	249
38	RADULIČIČ JASENKA	CBE 73	242
39	MARKOVIČ BERNARDA	NBK 3	228
40	STARŠINIČ MIRA	ZEMELJ 15	227
41	OGAR MIRA	NBK 3	224
42	BELAVIČ ZORA	UL. 1. MAJA 6	222
43	RAMIČ SENADA	HOČEVARJEVA 2	208

POUK O PRAVNEM SREDSTVU: Zoper to prednostno listo je dovoljena pritožba na ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora Republike Slovenije, v roku 15 dni od objave v Dolenjskem listu. Pritožba se vložijo pri tujakšnjem upravnem organu ustno na zapisnik ali pisno, ali pa neposredno pošlje pritožbenemu organu in se jo kolkuje s kolekom upravne takse za 80 SLT.

Sekretar:
Končar Marjan, oec., I.r.

TKi p.o. GLOBOKO

NUDIMO VAM:

- vse vrste gradbenega materiala
- vodovodni, elektro in material za centralno kurjavo
- stavbno pohištvo
- kmetijske stroje in opremo
- umetna gnojila in škropiva

NOVOST:

- Diskontna prodaja pijač (mineralna voda, gazirane osvežilne pijače, pivo in sadni sokovi)!
- Opravljamo pa tudi uvozne in izvozne posle z R Hrvaško.

OBIŠČITE NAS IN SE PREPRIČAJTE O PONUDBI!

Intereuropa

INTEREUROPA p.o. KOPER
Filiala špedicije Ljubljana
Poslovalnica Novo mesto
68000 NOVO MESTO
Ljubljanska 27

objavlja
prosti opis del in nalog

- komercialista za poslovalnico Novo mesto

- Pogoji so naslednji:
- VI. stopnja ekonomske ali druge ustrežne smeri
  - 2-letna strokovna praksa
  - poskusno delo 75 dni

Prošnje z dokazili o šolski izobrazbi naj kandidati pošljejo na naslov: Intereuropa, Poslovalnica Novo mesto, Ljubljanska 27, 68000 NOVO MESTO, v 8 dneh po dnevu objave.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine občine Novo mesto na podlagi 70. člena Zakona o zavodih (Uradni list RS št. 12/91) razpisuje prosti delovni mesti

1. direktorja Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto
2. direktorja Doma kulture Novo mesto

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

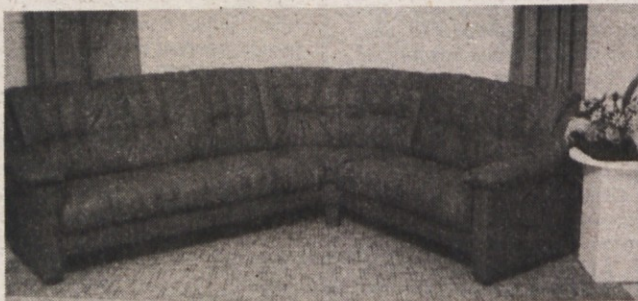
- pod 1)**
- da imajo visoko izobrazbo in najmanj 5 let delovnih izkušenj,
  - da imajo strokovne, organizacijske in vodstvene sposobnosti na področju varstva naravne in kulturne dediščine,
  - da predložijo program usmeritve in razvoja zavoda.
- pod 2)**
- da imajo visoko ali višješolsko izobrazbo družboslovne smeri,
  - da imajo najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj tri leta na podobnih delih in nalogah.

Po sklepu komisije morajo kandidati predložiti komisiji svoj program dela in optimalne organiziranosti zavoda. Direktorja bosta imenovana za štiri leta. Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev s kratkim življenjepisom naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine občine Novo mesto, Ljubljanska c. 2, z oznako: **za razpis**. Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili.

Komisija za volitve,
imenovanja in administrativne
zadeve Skupščine občine Novo mesto

Sedežna garnitura

TOM
*je prostor
za razgovor*

Cena: 46.000 SLT

Sedežna garnitura TOM je prevlečena s kakovostnim umetnim usnjem naravnega videza, oblikovana pa je tradicionalno, s pridihom prestiža in sodobnosti.

Trpežna je in enostavna za čiščenje. Je razstavljiva, enostavno in hitro jo montirate ali demontirate. Ker je obložena in tapcirana tudi na hrbtne strani, vam daje priložnost neobičajne, a učinkovite postavitve od stene v notranjosti prostora.

SUHA KRAJINA
COMMERCE
DVOR d.o.o., Dvor 53A, Tel., Fax 068/87-470

Trgovina **STP** emonka
Prešernov trg 15, Novo mesto

- vam nudi:
- sveže praženo kavo emonec
  - surovo kavo Minas
  - vrhunska buteljčna vina
  - ekspres aparate za kavo
  - mlinčke za kavo

Ob nakupu kave - skodelica kave zastonj.

Nasvidenje v emonki!
Telefon: (068) 26-071

*Pudi nakup novega avtomobila
pomeni življenjski uspeh*

Čenjene kupce obveščamo, da pri nas ponovno lahko kupijo japonske avtomobile mazdo, toyoto, suzuki pa tudi ostale modele.

Pod ugodnimi pogoji vam s takojšnjo dobavo nudimo nove osebne avtomobile znamke:

Opel Astra 1,4 i GLS	20.800 DEM + 42% dajatev,
Ford Fiesta 1,1 i CL	13.200 DEM + 42% dajatev,
Fiat Uno 1,0 i E	12.500 DEM + 42% dajatev,
Fiat Tipo 1,4 AGT i	15.200 DEM + 42% dajatev.

Vsa vozila imajo vgrajen katalizator. Nakup je možen tudi v SLT. Na račun vzamemo tudi rabljena vozila. Ob nakupu v mesecu februarju in marcu kupci prejmejo nagrado.

Se priporočamo! Trgovina z vozili in rezervnimi deli
AVTOHIT NOVO MESTO, Stranska vas 1
tel. (068) 43-502

**NOVOST IZ TOVARNE ZAVES VELANA,
LJUBLJANA, ŠMARTINSKA 52**

Pridemo na dom z vzorci za leto 92, nasveti, metrom. Izberite zaveso. Mi vam jo sešijemo in prinesemo domov po tovarniški ceni. Pričakajte pomlad v spremljenem domu! Pokličite po tel. (061) 325-282

M Kmetijska zadruga Metlika

objavlja
LICITACIJO

- za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:
1. **Tovorno vozilo TAM 75 T 5B hladilnik, letnik 1980, vozen, izklicna cena 150.000 SLT**
  2. **Tovorno vozilo ZASTAVA 7010, letnik 1986, vozen, izklicna cena 400.000 SLT**
  3. **Tovorno vozilo ZASTAVA 850 kombi, letnik 1985, vozen neregistriran, izklicna cena 8.000 SLT**
  4. **Osebn avtomobil IMV R 4 GTL, letnik 1989, vozen, izklicna cena 130.000 SLT**
  5. **Osebn avtomobil ZASTAVA YUGO 55 SKALA, letnik 1989, vozen, izklicna cena 130.000 SLT**

Udeleženci licitacije bodo morali vplačati varščino v višini 10% od izklicne cene. Kupec mora plačati kupljeno blago v roku 8 dni od dneva licitacije. Blago bo prevzel po plačilu celotne kupnine. Na kupljeno blago se obračuna prometni davek, ki ga plača kupec v kraju stalnega prebivališča. Blago je kupljeno po sistemu videno-kupljeno, kar izključuje kasnejše reklamacije. Licitacija bo v SREDO, 5. 2. 1992, s pričetkom ob 10. uri pred poslovno stavbo Mercator-Kmetijska zadruga Metlika, Cesta XV. brigade 2. Ogljed vozil bo možen eno uro pred licitacijo.

trimo

»TRIMO« Trebnje, podjetje z dolgoletno tradicijo na področju izdelovanja in montaže jeklenih konstrukcij, gradbenih plošč in raznih vrst bivalnih objektov, vas vabi, da se vključite v vodilni team.

Že nekaj let uspešno tržimo v državah Zahodne in Vzhodne Evrope, raziskujemo pa tudi ostala svetovna tržišča. Razmislite in se odločite! Delo je zanimivo in dinamično.

Po sklepu delavskega sveta razpisujemo prosto delovno mesto

DIREKTORJA PODJETJA »TRIMO«, p.o.

- Izpolnjevati morate naslednje pogoje:
- visoka izobrazba ekonomske, pravne, tehnične ali organizacijske smeri
  - 5 let delovnih izkušenj pri vodenju samostojnih organizacijskih enot
  - aktivno znanje enega svetovnega jezika

V prijavi morate navesti podatke o udeležbi, članstvu v organih v drugih podjetjih ter o deležih in delnicah, ki jih imate v drugih podjetjih.

Imenovani boste za štiri leta, z možnostjo ponovitve po uspešnem vodenju.

Prijave z dokumenti pošljite v 8 dneh na naslov: »TRIMO« Trebnje, Prijatljeva 12, 68210 Trebnje, s pripisom »za razpisno komisijo«.

Informacije lahko dobite po telefonu 068 44-125, int. 229.

NISSAN

AVTOMEHANIKA VIDRIH V OTOČCU ODSLEJ POPRAVLJA IN PRODAJA AVTOMOBILE NISSAN. AVTOMOBILI NISSAN SO ZANESLJIVI IN VARČNI, AVTOMEHANIKA VIDRIH PA ZAGOTAVLJA VSO OSKRBO VAŠEGA AVTOMOBILA, TESTIRANJE MOTORJEV S SODOBNO OPREMO BOSCH IN POPRAVILA Z ORIGINALNIMI REZERVNIMI DELI.

AVTOMEHANIKA VIDRIH OTOČEC
Tel. (068) 85-180

BIRING

servis — trgovina

Jedinščica 27, NOVO MESTO, tel. fax: 068/26-004

SERVIS fotokopirnih strojev **Canon, Ricoh, Nashua**
PRODAJA naj sodobnejših fotokopirnih strojev CANON, potrošnega materiala, telefaks in ostale biro opreme. Nudimo vam tudi kvaliteten papir za fotokopiranje.

Pokličite nas in se prepričajte v kvaliteto naših storitev in konkurenčnih cen.

BIRING

Izvršni svet Skupščine občine Metlika razpisuje JAVNI NATEČAJ

za izdelavo »Idejne rešitve celostne ureditve starega mestnega jedra v Metliki« (v nadaljnjem besedilu: naloga).
Naloga naj vsebuje idejno rešitev ohranitve starega mestnega jedra z obzidjem, celostno ureditev zunanosti hiš na ulicah in trgih ter prometno ureditev (popolna zapora, delna zapora ali obstoječa rešitev).
Upošteva naj oživitve starega mestnega jedra, obnovo in ohranitev kulturnozgodovinskih značilnosti starih hiš in trgov ter uporabnost trgov.
Naloge naj kandidati vložijo pod šifro. V posebej zapečateni ovojnici, na kateri je označena šifra, morajo biti podatki o avtorju: ime in priimek ter naslov. Ovojnico je potrebno dostaviti skupaj z nalogo.
Za izbrane naloge bodo podeljene tri nagrade v protivrednosti:
1. nagrada — 1.000 DEM
2. nagrada — 600 DEM
3. nagrada — 400 DEM
Izbrana in nagrajena je lahko tudi samo ena naloga.
Nagrajene naloge bodo služile za izdelavo projektne naloge celostne ureditve starega mestnega jedra.
Rok za dostavo nalog je 60 dni po objavi natečaja.
Naloge pošljite na naslov:
Skupščina občine Metlika, Komisija za ureditev celostne podobe trgov in mestnega jedra, Metlika, Mestni trg 24.
Udeleženci bodo o izbiri nalog obveščeni preko sredstev javnega obveščanja v roku 15 dni po odločitvi.
SKUPŠČINA OBČINE METLIKA
IZVRŠNI SVET

DARJA d.o.o. KRŠKO

Razpisuje dela in naloge za trgovino z mešanim blagom v Novem mestu:

4 trgovce

Kandidati morajo imeti strokovno izobrazbo trgovske ali njeje primerne smeri, z dvema letoma ustrezne prakse.
Prijava sprejemamo 8 dni po objavi na naslov:
DARJA d.o.o. KRŠKO, CKŽ 53
68270 Krško

»KOVINAR« Novo mesto
Ljubljanska 28
68000 NOVO MESTO

k sodelovanju vabimo odločnega in dinamičnega človeka za

— VODENJE TRGOVINE

Od kandidata pričakujemo, da ima
— IV. ali V. stopnjo strokovne izobrazbe
— delovne izkušnje na podobnih delih
— da je kreativen in samostojen pri delu

Če se vam zdi naše vabilo zanimivo, pošljite pisne prijave v 8 dneh po objavi na naš naslov.

VI NAM — MI VAM

S posebno rubriko VI NAM — MI VAM vam prihajamo naproti z oglasnim prostorom, ki bo ustrezal tako vaši dejavnosti in finančnim sredstvom kot potrošnikom, katerim so namenjene vaše ponudbe in storitve.
V oglasnem prostoru v tej rubriki lahko ponudite svoje storitve številnim Dolenjcem in tudi drugim, ki morda čakajo prav na vas. Za lažjo predstavitev smo za začetek pripravili našo ponudbo in za tak oglas, kot ga vidite, bi bilo treba odšteti 3.000 SLT. Če bi želeli več prostora, bi za vsak nadaljnji trikolonski cm odšteli še 1.000 SLT.
Mi vam ponujamo rešitve, na vas je, da jih uresničite.

DOLENJSKI LIST

Novo mesto, Glavni trg 24
Telefon: (068) 23-606, 24-200, 23-610
Telefax: (068) 24-898
— Izdajanje časopisov
— Objavljanje in posredovanje oglasov
— Računovodske storitve
— Fotografske storitve

3 cm

Objavo oglasov v rubriki VI NAM — MI VAM lahko naročite po tel. (068) 23-610 ali po telefaksu: (068) 24-898

kinološko društvo novo mesto

Kinološko društvo obvešča vse kinologe in kinofile, da se bo kmalu začel tečaj za izpite za vodnike s psi. Organizirali bomo tudi telesno ocenjevanje psov, kjer bodo imeli naši člani popust. Kinološko društvo bo imelo tudi sestanek za vse doseganje in nove člane v gostilni »Drenik«, Bršljin 29, v petek, 31. januarja, ob 18. uri. Vljudno vabljeni vsi ljubitelji psov in vsi, ki vas zanima delo v društvu!

Izvršni svet SO Brežice objavlja na podlagi sklepa seje Izvršnega sveta, z dne 17. 1. 1992

RAZPIS

za oddajo v najem poslovnih prostorov

- 1) v stavbi Artiče 48 — cca 60 m² (prostor bivšega krajevnega urada)
- 2) v stavbi Velika Dolina 9 — cca 50 m² (prostor bivšega krajevnega urada)

Pogoji razpisa so:

- obnova stavbe oz. poslovnega prostora v lastni režiji z možnostjo oprostitve plačevanja najemnine do višine vložka v obnovo,
- namen je poslovna dejavnost, ki ima prednost pred stanovanjsko.

Pisne prijave pošljite v roku 7 dni po objavi Sekretariatu Izvršnega sveta SO Brežice, Cesta prvih borcev 18, v zaprtih kuvertah z označbo »NE ODPIRAJ — ZA NAJEM«.

IZVRŠNI SVET
SO BREŽICE

DOLENJSKI LIST

- oglase
- razpise
- licitacije

sprejemamo tudi po telefaksu
068/24-898

ZAHVALA

V 59. letu starosti nas je po kratki in zahrbtni bolezni zapustila nadvske skrbna žena, mami, stara mami, sestra in teta

ZOFI LAVRIČ

iz Starih Žag 16, Dolenjske Toplice

Iskrena hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje in tolažilne besede ter jo spremljali na njeni zadnji poti.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ni bilo časa reči zbogom,
tudi roke nisi nam podala,
smrt te vzela je prerano,
v srcih naših vedno boš ostala.

V 46. letu starosti nas je nenadoma zapustila naša draga in dobra žena, mamica, stara mama, hčerka, sestra in teta

IVANKA PERKO

roj. Kavšek
iz Starega trga ob Kolpi

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, ji darovali vence in cvetje in jo v tako velikem številu pospremili k preranemu počitku. Posebna zahvala sosedom za pomoč, tovarni Komet Metlika, podružnici Stari trg ob Kolpi, družini Ferlež, gospodoma Jožetu in Janku za lepo opravljen obred ter govornici za poslovilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: mož Milan, sin Tomaž, hčerka Ivanka, mama Ivanka ter ostali

ZAHVALA

Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v srcih naših vedno boš ostal.
Utihnil je tvoj glas,
obstalo je tvoje srce,
ostali so le sledovi pridnih rok
in spoznanje, da tebe, dragi tata,
več med nami ni.

V 71. letu starosti nas je nepričakovano in mnogo prezgodaj zapustil dragi mož in naš tata

PERO MALIČ

iz Črnomlja

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in dobrim sosedom za nesebično pomoč, darovano cvetje ter izrečeno sožalje. Posebno se zahvaljujemo dr. Tomčevi za požrtvovalno pomoč in pomoč dr. Bostiča. Zahvaljujemo se tudi vsem govornikom za ganljive besede, Obrtni zbornici Črnomelj, ZB Črnomelj, Društvu upokojencev Črnomelj, GG Črnomelj, OOS Kovinar Črnomelj, godbi na pihala Črnomelj ter pevskemu zboru za izpete pesmi. Še enkrat hvala vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoca žena Marija, sin Peter z družino in hči Mirjana

stanovanja**ženitne ponudbe**

ENOSOBNO STANOVANJE (40 m²) na Drski v Novem mestu oddam. ☎ 28-209. 424
DVOSOBNO STANOVANJE v Kočevju ugodno prodam. ☎ (061)852-030. 468
ENOSOBNO STANOVANJE (32 m²) v Novem mestu prodam. ☎ 27-748. 469
MIRNEMU DEKLETU oddam sobo s souporabo kopalnice, centralno ogrevano, blizu avtobusne postaje v Novem mestu. ☎ 21-636, po 16. uri. 470
UGODNO prodam 72 m² veliko stanovanje v Črnomlju. ☎ (061)344-214. 474

FANT, star 26 let, doma s hribovite kmetije in iz številne družine, želi spoznati deklo ali mamico za skupno življenje. Če si ostala sama ali pa potrebuješ ob sebi skrbnega možkega in ljubitelja otrok, se mi javi pod šifro: »PRIDEM K TEBI – SLOVENEK«. 393

KMEČKI FANT, star 30 let, z novo hišo, želi spoznati deklo od 25 do 30 let. Ponudbe pod šifro: »POMLAD«. 433

MOŠKI, 46 let, išče vdovo ali ločenko s kmetijo, brez obveznosti. Šifra: »BLIZA SE POMLAD«. 459

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je 3. januarja 1992 za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

VINKO ČARMAN

iz Črnomlja

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za darovano cvetje in sveče ter izrečeno sožalje. Iskreno se zahvaljujemo osebju Pljučnega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, Domu starejših občanov iz Črnomlja za nego in skrb, še posebno dr. Macanu. Posebno se zahvaljujemo pogrebem, pevskemu zboru, gospodinu in gospodu kaplanu za lepo opravljen obred. Hvala vsem, ki ste ga spremili k zadnjemu počitku.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj nas je v 59. letu po kratkotrajni bolezni zapustil dragi mož, oče, brat, deda, tast in svak

JANEZ ZUPANČIČ

iz Ul. Ivana Roba 42, Novo mesto

Zahvalo izrekamo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izražena pisma in ustna sožalja ter podarjeno cvetje. Hvala zdravnikom in osebju Interne bolnišnice Novo mesto, šmihelskemu pevskemu zboru za zapete žalostinke, g. Berusu za odigrano Tišino, kolektivu desinaturne Novoteks, DITT-u Dolenjske in g. župniku za poslovlilni obred. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Dom svoj močno ljubila si.
Tako kot travnike in polja.
Dobroto tvojo prejemali smo vsi,
saj ljubila si vse ljudi.

V 54. letu starosti nas je tiho zapustila naša draga hči, sestra, teta in botra

ANICA VRTAČIČ

iz Žihovega sela 6

Ob nenadni in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom za nesebično pomoč ter znancem in kolektivu Krka. Posebna zahvala g. župniku za obred, Majdi Travnikar za ganljive poslovlilne besede ter g. Luzarju za lepo odigrano Tišino. Vsem najlepša hvala za podarjene vence, cvetje, izrečena sožalja, darovane maše in številno spremstvo pokojne na njeni zadnji poti. Še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi, ki smo jo imeli radi

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi dragega moža, očeta, sina, brata, strica in bratranca

SLAVKA TRAMTETA

iz Dol. Gradišča 21 a pri Šentjerneju

se iskreno zahvaljujemo za tako lepo organizacijo pogreba podjetju PETROL Brežice tozd Trgovina in njegovim bencinskim servisom Otočec, Ljubljanska cesta Novo mesto, Cesta herojev Novo mesto, Šentjerne in skladišče Novo mesto. Hvala gospodinu gospodu Silvu Jeršiču in delovni organizaciji Noyoteks-šivalnica Novo mesto, učencem 7. b razreda Osnovne šole Šentjerne, Šentjernejskemu oktetu, šentjernejski godbi, sosedom, vaščanom, Dolenjski market Šentjerne za podarjene vence in cvetje in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Lepa hvala tudi gospodu župniku iz Šentjerneja za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Dragica, hči Brigita, sin Boris, mama, brat Franci in sestra Vida z družinama ter Anica s Tonom

ZAHVALA

Umrli je

JULIJ LAVRIČ

iz Šmihela 31, Novo mesto

Pokopan je bil 18. januarja 1992. Lepo se zahvaljujemo vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti. Prav lepa hvala g. kaplanu za lepo opravljen pogrebni obred. Posebno se zahvaljujemo kolektivu Doma starejših občanov v Šmihelu, Novo mesto, za skrb in nego pokojnika.

Zahvaljujemo se vsi njegovi domači

ZAHVALA

Po dolgotrajni in težki bolezni nas je zapustila ljubljena žena, mati, babica, tašča in sestra

ANA MAJETIČ

rojena Starešinič

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem za izrečeno sožalje in darovano cvetje. Zahvala tudi dr. Steklasovi, dr. Furlanovi in župniku za opravljen obred ter vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoci: mož Jože, otroci Jože, Danica in Duška z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so ob smrti moje mame

GABRIJELE FILIPIČ

sočustvovali z mano in pokojni mami prinesli cvetje. Še posebej se zahvaljujem osebju v Domu starejših občanov v Šmihelu, kjer je bil zadnjih pet let njen drugi dom.

Dr. Milena Hadl

Novo mesto, 21.1.1992

ZAHVALA

18. januarja smo se poslovili od

JOŽETA SLADIČA

s Krasinca 25

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sodelavcem, prijateljem, sosedom in znancem za izraženo sožalje, cvetje in spremstvo na zadnji poti, MPZ Črnomelj pa za zapete pesmi. Lepa hvala organizaciji ZB Podzemelj in gospodinu Francu Vrvišarju za poslovlilne besede. Zahvaljujemo se tudi osebju ZD Metlika in Splošne bolnišnice Novo mesto. Hvala vsem, ki ste spoštovali njegovo delo in nam stali ob strani.

Žalujoci: žena Ana, otroci Niko, Jože in Mimica z družinami

ZAHVALA

V 63. letu nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, ata, stari ata

ANTON ANŽIČEK

Budganja vas 6, Žužemberk

Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, sočustvovali z nami, nam izrazili sožalje, darovali cvetje in ga spremili k zadnjemu počitku. Zahvala vsem sorodnikom, PTT podjetju in njihovemu gospodinu za poslovlilne besede, Upokojenskemu društvu Žužemberk in njihovi govornici za besede slovesa ob odprtem grobu. Zahvala velja tudi zdravnikom in strežnemu osebju Pljučnega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto ter g. župniku za opravljen obred.

Žalujoci: žena Valentina in sinova z družinama

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je zapustila

NEŽKA ŠINKOVEC

roj. Pirkovič

iz Dol. Stare vasi 15, Šentjerne

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za podarjeno cvetje ter spremstvo na njeni zadnji poti. Zahvalo smo dolžni g. župniku za obiske in g. kaplanu za lepo opravljen obred.

Žalujoci: vsi, ki so jo imeli radi

OSMRTNICA

V 39. letu starosti je preminil naš delavec podjetja KREMEN, Novo mesto-DE Ravno pri Raki

ALOJZ MAZNIK

Ravno 19

Od njega smo se poslovili v sredo, 29.1.1992, na pokopališču na Raki. Sodelavca bomo ohranili v lepem spominu.

PODJETJE KREMEN

ZAHVALA

V 77. letu nas je zapustil dragi brat in stric

KAREL PUCELJ

iz Stranj 3 pri Škokjancu

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za podarjene vence in cvetje ter spremstvo na zadnji poti. Zahvala velja tudi g. župniku za lepo opravljen obred.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 83. letu nas je zapustila naša draga žena, mama, sestra, stara mama in prababica

TEREZIJA NEMANIČ

iz Vidošičev 4

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za besede utehe in darovano cvetje in vence. Prizrčna hvala sodelavcem Pionirja MKI Cikava, cerkvenim pevkam in gospodu župniku za lepo opravljen poslovlilni obred. Hvala še enkrat vsem, ki ste pokojno pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, brat, stric, tast in stari oče

FRANČ MIKLIČ

iz Gor. Karteljevega 3

Iskreno se zahvaljujemo vsem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje ter tako številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvala vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, posebno Kolenčevim, kolektivom Pionirju KI in Žagi, Iskri Tenel in bolnišnici-kuhinji. Zahvala tudi g. župniku za opravljen obred ter pevskemu zboru iz Šmihela. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

Portret tega tedna

Marjana Češnjear

čarka in psihologinjo in se ni šla učiti za šiviljo. Obe sta Marjano pričrčali, da bo lahko šivala tudi na ljubljanski oblikovalni šoli. Gotovo bi bilo škoda zanjo, če ne bi mogla razviti svojih ustvarjalnih sposobnosti. Pa tudi za Lisco! Kdove, če bi pristala v vitrinah te naše največje tovarne damskega perila zlata košuta, ki jo je dobila za body na nekdanjem beograjskem sejmu mode, ali pa zlata Jana in ljubljanski zmaj, ki si ga je Češnjearjeva priborila z že upokojeno sodelavko Lojzko Imperl in drugimi kolegicami.

»Elastična čipka in svetleča lycra, to je zdaj poglaviti trend pri perilu. Potem so pa še barve tiste, ki narekujejo. Bila je bordo, zdaj se kaže temno modra, temno oranžna, temno zelena. V bistvu težke barve, a za jesen so kar primerne. Na programu perilo je lepo delati, čeprav je mogoče med najtežjimi, ker so materiali specifični in ker se je treba prilagajati telesu. Osnovni materiali so vsi zvečine iz uvoza, razlaga modna kreatorka.

Ko je hodila v šolo v Ljubljani, je obiskovala Opero in Dramo. To ji manjka in pravi, da se po teh rečeh pač pozna, »da smo periferija«. Toda hči Barbara in sin Uroš naglo odrasčata, zato jima Marjana posveča veliko pozornost. V prostem času gre rada v naravo ali pa kroji in šiva za otroke in za moža vse, razen težke konfekcije. Zdjaj končno lahko uresničuje svoje mladostne želje. Nabavila je že toliko strojev, da resno razmišlja o pričetku popoldanske obrti, ukvarjala pa bi se z otroško konfekcijo.

Razgibanemu mozaiku priznane senovske ljubiteljske kulture je Češnjearjeva pridala svoj kamenček v operetah in resnejših odrskih delih. Že v osnovni šoli je rada recitirala. To se ji pozna tudi, ko kramljava. Njena govorica je jasna, izgovorjava pa čista, brez opaznejših primesi kakšnega narečja. »Če hočem biti sama, vzamem v roke Cankarjevo Erotiko in to me sprosti. Rada imam liriko.«

PAVEL PERC

Samostan ogreva voda iz globin

V frančiškanskem samostanu v Novem mestu so uredili ogrevanje s sistemom toplotnih črpalk — Velika naložba, velik prihranek in okolju prijazno gretje

NOVO MESTO — Ogrevanje tako velikega in prostornega stavbnega kompleksa, kot je častljivi novomeški frančiškanski samostan, je zahtevna stvar, ki je gotovo vsem številnim rodovom Frančiškoveh sinov, ki so svoj samostan v Novem mestu pozidali pred 520 leti, povzročala nemalo težav in tudi stroškov. S tem si posledje novomeški frančiškani ne bodo več belili glav. Že od začetka te zime samostanske prostore ogreva — voda iz globin pod njim.

Pa niso pod »kloštr« kot Novomeščani in tudi sami frančiškani pravijo samostanu, naleteli na topli vrelec. Ogrevajo ga voda, ki ima tako temperaturo, kot izvrstno vino v samostanski kleti — okoli 12 stopinj Celzija. Novomeški frančiškani so si namreč omislili sistem ogrevanja s toplotnimi črpalkami, ki je največji tovrstni sistem v Sloveniji in sploh prvi cerkveni objekt pri nas, ki ga ogrevajo s sistemom toplotnih črpalk. V petek so v samostanu pripravili slovesno otvoritev z ogledom sistema, ki so ga predstavili njegovi načrtovalci in izvajalci.

Dokončno se je sedanji gvardijan pater Peter Lavrih odločil za tako ogrevanje, ko je v firmi svojega znanca videl, kako sistem toplotnih črpalk učinkovito deluje. »V našem samostanu je bilo pred 20 leti že dogovorjeno, da gremo na centralno ogrevanje, vendar so se v zadnjem hipu premislili in se odločili za termoakumulacijske peči. Pa se je hitro pokazalo, da je to prevelik strošek in kmalu smo spet prešli nazaj na drva, le

kdor si ni mogel zaradi bolezni kuriti celice z drvni, jo je ogrel z elektriko, pa veroučne učilnice smo tudi za silo gletli tako,« živahno pripoveduje podjetni pater Peter. Geolog je ocenil, da je voda pod samostanom in februarja lani so v dveh tednih zvrtili tik pri vhodu v samostan 76 metrov globoko vrtno in naleteli na zadostne količine talne vode. Samostanski sosedje pa tudi bratje frančiškani od drugod so patra Petra dražili: »Bo nafta?« O tem, da bo mrzla voda iz globin grela samostan, pa niso hoteli nič slišati. A je bila potem to samo še stvar izvedbe, sistem toplotne črpalke je tako in tako v svetu znan že več kot sto let. Vodo črpajo, ji odvzamejo toploto, v tem primeru kakih 7 stopinj C, in s to odvzeto toploto grejejo radiatorje v samostanskih prostorih, kmalu pa bodo s talnim gretjem ogrevali tudi veliko frančiškansko cerkev. »Sedaj

ogrevamo toliko samostanskih prostorov, kot bi ogrevali 5 stanovanjskih hiš, ko bo s talnim gretjem ogrevana še cerkev — računamo, da bo to že prihodno zimo — bo to še za dodatne 3 stanovanjske hiše,« se pohvali gvardijan.

Za črpanje vode iz vrtnice ter za delovanje toplotnih črpalk je seveda potrebna elektrika. »V letu 1990 smo v samostanu porabili okoli 50.000 kilovatnih ur elektrike, pa smo razen v učilnicah v glavnem kurili na drva. S sistemom toplotnih črpalk pa bomo toliko elektrike porabili za ogrevanje celotnega samostana s cerkvijo vred. To bo ogromen prihranek,« pravi pater Peter.

Gvardijan pater Peter Lavrih pred vhodom v novomeški frančiškanski samostan, ki ga ogrevajo s sistemom toplotnih črpalk.

Klic v sili, klic iz težav

Doslej je pozvonilo že dvaintridesetkrat

NOVO MESTO — »Telefon Klic v sili, ki ga že skoraj leto dni na pobudo občinske Zveze prijateljev mladine pripravlja in vodi posebna strokovna skupina psihologov in pedagogov, v zadnjem času pa sta se pridružili še socialni delavki, ni imel namena dajati nezaupnice svetovalnim službam v šolah in vrtcih, temveč nudi dodatno pomoč pri iskanju izhoda iz vsakodnevnih težav razvoja, vzgoje in izobraževanja ter odraščanja mladostnikov,« je o vse bolj popularnem telefonu 23-304 povedala pedagoška svetovalka in voditeljica akcije Ana Lečevski ter nadaljevala: »Telefon pomaga tudi staršem otrok pri iskanju rešitev iz težav, ki so povezane z vzgojo in izobraževanjem, pri iskanju poklicnih odločitev pri navezovanju stikov z odraslimi in podobnem.«

Doslej se je za nasvete in svetovanja po telefonu oglasilo že 32 oseb.

• Danes, v četrtek, 30. januarja, bo med 18. in 20. uro na telefonu 23-304 na vaš klic čakala psihologinja Renata Račer.

Osebni podatki so za ostale ljudi tajni, s svetovalcem pa se lahko dogovorimo tudi za osebne obiske.

Strokovni sodelavci Klica v sili, ki deluje vsak četrtek med 18. in 20. uro, so pri tem delu prostovoljno in za to uporabljajo svoj prosti čas. To so psihologi: Renata Bačer, Irena Mohorovič in Marjan Stokanovič, pedagoginje Marija Gabrijelčič, Olga Jukič in Marija Jaklič, v skupini pa sta tudi socialni delavki Mojca Papič in Ivanka Vene.

J. P.

Ana Lečevski

ŽIV ŽAV NA OTOČCU

OTOČEC — Šolske zimske počitnice so pred vrati. Na Otočcu se bo v nedeljo, 2. februarja, ob 15. uri pričel otroški živžav z obilico glasbe, zabavnih igric, z modno revijo Novoteksa za mlade, osmošolci iz OŠ Otočec pa bodo predstavili svoj radio. V ponedeljek ob 10. uri se bo v hotelu Garni začel tečaj borilnih veščin, v terek pa likovna delavnica. Hotel Garni bo v času zimskih počitnic za šolarje znižal ceno vstopnic za bazen na 70 tolarjev. Vsak dan bo na voljo video program, v motelski restavraciji pa kosilo po ugodni ceni. Za malce manj mlade pa se bo v petek, 7. februarja, ob 17. uri začel začetni tečaj ikebane, ki ga bo vodila Beba Murn. Prijave in dodatne informacije na tel. 21-830.

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Spori zaradi odvoza smeti — Funkcionar se vozi s službenim avtom — Še o gneči okrog dedka Mraza — Kako in zakaj paketi hrane za Jugorčane?

Prva je pred tednom številko našega dežurnega telefona zavrtela bralka s Trebelnega. Svoje ime nam nikakor ni hotela zaupati, hotela pa je vedeti, zakaj je na Trebelnem gostilna oz. bife na črno. Omenjala je ime Marof. Ali je na črno ali ne, seveda ne vemo in tudi ni naša stvar to preverjati. Za to ima država ustrezne službe, ki so dolžne ukrepati.

Bralec J. iz Orehovice nas je poklical v imenu večine krajanov v zvezi s problemi, ki jih imajo s Komunalo zaradi odvoza smeti. »Na sestanku v Orehovi, na katerega jih je prišlo sedem iz Komunale in trije iz občine, smo se dogovorili, da bodo pobrali kontejnerje. Iz tega ni bilo nič, le to, da bo krajevna skupnost dobila manj občinskega denarja za delo, če se bomo usajali, je prišlo do nas. Hočemo, da zadeva miruje, dokler se ne dogovorimo, kaj in kako,« se je v imenu krajanov pritožil bralec. Povedal je še, da niso nikogar nič vprašali, ko so kontejnerje postavljali in zdaj smetarji pri odvozu zaradi njih obračajo po zasebni zemlji, za katero ljudje plačujejo davke. Zakaj da nasprotujejo or-

ganiziranemu odvozu smeti? Saj ne, le ne strinjajo se s sedanjim načinom. »Nam zadoščata za odvoz odpadkov dva velika kontejnerja, ki krožita po krajevni skupnosti. Krompirjevih olupkov mi pač ne mečemo v kante. Res pa je, da so nam odvoz teh kontejnerjev znali mastno zaračunati, v Leskovcu pa našemu človeku niso pustili pogledati na tehtnico, koliko odpadkov je,« je bil hud sogovornik. Upajmo, da bo razumen dogovor med sptimi stranmi po vsem tem še možen. V Orehovi so namreč jezni še zaradi drugih stvari, na primer zaradi šole, ki so jim jo zaprli.

J. B. s Hrasta ni všeč, kako nekateri izkoriščajo službene avtomobile. Navedel je primer bradatega republikanskega funkcionarja (funkcionar na raznih funkcijah je že dolga leta), ki se vozi iz Ljubljane domov v Belo krajino s subarjem z oznakami humanitarne organizacije. Po klicateljevih besedah je avto večkrat opažen tudi v Dolah, kamor da si taisti funkcionar hodi ogledovat, kako napreduje njegov vikend. J. B. misli, da bi se funkcionar moral malo zamisliti nad svojim početjem, ki zelo bode v oči.

T. P. iz ulice Slavka Gruma v Novem mestu je poklicala, ker jo je razjezilo pismo o dedku Mraza v gneči in kričanju, objavljeno v našem listu. »Kritizirati je lahko,« je rekla. Gospa, ki ga je napisala, po njenem prepričanju še nikoli ni delala v kakšnem taksnem društvu, kjer se dela zastoj. In za takšne prireditve, kot jih je pripravila Zveza prijateljev mladine pod vodstvom Janeza Pavlina, zahtevajo mesece trdega in ogromno ur prostovoljnega dela. Klicateljica predlaga avtorici pisma, ki ima krasne ideje, kaj vse bi se dalo, naj se pridruži zanesenjakom in bo takoj boljše.

Bralca S. iz krajevne skupnosti Jugorje je k telefonu spravila jeza zaradi deljenja paketov s hrano po tej krajevni skupnosti. Zanima ga, zakaj so jih sploh delili, saj misli, da so ljudje v občinah Ozalj in Duga Resa, pobratenih z Metliko, dosti potrebnejši takšne pomoči. Pa tudi ključa, po katerem so (misli, da je bil to RK) delili pakete, ne more raz-

vozi. Videl je, da so pakete dobile skoraj vse hiše, tudi take, kjer imajo po tri plače. Pričakuje pojasnilo predsednice metliškega RK ali RK v Jugorju.

Jože iz Šentjerneja je zaposlen v novomeškem Pionirju. Pričakovati je bilo kakšno pikro na račun zaslužka, a je razložil le problem, ki ga imajo delavci MKI in Lesnega obrata z menzo. Na malico morajo menda mimo kontejnerja, WC, katerega vrata so kot nalašč vedno odprta, in mimo pomivalnice s pomijami. Zdjaj sicer še ni tako hudo, čeprav prijetno ravno ni, huje je poleti, ko od povsod zaudarja, zadnji pogled pred vstopom v prehranjevalnico pa da se nujno ustavi na okenski polici, polni crknjenih muh.

Za konec je bralka iz okolice Šentjerneja pohvalila fante na Šentjernejski bencinski črpalnici, posebno Milana Turka, ki je enako prijazen do tistega, ki pride po poln tank, kot do starejšega možakarja, ki mu le napolni gume na traktorju. Upa, da bodo ostali tako prijazni in ustrezljivi.

Bralka, ki želi, da bi Dolenjski list objavljala tudi seznam umrlih, da bo vedela, katerega od vrstnikov ni več, je tako hitela, da nam imena ni zaupala. Sicer pa je glavna pobuda.

Z. L.-D.

GISELLE V CANKARJEVEM DOMU

LJUBLJANA — Jutri, 31. januarja, bodo na velikem odru Cankarjevega doma v Ljubljani izvedli premiero romantičnega baleta Giselle Adolpha Adama. Premiero je SNG Opera in balet pripravila v počastitev 150-letnice praznične baleta v pariški Operi. Zahtevne postavitve se je lotil ljubljanski ansambel skupaj s priznanimi tujimi izvajalci. V naslovnih vlogah bosta nastopila primabalerina ljubljanskega baleta Irena Pasarič in newyorški baletnik Ricardo Bustamante. Koreografija je delo Irine Lukašove, orkester pa bo vodil Mišivoj Šurbeč. Reprize Giselle bodo 1., 3. in 4. februarja.

Nagrade za pravočasne plačnike DL

Igrale bodo Silve

NOVO MESTO — V naročninem oddelku Dolenjskega lista smo za 1. trimesečje natisnili in razposlali položnice za plačilo naročnine za Dolenjski list, v uredništvu pa čakajo nagrade, s katerimi se bomo enako kot lani, oddolžili zvestim plačnikom.

V časih, ko se ljudje v boju za preživetje hote ali nehotе morajo odreči tudi Dolenjskega lista, šeloli spoštujemo. Plačevanje sodbujamo z nagradami, ki jih pridobimo pri pokroviteljih akcije in bodo, vsaj nekaterim izmed naročnikov, poleg nepogrešljivega »Dolenjskega« v njihove domove prinesli tudi spoznanje, da v naši časopisni hiši mislimo nanje.

Kot že rečeno, bomo med naročniki, ki bodo svoj dolg pravočasno poravnali, podelili šest lepih nagrad. Prispevali sta jih podjetji Račkova Cesta komandanta Staneta 34, Novo mesto, tel. in fax. (068) 21-058, kjer je poleg računalnikov pogodbeni in ugodni pogoji mogoče kupiti še vse, kar spada zraven, in Suha krejina Commerce z Dvora, tel. (068) 87-470, kjer lahko poleg sedežnih garnitur po izredno ugodnih cenah najdete še marsikaj za opremo svojega doma.

Izmed vseh, ki bodo do petka, 7. februarja, plačali naročnino bodisi po pošti ali pa v našem naročninem oddelku v Novem mestu na Glavnem trgu 24, bomo izžrebali dobilnika prve nagrade — radia z dvojnim kasetofonom SILVA, vrednega nekaj manj kot 7.000 SLT. V naslednjih tednih bomo podelili še pet boljstvih SILV, zato s plačilom ne odlašajte.

KAKO ZAUSTAVITI

OSILNICA — Poročali smo o meljskem plazju v vasi Belica, kjer ob 20 arov zemlje drsi proti strugi potoka Belica, ki jo je plaz tudi že dosegel. Pri kratkim so si predstavniki Hidrotehniškega in Podjetja za urejanje hudourniškega ogledali plaz in ugotovili, da je površinski, da je treba zabeležiti vse virove na tem območju in plaz, ki je zaraščel drejtem in grmovjem, očistiti. Na bodo izdelali načrt za ureditev.

studio
DOLNJEKRAJSKI

Lestvica narodnozabavne glasbe
Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado METKI KOŠOROK iz Sevnice. Nagradjenki čestitamo! Lestvica je ta teden takšna:

- (3) Sloveniji - ANS. T. ISKRE
- (1) Sanje novega leta - ANS. MARELA & B. KOPITAR
- (7) Na Golici - TRIO T. SOTOŠKA
- (4) Naj zdravice zadone - ANS. F. FLERETA
- (5) V senci sem posedal - ANS. M. KLINC
- (-) Srečno, Slovenija - SLAK
- (7) Na Gorjancih - SPOMIN
- (6) Pod Semiško goro - ANS. SLAVKA PLUTA
- (9) Ljubezni v slovo - ANS. IVANA PUGLJA
- (10) Ostal bom muzikant - A. NIPIČ & NJEGOVI MUZIKANTI

Predlog za prihodnji teden: V zidnici - BELOKRANJCI

KUPON \$45

Glasujem za: .....

Moj naslov: .....

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

DOČAKALI DENACIONALIZACIJO

Pri Razbiti buči se je pilo kot za stavo.

— Pa smo končno dočakali denacionalizacijo.
— Mečkali so in mečkali.
— Ja, težko je vrniti odvzeto. Prejšnji oblastniki so marsikaj porušili, denar pa v lastne žepe.
— Slišim, da bo dobila Cerkev nazaj gozdove.
— Jaz pa hišo. Moj oče je imel pred vojno lekarno. Sredi mesta. Med okupacijo se je spogledoval z belimi. Po vojni so mu rdeči zasegli hišo. V njej je bila potem čevljarska delavnica.

— Njive in travnike, ki mi jih bodo zdaj vrnili, bom prodal. Zemlja ima ceno.

— Večino tvojega zemljskega imetja so pozidali.

— Res je, berem pa, da bodo v takšnih primerih izplačevali gotovino. Morda obveznice.
— Naša je bila hiša na Trgu za tegnejnih pasov.
— Tista z balkonom, kjer je zdaj Kmetijska zadruga?
— Ja.
— Lepa zgradba.
— Kar precej bom iztržil zanjo, če jo prodam.
— Pravica zmaga prej ali slej.
— Splašalo se je čakati skoraj pol stoletja!

— Meni tudi.
— Tebi, Jožič?
— Ja, meni.
— Vse življenje si bil siromak.
— Res je.

— Vse tvoje sorodstvo ne zbere toliko cvenka, da bi kupilo enosobno stanovanje s 60-odstotnim popustom.

— Drži.
— Več kot trideset let si delal v Hitrokalu.
— Povej še, da za mizerno plačo.
— Odkar te poznam, si podnajemnik.
— V vlažnem kletnem stanovanju.
— In zakaj se potem veselíš denacionalizacije?
— Imam vzrok.
— Pa ja ne boš trdil, da so komunisti tudi tebi kaj vzeli!
— So. Najlepše, kar človek ima — mladost.

TONI GAŠPERIČ